

Sametingets plenum

Møtebok 04/06

Tid: 28. 11 - 01.12.06

Sted: Karasjok

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
042/06	Konstituering
043/06	Sametingsrådets beretning om virksomhet iht forretningsorden § 20
044/06	Spørsmål til Sametingsrådet iht Sametingets forretningsorden § 11
045/06	Kunngjøring av nye saker iht Sametingets forretningsorden § 4
046/06	Sametingets budsjett 2007
047/06	Forslag til Varangerhalvøya og Seiland nasjonalparker i Finnmark
048/06	Videregående opplæring som aktør innen samfunns- og næringsutvikling i Sápmi - diskusjonsgrunnlag
049/06	Sametingsrådets melding om internasjonal satsningsområder
050/06	Høring - Staten og Den norske kirke NOU 2006:2
051/06	Nasjonal helseplan (2007-2010)
052/06	Retningslinjer for bruk av midler fra Sametinget til de politiske gruppene
053/06	Permisjon fra vervet som medlem og leder i tilskuddsstyret - Ann-Mari Thomassen
054/06	Sametingsrådets politiske program for perioden 2006-2009
055/06	Vinter-OL i Tromsø i 2018
056/06	Valg av medlem og leder til tilskuddsstyret

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
Tirsdag 28.11.06 kl. 09.00 – 09.15	042/06	4
kl. 09.15 - 15.50	043/06	7
kl. 15.50 - 16.30	044/06	24
kl. 16.30 – 17.40	045/06	32
Onsdag 29.11.06 kl. 13.30 - 19.30	046/06	37
kl. 19.30 – 20.40	047/06	148
Torsdag 30.11.06 kl. 09.00 – 09.10	047/06 (votering)	148
kl. 09.10 – 10.20	048/06	154
kl. 10.20 - 13.35	049/06	158
kl. 13.35 – 14.35	051/06	196
kl. 14.35 – 15.00	049/06 (forts.)	158
kl. 15.20 – 16.55	050/06	190
kl. 17.30 – 17.55	052/06	201
kl. 17.55 – 18.00	053/06	206
Fredag 01.12.06 kl. 09.00 – 12.00	054/06	208
kl. 12.00 - 12.30	055/06	240
kl. 12.30 – 12.35	056/06	245

Originalspråk: Norsk

Sak 42/06

Konstituering

Saken påbegynt 28.11.2006 kl. 09.00.

Representanter

Følgende representanter var til stede ved konstitueringen:

1. Magnhild Mathisen	23. Tor Mikalsen
2. Gunn-Britt Retter	24. Hilde Anita Nyvoll
3. Knut Store	25. <i>Ingen vara for Randi A. Skum</i>
4. Marianne Balto	26. Bjarne Store-Jakobsen
5. Janoš Trosten	27. Lene Hansen
6. Tom Christer Sottinen (<i>vara for Per Ivar Henriksen</i>)	28. Ann-Mari Thomassen
7. Egil Olli	29. Henrik Eriksen
8. Terje Tretnes	30. Susanne Amalie Andersen
9. Synnøve Solbakken-Härkönen	31. Kjersti Myrnes Balto
10. Marit Kirsten A. Gaup (<i>vara for Marie Therese N. Aslaksen</i>)	32. Vibeke Larsen
11. Aili Keskitalo	33. Åge Nordkild (<i>vara for Roger Pedersen</i>)
12. Berit Marie P. E. Eira (<i>vara for Per Andersen Bævr</i>)	34. Tone Finnesen
13. Isak Mathis O. Hætta *	35. Anders Urheim
14. Klemet Erland Hætta	36. <i>Ingen vara for Miriam Paulsen</i>
15. Josef Vedhugnes	37. Jarle Jonassen
16. Olaf Eliassen	38. Sten Erling Jønsson
17. Ronny Wilhelmsen (<i>vara for Wiebke Synnøve Slåtsveen</i>)	39. Kirsten Appfjell-Eira
18. Per Edvind Varsi	40. Rita-Alise Porsanger
19. Jon Harald Skum	41. Jørn Are Gaski
20. <i>Ingen vara for Toril Bakken</i>	42. Johan Mikkel Sara
21. Inger Jørstad	43. Kirsti Guvsám
22. Willy Ørnebakk **	

*Representant nr 13 Isak Mathis O. Hætta tiltrådte møtet 28.11.06 kl 10.10.

**Representant nr 22 Willy Ørnebakk tiltrådte møtet 28.11.06 kl. 09.30.

Innvilgende permisjoner

Permisjoner for hele plenumsmøtet

Representant nr. 06 Per-Ivar Henriksen

Representant nr. 10 Marie Therese Nordsletta Aslaksen

Representant nr. 12 Per Andersen Bæhr
Representant nr. 17 Wiebke Synnøve Slåtsveen
Representant nr. 20 Toril Bakken
Representant nr. 25 Randi A. Skum
Representant nr. 33 Roger Pedersen
Representant nr. 36 Miriam Paulsen

Permisjoner for deler av plenumsmøtet

Representant nr. 40 Rita-Alise Porsanger – permisjon 28.11.06
Representant nr. 21 Inger Jørstad – permisjon 29.11 fra kl. 16.00 – 1.12.06
Representant nr. 34 Tone Finnesen – permisjon 31.11 fra kl. 15.00 – 01.12.06
Representant nr. 18 Per Edvind Varsi – permisjon 01.12.06
Vararepresentant Åge Nordkild – permisjon 29.11.06 fra kl. 14.00 – 01.12.06
Representant nr. 14 Klemet Erland Hætta – permisjon 29.11.06
Representant nr.4 Marianne Balto – permisjon fra 29.11.06 fra kl. 18.00 – 01.12.06
Representant nr. 26 Bjarne Store-Jakobsen – permisjon 30.11.06 fra kl. 16.00 – 16.45
Representant nr. 42 Johan Mikkel Sara – permisjon 30.11.06 fra kl. 15.00 – 1.12.06
Representant nr. 31 Kjersti Myrnes Balto – permisjon 1.12.06 fra kl. 10.00
Representant nr. 35 Anders Urheim – permisjon 30.11.06 fra kl. 15.00 – 1.12.06
Representant nr. 39 Kirsten Appfjell-Eira – permisjon 29.11.06
Representant nr. 37 Jarle Jonassen – permisjon 30.11.06 fra kl. 14.00 – 1.12.06
Representant nr. 32 Vibeke Larsen – permisjon 1.12.06
Vararepresentant Berit Marie P. E. Eira – permisjon 29.11.06 fra kl. 09.30 – 10.30

Vararepresentanter

Ronny Wilhelmsen møtte for representant nr. 17 Wiebke Slåtsveen
Tom Sottinen møtte for representant nr. 06 Per-ivar Henriksen
Marit Kirsten A. Gaup møtte for representant nr. 10 Marie Therese Nordsletta Aslaksen
Åge Nordkild møtte for representant nr. 33 Roger Pedersen
Berit Marie P. E. Eira møtte for representant nr. 12 Per A. Bæhr
Ann-Kristin Engstad møtte for representant nr. 21 Inger Jørstad 01.12.06
Mikkel Nils A. Sara møtte for representant nr. 14 Klemet Erland Hætta
Arild Pettersen Inga møtte for representant nr. 32 Vibeke Larsen 01.12.06

I Dokumenter

Møteinnkalling av 01.11.06 med forslag til saksliste.

II Forslag og merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget

Innkalling av 01.11.06 med innstilling til saksliste godkjennes.

Forslag fra president Aili Keskitalo:

Ny sak 056/06 Valg av medlem og leder til Tilskuddsstyre legges til sakslista som siste sak og behandles fredag 01.12.06.

III Votering

Av 43 representanter var 37 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.
- President Aili Keskitalos forslag ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	János Trosten, til forretningsorden	
2	Aili Keskitalo	

VI Sametingets vedtak

Innkalling av 01.11.06 med innstilling til saksliste godkjennes.

Ny sak 056/06 Valg av medlem og leder til Tilskuddsstyre legges til sakslista som siste sak og behandles fredag 01.12.06.

Behandlingen av saken ble avsluttet 28.11.06 kl. 09.15.

Originalspråk: Norsk

Sak 43/06

Sametingsrådets beretning om virksomheten iht Sametingets
forretningsorden § 20

Arkiv

Arkivsaksnr.

06/4234

Saken påbegynt tirsdag 28.11.06 kl. 09.15.

I Dokumenter

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
----	-----------	-------------------	--------

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget

Sametingsrådets beretning tas til orientering.

Beretningen omfatter Sametingsrådets aktiviteter i perioden 14.09.06-13.11.06.

1 Om virksomheten

Sametingsrådet har i denne perioden avholdt 5 møter og behandlet 38 saker.

Sametingsrådet vil i denne beretningen omtale flere saker rådet har arbeidet med i perioden.

Som det framgår av vedleggene har rådet i tillegg deltatt på flere møter og representasjoner.

2 Saksområder

2.1 Regionalutvikling

2.1.1 Samarbeidsavtalen med Finnmark

Sametingspresidenten hadde møte med Finnmark fylkeskommune 10.11.06 i forbindelse med oppfølgingen av samarbeidsavtalen med Finnmark. På møtet gikk partene igjennom

samarbeidsavtalen og status på de forskjellige artiklene. Videre arbeid ble også diskutert. Sametinget ble informert om tiltak i Regionalt utviklingsprogram for Finnmark 2007. Videre ble retningslinjer for endret bruk av utmark drøftet. Partene har avtale om videre kontakt i prosessen med utarbeidelsen av de endelige retningslinjene.

2.1.2 Forvaltingsreformen

Sametingspresidenten og rådsmedlem Jarle Jonassen har avholdt to konsultasjonsmøter med henholdsvis Åslaug Haga og statssekretær Dag-Henrik Sandbakken. Oppgaveoverføringer til de nye regionene har vært tema på begge konsultasjonsmøtene. Sametingsrådet har ikke vært fornøyd med graden av informasjon før konsultasjonsmøtene og har gitt tilbakemelding på dette. Sametingsrådet har særlig lagt vekt på at partene skal ha en felles forståelse for forutsetningene som Sametinget vedtok i sak 36/06, for overføringene til regionene. Stortingsmeldingen om oppgaveoverføringen skal opp i regjeringen 26.11.06 og skal legges fram for Stortinget 01.12.06.

2.2 Opplæring

2.2.1 Kunnskapsløftet -Samisk og læreplanutvikling

Prinsipper for samisk opplæring

Sametingets arbeid med *Prinsipper for samisk opplæring* i Læreplanverket for Kunnskapsløftet – Samisk er påbegynt i 2006, og sendes på høring i løpet av høsten 2006. Sametinget skal behandle prinsippene i løpet av våren 2007, før Kunnskapsdepartementet fastsetter *Prinsipper for samisk opplæring*.

Læreplaner for videregående opplæring

Sametinget har sammen med Utdanningsdirektoratet utarbeidet forslag til parallelle samiske læreplaner i Læreplanverket for Kunnskapsløftet - Samisk for fellesfag i videregående opplæring i følgende fag:

- samfunnsfag
- historie
- religion og etikk
- geografi

Læreplanene er sendt på høring med høringsfrist 21.12.06 og skal fastsettes av Kunnskapsdepartementet i løpet av vårhalvåret 2007.

Sametinget har utarbeidet forslag til læreplaner for studieforberevende programfag i Læreplanverket for Kunnskapsløftet – Samisk i følgende samiske fag:

- samisk historie og samfunn
- samisk musikk og scene
- samisk visuell kultur

Læreplanene er sendt på høring med høringsfrist 12.01.07 og skal fastsettes av Sametinget i løpet av vårhalvåret 2007, jamfør opplæringslovens § 6-4, andre ledd.

Læreplaner for grunnskole

Sametinget har utarbeidet forslag til læreplan i fordypning i samisk. Denne læreplanen gjelder for ungdomstrinnet i grunnskolen og er en del av Læreplanverket for Kunnskapsløftet – Samisk. Læreplanen er sendt på høring med høringsfrist 15.12.06 og skal fastsettes av Sametinget i løpet av vårhalvåret 2007, jamfør opplæringslovens § 6-4, andre ledd.

2.2.2 Evaluering av tilskudd til samisk læremiddelutvikling

Sametinget har vedtatt at det skal foretas en helhetlig gjennomgang av tilskuddsordningen for utvikling av samiske læremidler, herunder produksjon og Sametingets ansvar, rolle og myndighet. Målet er å kartlegge effekten av samisk læremiddelutvikling, om målene i strategisk plan for samisk læremiddelutvikling er oppfylt og om det er behov for å endre tilskuddsordningen. Videre er det nødvendig at evalueringsrapporten kommer med forslag til videre læremiddelarbeid, samt gir råd for eventuell styrking av læremiddelutvikling. Etter å ha lyst ut tilbud om evaluering på Doffin, har Sametinget inngått avtale med FINNUT Consult AS, som vil foreta denne evalueringen i løpet av en periode på tre måneder.

2.2.3 Læremiddelutvikling

Sametinget har tildelt midler til utvikling og produksjon av samiske ordinære og digitale læremidler på sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk. Læremidlene skal utvikles på grunnlag av nye læreplaner for Kunnskapsløftet – samisk. Det er blant annet tildelt midler til:

- Utvikling av læreverk for begynneropplæring i lesing på lulesamisk og sørsamisk som andrespråk
- Tekstsamlinger bestående av skjønnlitterære tekster og sakprosa beregnet for videregående opplæring, nordsamisk som førstespråk.

2.2.4 Forsknings- og utviklingsmidler i spesialpedagogikk

Sametinget har avsatt midler til forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor spesialpedagogikk. Fagpersoner og fagmiljøer som arbeider med aktuelle spesialpedagogiske problemstillinger innenfor Sametingets ansvars- og satsningsområder kan søke om dekning av lønn og andre kostnader inntil kr 100 000 ved gjennomføring av prosjektene.

Formålet er å utvikle og utprøve ny kunnskap innenfor det spesialpedagogiske fagområdet, og Sametinget har prioritert prosjekter med:

- problemstillinger innenfor skriftspråklige vansker hos samisktalende elever
- språkutvikling hos samisktalende barn
- språk- og kommunikasjonsvansker hos flerspråklige barn i en samisk kontekst eller i en flerkulturell kontekst.

Prosjekter fra lule- og sørsamiske områder, samt Sør-Troms og nordre Nordland er høyest prioritert. Dette er i samsvar med Sametingets plan for kompetanseheving i spesialpedagogikk for 2004-2006. Det er tildelt kr 383 260 til fem prosjekter i 2006.

2.2.5 Stipend til studier i spesialpedagogikk

Hovedmålgruppen for stipendet er samisktalende fagfolk i Norge som tar utdanning i spesialpedagogikk og som arbeider med samisktalende barn, unge og voksne med behov for spesialpedagogisk tilrettelegging.

Søkerne må ta utdanning på høyskole- eller universitetsnivå innenfor Sametingets prioriterte satsningsområder som i 2006 er audiopedagogikk, synspedagogikk, logopedi, atferdsvansker, språk og kommunikasjon. Sametingets plan for kompetanseheving i spesialpedagogikk 2004-2006 retter seg mot lule- og sørsamisk område, samt Sør-Troms og nordre Nordland. Søkere fra disse områdene vil derfor bli prioritert.

Det er kommet inn syv søknader i 2006, men søknadene er ikke sluttbehandlet.

2.2.6 Konsultasjon med Kunnskapsministeren

President Aili Keskitalo og rådsmedlem Jarle Jonassen avholdt konsultasjonsmøte med Kunnskapsminister Øystein Djupedal i Karasjok 12.09.06. På møtet tok presidenten opp blant annet strategisk institusjonsbygging innenfor samisk forskning, individuell rett til opplæring på samisk for elever i hele Norge, rett for Sametinget til å fastsette likeverdige parallelle læreplaner, økt satsing på samiske IKT-læremidler og at samiske barn skal sikres et barnehagetilbud som bygger på samisk språk og kultur.

2.2.7 Landskonferansen Kompetanse og mestring

Rådsmedlem Jarle Jonassen deltok på Landskonferansen 24.-25.10.06 i Lillestrøm arrangert av Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet som omhandlet skolereformen Kunnskapsløftet.

2.2.8 Samisk skolekonferanse 2006

Sametinget i samarbeid med Fylkesmannen i Finnmark og Samisk høyskole avholdt samisk skolekonferanse 2006 i Tromsø 07. - 08.11.06. President Aili Keskitalo holdt åpningstalen og rådsmedlem Jarle Jonassen deltok også på konferansen. Hovedtema for konferansen var matematikk i Sápmi og kunnskap i nordområdene. På konferansen deltok ca 135 deltakere fra hele landet.

2.2.9 Oppstartseminar for samisk innhold i læreplaner for yrkesfag for videregående opplæring

Rådsmedlem Jarle Jonassen holdt åpningstalen under oppstartseminaret for samisk innhold i læreplaner for yrkesfag 09.11.06. Sametinget har nedsatt referansegrupper som etter opplæringsloven foreslår samisk innhold i relevante nasjonale læreplaner. Gruppene som er nedsatt har god representasjon fra både nord-, lule- og sørsamiske områder.

2.2.10 Lulesamisk videregående opplæringstilbud

Sametinget har avgitt høringsuttalelse til Nordland fylkeskommune angående etablering av et lulesamisk videregående opplæringstilbud i Tysfjord innen medier og kommunikasjon. Nordland fylkeskommune vurderer muligheten for å etablere et lulesamisk videregående opplæringstilbud i Tysfjord fra skoleåret 2007/2008 innen utdanningsprogram for medier og kommunikasjon.

Dette er i tråd med Sametingets samarbeidsavtale med Nordland fylkeskommune. Sametinget har i høringsuttalelsen stilt seg positivt til etableringen og vil bidra til utvikling av nødvendige læreplaner og støtte til læremiddelprodusenter for utvikling av samiske læremidler tilpasset tilbudet. Nordland fylkeskommune har søkt Kunnskapsdepartementet om økonomisk støtte til etableringskostnader. Fylkestinget i Nordland skal ta endelig stilling til etableringen i desember 2006.

2.3 Språk

2.3.1 Informasjon og dialogmøte med Snåsa kommune

Sametinget visepresident har gjennomført et informasjons- og dialogmøte 25.10.06 med Snåsa kommunestyre om hva det innebærer å bli innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. I tillegg ble kommunen informert om Kunnskapsløftet – Samisk.

2.3.2 GiellaGiellaforum 01.-2.11.06

GiellaGiellaforum avholdt møte i Tana 01.-2.11.06 for kommuner innen forvaltningsområdet for samisk språk. Visepresident Johan Mikkel Sara holdt innlegg om kommunenes bruk av tospråklighetsmidler og nødvendigheten av deres evaluering av bruk av disse midlene.

2.4 Kulturminner

2.4.1 Dialogmøte med Riksantikvaren

Sametingsrådet har denne perioden gjennomført dialogmøte med Riksantikvaren. Der ble temaer som hovedtrekk i kulturminnepolitikken, samisk bygningsvern og faglig samarbeid diskutert. Sametinget presenterte videre sin nye organisering og fortalte hva den innebærer. Det ble også rom for diskusjoner om fremtidige utfordringer for det samiske kulturminnevernet. Møtet var positivt og administrasjonen vil følge opp dialogmøtet og det som ble sagt der.

2.4.2 Samisk bygningsvern

Innenfor samisk bygningsvern har Sametinget jobbet med videreføring av prosjekt Sirbmá, et prosjekt som skal sette standarder for vårt bygningsvern. Arbeidet er i gang på to hus i Sirbmá i Tana kommune.

2.4.3 Seminarer

Sametingets administrasjon har i denne perioden holdt innlegg på diverse seminarer:

- Deltagelse med foredrag om Sametingets kulturminneforvaltning på seminar på SIIDA samemuseum
- Foredrag på seminar om tettstedsutvikling i samisk kulturell sammenheng, på tettstedskonferanse i Vadsø
- Foredrag om samisk bygningsvern på Riksantikvarens fagkonferanse
- To foredrag på konferansen Samisk forhistorie i Rovaniemi. Etablering av nettverk for samisk forhistorie.
- Foredrag på Sørsamisk historieseminar på Røros
- Foredrag på seminar om kulturspor i tre, hva kan det fortelle? i Mo i Rana.

2.5 Kultur

2.5.1 Ungdom og oppvekst

Sametingets femte ungdomskonferanse "Funky business. Samiske næringer i gammel og ny kofte" ble arrangert på Svanhovd miljøsenter utenfor Kirkenes 27. - 29.10.06. Om lag 30 ungdommer deltok. Tema for konferansen var samiske næringer og entreprenørskap. Ungdomskonferansen fremmet to uttalelser som dreier seg om å legge forholdene bedre til rette for samiske ungdommer som ønsker å etablere seg innenfor de tradisjonelle samiske næringene, og om et næringsfond/midler til næringsformål forbeholdt samisk ungdom.

2.5.2 Museum

Det er avholdt dialogmøte med Saemien Sijte om faglig satsing og utvikling. Dialogmøtet er en oppfølging av museumsreformen og avholdes med de museene som har gjennomført konsolidering. Formålet er at Sametinget i dialog med museene virker til at museene i sine planer følger opp

intensjonene i reformen. Disse intensjonene er blant annet å bevare og styrke lokalt engasjement, trygge faglig kompetanse på regionalt nivå og samordne museene i nasjonale nettverk. I møtet med Saemien Sijte ble det spesielt fokusert på hvordan Saemien Sijte skal virke som et museum for hele det sørsamiske området, regionale og nasjonale nettverk, samarbeid over landegrensene, digitale løsninger, utbygging og samarbeidsavtalen med fylkeskommunene.

2.6 Grenseoverskridende arbeid

2.6.1 Nordområdespørsmål

Sametingets visepresident deltok på Troms fylkeskommunes samekonferanse 26 – 27.10.06. Temaet for årets konferanse var: ”Nordområdepolitikken - også for samene?”. Visepresidenten holdt et innlegg som blant annet presenterte Sametingsrådets melding om internasjonale satsningsområder og drøftet Sametingets posisjoner i nordområdepolitikken.

08.11.06 ble det i Oslo avholdt møte mellom statssekretær Liv Monica Bargem Stubbholt i Utenriksdepartementet og Sametingets visepresident om Regjeringens nordområdestrategi. Sametingsrådet har gitt innspill til arbeidet med Regjeringens helhetlige nordområdestrategi som presenteres i Tromsø 01.12.06.

2.6.2 Barentssamarbeidet

Barents Youth Conference 2006 ble arrangert i forbindelse med Barentsdagene i Tromsø 08. – 12.11.06. Overordnet tema var ”Youth in the High North and identity to the area”. Barents Regionale Ungdomsråd, BRYC, hvor Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU) er urfolkenes representant, har bidratt i planleggingen av konferansen.

Det regionale ungdomsprogrammet i barentssamarbeidet skal rulleres fra 2007. Nytt program gjelder for perioden 2007-2010. SUPU har gitt innspill til det nye programmet. Programmet skal vedtas i Barentsregionrådet 24.11.06.

2.6.3 Arktisk Råd

Sametingets president deltok i den norske delegasjonen til ministermøte i Arktisk råd 25. - 26.10.06 i Salekhard i Russland. Den norske delegasjonen ble ledet av utenriksminister Jonas Gahr Støre. Ressursforvaltning, bærekraftig utvikling, biologisk mangfold, klimaendringer og klimatilpasninger var blant temaene som var gjenstand for forhandlinger. Sametingspresidenten fremhevet i møtet viktigheten av at urfolksrettigheter respekteres. Dette er en forutsetning for ressursutviklingen i våre områder.

Programmet for den kommende norske formannskapsperioden i Arktisk Råd var gjenstand for drøftelser under ministermøtet. Programmet vektlegger blant annet en framtidig helhetlig økosystembasert ressursforvaltning, pågående klimaendringer og urfolksdimensjonen. Presidenten fremhevet spesielt viktigheten av urfolkenes deltakelse i Arktisk Råd. Det ble poengtert hvilken rolle urfolkenes tradisjonelle kunnskaper har for forståelsen av de arktiske samfunn, og at en videreføring fremdeles er av stor betydning for å sikre en bærekraftig utvikling i den arktiske regionen.

2.6.4 Samisk Parlamentarisk råd

Samisk parlamentarisk råd ved styret (SPR-S) besøkte Brussel i perioden 02. – 06.10.2006. Deltakere var Lars-Anders Baer, Aili Keskitalo, Anne Nuorgam, Eva Jejlid og Magnhild Mathisen.

Hovedhensikten med besøket var å undersøke muligheten for å få samisk representasjon i Europaparlamentet, samt å fremme samepolitikk innenfor naturressursutnyttelse, utviklingsplaner for nordområdene, Nordisk samekonvensjon og russiske samers forhold og rettsstilling. SPR-S fikk blant annet anledning til å møte EU-kommisjonens president. Styremøte 5/2006 ble også avholdt i løpet av denne perioden.

2.6.5 Nordisk Råd

Sametingspresident Aili Keskitalo har deltatt på Nordisk Råds sesjon 30.10 – 01.11.06 i København. Et viktig tema under generaldebatten i Nordisk Råd var grensehindringer. Sametingspresidenten holdt innlegg på vegne av Samisk Parlamentarisk Råd. I innlegget ble blant annet samenes arbeid for å bygge ned grensehindringer og det videre arbeidet mot en nordisk samekonvensjon tatt opp. Presidenten minnet også om at samene i lang tid har arbeidet for å bli fullverdig representert i Nordisk Råd og ga uttrykk for støtte til selvstyrende områders ønske om en slik representasjon.

2.7 Rettigheter

2.7.1 Revidering av reindriftsloven

Sametingets vedtak i sak 38/06 om revidert reindriftslov er oversendt Landbruks- og matdepartementet med kopi til Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Sametingets administrasjon har i tillegg sendt brev til Landbruks- og matdepartementet og bedt om at de politiske og juridiske føringer til reindriftslovutkastet og merknader til lovteksten blir tilsendt så snart de foreligger.

Sametingsrådet har sendt brev til statsråden i Arbeids- og inkluderingsdepartementet og understreket at reindriftsloven er en svært viktig lov for det samiske samfunnet og for reindriften spesielt. Det vises til behandlingen av saken i Sametingets plenum i september. Det anmodes om at Arbeids- og inkluderingsdepartementet, som ansvarlig departement for samiske saker i regjeringen, følger opp innholdet i vedtakene i det videre arbeidet med loven.

2.7.2 Retningslinjer for endret bruk av utmark

Høringsfristen for retningslinjene om endret bruk av meahcci/utmark gikk ut 10.11.06.

Sametingsrådet har arrangert syv åpne møter om retningslinjene. Opposisjonen på Sametinget v/Arbeiderpartiet har deltatt på alle møtene. Sametingsrådet er fornøyd med deltakelsen på møtene og med at det er kommet mange konstruktive innspill til hvordan retningslinjene bør utformes.

Sametingspresidenten har deltatt på møte med KS Finnmark der retningslinjene var tema.

I tillegg har Sametinget arrangert et seminar på administrativt nivå om retningslinjene med deltakelse fra kommunene, fylkeskommunen og fylkesmannen.

Sametingsrådet tar sikte på at Sametingets plenum kan vedta de endelige retningslinjene i mai 2007. Før Sametinget oversender saken til komiteen, vil rådet innhente ytterligere uttalelser fra Finnmark fylkeskommune, kommunene og Finnmarkseiendommen.

2.7.3 Fiskeri

Fiskeri- og kystdepartementet har løst Audhild Schanche fra oppdraget som medlem av utvalget som skal utrede samer og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark. Dette skyldes at hun har tiltrådt stilling i Sametingets administrasjon. Etter forslag fra Sametinget er Svanhild Andersen oppnevnt som nytt medlem.

Sametingsrådet har hatt møte med utvalget som skal utrede samer og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark, og redegjort for rådets syn på arbeidet fremover og de problemstillinger som da vil reise seg.

Sametingsrådet har videre avgitt høringsuttalelser, blant annet om ”Strukturvirkemidler i fiskeflåten”. Ved denne uttalelsen er det bedt om konsultasjon med Fiskeri- og kystdepartementet om det videre arbeidet med strukturering i fiskeflåten.

Sametinget har i perioden deltatt ved den norsk-russiske fiskerikommisjonen. Her ble det enighet om delt forvaltning av kongekrabbe. Norge og Russland skal forvalte hver sin bestand. Dette betyr at vi er et skritt nærmere samisk innflytelse på forvaltningen av kongekrabbe. Uttaket av kysttorsk ble holdt på dagens nivå, noe som også ses på som positivt for samiske fiskerier.

Det har vært dialog med Miljøverndepartementet angående forvaltning av villaks i vassdrag og i havet. Problemstillingen til Miljøverndepartementet er å redusere fangsten fordi villaksen er en truet bestand. Under denne dialogen ble det fra Sametingets side påpekt at det tradisjonelle samiske sjølaksefisket må bevares.

2.7.4 Retningslinjer for verneprosesser i samisk områder

I Karasjok ble det 27.09.06 på administrativt nivå avholdt et konsultasjonsmøte om retningslinjer for verneprosesser i samisk områder mellom Sametinget og Miljøverndepartementet. På det samme møtet ble det også konsultert om forslagene til Varangerhalvøya og Seiland nasjonalparker. Når det gjelder retningslinjene ble synspunkter på konkrete artikler i Sametingets forslag i sak 13/05 fra Jokkmokk diskutert, samt forhold knyttet til Miljøverndepartementets tilbakemelding av 03.04.06. Det var enighet om at Miljøverndepartementet skulle komme med et nytt skriftlig oppspill basert på samtaler fra møtet. Målsettingen er å forsøke å oppnå enighet om retningslinjene innen nyttår. Sametinget mottok tilbakemelding fra departementet den 08.11.06.

2.7.5 Mineraler, olje og gass

Nærings- og handelsdepartementet og Sametingsrådet har muntlig blitt enig om oppstart av konsultasjoner om ny minerallov i desember 2006. Departementet sender brev om saken.

2.7.6 Konsultasjonen om reindrifts rettigheter i Mauken-Blåtind

17.10.06 ble det i Oslo avholdt et siste konsultasjonsmøte mellom Sametinget og Forsvarsdepartementet. Møtet var på administrativt nivå. På bakgrunn av nye opplysninger om inngåelse av en frivillig avtale mellom Mauken reinbeitedistrikt ved Oskal Siida, Forsvarsbygg og Hærens styrker, kunne Sametingsrådet si seg fornøyd. Avtalen omhandler en alternativ korridor for sammenbindingen av Mauken og Blåtind skyte- og øvingsfelt. Avtalen vil sikre en bærekraftig reindrift i området for fremtiden.

Det er protokollført at avtalen fra Sametingets side er akseptabel på bakgrunn av forutsetningene om at folkerettens prinsipper ikke blir brutt, og at avtalen er innenfor andre rammer som følger av

Sametingets vedtak i sak 59/05 av 08.12.05. Sametinget legger til grunn at dersom eller når Forsvarets behov for området opphører, skal området falle tilbake til samisk bruk. Det forutsettes således at Forsvaret ikke kan disponere over området på en måte som gjør det praktisk eller formelt vanskelig eller umulig å foreta en slik tilbakeføring. Dette forutsetter også at Forsvaret ikke kan disponere over området på en måte som etablerer tredjemannsinteresser som kan påberopes som grunnlag for varig erverv ut over Forsvarets egen brukstid.

Sametinget legger til grunn at avtalen kun gjelder mellom Mauken reinbeitedistrikt ved Oskal Siida og Forsvaret. Det forutsettes at avtalen ikke regulerer eventuelt andre rettighetshavere i området. Samiske rettigheter og arealgrunnlag som andre distrikt/siida-grupper eventuelt kan ha sedvanerett til berøres således ikke av avtalen. Det er også protokollført at Sametinget ser problemstillinger på et generelt grunnlag som knytter seg til utfordringen som reiser seg i inngrepssaker om reindriften kan forhandle vekk beiteland som de er forvaltere i henhold til den kollektive, samiske retten. Her kommer også retten for kommende generasjoner til å drive reindrift inn.

Sametinget ser at den nye alternative korridoren er en bedre løsning hva angår de mange hundre samiske kulturminnene som er registrert i området. Blant annet unngår man nå direkte inngrep i et viktig samisk kulturmiljø i Nergårdskaret. Sametinget har avtalt med Forsvarsdepartementet at Forsvarsbygg kjører nye prosesser i forhold til kulturminneloven og ny sammenbindingskorridor. Det legges til grunn at supplerende undersøkelser i forhold til samiske kulturminner høyst sannsynlig er nødvendig.

Etter den nye utviklingen i saken hvor det ble en minnelig ordning, var det en felles oppfatning hos Sametinget og Forsvarsdepartementet om at det ikke var behov for flere konsultasjonsmøter. På bakgrunn av innhold og prosess i konsultasjonene omkring saken om sammenbindingen av Mauken og Blåtind skyte- og øvingsfelt, er det grunnlag for å uttrykke at det er oppnådd enighet mellom Sametinget og Forsvarsdepartementet.

2.8 Næring

2.8.1 Duodji

Den 20.09.06 ble Sámiid duodji, Duojáriid ealáhussearvi og Sametinget enige om en næringsavtale for 2007. Avtalen har en ramme på 8,22 millioner kroner. Den skal dekke blant annet utviklings- og investeringstiltak, driftstilskudd, velferdsordninger og organisasjonstilskudd. De største endringene fra 2006 er at utgifter til fagutvalg i duodji og økonomisk utvalg skal dekkes over næringsavtalen og at driftsstøtten til salgsorganisasjonene og Duojáriid dállu skal fordeles av Sametingets plenum og ikke over avtalen. I 2006 utgjorde denne driftsstøtten 0,3 millioner kroner.

Partene er dessuten enige om at flere forhold skal utredes nærmere i 2007. Dette gjelder synliggjøring av verdiskapningen i duodji, arbeidsstipend, kriteriet for foretaksform ved registrering i duodjiregisteret, kulturpott og duojárregister og pensjonsordning.

2.9 Helse

2.9.1 Samarbeidsorganet

Samarbeidsorganet mellom Sametinget og de regionale helseforetak (RHF) hadde møte 08.11.06. Det ble bestemt at Samarbeidsorganet sender brev til de regionale helseforetak hvor det etterspørres hvordan det samiske perspektivet synliggjøres i foretakene. Videre diskuterte Samarbeidsorganet hvordan et mer systematisk arbeid i forhold til ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter og behov i utarbeidelsen av handlingsplaner skal ivaretas. For Sametinget er det spesielt viktig å utrede hvilke

utfordringer samiske pasienter møter i forhold til de ulike fagområdene, gi en vurdering på dette og foreslå tiltak. Samarbeidsorganet var enig om at vi har en utfordring i forhold til informasjon innad i RHF, samtidig som det også må lages en informasjonsstrategi vedrørende institusjonene som har et nasjonalt ansvar. Samarbeidsorganet vil ta initiativ til et møte med Sosial og helsedirektoratet, som har det nasjonale ansvaret for informasjonsarbeid. RHF – Nord vil lage en hjemmeside for samarbeidsorganet med link til aktuelle institusjoner og sider.

2.9.2 Nasjonal helseplan

Nasjonal helseplan 2007-2010 ble lagt frem sammen med statsbudsjettet 06.10.06. Sametingsrådet mener at det samiske perspektivet er utelatt i dette sentrale styringsdokumentet. Rådet vil be om at det iverksettes grundige prosesser i forhold til ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter og behov i oppfølging av Nasjonal helseplan. På denne bakgrunn skal derfor Nasjonal helseplan behandles på plenum 28.11-01.12.06.

2.9.3 Nødmelding og beredskap

Nødmelding og varsling til samiske brukere fungerer ikke tilfredsstillende i dag. Sametinget er opptatt av å ha en nasjonal beredskap som også tar høyde for samisk levesett og samisk språk. Det er derfor tildelt prosjektmidler til 110 – sentralen i Finnmark for å etablere en forsøksordning med egen tolketjeneste. Sametinget har i denne perioden hatt møte med prosjektleder ved 110 – sentralen for å bli orientert om fremdriften i prosjektet.

Prosjektet har avdekket flere utfordringer som strekker seg utover ren tolketjeneste når det gjelder nødmeldinger for det samiske folk. Deriblant er forståelsen for samiske brukeres rett til å motta og gi nødmeldinger på eget språk er varierende. Regionale og lokale myndigheter må motiveres til å ta del i prosessen. Sametinget har tidligere drøftet denne problematikken med sentrale myndigheter, men ser behovet for å sette fokus på dette igjen. Sametinget vil derfor på ny ta dette opp med ansvarlige myndigheter.

3 Kunngjøring av nye saker – oppfølging

3.1 Rådets oppfølging av nye saker kunngjort på plenumsmøtet sak 31/06

Forslag 1: Sørsamisk helsevesen

Samiske pasienter i det sørsamiske området har rett til et helse- og sosialtilbud tilpasset samisk språk og kultur. Det er et stort behov for kunnskap om og kompetanse i flerkulturell forståelse og samiske språk og kultur hos helse- og sosialfaglig personell på alle nivå. Kvalitetssikring av tjenesten er i dag i stor grad avhengig av enkeltindividens kunnskaper. Erfaringer har vist at det er en stor utfordring å tilrettelegge for ivaretagelse av det samiske perspektivet i helse og sosialtilbud til samiske pasienter i sørsamiske områder. Det sørsamiske området er stort, og de sørsamiske pasientene er spredt over flere kommuner og foretak. Dette er utfordringer Sametinget tidligere har tatt opp med helseministeren

Kunnskap om og i kompetanse i samisk språk og kultur, og at ansvaret løftes fra enkeltpersoner og opp på et systemnivå er grunnlaget for en likeverdig tjeneste, og danner også grunnlaget for Sametingets arbeid med helse- og sosialpolitikk. Sametinget mener at et likeverdig tilbud til samiske pasienter krever at det på sentralt nivå settes klare rammer for hvordan dette målet skal nås. Det er svært viktig at dette implementeres inn i helse- og sosialfaglige utdanninger, at ansvarlige for

helsetjenester på alle nivå pålegges å etterspørre og synliggjøre samiske pasienters behov og rettigheter, og legger til rette for at dette ivaretas.

Samiske pasienters rett til et likeverdig tilbud uavhengig av foretakstilknytning og geografiske skillelinjer var sentral i Sametingets arbeid for etablering av et samarbeidsorgan mellom regionale helseforetak og Sametinget. Helse Midt-Norge RHF og Helse Nord RHF sin deltagelse i samarbeidsorganet er forankret gjennom deres bestilling fra sentrale myndigheter i 2005.

Sametinget har gitt støtte til prosjektet "Sørsamisk rådgivingstjeneste". Dette prosjektet vil bidra i arbeidet for å gi sørsamer helse og sosialtilbud tilpasset sørsamisk virkelighet. Rådgivingstjenesten skal være en brobygger mellom sørsamiske pasienter og helsetjenesten, og bistå brukere i forhold til tilrettelegging, rettigheter og tjenester. Prosjektet arbeider også for å gjøre rådgivingstjenesten permanent.

Sametinget vil fortsatt følge opp saken via våre samarbeidsorganer på departementetsnivå og regionale helseforetak, samt vie stor oppmerksomhet til prosjektet "Sørsamisk rådgivingstjeneste". Dette prosjektet anses å være et steg i veien på å bidra til at helse- og sosialtjenesten øker sin kompetanse, forståelse og innsikt i møte med samiske pasienter.

Forslag 2: Økt bevilgning til kommunene ved samiskundervisning

Etter opplæringsloven har samiske elever en individuell rett til opplæring i samisk både i grunnskole og innen videregående opplæring. Fjernundervisning og informasjons- og kommunikasjonsteknologisk (IKT) basert undervisning gir muligheter for elever å få opplæring i samisk dersom det er vanskelig å skaffe lærer i elevens egen kommune.

Spesielt i sørsamiske områder er fjernundervisning ofte eneste alternativ for mange elever for å få opplæring i samisk, da det er stor mangel på lærere i sørsamisk og fordi elevene bor spredt. Fjernundervisning er dyrt. Tilskuddet som bevilges til fjernundervisning dekker ikke de reelle kostnadene kommunene har for slik undervisning. I tillegg til timesatsen må kommunene betale for transport til og fra undervisningsstedet og lønn til assistenter og reisefølge. Kommuner og skoleiere må sikres økonomiske rammebetingelser som gjør det mulig å tilrettelegge for fjernundervisning og IKT basert undervisning.

Sametinget har tatt opp denne saken med både Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet ved flere og ulike anledninger i mange år. Sametingsrådet vil igjen be om et møte med Kunnskapsdepartementet for å ta opp denne saken på nytt.

Forslag 3: Hvordan ivareta sjølaksefiske på en best mulig måte for de som lever og bor i fjordene

Sjølaksefiske er en viktig næring og tradisjon i de sjøsamiske områdene. Sametingsrådet har engasjert seg i forvaltningen av villaks på flere arenaer. Rådet har blant annet vært i dialog med Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning. Med Miljøverndepartementet har rådet diskutert stortingsproposisjonen om vern av villaksen, og ferdigstilling av ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder. Her fremmet rådet blant annet sametingsrepresentant Porsangers problemstilling om sjølaksefiske for lokale inntresser. Siden denne stortingsproposisjonen er under utarbeiding kan rådet ikke gå nærmere inn på innholdet i proposisjonen.

Forslag 4: Sel og oterproblematikken for sjølaksefiskere

Sametingsrådet er kjent med økningen i selbestanden langs kysten og i fjordene. Dette kan innebære problemer for sjølaksefiskere i samiske områder. Rådet har jobbet med selvforvaltning og gått innfor å øke beskatningen av sel. Rådet har blant annet vært representert i "Kysttorsgruppen", som har i oppgave å verne om kysttorsken. Ett av tiltakene gruppen kom fram til, er å redusere bestanden av sel i norske fjorder. I kommisjonen ble det diskutert strategier for hvordan uttaket av sel kan økes. Det var hovedsakelig selbestandene i Øst- og Vestisen som ble debattert ved forhandlingene, men mange av problemstillingene er de samme som for sel i samiske områder.

Sametingsrådet har også registrert vekst i bestanden av oter, men rådet har foreløpig ikke tilstrekkelig oversikt over denne problemstillingen. På sikt vil initiativ til å få igangsatt jakt på oter vurderes, dersom det er miljø- og bestandsmessig forsvarlig.

Forslag 5: Statskog tar seg til rette i Troms

Sametinget har sendt brev til Statskog SF angående Statskogs planer om utbygging av 18-hulls golfbane, 160 høystandardhytter, helikopterlandingsplass, caravanområde, fotballbane, skøytebane og mye mer i Skibotndalen i Troms. Sametinget har påpekt at Samerettsutvalget 2 for tiden utreder samiske rettigheter sør for Finnmark. Dette utvalget skal levere sin innstilling før sommeren, og vi får da vite mer om hvordan Statskogs grunn i Troms bør forvaltes fremover. Samerettsutvalgets arbeid og oppfølgingen av dette kan konkludere med at staten ikke er rettmessig grunneier i området. I brevet til Statskog skriver Sametinget at det ikke er akseptabelt med store inngrep på det som i dag anses som statens grunn så lenge rettighetsforholdene ikke er avklart. Det er således ikke akseptabelt at Statskog selger eller beriker seg på disse områdene midt under de prosessene som pågår. Sametinget har avsluttet brevet med å si at vi forventer at arbeidet med utbygging i Skibotndalen stanses inntil rettighetsforholdene er avklart.

Forslag 6: Initiativ for samisk film

Sametingsrådet er opptatt av at samisk film og samisk filmproduksjon får rammevilkår som gjør den i stand til å utvikle seg. I denne sammenhengen vil etablering av et samisk filmsenter være et interessant forslag. Sametingsrådet vil i 2007 legge frem en melding om samiske institusjoner, og rådet vil i forbindelse med denne meldingen følge opp forslaget om etablering av et eget samisk filmsenter.

Forslag 7: Rypejakt i reinbeiteområde

Offentlige myndigheter i Norge bestemmer hva det skal jaktes på i Norge og tidspunkt for jakt. Grunneier, i dette tilfellet Finnmarkseiendommen, fastsetter vilkår om hvem som skal få lov å drive jakt, og hvor mye man må betale for å drive jakt i Finnmark. De som bor i Finnmark har en lovbestemt adgang til å drive jakt og fangst av småvilt og storvilt (jf finnmarkslovens § 23), men også de som bor utenfor fylket skal ha adgang til jakt og fangst av småvilt (jf finnmarkslovens § 25). Finnmarkseiendommen kan fastsette nærmere bestemmelser og vilkår for småviltjakt.

Sametingsrådet er kjent med at antall rypejegere har økt betraktelig, og at dette er et problem for mange reinbeitedistrikt i Finnmark. Økningen skyldes blant annet at det er rimeligere å drive jakt på Finnmarkseiendommens grunn enn ellers i Norge, samt at det er kommet restriksjoner på jakt for nordmenn i Sverige. Rådet ser at det kan være mulig å løse noen av disse utfordringene ved å ha tettere samarbeid mellom aktuelle reinbeitedistrikt og rypejegere.

Sametingsrådet vil vise til reinsdriftslovens § 28 første ledd som lyder: *De som ferdes i område hvor tamrein beiter plikter å vise hensyn og oppføre med varsomhet slik at reinen ikke unødig uroes eller skremmes under beiting,*

flytting m.v. Særlig hensyn skal vises i forbindelse med reinens brunsttid, kalving, merking, skilling og slakting. Sametingsrådet har bedt Finnmarkseiendommen styre, i medhold av finnmarkslovens § 27 og i nær dialog med reindrifta og rypejegere, fastsette vilkår for jakt som medfører begrensninger eventuelt forbud mot bruk av hund i områder der det er rein.

Rådet anser denne problemstillingen som svært aktuell å ta opp i fremtidig kontakt med Finnmark fylkeskommune og Finnmarkseiendommen.

Forslag 8: Språkstipend for voksne

I følge Norges grunnlov § 110a ”paaligger Statens Myndigheder at lægge Forholdene til Rette for at den samiske Folkegruppe kan sikre og udvikle sit Sprog, sin Kultur og sit Samfundsliv”. Dette viser at Sametinget ikke har eneansvaret for styrking og utvikling av samisk språk. Sametingsrådet ser nødvendigheten for at voksne som har mistet sitt samiske språk skal få mulighet til å lære seg samisk.

I møte med utdanningsdirektoratet tidligere i år orienterte de om at det vil komme et rundskriv om voksne samers rett til grunn- og videregående opplæring iht opplæringsloven. Når denne rettigheten er på plass, vil naturlignok finansiering være neste skritt. Språkstipend for voksne kan være et relevant virkemiddel for å tilegne seg samisk språk. Sametingsrådet vil arbeide for at det opprettes virkemidler som bidrar til å gjenoppbygge det samiske språket hos folk som har mistet språket.

Forslag 9: Behov for klargjøring av tomtefestelovens innløsningsregler i Nordland og Troms

Det er omtvistet hvorvidt noen deler av statens eiendommer i Nordland og Troms er statsallmenning. Da spørsmålet ble reist, første gang i forbindelse med vedtakelsen av fjelloven av 1920 og andre gang i forbindelse med revisjon av denne loven i 1975¹, ble det innhentet sakkyndig vurderinger fra Riksarkivaren som begge ganger konkluderte med at statens eiendommer i disse fylkene ikke var å anse som statsallmenninger hvor bygdefolk hadde allmenningsrettigheter. Opprinnelig ble spørsmålet også reist om statens eiendommer i Nord-Trøndelag, som heller ikke fra 1920 var omfattet av fjelloven. Etter en omfattende studie og utredning av høyesterettsadvokat og senere høyesterettsdommer Solnørdal, besluttet Stortinget i 1925 i et plenumsvedtak at fjelloven også skulle gjøres gjeldende for Nord-Trøndelag. Når Landbruksdepartementet omsider i 1931 fremmet proposisjon til endring av loven, ble fjelloven gjort gjeldende for Nord-Trøndelag, men da slik at den ikke omfattet hogstrettigheter for bøndene.

Senere har spørsmålet om eksisterende allmenningsrettigheter blitt reist i flere av de saker som verserte for Utmarksdomstolen for Nordland og Troms, uten at det ble konstatert at det forelå statsallmenninger, kun allmenningsliknende forhold. Dette fanges imidlertid ikke opp av tomtefesteloven uten særskilt lovhjemmel.

Gjeldende bestemmelse lyder:

§ 34. Unntak frå festarens rett til innløyising

Retten til innløyising gjeld berre så langt denne kan sameinast med bortfestarens rettsgrunnlag etter lov eller avtale. Ein tredjeperson med rett til bortfestareigedomen kan ikkje setje seg i mot at tomta seinare vert innløyist, dersom han eller ho må reknast å ha gjeve samtykke til bortfestinga utan atterhald mot innløyising.

Ved krav om innløyising av ei festetomt til bustadhus eller fritidshus som høyrer til ein bygdeallmenning, kan bortfestaren i staden tilby festaren lenging på same vilkår som før etter § 33.

¹ lov om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjelleva)

Det same gjeld ved krav om innløyning av ei festetomt til fritidshus som høyrer til ein statsallmenning eller til Finnmarkseigedomens grunn i Finnmark.

Kongen kan fastsetje i forskrift at det same som i andre leddet skal gjelde så lenge tomt festa bort til fritidshus høyrer til ein landbrukseigedom og inntekta frå festearialet som høyrer til bruket, tilseier at innløyning ikkje finn stad.

Unntaka i paragrafen her gjeld berre så langt innløyningssretten følger av § 32.

Endra med lov 2 juli 2004 nr. 63 (i kraft 1 nov 2004, etter res. 15 okt 2004 nr. 1336. Endringane skal gjelde der krav om innløyning eller lenging fremjast på grunnlag av at innløyningstida er inne eller festetida er ute 1 jan 2006 eller seinare. Ved krav om innløyning eller lenging når festetida er ute for ei tomt som er festa bort for festaren si livstid, gjeld likevel endringane der festaren dør 1 nov 2004 eller seinare), 30 juni 2006 nr. 52 (i kraft 1 juli 2006, etter res. 30 juni 2006 nr. 727).

Forslag 10: Ressursbehov for å styrke stabile bosetninger og allsidig næringsliv

Rådet kan ikke se at gjeldende retningslinjer i Samisk utviklingsfond hindrer utvikling av nye utradisjonelle næringer. Fondet har i flere sammenhenger prioritert støtte til mange slike etableringer. Det fondet har lagt vekt på er om tiltaket gir varige arbeidsplasser eller om tiltaket kan gi virksomheten økt inntjening. Samisk utviklingsfond prioriterer småskala næringsvirksomheter. I mange sammenhenger skjer slike etableringer i kombinasjon med andre næringer. Prioritering og endring av satsing på nye næringer kan skje i de årlige budsjettbehandlingene.

Sametinget har engasjert seg i prosesser i Regjeringens satsning på et verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner og satsing på småskala reiseliv i samiske områder slik det går fram i Soria Moria-erklæringen. I tillegg til dette vil Sametingsrådet fremme nye strategier for utvikling av utmarksnærings i februarplenium i 2007.

I begynnelsen av 2006 ble det satt i gang et arbeid med å gå i gjennom alle retningslinjene som har med tilskudd å gjøre. Rådet legger opp til å behandle nye retningslinjer i plenum i mai 2007. Hensikten med revideringen er å koordinere retningslinjene i Sametinget med kriteriene som gjelder for økonomireglementet for staten. Et av formålene er å sikre en effektiv og hensiktsmessig utforming og oppfølging av tilskuddsordninger.

Forslag 11: Opprettelse av Eldrefond

Sametinget har som målsetting å oppnå et helhetlig og likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folk, på lik linje med den øvrige befolkningen. Sametingsrådet er bekymret over noen av de signaler som vi mottar om livssituasjonen til flere samiske eldre, blant annet at mange samiske eldre ikke opplever en aktiv og meningsfull alderdom. Sametingsrådet mener de samiske eldre er en verdifull ressurs for våre samfunn, særlig med hensyn til videreføring av språk, kultur og tradisjoner. Sametingsrådet kan dessverre ikke se at det er muligheter innenfor nåværende budsjettsituasjon til å avsette midler til et samisk eldrefond. Rådet viser til Sametingets prosjektmidler som gir mulighet til å søke på midler til helserelaterte prosjekter. Når Samefolkets fond blir brukt til det beste for det samiske folk, vil en rekke tiltak bli vurdert. Dette vil være tiltak for eldre, kultur og overføring av kunnskap. Sametingsrådet vil imidlertid understreke at bruken av midlene ikke er fastlagt på nåværende tidspunkt.

Merknad 1, APs sametingsgruppe v/representant Marianne Balto

Rådets beretning

2.4.1 Riksantikvaren

Riksantikvaren har i sin uttalelse gått inn for lokalisering av et samisk fartøyvernssenter til det nordnorske fartøyvernssenteret i Sør-Troms. Sametinget må følge opp samisk båtbyggertradisjon og opprettelse av samisk fartøyvern

2.6.1 Grenseoverskridende samarbeid – nordområdearbeid

Vi registrerer at Sametingsrådet har gjort et innspill til regjeringens nordområdestrategi melding. Sametingsgruppa beklager at opposisjonen ikke er informert og konsultert i utarbeidelsen av dette dokumentet. Vi forutsetter at dokumentets innhold blir gjort kjent for representantene i løpet av denne plenumssamlingen. Denne saken har en stor prinsipiell virkning for det samiske folk.

2.6.2 Barentssamarbeidet

Sametinget vil følge opp handlingsplanen for urfolk i Barentsområdet, vedtatt av Arbeidsgruppen for urfolk (WGIP), i Helsinki i desember 2005. Dette innebærer blant annet at det i Sametingets budsjett vil bli bevilget penger til finansiering av tiltakene i handlingsplanen. Sametinget vil også sikre budsjett for drifta av urfolksutvalget.

2.6.5 Nordisk Råd

Vi har registrert at den tiltredende president i Nordisk Råd vil sette økt fokus på nordområdepolitikk. Dette innebærer også større fokus på urfolksspørsmål. På bakgrunn av dette mener sametingsgruppa at spørsmålet om samisk representasjon i Nordisk Råd får ny aktualitet. Det vil derfor være naturlig at Sametingsrådet medvirker aktivt til at dette samiske kravet blir innfridd.

2.7.2 Retningslinjer for endret bruk av utmark

Innføring av de midlertidige retningslinjene for endret bruk av utmark i Finnmark har ført til kraftige reaksjoner, der deler av Finnmarks befolkning ikke føler å ha blitt inkludert i prosessen.

Gjennom en god prosess vil man styrke forståelsen og sikre legitimitet hos befolkningen, de kommunale og fylkeskommunale etatene som skal benytte disse i sitt daglige virke.

Av den grunn anmoder Arbeiderpartiets sametingsgruppe at Sametingsrådet gjennomfører konsultasjoner med Finnmark fylkeskommune og de 3 regionsrådene; Øst- og Vest-Finnmark regionråd og Ávjovárre urfolksregion, før Sametingsrådets endelige forslag til retningslinter sendes komiteen for endelig behandling.

2.8 Næring

Målet med duodjiavtalen var å samle hele verdikjeden under en avtale. Vi registrerer med beklagelse at Sametingsrådet fører en aktiv politikk som fører til at stadig flere områder vedrørende duodji tas ut av duodjiavtalen. Dette mener vi er en uheldig utvikling med hensyn til intensjonen med duodjiavtalen.

Sametingsgruppa registrerer også med beklagelse at midlene over Samisk Utviklingsfond reduseres betraktelig i forhold til tidligere bevilgninger, på tross av økte rammebevilgninger til Sametinget og at virkeområdet er utvidet. Dette vil ha en negativ virkning på næringsutviklingen innen det geografiske virkeområdet i sin helhet.

III Votering

Av 43 representanter var 39 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Det ble ikke votert over denne saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
1 Aili Keskitalo, saksordfører	
2 Egil Olli	Terje Tretnes
Per Edvin Varsi, til forretningsorden	Aili Keskitalo
	Klemet Erland Hætta
Egil Olli	
3 Jánoš Trosten	Willy Ørnebakk
	Aili Keskitalo
	Egil Olli
Jánoš Trosten	
4 Olaf Eliassen	Bjarne Store-Jakobsen
	Johan Mikkel Sara
	Willy Ørnebakk
Olaf Eliassen	
5 Henrik Eriksen	Aili Keskitalo
	Johan Mikkel Sara
	Bjarne Store-Jakobsen
Henrik Eriksen	
6 Kjersti Myrnes Balto	Bjarne Store-Jakobsen
	Jørn Are Gaski
	Johan Mikkel Sara
Kjersti Myrnes Balto	
7 Inger Jørstad	Johan Mikkel Sara
	Aili Keskitalo
Inger Jørstad	
8 Susanne Amalie Andersen	
9 Bjarne Store-Jakobsen	
10 Synnøve Solbakken-Härkönen	
11 Marianne Balto	
Johan Mikkel Sara	
Aili Keskitalo	
12 Klemet Erland Hætta	
13 Kirsten Appfjell-Eira	
14 Terje Tretnes	
15 Per Edvin Varsi	

16	Willy Ørnebakk	
	Johan Mikkel Sara	
	Aili Keskitalo	
17	Kirsti Guvsám	
18	Magnhild Mathisen	
19	Gunn-Britt Retter	
20	Jørn Are Gaski	
	Johan Mikkel Sara	
	Jánoš Trosten, til forretningsorden	
	Jørn Are Gaski, til forretningsorden	
	Terje Tretnes, til forretningsorden	
21	Tone Finnesen	
22	Josef Vedhugnes	
23	Lene Hansen	
24	Johan Mikkel Sara	
25	Bjarne Store-Jakobsen	
26	Tor Mikalsen	
27	Terje Tretnes	
28	Anders Urheim	
29	Jarle Jonassen	
30	Isak Mathis O. Hætta	
31	Tom Sottinen	
32	Klemet Erland Hætta	
33	Vibeke Larsen	
34	Jørn Are Gaski	
35	Willy Ørnebakk	
36	Marianne Balto	
37	Johan Mikkel Sara	
38	Ann-Mari Thomassen	
39	Aili Keskitalo, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametingsrådets beretning tas til etterretning.

Behandlingen av saken ble avsluttet 28.11.06 kl. 15.50

Originalspråk: Norsk

Sak 44/06

Spørsmål til Sametingsrådet i henhold til Sametingets
forretningsorden § 11

Arkiv

Arkivsaksnr.

06/4235

Saken påbegynt onsdag 28.11.06 kl. 15.50

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Arbeiderpartiets sametingsgruppe v/ Hilde Anita Nyvoll	Retningslinjer ved representasjoner
2		Arbeiderpartiets sametingsgruppe v/ Willy Ørnebakk	Regnskapsrapporter
3		Arbeiderpartiets sametingsgruppe v/ Egil Olli	Omorganisering

II Spørsmål og svar

Spørsmål 1:

**Spørsmålet til Sametingsrådet i henhold til Sametingets forretningsorden § 11
v/representanten Hilde Anita Nyvoll.**

Retningslinjer ved representasjoner

Sametingets ansatte og valgte representanter er i mange tilfeller representert i ulike offentlige, halvoffentlige organer; i råd, utvalg og styrever. Dette gjelder representasjoner både i nasjonale og i internasjonale fora. Det savnes en samlet oversikt over alle utvalg hvor Sametinget er representert. Som parlament bør Sametinget utarbeide retningslinjer for hvordan disse representanter skal forholde seg i utøvelsen av sine respektive verv.

Det å ha tillitsverv i Sametinget innebærer en plikt for den enkelte til å forsøke å opptre til fellesskapets beste.

Det er behov for retningslinjer for å skape bevissthet om holdninger og etikk, for dermed å styrke allmennhetens tillit til politikere og administrasjon i Sametinget.

Jeg er selv valgt som 1 av 2 sametingsrepresentanter i Europapolitisk forum, men kan ikke se å ha fått noen form for retningslinjer i forhold til dette vervet.

I dette plenum legger Sametingsrådet frem melding om internasjonale satsingsområder, et styringsdokument som rådet vil bruke videre i politikktutformingene innenfor sektoren, men jeg vil gjerne vite hvilket syn representantene i de forskjellige utvalg skal fremme.

Mine spørsmål til sametingsrådet er:

1. I hvilke utvalg utenfor sametingssystemet er Sametingets politikere og ansatte representert, dette gjelder utvalg som Sametingets organer utnevner?
2. Vil Sametingsrådet ta initiativ til å utarbeide retningslinjer som ansatte og valgte politikere kan forholde seg til ved ulike representasjoner for Sametinget?

Svar på spørsmål til Sametingsrådet i henhold til Sametingets forretningsorden § 11 fra representant Hilde Anita Nyvoll, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Retningslinjer for representasjoner

Sametinget har representasjon i ulike styrever, råd, utvalg, samarbeidsorgan og arbeidsgrupper. Deres tilknytning til Sametinget er avhengig av om de er foreslått eller oppnevnt, og det er ikke alltid politikere eller ansatte som representerer Sametinget. Der Sametinget foreslår representasjon er det andre som gjør den formelle oppnevningen og derigjennom er oppdragsgiver. Oppnevninger og forslag er noe som skjer fortløpende og over tid.

Sametingets organer oppnevner ingen utvalg utenfor sametingssystemet. Det nærmeste rådet kan se omfattes av representant Nyvolls spørsmål, er fagutvalget for ordning til sametingsvalget og fagutvalget for duodji. I disse utvalgene sitter verken politikere eller ansatte.

Sametingsrådet vil minne om at politikere som representerer Sametinget i ulike organer gjør dette på vegne av Sametinget, og dermed må følge de formelle vedtak som er gjort i sametingssystemet. Enkelte utnevninger vil være gjort med utgangspunkt i Sametingets ulike grupperinger. Disse vil selvsagt forholde seg til dette. Retningslinjer utover dette vil det være naturlig at møtelederskapet eventuelt utarbeider.

Når Sametingets administrasjon representerer Sametinget i ulike arbeidsgrupper eller utvalg, utføres oppdraget på vegne av Sametingsrådet og de politiske føringene rådet setter for arbeidet følges lojalt. De ansatte følger i tillegg retningslinjer for statsansatte som framkommer i Statens personalhåndbok og i statens etiske retningslinjer.

Spørsmål 2:

Spørsmål til Sametingsrådet i henhold til Sametingets forretningsorden § 11, v/Willy Ørnebakk

Regnskapsrapporter

Sametinget har utarbeidet en ny økonomimodell med virkning fra 1.1.2006. Arbeiderpartiets sametingsgruppe er glad for svaret avgitt av rådet i plenumsmøtet mai 2006, der det ble opplyst at det etter implementeringen av det nye regnskapssystemet er mulig å kunne ta ut tertial, eller halvårsrapporter fra regnskapssystemet.

Ut fra dette forventer Arbeiderpartiets sametingsgruppe at Sametingsrådet avleverer en detaljert tertialvis rapportering av regnskapstall med kommentarer.

Med en periodevis rapportering av regnskapet vil det være lettere for politikerne å foreta analytiske kontroller av budsjett- og regnskapspostene, samt å forberede kommende budsjettårs virksomhet.

Mitt spørsmål til Sametingsrådet er:

Vil Sametingsrådet med utgangspunkt i den nye økonomimodellen uoppfordret legge fram tertialvise regnskapsrapporter med økonomikommentarer?

Svar på spørsmål til Sametingsrådet i henhold til Sametingets forretningsorden § 11 fra representant Willy Ørnebakk, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

Rapporteringsstrukturen i Sametinget

Sametingsrådet vil først gi en beskrivelse av den vedtatte økonomi rapporteringsstrukturen i Sametinget.

Ref. sak 17/05 Ansvar og myndighet for økonomiforvaltningen i Sametinget vedtatt 23. februar 2005 - punkt myndighet, oppgaver og ansvar:

"2. Sametingets president er virksomhetens leder i henhold til Sametingets grunnregler § 5-1. Presidenten skal:

- a. Føre tilsyn med at Sametingets samlede virksomhet utøves i samsvar med de vedtak og vilkår som Sametinget til enhver tid setter.
- b. Medvirke til at Sametingets vedtak blir gjennomført.
- c. Føre kontroll med bevilgningsfullmakter og tildele midler til driftsenhetene med basis i Sametingets tildelingsvedtak.
- d. Føre tilsyn med at de økonomiske rammer som Sametinget fastsetter blir overholdt.

Presidenten er ansvarlig overfor Sametinget for at det utarbeides en detaljert økonomiforvaltningsinstruks og at administrasjonen følger opp med forsvarlig intern styring og kontroll. Presidenten er ansvarlig for kommunikasjonen med departementet i saker som vedrører statsbudsjett, statsregnskap og rapportering. Presidenten kan delegere til direktøren å fastsette detaljert instruks for økonomiforvaltningen."

Ref. økonomiinstruks for Sametinget fastsatt av Sametingsrådet den 14.04.2005:

Kapittel 2.1 Myndighet, oppgaver og ansvar (Sak 17/05, Samelovens § 1-3 og kap. 2.2 i B):

"Sametingets direktør har samordnings- og overordnet ansvar for Sametingets økonomiforvaltning. Viktige oppgaver i denne sammenheng er bl.a. å:

3. Påse at vesentlige avvik i forhold til bevilgninger, vedtatte planer eller tildelingsbrev blir innrapportert til virksomhetens leder og til Kommunal- og regionaldepartementet via årsregnskapet som er en del i Sametingets årsmelding.
4. Utarbeide årsrapport og andre rapporter til Kommunal- og regionaldepartementet."

"Avdelingene/enhetene har ansvar for oppfølging av budsjett og oppfølging av kravene i Reglementet og Bestemmelsen for de kapitler og poster som er tillagt avdelingene/enhetene. Viktige oppgaver i denne sammenheng er bl.a.:

5. å påse at vesentlige avvik i forhold til bevilgninger, vedtatte planer eller interne disponeringsskriv blir innrapportert til direktøren.
7. at det utarbeides jevnlige rapporter for oppfølging og kontroll"

Kapittel 3.4 Bevilgninger iht. Sametingets budsjett som forvaltes av Sametingets administrasjon:

"...I forbindelse med den løpende oppfølgingen av Sametingets driftsbudsjett, utarbeider avdeling med ansvar for økonomiforvaltning periodevis rapporter. Rapporten sendes til Sametingsrådet, Sametingets kontrollkomité og alle avdelinger/enheter. Direktøren foretar en gjennomgang av rapporten i ledergruppen og for Sametingsrådet."

Kapittel 4.2 Sametingets årsmelding:

"I følge samelovens § 1-3 sendes Sametingets årsmelding til Kongen. Regjeringen legger årsmeldingen frem for Stortinget som en årlig stortingsmelding.

Sametinget oversender årsmeldingen til Kommunal- og regionaldepartementet straks den er behandlet og vedtatt i Sametingets plenum, slik at den årlige stortingsmeldingen om Sametingets virksomhet kan legges frem for Stortinget tidligst mulig. Sametingets regnskap er en del av årsmeldingen."

Kapittel 4.3 Regnskapsrapportering (§§ 12 og 13 i R, kap. 3.3 i B og kap. 7 i R-106/04):

"Forvaltningsorganer med særskilt fullmakt til bruttoføring utenfor statsbudsjettet ('nettobudsjetterte virksomheter') får midler bevilget over 50-poster på statsbudsjettet ved utbetaling fra overordnet departement eller annen virksomhet som disponerer bevilgningen.

Nettobudsjetterte virksomheters regnskapsføring skal følge bestemmelsene i kap. 4 i B, med unntak for rapportering til statsregnskapet. I stedet for å rapportere på kapittel og post, skal Sametinget rapportere likviditetsbevegelsene på oppgjørskontoene i Norges Bank jf. kap. 3.3.3.2 i B. Sametinget skal avstemme rapporten i forhold til Sametingets regnskap før rapporten sendes statsregnskapet.

Rapporteringen til statsregnskapet skal foretas innen fristene som gjelder for virksomheter. Fra og med 1. januar 2003 er det som en generell ordning innført månedlig rapportering til statsregnskapet. Rapporteringsfristen er den 15. i den påfølgende måneden. Rapporten sendes til Senter for statlig økonomistyring, tydelig merket Likvidrapport, Statsregnskapet, med kopi til overordnet departement, Riksrevisjonen og Sametingets kontrollkomité. Ved årsslutt skal innstående på oppgjørskontoene også rapporteres til kapitalregnskapet via overordnet departement.

Likviditetsrapporten skal vise inngående beholdningen ved månedsskifte, bevegelser i perioden og utgående beholdning ved månedsskifte."

Regnskapsrapporter

Viser til Sametingsrådets svar på spørsmål ved plenum i mai 2006, ref. 04/5585-37.

"...Sametingsrådet rapportering av regnskap mot budsjett foretas via årsmeldingen til Sametingets plenum. I tillegg rapporterer Sametingsrådet til kontrollkomitéen.

Sametinget har både før og etter implementeringen av ovennevnte systemer kunne ta ut tertial-, eller halvårsrapporter fra regnskapssystemet. Dvs. oppfølging av forbruk regnskapet mot budsjettet. Historiske data fra regnskapssystemet har også hele tiden vært tilgjengelige. Da vi har

innført ny kontoplan fra 01.01.06 som er forskjellig fra den forrige, samtidig som den administrative strukturen er endret, vil det naturlig komme et tidsskifte i forhold til rapporteringen. Dvs. at tidligere års historiske data er vanskelig sammenlignbare.

Regnskapssystemet har også hele tiden kunnet gi rapportering fordelt på lønn, reiser og andre kostnader. Disse kan man også ta ut totalt for Sametinget, politisk nivå totalt, administrativt nivå totalt, pr. avdeling og politiske nivå (plenium, rådet), pr. prosjekt, etc. Herunder må nevnes at den nye kontoplan strukturen vil gi et riktigere bilde av fordelingen av kostnadene..."

Svar på spørsmålet

Sametingspresidenten, som er virksomhetens leder, har det overordnede ansvaret med å føre tilsyn med at Sametingets samlede virksomhet utøves i samsvar med de vedtak og vilkår som Sametinget til enhver tid setter, samt å føre tilsyn med at de økonomiske rammer som Sametinget fastsetter blir overholdt. Sametingsrådet regnskapsrapportering på bruk av midler mot budsjett rapporteres til Sametingets plenium via årsmeldingen. Dette iht. vedtak gjort i Sametingets plenium. Når årsmeldingen er vedtatt i plenium sendes denne til regjeringen, som igjen legger denne frem for Stortinget som en årlig stortingsmelding.

Spørsmål 3:

Spørsmål til Sametingsrådet i.h.t. Sametinget forretningsorden § 11 v/representanten Egil Olli.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe konstaterer at Sametingsrådet har foretatt en omorganisering av Sametingets administrative nivå til færre avdelinger og samtidig som teamorganiseringer er iverksatt. Det er gjennom media kommet frem opplysninger som viser at dette har medført betydelig lønnshopp for avdelingsdirektørene og underdirektører.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe vil påpeke at det er av største betydning at Sametingets representanter blir orientert om organisasjonsendringen og om hvilke konsekvenser dette medfører for det administrative budsjettnivå.

Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til Sametingsrådet:

1. Hvordan har den nye administrative organiseringen virket inn på administrasjonens totale driftskostnader?
2. Hva er grunnlaget for det store lønnshoppet for avdelingsdirektørene og underdirektørene?
3. Har Sametingsrådet innført en ny lønnspolitikk for administrasjonen?

Svar på spørsmål fra representant Egil Olli til Sametingsrådet i henhold til Sametingets forretningsorden § 11

Sametingets administrasjon har, som representant Egil Olli riktig har konstatert, gjennomført en prosess som har resultert i at antallet avdelinger er redusert fra 7 til 3, samtidig som det er opprettet 2 staber. Den nye organiseringen er gjennomført og drives innenfor de budsjettammer som er fastsatt for administrasjonen av plenium. Den nye organiseringen medførte også at antallet avdelingsdirektører og underdirektører ble redusert til henholdsvis 3 og 6. Samtidig ble innholdet hva gjelder ansvar og oppgaver for stillingene som avdelings- og underdirektører betydelig endret. Etter statens regelverk skal det derfor opprettes nye stillinger, og disse skal lyskes ut enten eksternt eller internt. Det ble etter avtale med arbeidstakerorganisasjonene foretatt eksternt utlysning for avdelingsdirektørstillingene, og intern utlysning for underdirektørstillingene. De som i dag er ansatt i stillingene har søkt på og konkurrert om disse nye stillingene. Det er derfor ikke riktig slik det kan oppfattes at representant

Egil Olli mener; nemlig at tidligere avdelings- og underdirektører har fått et stort lønnshopp. Det er tvert i mot opprettet nye stillinger der de som er ansatt i dag har konkurrert med andre søkere, og det er opprettet nye arbeidskontrakter og forhandlet lønn for disse stillingene - slik det normalt gjøres for alle nyansettelser.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe har ved flere anledninger reist spørsmål til rådet angående administrative forhold. Sametingsrådet velger derfor å presentere en kort gjennomgang av noen formelle forhold knyttet til det at Sametinget er en statlig virksomhet og at Sametingets ansatte er statstjenestemenn, ved å vise til følgende sitater fra Statens personalhåndbok (SPH) for 2006 og Hovedavtalen i staten (HA).

Fra kap 1.1 i SPH; Innledning: *Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) har ansvaret for statens sentrale arbeidsgiverfunksjon. Dette innebærer bl.a. å gi rammer for utøvelsen og utviklingen av arbeidsgiverfunksjonen i statlige virksomheter. FAD inngår avtaler med hovedsammenslutningene om lønns- og arbeidsvilkår og forvalter lover på det statlige arbeidsrettslige feltet som gjelder hele statsforvaltningen: for eksempel tjenestemannsloven... Departementet skal utforme og iverksette arbeidsgiverpolitikken i staten i videste forstand. Sentrale elementer er leder- og personalpolitikk og tilrettelegging for statlige omstillinger. Som en del av sin oppgave har FAD en pådriver- og rådgiveroppgave i fornyelsen av statsforvaltningen, og i utviklingen av personalpolitikk som skal gjøres i etatene...*

Arbeidsgivers styringsrett beskrives gjerne som retten til å tilsette og si opp arbeidstakere, og til å organisere, lede og fordele arbeidet. Styringsretten kalles ofte også for den "rettskompetanse" arbeidsgiver har innenfor de begrensninger som lov- og avtaleverk setter. Selv om statlig forvaltning er underlagt et omfattende regelverk, har statlige arbeidsgivere et betydelig handlingsrom som er viktig å utnytte på en hensiktsmessig måte...

Personalpolitikken i statlig sektor er basert på prinsippet om medbestemmelse og medvirkning. Gjennom Hovedavtalen for arbeidstakere i staten har arbeidstakerorganisasjonene medbestemmelse når det gjelder arbeidssituasjonen for de arbeidstakere som kommer inn under lov om offentlige tjenestetvister.

Fra kap 1.2 i SPH; Hovedutfordringer i personalpolitikken: *...Staten kan ikke utføre sine oppgaver og modernisere statlig sektor dersom de som arbeider der ikke er motivert for sine oppgaver, og deltar i den løpende fornyelsesprosessen. Lønns- og personalpolitikken skal ha som et viktig mål å skape denne motivasjonen. Hovedutfordringen framover er å fornye, brukerrete og effektivisere offentlig sektor parallelt med at etatene og virksomhetene utfører sine daglige oppgaver på en god måte. For å møte disse utfordringene er det nødvendig med en lønns- og personalpolitikk som sikrer en statsforvaltning med høyt kompetente, lojale og motiverte medarbeidere. For å skape en moderne, konkurransedyktig og attraktiv statlig sektor er det nødvendig å øke effektiviteten, tilføre og utvikle ny kunnskap, ta i bruk ny teknologi og nye og bedre arbeidsformer.*

Fra kap 1.3 i SPH: Delegering er et hovedmål i personalpolitikken: *... det er et mål at det lokale arbeidsgiveransvaret skal være tillagt så omfattende fullmakter og ansvar som mulig. Det må være en god begrunnelse for at fullmakter og ansvar skal forbli på sentralt nivå. Dette er en av forutsetningene for at etatene og virksomhetene kan realisere målet om at de skal ha større selvstendighet og ansvar også på sine faglige områder...*

Fra Hovedavtalen i staten (HA) § 1 Formål og intensjoner, pkt. 9 om politiske demokratipolitiske vedtak/beslutninger: *Partene er enige om at rettighetene etter avtalen må utøves slik at det politiske demokrati ikke endres. I samsvar med dette skal forvaltningen lojalt gjennomføre de politiske myndigheters beslutninger, samtidig som arbeidstakerne får reell medbestemmelse i de interne administrative forhold som har med arbeidssituasjonen å gjøre.*

Fra HA §2 Virkeområde, pkt. 3 om politisk beslutning: *Tillitsvalgte skal ikke delta i politiske beslutninger, beslutninger knyttet til politiske prioriteringer, beslutninger som fattes på grunnlag av lover, forskrifter, stortingsvedtak og kongelige resolusjoner, samt beslutninger som i hovedsak gjelder virksomhetens samfunnsmessige rolle (forholdet til borgerne)..... Spørsmålet om hvordan en beslutning skal gjennomføres, skal gjøres til gjenstand for medbestemmelse i*

benhold til tilpasningsavtalen, med mindre også gjennomføringsmåten må betraktes som politisk, eller hvor den påvirker eller har betydning for den politiske delen av vedtaket.

Fra HA §8 Arbeidsgiverpart i den enkelte virksomhet, pkt 1 om partsforholdet arbeidsgiverpart:
Arbeidsgiversiden i den enkelte virksomhet er det administrative ledd som har ansvaret for behandlingen av saker etter Hovedavtalen eller tilpasningsavtalen.

Sametinget er, som statlig arbeidsgiver, forpliktet til å følge de avtaler fagbevegelsen har fremforhandlet på vegne av arbeidstakere i statlig virksomhet. Lønnsdannelsen følger derav det som er bestemt i gjeldende tariffavtaler. Sametinget som arbeidsgiver har ikke anledning til å gå utenfor disse tariffavtalene.

Lønnspolitikk er et område som ikke fastsettes ensidig av arbeidsgiver. Statens lønnspolitikk er fastsatt i avtaler mellom hovedsammenslutningene (arbeidstakerorganisasjonene) og staten som arbeidsgiver. Det samme gjelder for Sametinget, der arbeidstakerorganisasjonene er med i fastsettelsen av lønnspolitikken. Slik arbeidslivets spilleregler i dag fungerer, er de fleste elementer i en lønnspolitikk avgjort på et høyere nivå enn Sametinget, og Sametingsrådet har ikke anledning til å endre på dette. F.eks. kan ikke Sametinget eller Sametingsrådet, beskjære retten til lokale forhandlinger. Dette vil være brudd på arbeidslivets spilleregler, som bl.a. fagbevegelsen har bidratt til å fremforhandle.

Så lenge Sametingets ansatte er statens tjenestemenn må Sametingets lønnspolitikk være i tråd med statens generelle lønnspolitikk. Sametingets lønnspolitikk må derfor bygge på statens lønnspolitikk og eventuelle tilpassinger skal gjøres i samarbeid mellom arbeidstakerorganisasjonene og Sametinget som arbeidsgiver.

Sametingsrådet har over tid registrert at det generelle lønnsnivået i administrasjonen er lavt i forhold til institusjoner det er naturlig å sammenligne seg med. Sametinget er en kompetansebedrift og har ved flere tilfeller måttet gi tapt i kampen om attraktiv kompetanse fordi vi ikke har kunnet konkurrere mht lønn. Nivået på lederlønningene i Sametinget har vært med på å holde nede det generelle lønnsnivået, ved at lederlønningene har fungert som et lokk over lønnsutviklingen på nivået under. Det har allikevel vært nødvendig å gå over lederlønn i enkelte tilfeller for å rekruttere spesielt nødvendig og ettertraktet kompetanse.

I Sametingets personal- og ledelsespolitikk som er utformet gjennom prosess med bred medvirkning, og er drøftet mellom arbeidsgiverpart og arbeidstakerorganisasjonene 17.11.05, er målet formulert slik; *Lønnspolitikken skal være et virkemiddel til å rekruttere, utvikle, motivere og beholde kompetente medarbeidere. Et av tiltakene er; Sametinget skal ha en lønnspolitikk som er kontinuerlig i utvikling i nært samarbeid mellom arbeidstakerne representert ved organisasjonene og arbeidsgiver. Lønna skal kunne konkurrere med lønn på samme stillingsnivå i andre relevante institusjoner f.eks. fylkeskommunene.*

Lønnspolitikken skal altså være et redskap for å rekruttere og beholde attraktiv kompetanse og arbeidskraft. Lønnsnivået for de nye lederstillingene er fastsatt med dette for øye. I tråd med dette er lønnsnivået for lederstillingene løftet til omtrent samme nivå som i statlige institusjoner utenom departementene, samt andre institusjoner det er naturlig å sammenligne seg med, for eksempel fylkeskommunene.

Nåværende lønnsnivå for lederstillingene gir mulighet til å heve også det generelle lønnsnivået. Sentralt var det i år bestemt at Sametinget skulle bruke kr 686 198 i årets lokale lønnsforhandlinger, mens det ble besluttet å bruke totalt kr 911 801, en økning på kr 243 613 lokalt til lønnsøkninger. Også framover vil lønnspolitikken innebære å forsøke så langt som råd er, å legge forholdene til rette slik at Sametinget er konkurransedyktig i forhold til andre institusjoner, inkludert ulike samiske institusjoner, når det gjelder å rekruttere og beholde attraktiv kompetanse innenfor ulike fagfelt.

III Votering

Av 43 representanter var 37 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Det ble ikke votert over denne saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Hilde Anita Nyvoll	
	Johan Mikkel Sara	
2	Willy Ørnebakk	
	Jarle Jonassen	
	Willy Ørnebakk	
	Jarle Jonassen	
3	Egil Olli	
	Aili Keskitalo	
	Egil Olli	
	Aili Keskitalo	

Behandlingen av saken ble avsluttet 28.11.06 kl. 16.30.

Originalspråk: Norsk

Sak 45/06

Kunngjøring av nye saker iht Sametingets forretningsorden § 4

Arkiv

Arkivsaksnr.

06/4236

Saken påbegynt 28.11.06 kl. 16.30

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	27.11.06	Representant Synnøve Solbakken-Härkönen	Rekruttering til duodji og duodji-næringen
2	27.11.06	Representant Hilde Anita Nyvoll	NAV - reformen
3	27.11.06	Representant Olaf Eliassen	Oppnevning av utvalg
4	27.11.06	Representant Gunn-Britt Retter	Samisk læremiddelår - Kunnskapsløftet samisk
5	27.11.06	Representant Kjersti Myrnes Balto	Samepolitisk forum for eldre
6	27.11.06	Representant Klemet Erland Hætta	Prosjektet "Barnas hus"

II Forslag og merknader

Forslag 1, representant Synnøve Solbakken-Härkönen, NSR samarbeidsgruppe

Rekruttering til duodji og duodji-næringen

Duodji er en meget viktig næring i vår kultur. Duodji er identitetsbærer og duodji-produkter hører til våre identitetsymboler.

Duodji er også en næring. Det er meget bra at duodji-utøverne nå har fått en egen næringsavtale med Sametinget.

Men hvordan er det med rekrutteringen til duodji og duodji-næringen? Jeg har lagt merke til at det ikke er mange unge som lever av duodji eller som har duodji som kombinasjonsnæring. Det er heller ikke mange som lager duodji til eget bruk.

I dag er det ikke lenger så mange som lærer duodji hjemme. Opplæring i duodji har til en stor grad flyttet seg til skolen. I fagopplæringen hører det med 2 år i videregående opplæring og videre to år som lærling før man kan ta fagbrev.

Dette skoleåret er det ingen elever i vk1 design og håndverksklassen, som er tilpasset til duodji, ved Samisk videregående skole og reindriftsskole. I duodji i videregående kurs 1, som er et landsomfattende tilbud og eneste duodji-tilbud i Norge, er det bare 3 elever. Dette har følger for rekrutteringen til lærlingeordningen.

Forslag:

Jeg foreslår at Sametinget sammen med duodji-organisasjonene setter i gang en utredning om hvordan man kan øke rekrutteringen til duodji og duodji-næringen.

Forslag 2, representant Hilde Anita Nyvoll, Arbeiderpartiets sametingsgruppe

NAV – reform

NAV-reformen ble vedtatt i Stortinget våren 2005. Arbeids- og velferdsetaten ble etablert 1. juli 2006. Aetat og Trygdeetaten ble lagt ned fra samme dato. Den nye etaten utgjør sammen med kommunenes sosialtjeneste Arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV).

NAV-reformen begynner å ta form, men mange ting er fremdeles ikke helt bestemt. Det skal etableres et arbeids- og velferdskontor i hver kommune. I oktober 2006 kom de første 25 pilotkontorene, innen utgangen av 2009 skal alle NAV-kontor være etablert.

Det er bestemt at det skal opprettes en del nye spesialenheter for å samle kompetanse på en type saker og kompetanse på et sted. Det betyr at arbeidskraft tas ut fra de gamle trygdekontorene og arbeidskontorene ute i distriktene, og det kan fort skje at alt sentraliseres.

Sterke og levende samfunn med stabil bosetting og arbeid til alle må være definert målsetting for Sametinget, og vi har ikke råd til å miste arbeidsplasser og kompetanse fra distriktene.

NAV – kontorene skal også ivareta og betjene samisk språklige brukere på en tilfredsstillende måte. Dette vil lettere kunne ivaretas dersom spesialenhetene også forefinnes i samiskspråklige områder.

Det er derfor viktig at Sametinget er aktivt med i prosessen for å påvirke beslutningsmyndighetene i forhold til lokaliseringen av spesialenhetene.

Sametinget oppfordrer Sametingsrådet om å prioritere en nær oppfølging av denne prosessen.

Forslag 3, representant Olaf Eliassen, SfP, SBS, SP, FSL

Oppnevning av utvalg

Viser til MOSA rapporten om motorferdsel i utmark som ble offentliggjort i begynnelsen av november 2006.

Rapporten omtaler bl.a. motorferdsel i forbindelse med utnyttelse av naturressurser i samiske områder.

Utifra rapportens innhold er det helt nødvendig at Sametinget oppnevner en arbeidsgruppe som vurderer innholdet i rapporten og kommer med en egen høringsuttalelse så snart som mulig.

Sametinget mener at MOSA rapporten ikke i tilstrekkelig grad har tatt hensyn til samisk tradisjonell naturhusholdning og de behov man har i forbindelse med det, når det gjelder transport og motorisert ferdsel.

Utvalget kan videreføre sitt arbeid i forhold til revidering av motorferdselsloven og komme med anbefalinger i forbindelse med det.

Utvalget må være oppnevnt og i funksjon snarest, og ikke senere enn februar plenum 2007.

Forslag 4, representant Gunn-Britt Retter, NSR /Sáb

Samisk læremiddelår – Kunnskapsløftet Samisk

Det har i lengere tid nå vært mangel på læremidler både i samisk og på samisk så å si på alle trinn, fra barnehagenivå til videregående skole. Det tar altfor lang tid å klargjøre nok læremidler, fordi det er mangel på økonomiske midler. Den nye skolereformen, Kunnskapsløftet, fører til behov for læremidler i mange nye fag, spesielt i den videregående skolen.

NSR beklager at det tar altfor lang tid før læremiddelsituasjonen er tilfredsstillende – dette er en situasjon som ikke er godtakbar for det samiske samfunnet. Det behøves et kraftig løft i utviklingen av samiske læremidler og man må fokusere på den samiske skolen for å sikre framtiden for den samiske kulturen. Derfor foreslår NSR/Sáb at det arrangeres et samisk læremiddelår i skoleåret 2009-10. Et slik arbeid krever grundige forberedelser. Man må samle ressurser på alle nivå for å løfte samisk undervisning på et tilfredsstillende nivå.

NSR/Sáb understreker at læremiddelutvikling også er de norske myndigheters ansvar og krever at staten sikrer finansiering av Kunnskapsløftet Samisk. Sametinget bør gå inn med en egenandel for på denne måten å forplikte staten til å yte det som trenges.

Læremiddelåret skal ikke hindre den læremiddelutviklingen som er i gang. Læremiddelutvikling skal ikke stoppe opp etter en slik satsning, men læremidlene skal stadig fornyes, forbedres og utvikles.

Forslag 5, representant Kjersti Myrnes Balto, NSR sametingsgruppe

Samepolitisk forum for eldre

Sametinget har ansvar for å sikre at hele den samiske befolkningen har mulighet til å bli hørt i samiske saker.

I dagens system har vi ikke lagt spesielt til rette for at den eldre generasjonen kan nå frem til Sametinget med saker som er viktige for dem. Samiske eldre har en viktig og bred kompetanse, og de bør høres spesielt i saker som gjelder den eldre generasjon, men også i andre saker. For å sikre de eldre en reel innflytelse på saker de er opptatt av, samt sikre at Sametinget får nytte den kompetansen som de eldre innehar, bør Sametinget vurdere å etablere et forum hvor et samarbeid mellom eldre og Sametinget formaliseres. Dette kan f.eks være eldrekonferanser, eldreutvalg eller lignende.

Forslag 6, representant Klemet Erland Hætta, NSR sametingsgruppe

Prosjektet "Barnas hus"

Våren 2005 ble det oppnevnt en tverrdepartemental prosjektgruppe for å utrede og planlegge et pilotprosjekt med en ny avhørsmodell av barn som har vært utsatt for seksuelle overgrep, fysisk vold eller vært vitne til vold i familien, dette etter anmodning av Stortinget.

Prosjektet har vært ledet av politiavdelingen i Justisdepartementet. Prosjektgruppen har vært sammensatt av representanter fra følgende departementer og instanser:

Justisdepartementet ved sivilavdelingen og politiavdelingen, barne- og likestillingsdepartementet v/sosial- og helsedirektoratet, domstolsadministrasjonen, riksadvokatembetet og politidirektoratet.

Deretter ble relevante organer og organisasjoner invitert som referansegruppe; for å gi innspill til prosjektgruppens utredning. Ut fra hva vi har kjennskap til, og ved nøye gjennomgang av rapporten som er skrevet, kan vi ikke se at det samiske perspektivet er ivaretatt/tatt med. Ut fra adresselisten er heller ingen samiske institusjoner eller organisasjoner kontaktet til å gi høringsuttalelser eller til å være med i prosjektet.

Det ble fra NSRs sametingsgruppe sendt ut et åpent brev til Justis- og politidepartementet vedrørende pilotprosjektet, dette brevet ble sendt 13. september 2006. Pr. 20. november 2006 er det ikke kommet svar på dette brevet. NSRs sametingsgruppe mener manglende samiske innspill kan føre til at slike forhold knyttet til samiske barn, ungdom og familier ikke blir belyst, og dermed ikke håndtert godt nok. Dette kunne vært sikret dersom samiske fagmiljø, samt Sametinget hadde vært tatt med i prosjektet og i høringsprosessen.

Forslag:

Sametinget må ved konsultasjoner belyse denne problemstillingen overfor Justis og politidepartementet. Det må i den videre planlegging og igangsetting av "Barnas hus" sette klare rammer for hvordan den samiske familie – barn og ungdom skal ivaretas under slike vanskelige situasjoner. Hvordan skal den samiske bruker ivaretas og av hvem?

III Votering

Av 43 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Møtelederskapets forslag:

Nye saker 1 – 6 oversendes Sametingsrådet for behandling.

- Møtelederskapets forslag ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Synnøve Solbakken-Härkönen	Magnhild Mathisen
		Per Edvin Varsi
		Johan Mikkel Sara
	Synnøve Solbakken-Härkönen	
2	Hilde Anita Nyvoll	Jørn Are Gaski
3	Olaf Eliassen	Per Edvin Varsi
		Johan Mikkel Sara
	Olaf Eliassen	Per Edvin Varsi
4	Gunn-Britt Retter	Synnøve Solbakken-Härkönen
5	Kjersti Myrnes Balto	Kirsti Guvsám

VI Sametingets vedtak

Nye saker 1 – 6 oversendes Sametingsrådet for behandling.

Behandlingen av saken ble avsluttet 28.11.06 kl. 17.40.

Originalspråk: Norsk

Sak 046/06

Sametingets budsjett 2007

Arkivsaknr.
06/3376

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	09.10.06	R 106/06
Plan- og finanskomiteen	13.-16.11.06	017/06
Sametingets plenum	28.11 - 01.12.06	057/05

Saken påbegynt onsdag 29..11.06 kl. 11.35

Ved sakens begynnelse ba flere representanter Sametinget vurdere deres habilitet ved budsjettbehandlingen:

1. Tone Finnessen – styreleder i Árran lulesamisk senter som er foreslått med direkte bevilgning, og anses dermed som part i saken ihh Forvaltningslovens (Fvl) § 6, 1. ledd, bokstav e.
2. Josef Vedhugnes – styreleder i Samisk språk og kultursenter i Porsanger som er foreslått med direkte bevilgning, men anses ikke som part i saken jfr Fvl § 6, 1. ledd, bokstav e, da dette senteret ”helt ut eies av stat eller kommune”.
3. Kjersti Myrnes Balto – dagligleder i Várdobáiki samiske senter som er foreslått med direkte bevilgning, og anses dermed som part i saken ihh Forvaltningslovens (Fvl) § 6, 1. ledd, bokstav e.
4. Olaf Eliassen - styreleder i Mearrasámi gelbbolašvuodaguovddáš som er foreslått med direkte bevilgning, og anses dermed som part i saken ihh Forvaltningslovens (Fvl) § 6, 1. ledd, bokstav e.
5. a) Willy Ørnebakk - styremedlem i Ája Samiske senter som er foreslått med direkte bevilgning, og anses dermed som part i saken ihh Forvaltningslovens (Fvl) § 6, 1. ledd, bokstav e.
b) Willy Ørnebakk - styremedlem i Lásságámmi som er foreslått med direkte bevilgning, og anses dermed som part i saken ihh Forvaltningslovens (Fvl) § 6, 1. ledd, bokstav e.

Votering om habilitet. Av 43 representanter var 30 tilstede.

Enstemmig vedtak:

1. Tone Finnessen – innhabil i behandling av direkte bevilgning til Árran lulesamisk senter i kapittel 6.3 i budsjettet.
2. Josef Vedhugnes – er ikke innhabil i budsjettsaken.
3. Kjersti Myrnes Balto - innhabil i behandling av direkte bevilgning til Várdobáiki samiske senter i kapittel 6.3 i budsjettet og i kulepunkt under kap. 22.1.

4. Olaf Eliassen - innhabil i behandling av direkte bevilgning til Mearrasámi gelbbolašvuodaguovddáš i kapittel 6.3 i budsjettet.
5. a) Willy Ørnebakk - innhabil i behandling av direkte bevilgning til Ája Samiske senter i kapittel 6.3 i budsjettet og i kulepunkt om Várdobáiki under kap. 22.1.
b) Willy Ørnebakk - innhabil i behandling av direkte bevilgning til Lásságámmi i kapittel 6.3 i budsjettet og i kulepunkt om Ája under kap. 22.1.

Etter dette ble følgende voteringsprosedyre for budsjettvedtaket enstemmig vedtatt:

1. Budsjettets rammer fordeles på hovedposter (Her er alle sametingsrepresentanter habile).
2. Vedtak om fordelig av hver enkelt hovedpost (direkte bevilgning). (Her vil de som er erklært innhabile fratse behandlingen.)

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling overfor komiteen:

Samlet bevilgning til Sametinget

Tabell 1.0 Bevilgninger fra departementene

(i 1000 kr)

Kap.Post	Beskrivelse	RR 2005	Bud-2006	RevBud-06	Bud- 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
680.50	Arbeids- og inkluderingsdepartementet - AID	149 400	153 350	153 350	164 100	10 750	7,0 %
206.50	Kunnskapsdepartementet - KD	34 049	29 453	29 453	30 572	1 119	3,8 %
226.21	Kunnskapsdepartementet - KD	0	2 500	2 500	4 000	1 500	60,0 %
248.21	Kunnskapsdepartementet - KD	0	1 500	1 500	0	-1 500	-100,0 %
231.50	Kunnskapsdepartementet - KD	11 080	11 435	11 435	11 870	435	3,8 %
1429.50	Miljøverndepartementet - MD	2000	2 000	2 000	2 000	0	0,0 %
320.53	Kultur- og kirke departementet - KKD	32 913	43 743	43 743	47 405	3 662	8,4 %
326.78	Kultur- og kirke departementet - KKD	0	500	500	500	0	0,0 %
724.21	Helse- og omsorgsdepartementet - HD	a) 5 400	5 400	5 400	5 700	300	5,6 %
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	4 000	2 000	2 000	2 000	0	0,0 %
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	0	2 000	2 000	2 000	0	0,0 %
552.72	Kommunal- og regionaldepartementet - KRD	b) 0	0	2 450	0	-2 450	-100,0 %
Totalt bevilget I		c) 238 842	253 881	256 331	270 147	13 816	5,4 %

a) Ved statsbudsjettet for 2006 ble Sametinget tildelt kr 5 400 000 i prosjektmidler fra Helse- og omsorgsdepartementet. Da tildelingsbrevet kom i 2006 var tildeling på kr 5 700 000. Det vil si at avviket på kr 300 000 ikke er en reell økning.

b) Ved revidert budsjett 2006 ble det tildelt Interreg-midler fra KRD.

c) Økning i forhold til Sametingets ordinære budsjettet for 2006 er på kr 15 996 000.

Forhandlinger med staten om Sametingets budsjett

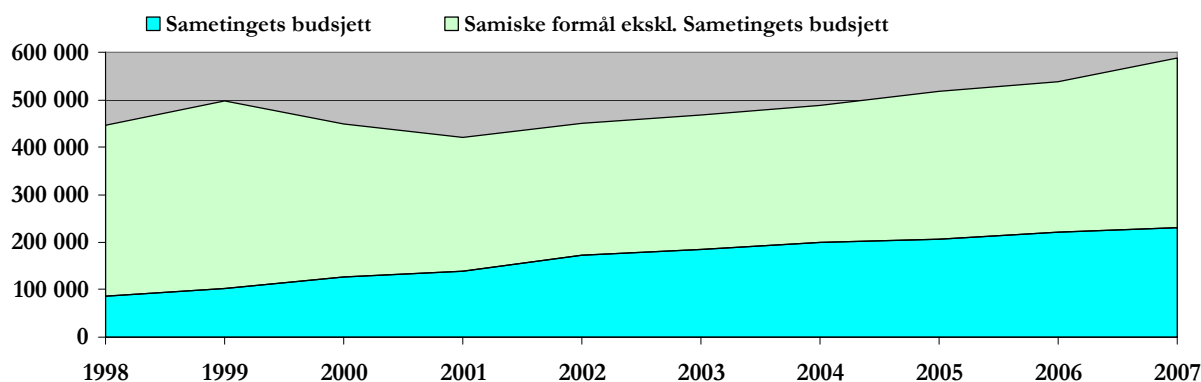
Kravene for statsbudsjettet 2007 som Sametinget la frem for Regjeringen var svært nøkterne. De var utarbeidet i forhold til de behov Sametinget mener samiske samfunn står overfor. Regjeringen har i sitt budsjettforslag ikke tatt hensyn til de fleste behovene som Sametinget la fram. Statsbudsjettet for 2007 gir bare en marginal økning til Sametinget. Misforholdet mellom behov og bevilgninger må Sametinget ta belastningen av.

Det må etableres en felles forståelse for situasjonen og utviklingsbehovene i samiske samfunn. Det er satt i gang en prosess med å se på budsjettprosedyrene mellom Regjeringen og Sametinget. I forslaget til Statsbudsjett 2007 sier regjeringen at det er nødvendig å endre prosedyrene for utarbeidelse av Sametingets budsjett. Sametinget mener at Regjeringen og Sametinget snarest bør komme frem til en ordning med forhandlinger over den årlig budsjettammen. For Sametinget er målet reelle budsjettforhandlinger med den norske stat.

Prioriteringer i 2007

Sametingets midler går til samiske tiltak og forvaltes av Sametinget på bakgrunn av de rammer som er gitt av sentrale myndigheter. Sametinget har de siste årene fått flere finansieringsordninger overført til sitt budsjett.

Figurene nedenfor viser utviklingen i bevilgningene til Samiske formål korrigert for pris- og lønnstigning.

Regjeringen har i sin melding om samepolitikken som mål å overføre nye oppgaver til Sametinget. Sametinget forutsetter da at:

de økonomiske rammene og de fremtidige ansvarsforhold klargjøres
det er samsvar mellom oppgaveoverføring og de økonomiske rammene som stilles til disposisjon

Sametinget tar utgangspunkt i det fremlagte forslag til statsbudsjett for 2007. I budsjettet for 2007 har Sametinget prioritert å gi en økning til institusjoner og organisasjoner. Dette tilsvarer en kompensasjon for prisstigning. Bakgrunnen for denne prioriteringen er at de institusjoner og organisasjoner som får årlige tildelinger over Sametingets budsjett skal ha forutsigbare rammebetingelser.

I tillegg til prisstigningen har Sametinget prioritert enkelte poster innenfor kulturområdet. Dette som følge av økningen i bevilgningen i statsbudsjettet 2007 fra Kultur- og kirke departementet. Det er også gjort en prioritering av de regionale midlene i tilknytning til samarbeidsavtalene med fylkeskommunene.

Fra 2007 vil Sametinget legge inn prioriteringer for virkemiddelbruken i budsjettet. Prioriteringene blir synliggjort under de enkelte postene. Målet er å gjøre Sametingets budsjett til et mer aktivt styringsdokument. Sametinget skal i 2007 revidere alle retningslinjene for virkemiddelbruken. Dette i henhold til Riksrevisjonens krav. Ved å prioritere virkemiddelbruken i de årlige budsjettbehandlingene, vil det ikke være behov for ny revisjon av retningslinjene ved endring av prioriteringer.

Sametinget vil ikke ta inn nye organisasjoner og institusjoner på sitt budsjett for direkte driftsstøtte før melding om samiske institusjoner er lagt fram for plenum. Denne meldingen vil bli prioritert i 2007. Meldingen skal også behandle kriteriene for å komme inn på Sametingets budsjett.

Sametingets kommentarer til regjeringens forslag til tiltak over Sametingets budsjett i statsbudsjett for 2007

Den totale budsjetttrammen til Sametinget er økt med kr 15 966 000 i forhold til Sametingets ordinære budsjett. Av dette går kr 5 000 000 til tospråklighetsmidler som en følge av at Tysfjord kommune er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. I tillegg er kr 2 000 000 bevilget i friske midler til nye tiltak innenfor samiske kulturformål. Dette innebærer tilskudd samisk spesialbibliotek, mobil bibliotekjeneste, samisk kunstnerstipend, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, stedsnavnstjenesten og oppfølging av samisk språkløp, samiske museer, samiske musikkfestivaler og samiske teatre.

Resten av økningen i budsjetttrammen tilsvarende en kompensasjon for pris- og lønnsstigningen. Det er for øvrig Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Kultur- og kirkedepartementet og Kunnskapsdepartementet og som står for denne økningen. De øvrige departementene har ikke økt bevilgningen i forhold til statsbudsjettet for 2006. Sametingets krav for statsbudsjettet 2007 var svært nøkterne. Regjeringen velger i sitt budsjettforslag å overse de fleste av Sametingets budsjettbehov.

Sametinget har i møter med Regjeringen lagt vekt på at det i Sametingets budsjett også må kompenseres for nasjonale satsinger som gjøres på statsbudsjettet. For 2007 har ikke Sametinget fått økning i forhold til utgifter forbundet med Kunnskapsløftet og Barnehageløftet. I tillegg har Sametinget lagt vekt på at man må få full kompensasjon for lønns- og prisvekst fra alle departementene som bevilger midler til Sametinget. Det vedtatte statsbudsjettet for 2007 viser at dette ikke er fulgt opp fra Regjeringens side.

Under behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2000, vedtok Stortinget å bevilge 75 mill. kroner til Samefolkets fond. Avkastningen av fondet skal gå til ulike tiltak for å styrke samisk språk og kultur. Beløpet som stilles til Sametingets disposisjon over budsjettet for 2007 omfatter avkastningen av fondet, kr 4 700 000. Avkastningen av fondet er ikke en del av Sametingets rammebevilgning.

Sametingets økonomiske rammefordeling

Med forbehold om Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2007 foretar Sametinget følgende rammefordeling på hovedpostene for 2007:

Tabell 2.0 Totaltabell - Sametingets samlede inntekter og utgifter

(i 1000 kr)

	Regnskap-05	Bud-06	RevBud-06	Bud-07	Avvik	i %
Driftsinntekter						
Bevilgninger fra departementene	238 842	253 881	256 331	270 147	13 816	5,4 %
Andre driftsinntekter	0	0	672	0	-672	-100,0 %
Sum driftsinntekter	238 842	253 881	257 003	270 147	13 144	5,1 %
Virkemidler						
Virkemidler	162 660	177 340	179 190	187 301	8 111	4,5 %
Sum virkemidler	162 660	177 340	179 190	187 301	8 111	4,5 %
SUM DRIFTSINNTEKTER - VIRKEMIDLER	76 182	76 541	77 813	82 846	5 033	6,5 %
DRIFTSKOSTNADER						
Drift politisk nivå	16 834	18 291	19 103	20 226	1 123	5,9 %
Drift administrativt nivå	54 723	54 875	55 335	58 245	2 910	5,3 %
Investeringer	0	1 500	1 500	1 500	0	0,0 %
Spesielle prosjekter	3 953	1 875	1 875	2 875	1 000	53,3 %
Sum driftskostnader	75 510	76 541	77 813	82 846	5 033	6,5 %
ÅRSRESULTAT	672	0	0	0	0	-

Tabell 2.1 Totaltabell - Sametingets samlede inntekter og utgifter

	Regnskap-05	Bud-06	RevBud-06	Bud-07	Avvik
Driftsinntekter					
Bevilgninger fra departementene	100,0 %	100,0 %	99,7 %	100,0 %	0,3 %
Andre driftsinntekter	0,0 %	0,0 %	0,3 %	0,0 %	-0,3 %
Sum driftsinntekter	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	0,0 %
Virkemidler					
Virkemidler	68,1 %	69,9 %	69,7 %	69,3 %	-0,4 %
Sum virkemidler	68,1 %	69,9 %	69,7 %	69,3 %	-0,4 %
SUM DRIFTSINNTEKTER - VIRKEMIDLER	31,9 %	30,1 %	30,3 %	30,7 %	0,4 %
DRIFTSKOSTNADER					
Drift politisk nivå	7,0 %	7,2 %	7,4 %	7,5 %	0,1 %
Drift administrativt nivå	22,9 %	21,6 %	21,5 %	21,6 %	0,0 %
Investeringer	0,0 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,0 %
Spesielle prosjekter	1,7 %	0,7 %	0,7 %	1,1 %	0,3 %
Sum driftskostnader	31,6 %	30,1 %	30,3 %	30,7 %	0,4 %
ÅRSRESULTAT	0,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Virkemidler

Sametinget foretar følgende fordeling på hovedpostene for virkemidler for 2007:

Tabell 3.0 Totaltabell virkemidler

(i 1000 kr)

	Regnskap-05	Bud-06	RevBud-06	Bud-07	Ford. i %	Avvik 07-Rev 06	i %
Virkemidler							
Opplæring	26 875	28 348	28 348	29 433	15,7 %	1 085	3,8 %
Språk	44 737	45 353	45 353	50 379	26,9 %	5 026	11,1 %
Kultur	34 086	41 141	41 141	43 141	23,0 %	2 000	4,9 %
Bibliotek tjenester	5 116	8 105	8 105	8 607	4,6 %	502	6,2 %
Næring	22 750	24 800	26 650	24 529	13,1 %	-2 121	-8,0 %
Miljø- og kulturvern	12 331	14 983	14 983	14 771	7,9 %	-212	-1,4 %
Helse- og sosialsatsing	4 100	4 400	4 400	3 850	2,1 %	-550	-12,5 %
Regionalt utvikling og samarbeid	820	1 550	1 550	3 100	1,7 %	1 550	100,0 %
Internasjonalt arbeid	4 355	1 574	1 574	1 231	0,7 %	-343	-21,8 %
Likestillingstiltak	450	650	650	650	0,3 %	0	0,0 %
Samiskrelatert statistikk i Norge	300	300	300	300	0,2 %	0	0,0 %
Andre tilskudd (politisk arbeid)	6 008	4 451	4 451	4 451	2,4 %	0	0,0 %
Konferanser	733	1 085	1 085	1 085	0,6 %	0	0,0 %
Utdeling av priser	0	100	100	100	0,1 %	0	0,0 %
Samfolkets fond	0	0	0	0	0,0 %	0	-
Andre virkemidler	0	500	500	1 674	0,9 %	1 174	234,8 %
Sum virkemidler	162 660	177 340	179 190	187 301	100,0 %	8 111	4,5 %

Hovedpostene for virkemidler er ytterligere spesifisert under kapitlene 4 til 18.

For alle institusjoner og organisasjoner som får direkte driftstøtte over Sametingets budsjett stilles det vilkår om at de innen 1. august 2007 skal ha utarbeidet:

- Virksomhetsplan/handlingsplan for inneværende år
- Revidert regnskap for foregående år
- Årsmelding for foregående år, inkludert rapport over bruken av midlene i foregående år i forhold til innsendt virksomhetsplan/handlingsplan
- Budsjettbehov for neste år

Driftsstøtte under kr 100 000 utbetales i sin helhet i begynnelsen av budsjettåret. For de samiske språksentrene utbetales hele driftsbeløpet i sin helhet i begynnelsen av budsjettåret. Driftsstøtte over kr 100 000 utbetales i to omganger. Første utbetaling skjer i begynnelsen av budsjettåret. Andre delutbetaling blir foretatt når vilkårene for driftstøtten er oppfylt av virkemiddelmottaker, og rapportene er godkjent. Er ikke kravene i henhold til tildelingsbrev oppfylt ved anmodning om 2. delutbetaling, eller rapportering ikke mottatt av Sametinget innen 1. august, kan ikke virkemiddelmottaker påregne driftsstøtte fra Sametinget påfølgende budsjettår.

Sametingsrådet kan fastsette nærmere vilkår i tildelingsbrevet.

Opplæring

Tabell 4.0 Samletabell - Samisk opplæring

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
100	Grunnskole og videreg.opplæring-læremiddelutv.	14 168	14 675	14 675	15 175	500	3,4 %
101	Kompetanseheving	2 963	3 250	3 250	3 550	300	9,2 %
102	Barnehager	9 744	10 423	10 423	10 708	285	2,7 %
Sum		26 875	28 348	28 348	29 433	1 085	3,8 %

Grunnskole og videregående opplæring – Læremidler

Tabell 4.1 Grunnskole og videregående opplæring

(i 1000 kr)

Post 100	Benevnelse		RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
10000	Ordinære læremidler (samiske)	a)	0	8 400	8 400	8 900	500	6,0 %
10001	Særskilte tilrettelagte læremidler		0	1 900	1 900	1 900	0	0,0 %
10002	IKT - læremidler		0	2 575	2 575	2 575	0	0,0 %
10003	Læremiddelutv. FoU-midler(tidl.under post 22)		1 842	1 800	1 800	1 800	0	0,0 %
Sum			14 168	14 675	14 675	15 175	500	3,4 %

a) I 2006 ble det overført kr 500 000 fra post 100 til post 899 pga. evaluering av tilskudd til læremiddelutvikling, denne overføringen tilbakeføres i 2007.

Mål

Samiske læremidler skal være et viktig bidrag til at samiske elever i grunnskole og videregående opplæring får opplæring i samsvar med gjeldende lover og læreplaner.

Strategi

- Følge opp utfordringer i Kunnskapsløftet og de tilrådninger som kommer fram i evaluering av samiske læremidler.

Tiltak

- Slutføre evaluering av tilskudd til samisk læremiddelutvikling
- Utvikle strategisk plan for samisk læremiddelutvikling på grunnlag av evalueringen og i henhold til vedtatte læreplaner for Kunnskapsløftet Samisk
- Utvikle samiske læremidler i tråd med vedtatte læreplaner
- Videreutvikle samisk læringsnett

Som en følge av innføring av Kunnskapsløftet samisk, er det behov for en økning av tilskudd til både ordinære, IKT- og særskilt tilrettelagte læremidler. Det vil bli innført samiske læreplaner i flere nye fag for videregående opplæring, noe som vil medføre en utvidet satsning på læremidler for dette området. Det er ikke realistisk med full utskifting av læremidler for grunnskolen, men det er behov for utvikling av læremidler i fag som ikke er kommet i gang innenfor strategisk plan 2001 – 2005 og for fornying eller utskifting av eksisterende læremidler. Det vil være behov for en utvidet satsning på sør- og lulesamiske læremidler. Når det gjelder særskilt tilrettelagte læremidler, må det en utvidet satsning på læremidler i videregående opplæring, og på områder som hørsel og lese- og skrivevansker. Evaluering av tilskudd til samisk læremiddelutvikling vil gi mer konkrete svar på de forskjellige behov.

Sametinget vil innenfor pedagogisk utviklingsarbeid prioritere utviklingstiltak innen læremidler, kvalitetsutvikling, veiledning og informasjon, spesielt i forbindelse med innføring av Kunnskapsløftet.

Følgende prioriteringer for virkemiddelbruken i 2007 er:

- Fornyning og utskifting av eksisterende læremidler
- Utvikling av nye læremidler på nord-, lule- og sørsamisk i henhold til Kunnskapsløftet-Samisk.
- Utvikling av særskilt tilrettelagte læremidler, videregående opplæring og prosjekter for elever med hørsel og lese- og skrivevansker.

Det settes av kr 15 175 000 til dette formålet.

Kompetanseheving

Tabell 4.2 Kompetanseheving

(i 1000 kr)

Post 101	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
10100	Stipend for samiske elever i videregående skole	0	1 100	1 100	1 400	300	27,3 %
10101	Faglig kompetanseheving	0	1 750	1 750	1 750	0	0,0 %
10102	Stipend til høyere utdanning	0	400	400	400	0	0,0 %
Sum		2 963	3 250	3 250	3 550	300	9,2 %

Stipend for samiske elever i videregående skole

Mål

Flere elever i videregående opplæring velger samisk. Både innen samisk som førstespråk, andrespråk eller i samisk som prosjekt til fordypning.

Strategi

- Gradere stipendet slik at flere elever motiveres til å velge samisk som førstespråk.

Tiltak

- Tildele språkmotiveringsstipend til elever som leser samisk i videregående opplæring

Sametingsrådet har vedtatt fordelingsnøkkel mellom de som tar samisk som 1. språk, 2. språk og de som tar samisk som prosjekt til fordypning på videregående nivå.

Det settes av kr 1 400 000 til dette formålet.

Faglig kompetanseheving

Mål

Økt kompetanse og bedre kvalitet i opplæringen i tråd med føringer i Kunnskapsløftet og barnehageløftet.

Strategi

- Stimulere til økt kompetanseheving innenfor praktisk estetiske fag.
- Stimulere til økt kompetanseheving og rekruttering innen realfag.
- Stimulere til forskning-, forsøks- og utviklingsarbeid innenfor opplæring for elever som følger samisk læreplan.

Tiltak

- Tildele stipend
- Gi tilskudd til forsknings-, forsøks og utviklings midler innen tilpasset opplæring

For budsjettåret 2007 vil følgende prioriteringer være:

- Videreutdanning innen praktisk estetiske fag
- Videreutdanning innen realfag

Det har over lang tid vist seg at det er et stort behov for styrking av realfagskompetansen hos undervisningspersonell. Sametinget tar denne situasjonen alvorlig, og vil derfor i 2007 satse spesielt på videreutdanning innen realfag.

Det avsettes kr 300 000 til spesialpedagogikk-stipend, kr 500 000 til FoU-midler og kr 950 000 til kompetanseheving innenfor realfag i 2007.

Stipend for høyere utdanning

Mål

Å øke kompetansen på områder hvor det samiske samfunn har behov for økt kompetanse.

Strategi

- Stimulere til økt utdanning innen samisk språk, med sør- og lulesamisk som hovedprioritet.

Tiltak

- Tildele stipend til høyere utdanning innenfor samisk språk

I 2007 prioriteres følgende:

- I nordsamisk prioriteres søkere som tar samisk på høyere nivå, og som arbeider i samisk barnehage eller i samisk avdeling ved en barnehage
- I lulesamisk prioriteres søkere som tar samisk på høyere nivå, mastergrad og lavere, samt samisktalende studenter som tar førskolelærer- og allmennlærerutdanning
- I sørsamisk prioriteres søkere som tar samisk på høyere nivå, mastergrad og lavere, samt samisktalende studenter som tar førskolelærer- og allmennlærerutdanning
- Ved stor søknadsmengde skal det underrepresenterte kjønn prioriteres jfr. språkmeldingen

Sametingsrådet har fastsatt retningslinjer for stipend for høyere utdanning.

Det settes av kr 400 000 til formålet.

Barnehager

Tabell 4.3 Barnehager

(i 1000 kr)

Post 102	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
10200	Tilskudd til samiske barnehager	0	9 480	9 480	9 765	285	3,0 %
10201	Læremidler til barnehager	0	843	843	843	0	0,0 %
10202	Tidsskrift for samiske barnehager	0	100	100	100	0	0,0 %
Sum		9 744	10 423	10 423	10 708	285	2,7 %

Mål

Samiske barn skal sikres et barnehagetilbud som bygger på samisk språk og kultur for å styrke sin identitet, sitt språk og kultur.

Strategi

- Ivareta samiske barnehagers behov for møtesteder og arenaer for erfaringsutveksling.
- Bidra til holdningsskapende arbeid blant barnehageansatte, barnehageeiere, foreldre og myndigheter.
- Produksjon av pedagogisk materiell.

Tiltak

- Tildele tilskudd
- Initiere kompetanseheving for samiske barnehager
- Gi ut 2 nummer av tidsskriftet "Stullan"
- Avholde samisk barnehagekonferanse, seminarer og nettverksmøter

- Initiere samisk rammeplankonferanse
- Etablere nettbaserte møtesteder for samiske barnehager
- Generell veiledning og informasjon om og til samiske barnehager, samt øvrige barnehager og kommuner i landet
- Initiere relevant forskning
- Følge opp oppfordringene i Barnehageløftet og fokusere på kvalitetsutvikling

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Samiske barnehager, i henhold til retningslinjer
- Samiske barn i norske barnehager, i henhold til retningslinjer
- Kompetansehevingsprosjekter innenfor forsøks- og utviklingsarbeid
- Utarbeidelse av faktabøker, digitale læremidler, pedagogiske filmer og plakater til samiske barnehager

Sametinget har fastsatt retningslinjer for de overnevnte ordningene.

For 2007 avsettes kr 10 708 000 til tiltak innenfor barnehageområdet.

Språk

Tabell 5.0 Samletabell - Samisk språk

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
150	Tospråklighetstilskudd	33 850	33 850	33 850	38 350	4 500	13,3 %
151	Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet	0	1 160	1 160	1 360	200	17,2 %
152	Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet	a) 3 704	2 550	2 550	2 850	300	11,8 %
153	Grunntilskudd til språksentre	3 600	4 050	4 050	4 176	126	3,1 %
154	Samisk er toft - Oppfølgingstiltak (Ny)	0	1 000	1 000	400	-600	-60,0 %
155	Samisk korrekturprogram	3 583	2 743	2 743	3 243	500	18,2 %
Sum		44 737	45 353	45 353	50 379	5 026	11,1 %

a) Regnskapstallene for 2005 er både innenfor og utenfor forvaltningsområdene.

Tospråklighetstilskudd

Tabell 5.1 Tospråklighetstilskudd

(i 1000 kr)

Post 150	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
15000	Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune		7 431	7 431	7541	110	1,5 %
15001	Karášjoga gielda/Karasjok kommune		7 140	7 140	7307	167	2,3 %
15002	Deanu gielda/Tana kommune		4 995	4 995	5069	74	1,5 %
15003	Porsángu gielda/Porsanger kommune		5 379	5 379	5299	-80	-1,5 %
15004	Unjárgga gielda/Nesseby kommune		2 812	2 812	2850	38	1,4 %
15005	Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune		3 503	3 503	3463	-40	-1,1 %
15006	Finnmárkku fylkkagielda/Finnmark fylkeskommune		1 400	1 400	1411	11	0,8 %
15007	Romssa fylkkasuohkan/Troms fylkeskommune		1 190	1 190	1201	11	0,9 %
15008	Tysfjord kommune		0	0	3008	3 008	-
15009	Nordland fylkeskommune		0	0	1201	1 201	-
Sum		33 850	33 850	33 850	38 350	4 500	13,3 %

Mål

Den samiske befolkning skal ha mulighet til å bruke samisk språk på alle samfunnsnivå- og sektorer.

Strategi

- Dialog med kommuner og fylkeskommuner om hvordan samisk språk skal fremmes og synliggjøres.
- Igangsette prosjekter som fremmer bruken av samisk språk i alle sammenhenger og utvikler det samiske språket.

Tiltak

- Faste møter med kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, der man drøfter bruken av samisk språk
- Avholde årlig konferanse der temaet er bruken av samisk språk i offentlig forvaltning
- Tildele tospråklighetstilskudd

Tospråklighetstilskuddet ytes til kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk og fordeles også til fylkeskommuner som har kommuner innenfor forvaltningsområdet. Tilskuddet er knyttet til kravene i sameloven om en tospråklig lokal og fylkeskommunal forvaltning. Tilskuddet er fordelt etter gjeldende fordelingsnøkkel.

Vilkår for utbetaling av tospråklighetstilskuddet i 2007 er at:

- Kommunene og fylkeskommunene utarbeider sin språkutviklingsplan som gjelder for 2007.
- Det avgis en rapport med vurdering/evaluering av effekten av virkemidlene i kommunen for foregående år som sendes Sametinget innen 1. februar 2007.
- Regnskap for bruk av midlene foreligger.

Sametingsrådet kan fastsette nærmere vilkår i tildelingsbrevet.

For 2007 avsettes kr 38 350 000 til tospråklighetstilskudd

Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Tabell 5.2 Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet

(i 1000 kr)

Post 151	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
15100	Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet	0	1 160	1 160	1 360	200	17,2 %
Sum		0	1 160	1 160	1 360	200	17,2 %

Mål

Styrke terminologi- og stedsnavnsarbeid og utvikle alternative språkarenaer for barn og unge.

Strategi

- Økt satsing på innsamling, utvikling og registrering av terminologi.
- Fokus på innsamling av samiske stedsnavn.
- Satsing på alternative språkarenaer utenom skole og barnehage for barn og unge.
- Utvikle arenaer for barn og unge hvor samisk språk høres, synes og gir positive relasjoner til språk.

Tiltak

- Tildele prosjektmidler
- Tildele prosjektmidler til prosjekter som initieres av Sametingets språkstyre

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Innsamling, utvikling og registrering av terminologi
- Samiske stedsnavn
- Utvikling av alternative språkarenaer for samiske barn og unge

Av tospråkighetstilskuddet avsetter Sametinget kr 1 360 000 til språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk i 2007.

Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Tabell 5.3 Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet

(i 1000 kr)

Post 152	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
15200	Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet	3 704	2 550	2 550	2 850	300	11,8 %
Sum		3 704	2 550	2 550	2 850	300	11,8 %

Mål

Øke bruk av samisk muntlig og utvikle ny terminologi.

Strategi

- Utvikle arenaer for barn og unge der samisk språk høres, synes og gir positive relasjoner til språk.
- Økt bruk av samisk språk muntlig.
- Innsamling, utvikling og registrering av terminologi.
- Fokus på innsamling av samiske stedsnavn.

Tiltak

- Tildele prosjektmidler
- Tildele prosjektmidler til prosjekter som initieres av Sametingets språkstyre

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Innsamling, utvikling og registrering av terminologi
- Samiske stedsnavn
- Utvikling av alternative språkarenaer for samiske barn og unge

Det settes av kr 2 850 000 til dette formålet.

Samiske språksentre

Tabell 5.4 Grunntilskudd til språksentre

(i 1000 kr)

Post 153	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
15300	Porsanger	450	450	450	464	14	3,1 %
15301	Kåfjord	450	450	450	464	14	3,1 %
15302	Tysfjord	450	450	450	464	14	3,1 %
15303	Evenes	450	450	450	464	14	3,1 %
15304	Nesseby	450	450	450	464	14	3,1 %
15305	Tana	450	450	450	464	14	3,1 %
15306	Ullsfjord	450	450	450	464	14	3,1 %
15307	Roros	450	450	450	464	14	3,1 %
15308	Alta	0	450	450	464	14	3,1 %
Sum		3 600	4 050	4 050	4 176	126	3,1 %

Mål

De samiske språksentrene skal være arenaer for samisk språk og virke til at samisk språk brukes og utvikles i sine virkeområder.

Strategi

- Utvikle nærmere samarbeid med språksentrene.
- Styrke språksentrenes funksjon i regionen.

Tiltak

- Etablere nettverk mellom Sametinget, eksisterende språksentre og nye språksentre
- Initiere til å etablere nettverk mellom språksentrene, slik at sentrene kan dra nytte av hverandres arbeid

For 2006 avsetter Sametinget kr 4 176 000 til samiske språksentre.

Samisk er tøft – Oppfølgingstiltak

Tabell 5.5 Samisk er tøft - Oppfølgingstiltak

(i 1000 kr)

Post 154	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
15400	Samiske språkkampanjer	0	600	600	0	-600	-100,0 %
15401	Terminologiprojekter - nordisk samarbeid	0	400	400	400	0	0,0 %
Sum		0	1 000	1 000	400	-600	-60,0 %

Mål

Et levende språk i hverdagen – både hjemme og i det offentlige.

Strategi

- Etablere arenaer for faglig styrking og utvikling av samisk språk.

Tiltak

- Etablere samarbeid og prosjekter på nordisk nivå for samisk terminologiutvikling
- Etablering av samisk tolkeutdanning og prosedyre for fornying av tolkeautorisasjon
- Utvikle språkopplæringsplaner

Det avsettes kr 400 000 til oppfølging av ”Samisk er tøft”.

Samiske korrekturprogram for elektronisk tekstbehandling – DIVVUN

Tabell 5.6 Samiske korrekturprogram for elektronisk tekstbehandling

(i 1000 kr)

Post 155	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
15500	Samiske korrekturprogram - ekstern finansiering	0	1 500	1 500	1 500	0	0,0 %
15501	Samiske korrekturprogram - intern finansiering	0	1 243	1 243	1 243	0	0,0 %
15502	Utvikling av stavvekkontroll for sørsamisk	0	0	0	500	500	-
Sum		3 583	2 743	2 743	3 243	500	18,2 %

Mål

Økt skriftlig bruk av samisk.

Strategi

- Styrke utviklingen av de elektroniske språkkressursene i samisk.

Tiltak

- Å utvikle og tilby retteprogrammer innen elektronisk tekstbehandling for nord- og lulesamisk
- Utvikle grunnlag for korrekturprogram på sørsamisk

Den nye satsingen under Divvun-prosjektet skal gå til å utvikle det grunnlaget som må være på plass for et korrekturprogram på sørsamisk kan utvikles. Disse forutsetningene er:

Det må utvikles en liste over sørsamiske ord, med stammeinformasjon i elektronisk form

Det er behov for en ny referansegrammatikk for sørsamisk

Den eksisterende sørsamiske analysatoren og generatoren må utvides

Det avsettes kr 3 243 000 til samiske korrekturprogram.

Kultur

Tabell 6.0 Samletabell - Kultur

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
200	Samisk kulturfond	a)	7 625	9 447	9 447	10 157	710 7,5 %
201	Samiske forlag		1 673	2 273	2 273	2 473	200 8,8 %
202	Samiske kulturhus		5 735	6 245	6 245	6 434	189 3,0 %
203	Samiske kulturorganisasjoner		1 296	296	296	306	10 3,4 %
204	Samiske festivaler - grunntilskudd		1 520	1 680	1 680	1 730	50 3,0 %
205	Samisk idrett		1 225	1 025	1 025	1 225	200 19,5 %
206	Samisk teater		11 800	13 900	13 900	14 318	418 3,0 %
207	Samisk kunst		325	4 325	4 325	4 685	360 8,3 %
208	Samiske publikasjoner		1 650	1 950	1 950	1 813	-137 -7,0 %
Sum			32 849	41 141	41 141	43 141	2 000 4,9 %

a) Samisk hus i Oslo skal evalueres snarest i 2007. Sametingets tilskuddsstyre vurderer å gi kr 50 000 til dette arbeidet.

Samisk kulturfond

Tabell 6.1 Samisk kulturfond

(i 1000 kr)

Post 200	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20000	Litteratur		3 086	3 086	3 236	150	4,9 %
20010	Musikk		1 400	1 400	1 550	150	10,7 %
20020	Billedkunst/duodji		670	670	670	0	0,0 %
20030	Teaterformål		420	420	500	80	19,0 %
20040	Barns oppvekstvilkår		1 870	1 870	1 900	30	1,6 %
20050	Andre tiltak		2 001	2 001	2 001	0	0,0 %
20060	Samiske språklige tegneserier	a)		0	300	300	-
Sum			7 625	9 447	9 447	10 157	710 7,5 %

a) I 2006 var dette under post 208 samiske publikasjoner.

Mål

Fremme et mangfoldig kunst- og kulturliv, og sikre samisk innflytelse over samisk kulturutvikling.

Strategi

- Bedre rammevilkårene for samisk litteratur, musikk, billedkunst/duodji, teater og andre samiske kulturtiltak.
- Gode rammevilkår for samiske kunstnere.
- Et godt oppvekstmiljø for samiske barn og unge.

Tiltak

- Arbeide for samarbeid på nordisk plan for å fremme bruk av samisk kunst og kultur
- Arbeide for at det avsettes egne midler til Sametinget og samiske institusjoner for utvikling av innhold i Den kulturelle skolesekken
- Arbeide for felles arena for samisk musikkformidling i samarbeid med fylkeskommunene
- Arbeide for at samarbeidet mellom samiske filmaktører og Nordnorsk filmsenter utvikles videre
- Arbeide for et eget samisk filmsenter
- Tildele tilskudd

For budsjettåret 2007 prioriteres følgende:

Litteratur:

- primært skjønnlitteratur med originalmanus på samisk
- ungdomslitteratur
- litteratur skrevet av nye og unge forfattere
- litteraturarrangementer

Musikk:

- CD-utgivelser med spredning i sjanger
- Artisthonorarer

Billedkunst/duodji:

- utstillinger
- kataloger
- kunst- og duodjiltak, spesielt der barn og unge er involvert

Teaterformål:

- teatervirksomhet for og med barn og unge
- amatørteatervirksomhet

Barns oppvekstvilkår:

- tiltak for barn og unge som styrker samisk identitet, språk og kulturforståelse
- arenaer som fremmer barns oppvekstmiljø lokalt i samiske områder
- PC-spill på samisk

Andre tiltak:

- kulturarrangementer og festivaler
- dokumentasjons- og registreringsprosjekter

Det avsettes kr 10 157 000 til Samisk kulturfond i 2007. Samisk kulturfond forvaltes i henhold til egne retningslinjer vedtatt av Sametinget.

Samiske forlag

Tabell 6.2 Samiske forlag

(i 1000 kr)

Post 201	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20100	Samiske forlag	1 673	2 273	2 273	2 473	200	8,8 %
Sum		1 673	2 273	2 273	2 473	200	8,8 %

Mål

En stabil samisk forlagsbransje.

Strategi

- Sikre jevn produksjon av samisk litteratur, inkludert læremidler.
- Gode markedsføringstiltak.
- Godt distribusjonsnett for samisk litteratur.

Tiltak

- Utvikle samarbeidet med forlagene
- Tildele midler

Sametinget avsetter kr 2 473 000 til samiske forlag i 2007. Ordningen forvaltes etter egne retningslinjer vedtatt av Sametinget.

Samiske kulturhus

Tabell 6.3 Samiske kulturhus

(i 1000 kr)

Post 202	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20200	Árran Julevsame Guovdasj, Tysfjord		1 353	1 353	1 394	41	3,0 %
20201	Sámi Dáiddaguovddáš, Karasjok		1 307	1 307	1 346	39	3,0 %
20202	Ája Samisk Senter, Kåfjord		900	900	927	27	3,0 %
20203	Sjosamisk kompetansesenter, Billefjord		320	320	330	10	3,1 %
20204	Sijti Jarngje, Hattfjelldal		1 120	1 120	1 154	34	3,0 %
20205	Várdo báiki, Evenes/Skånland		500	500	515	15	3,0 %
20206	Gamtofta, Sorreisa		35	35	36	1	2,9 %
20207	Pitesamisk hus		135	135	139	4	3,0 %
20208	Samisk hus i Oslo		200	200	206	6	3,0 %
20209	Vilgesvárri		25	25	26	1	4,0 %
20210	Lásságámmi		200	200	206	6	3,0 %
20211	Samisk hus i Senja		150	150	155	5	3,3 %
Sum		5 735	6 245	6 245	6 434	189	3,0 %

Mål

Opprettholde og videreutvikle arenaer i det samiske samfunnet der samisk kulturutøvelse kan finne sted.

Strategi

- Bidra til at rammevilkårene for samiske kulturhus sikres og videreutvikles.
- Bidra til å vurdere alternative finansieringsordninger i fremtidige utbyggingsprosjekter.
- Legge til rette for samisk kunst- og kulturutøvelse.

Tiltak

- Utarbeide en utvidet rapport om situasjonen for planlagte kulturhus/museumsprosjekter
- Arbeide for at restfinansieringen av Ája Samisk Senter blir løst
- Avklare finansieringen av utbyggingen av Saemien Sijte i Snåsa
- Gjennomgåelse av finansiering og driftskonseptet til hver enkelt utbyggingsplan
- Evaluere Samisk hus i Oslo

Sametinget avsetter totalt kr 6 434 000 i 2007 til drift av samiske kulturhus. Sametingsrådet kan fastsette ytterligere vilkår overfor den enkelte tilskuddsmottaker.

Samiske kulturorganisasjoner

Tabell 6.4 Samiske kulturorganisasjoner (i 1000 kr)

Post 203	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20300	Sámi Fágalaš girječálliid ja Jorgaleaddjiid Searvi		119	119	123	4	3,4 %
20301	DSJ-Doajmmasiebbre Julevsábme		107	107	111	4	3,7 %
20302	Samisk museumslag		70	70	72	2	2,9 %
Sum		1 296	296	296	306	10	3,4 %

Mål

Å styrke og utvikle samisk kultur og identitet.

Strategi

- Bidra til å gjøre organisasjonene i stand til å fremme samisk kunst- og kulturliv.

Tiltak

- Tildele midler i henhold til Sametingets vilkår

Sametinget avsetter totalt kr 306 000 i 2007 til samiske kulturorganisasjoner.

Sametingsrådet kan fastsette ytterlige vilkår overfor den enkelte tilskuddsmottaker.

Samiske festivaler – Grunntilskudd

Tabell 6.5 Samiske festivaler - Grunntilskudd (i 1000 kr)

Post 204	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20400	Riddu Riddu		640	640	659	19	3,0 %
20401	Musikkfestivalen i Kautokeino		640	640	659	19	3,0 %
20402	Markomeannu		200	200	206	6	3,0 %
20403	Páskefestivalen i Karasjok		200	200	206	6	3,0 %
Sum		1 520	1 680	1 680	1 730	50	3,0 %

Mål

Utvikle mangfoldet av samiske kunstneriske uttrykk, og sikre arenaer for formidling av samisk kunst og kultur.

Strategi

- Bidra til å styrke og utvikle festivalene.

Tiltak

- Arbeide for at samarbeidspartene - fylkeskommunene - er med på å sikre festivalenes økonomi
- Foreta en helhetlig vurdering av festivalene i samband med framtidige bevilgninger
- Arbeide for at Riddu Riddu festivalen blir knutepunktfestival med fast bevilgning over statsbudsjettet
- Utvikle arenaer for formidling av samisk film

Sametinget avsetter totalt kr 1 730 000 i 2007 til samiske festivaler. Avsetningen gjelder grunn og prosjektstøtte som skal bidra til å oppnå kontinuitet og større forutsigbarhet i planleggingen. I spesielle tilfeller, etter søknad, kan prosjektstøtte gis over Samisk kulturfond.

Samisk idrett

Tabell 6.6 Samisk idrett

(i 1000 kr)

Post 205	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20500	Sámi Válašállan Lihttu (SVL) - Norga	1 225	825	825	925	100	12,1 %
20501	Sámi spábbačiekčanlihttu (SSL)-Samisk fotballforbund	0	200	200	300	100	50,0 %
Sum		1 225	1 025	1 025	1 225	200	19,5 %

a) I tillegg har SVL-Norga fått tildelt kr 300 000 i spillemidler fra KKD i 2006.

Mål

Å fremme og utvikle idrettsaktiviteter for den samiske befolkningen, der aktiviteter for barn og unge prioriteres.

Strategi

- Styrke samiske idrettsorganisasjoner.
- Prioritere aktiviteter for barn og unge.

Tiltak

- Arbeide for at samisk idrett tilføres økte rammer ved tildeling av spillemidler
- Arbeide for at det legges til rette for aktiviteter for barn og unge og for kvinner
-

I 2007 er rammen til samisk idrett på kr 1 225 000. Dette er en økning på kr 200 000 i forhold til 2006. Økningen skal gå til drift av Sámi Valaštallan Lihttu – Norga og til kvinnefotball i Sámi spábbačiekčanlihttu.

Sametinget forutsetter at det blir tildelt spillemidler til samisk idrett for 2007 i forbindelse med hovedfordelingen av spillemidler til idrettsformål våren 2007.

Sametinget avsetter totalt kr 1 225 000 til Samisk idrett for 2007. Sametingsrådet kan fastsette ytterligere vilkår overfor den enkelte tilskuddsmottaker.

Samisk teater

Tabell 6.7 Samisk teater

(i 1000 kr)

Post 206	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20600	Beaivváš Sámi Teáhter	11 800	13 300	13 300	13 700	400	3,0 %
20601	Sydsamisk teater	0	600	600	618	18	3,0 %
Sum		11 800	13 900	13 900	14 318	418	3,0 %

Mål

Å sikre og utvikle et godt og bredt teatertilbud for den samiske befolkningen.

Strategi

- Styrke rammevilkårene for de samiske teatrene.

Tiltak

- Arbeide for at Beaivváš Sámi Teáhter sikres et forsvarlig økonomisk fundament for virksomheten som samisk nasjonalteater

- Arbeide for at Áarjelsaemien Teatere/Sydsamisk teater kan oppnå støtte fra fylkeskommunene gjennom samarbeidsavtalen i det sør-samiske området
- Arbeide for utbygging av nytt teaterbygg/scene for Beavvváš Sámi Teáhter

Sametinget avsetter totalt kr 14 318 000 til samiske teatre i 2007. Sametingsrådet kan fastsette ytterligere vilkår for tilskuddet.

I tillegg til denne avsetningen til samisk teater kan det gis prosjektstøtte til samiske teaterprosjekt og samisk amatørteatervirksomhet over Samisk kulturfond.

Samisk kunst

Tabell 6.8 Samisk kunst (i 1000 kr)

Post 207	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20700	Samisk kunstneravtale	1237	4000	4000	4 350	350	8,8 %
20710	Utstillingsvederlag for samiske kunstnere	325	325	325	335	10	3,1 %
Sum		325	4 325	4 325	4 685	360	8,3 %

Samisk kunstneravtale

Tabell 6.9 Kunstneravtalen

Post 207	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20700	Kunsthåndverk			0	700	700	-
20701	Stipend til samiske kunstnere			0	1 750	1 750	-
20702	Driftsstøtte til kunstnerorganisasjoner			0	1 550	1 550	-
20703	Innkjøpsordning av billedkunst og daiddaduodji			0	350	350	-
Sum		0	0	0	4 350	4 350	-

Mål

Styrke og synliggjøre samisk kunst.

Strategi

- Utvikle et godt og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv.
- Ha dialog med samiske kunstnere gjennom samiske kunstnerorganisasjoner om hvordan samisk kunst skal synliggjøres og fremmes.

Tiltak

- Oppfølging av inngått kunstneravtale

Sametinget har i 2004 inngått en hovedavtale med de samiske kunstnerorganisasjonene. Formålet er å utvikle et godt og mangfoldig samisk kulturliv og å legge forholdene til rette for skaping og formidling av samisk litteratur, musikk, dans og teater, film og bildende kunst og kunsthåndverk. Kunstneravtalen omfatter omforente tiltak innenfor kunstområdet som gjennomføres innenfor de økonomiske rammene som partene er blitt enige om.

I henhold til Kunstneravtalen har Sametinget og Samisk kunstnerråd inngått avtale for 2007, gjeldende fra 01.01.2007 til 31.12.2007.

Følgende fem samiske kunstnerforeninger er medlemmer av Sámi Dáiddárráddi/Samisk Kunstnerråd (SDR):

- Sámi Girječálliid Searvi/Samisk forfatterforening (SGS),

- Sámi Dáiddačehpiid Searvi/Samisk Kunstneres Forbund (SDS)
- Juoigiid Searvi (JS)
- Sámi Teáhtersarvi/Samisk teaterforening (STS)
- Foreningen Samiske Komponister (FSK)

Samisk kunstnerråd fordeler den økonomiske rammen til den enkelte organisasjon og til SDR. Kunstnerstipendet vil i sin helhet administreres av Samisk kunstnerråd i 2007. Dette innebærer at Samisk kunstnerråd ivaretar de forpliktelsene som dette innebærer, bl.a. arbeidsgiveransvar.

Retningslinjer for bruk av midler i kunstfondet godkjennes av Sametingsrådet etter drøfting mellom partene. Midlene overføres til Samisk kunstnerråd sin disposisjon når retningslinjene er godkjent av partene. Ubrukte midler av årets avsetning kan overføres til påfølgende år.

Sametinget har fremforhandlet en avtale gjeldende for 2007 med en ramme på kr 4 350 000 til formålet. Dette er en økning på 350 000 i forhold til avtalen for 2006.

Utstillingsvederlag for samiske kunstnere

Mål

Å sikre enkeltmennesker mulighet til å bli kjent med samisk kunst.

Strategi

Synliggjøre samisk kunst.

Tiltak

- Arbeide for at samiske kunstnere skal ha tilfredsstillende rammevilkår når deres verk blir stilt ut
- Arbeide for at barn og unge får tilgang til samisk kunst

Sametinget avsetter kr 335 000 til utstillingsvederlag til samiske kunstnere i 2007. Sametingsrådet kan fastsette ytterligere vilkår for utstillingsvederlaget.

Samiske publikasjoner

Tabell 6.10 Samisk publikasjoner

(i 1000 kr)

Post 208	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20800	Kvinneblad Gába	0	400	400	500	100	25,0 %
20801	Nuorttanáste	0	200	200	230	30	15,0 %
20802	Barneblad	0	300	300	310	10	3,3 %
20803	Ungdomsblad Š	0	750	750	773	23	3,1 %
20804	Samisk språklige tegneserier	a)	300	300	0	-300	-100,0 %
Sum		1 650	1 950	1 950	1 813	-137	-7,0 %

a) I 2007 flyttes post 20804 samiske språklige tegneserier under samisk kulturfond post 20060.

Mål

Et bredt utvalg av samiskspråklige publikasjoner.

Strategi

- Styrke tilbudet innen samiskspråklige publikasjoner.
- Samarbeid på nordisk nivå når det gjelder å fremme samiske publikasjoner.
- Stimulere til skapende skrivekunst spesielt blant samiske barn og unge.
- Styrke samiskspråklige lesevaner.
- Synliggjøre og stimulere mangfoldet i samisk kultur og identitet.

Tiltak

- Foreta tildeling av midler

I 2007 er rammen til samiske publikasjoner på kr 1 813 000. Dette er en økning på kr 163 000 i forhold til 2006. Økningen skal gå til kvinnebladet Gába, slik at bladet kan oppnå målsettingen om å gi ut 6 blader. Bladet er viktig i fremming av likestilling og skal derfor prioriteres. Det er også gitt en økning til Nuorttanáste. Nuorttanáste får også støtte over posten ”Tilskudd til samiske aviser”.

Sametinget avsetter av kr 1 813 000 til samiske publikasjonene i 2007. Sametingsrådet kan fastsette ytterligere vilkår for tilskuddsmottakerne.

Bibliotek tjenester

Tabell 7.0 Samisk bibliotek tjeneste

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
250	Mobile bibliotek tjenester	5 116	4 905	4 905	5 407	502	10,2 %
251	Samiske bibliotek tjenester	0	200	200	200	0	0,0 %
252	Investering i samiske bokbussar	0	3000	3000	3000	0	0,0 %
Sum		5 116	8 105	8 105	8 607	502	6,2 %

Mobile bibliotek tjenester

Tabell 7.1 Tilskudd til de samiske bokbussene

(i 1000 kr)

Post 250	Benevnelse	Tildelt 2005	Tildelt 2006	Bud 2007	Avvik 07 - 06	Avvik i %
25000	Karasjok	466	466	500	34	7,3 %
25001	Porsanger	466	466	500	34	7,3 %
25002	Kautokeino	185	200	224	24	12,0 %
25003	Tana/Nesseby	1 051	1 051	1135	84	8,0 %
25004	Kåfjord	489	489	547	58	11,9 %
25005	Lulesamisk	1 061	1 061	1188	127	12,0 %
25006	Sør-samisk	1 172	1 172	1313	141	12,0 %
Sum		4 890	4 905	5 407	502	10,2 %

Mål

Gode og lett tilgjengelige samiske bibliotek tjenester.

Strategi

Opprettholde og å utvikle det samiske bokbusstilbudet.

Gi et samisk bibliotektilbud til hele den samiske befolkningen og andre som etterspør slike tjenester.

Tiltak

Tildele driftstilskudd til de samiske bokbussene

- Vurdere om det er aktuelt å ta inn flere bokbussar under tilskuddsordningen som Sametinget forvalter

De samiske bokbussene skal komplettere bibliotekenes tilbud i områder med spredt samisk bosetting. De er et viktig ledd i å gjøre bibliotek tjenesten tilgjengelig for alle. I budsjettet for 2007 er det lagt til en større økning til de samiske bokbussene for å dekke de reelle behovene til de bokbussene. På bakgrunn av samarbeidsavtalene Sametinget har med fylkeskommunene i Troms og Nordland, er det gitt en større økning til disse bussene. Bokbussen i Kautokeino har fått den samme økningen for å rette opp tidligere skjev fordeling.

Det avsettes kr 5 407 000 til driftstilskudd til samiske bokbusser i 2007.

Samiske bibliotek tjenester – tilskudd til oppbygging av samlinger med samisk bibliotekmateriale

Mål

En god samisk bibliotek tjeneste til den samiske befolkningen.

Strategi

- Motivere lokale bibliotek til å ta ansvar for sine samiske brukere.

Tiltak

- Tildele tilskudd til samisk bibliotekmateriale

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Folke- og skolebibliotek i det sørsamiske området og i Oslo regionen.
- Bibliotek som ikke har eller som har lite samiskspråklig bibliotekmateriale.
- Folke- eller skolebibliotek som støtter de samiske tiltakene i prosjektet Gi rom for lesing.

Det avsettes kr 200 000 på budsjettet for 2007 til tilskudd til samisk bibliotekmateriale. Målgruppen er folke- og skolebibliotek som ønsker å bygge opp samlinger med samisk bibliotekmateriale. Midlene lyses ut på bakgrunn av nærmere kriterier som Sametingsrådet setter.

Plan for investeringsstøtte til nye samiske bokbusser

Mål

En moderne samisk bokbusspark.

Strategi

- Rulleringsplan for utskifting av de samiske bokbussene.

Tiltak

Bevilge midler til innkjøp av samiske bokbusser i henhold til rulleringsplanen

Utskiftningen av bokbussene skjer etter rulleringsplanen nedenfor. Eventuelle ubrukte midler av rammen, overføres til etterfølgende år for å bygge opp avsetning til investering av samiske bokbusser.

Bokbuss	Nåværende buss	Ny buss
Bokbussen i Kåfjord, Troms	1998 modell	2008
Bokbussen i Tana og Nesseby	1996 modell	2007

I budsjettet for 2007 bevilges det kr 3 000 000 i investeringstilskudd til kjøp av bokbuss.

Næring

Tabell 8.0 Samletabell - Samisk næring

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
300	Samisk utviklingsfond	22 486	22 600	24 450	21 820	-2 630	-10,8 %
301	Duodjiinstitusjoner og organisasjoner	3 150	1 950	1 950	2 459	509	26,1 %
302	Goahtegearret	250	250	250	250	0	0,0 %
Sum		25 886	24 800	26 650	24 529	-2 121	-8,0 %

Samisk utviklingsfond (SUF)

Tabell 8.1 Samisk utviklingsfond

(i 1000 kr)

Post 300	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
30000	Fiskeri		4 100	4 100	4 050	-50	-1,2 %
30010	Jordbruk		3 000	3 000	2 950	-50	-1,7 %
30020	Duodji avtale	a)	8 500	8 500	8 220	-280	-3,3 %
30030	Variert næringsliv		6 000	6 000	5 900	-100	-1,7 %
30040	Interreg	b)	1 000	2 850	700	-2 150	-75,4 %
Sum		c)	22 486	22 600	24 450	-2 630	-10,8 %

a) I 2006 ble det gitt organisasjonstøtte til duodjiinstitusjoner/organisasjoner under denne posten. I 2007 flyttes Manndalen Husflidslag, Unjárgga Sámiid Duodje og Duojáruid Dállu OS til post 301 Duodjiinstitusjoner og organisasjoner.

b) Kr 700 000 er avsatt til Interregprogrammet.

c) I 2007 overføres kr 500 000 fra post 300 til post 899 pga. evaluering av tilskudd til samisk utviklingsfond.

Mål:

Sterke og levende samiske samfunn med stabil bosetting og allsidig nærings- kultur- og samfunnsniv.

Strategi:

Styrke kvinners deltakelse og likestilling i næringslivet.

Vektlegge miljøperspektivet ved behandling av søknadene.

Ha fokus på nærings- og sysselsettingsperspektivet for å styrke lokal næringsutvikling innenfor fondets geografiske virkeområde.

Tiltak:

Behandle søknader ut i fra gjeldene retningslinjer med fokus på kjønn

Igangsette arbeidet med en egen samisk næringslov

Det geografiske området omfatter nå 27 kommuner i tillegg til at den samiske befolkningen ellers i Norge er målgruppen for fondsstøtte. Med et sterkt utvidet virkeområde f.o.m. 2005, er det nødvendig å prioritere investerings- og utviklingstiltak i næringslivet fremfor å bruke fondsmidlene til kultur-, sosial- og andre samfunnsrelaterte formål.

Det skjer endringer i utviklingen av næringslivet i samiske områder. Det er behov for å ha en enhetlig melding for næringsutvikling på alle sektorer. Det arbeidet må gjennomføres i 2007.

Behandlingen av søknader til fondet skjer fortløpende. Det skaper store utfordringer da fondspotten er liten i forhold til søknadsmengden – gode prosjekter kan risikere å få avslag når fondsmidlene er oppbrukt på slutten av året. Av den grunn er det nødvendig å ha to søknadsfrister for å sikre søkerne likebehandling og forutsigbarhet. Det vil samtidig forenkle saksbehandlingen og gi bedre styring over midlene til næringsutvikling.

Sametinget har fastsatt retningslinjer for Samisk utviklingsfond. Tilskuddstyret fastsetter nærmere vilkår for tildeling av tilskudd innenfor de enkelte næringer.

Fiskeri

Mål

Bevare og utvikle fiske som et viktig materielt grunnlag for bo - og sysselsettingen i samiske kyst- og fjordområder.

Strategi

Sikre samenes rettigheter til fiske, marine ressurser og bruken av sjøarealene.

Oppnå lønnsomhet for fiskeri og fiskeribedrifter i samiske områder.

Samordne virkemiddelbruken i de marine næringene gjennom dialog med statlige myndigheter, Innovasjon Norge, fylkeskommunene og kommunene.

Sikre rekruttering til fiskeriene.

Tiltak

Arbeide for å sikre kyst - og fjordflåten fiskerettigheter og beskytte denne flåten mot industrialisert fiskeri som for eksempel trål, not og autoline

Arbeide for å sikre aktører i samiske områder mulighet til å delta i akvakulturutvikling

Arbeide for å beholde kongekrabbefiskeriet på lokale hender, samt å øke den totale kvoten for norske fiskere

Se nærmere på ressursforvaltningen av nye arter i samiske områder

Gjennomføre en aktiv virkemiddelbruk for å utvikle og fornye den lokaltilpassede fiskeflåten

Arbeide for bedre mottak av fisk og lagring av levendefangst i samiske fjordområder

Arbeide for etablering av en miljøvennlig og lønnsom oppdrettsnæring med lokale tilpasninger

Arbeide for bedre finansieringsmuligheter for de marine næringene i samiske kyst- og fjordområder

Tildele tilskudd ut i fra gjeldene retningslinjer og strategier med fokus på kjønn

For 2007 skal følgende prioriteres:

Kjøp av fiskebåt under 25 år

Investeringer i mottaksanlegg i samiske områder

Samlet ramme for tiltakene i 2007 er på kr 4 050 000.

Jordbruk

Mål

Opprettholde dagens sysselsetting og bruksstruktur.

Strategi

Bygge opp og opprettholde eneyrkebruk og kombinasjonsbruk.

Bidra til en regionalisering og omlegging av nasjonal jordbrukspolitikk i de samiske bosettingsområdene som vil kunne sikre et levedyktig og livskraftig jordbruk.

Tiltak

Prioritere finansiering av driftsbygninger.

Arbeide for kompetanseutvikling, nettverksbygging og FoU-virksomhet

Utarbeide ny melding om jordbruk i samiske områder

Utvikle samarbeidet med aktuelle samarbeidsparter som har betydning for det samiske jordbruket

Inngå et nært samarbeid med regionale og nasjonale landbruksmyndigheter for å opprettholde et levedyktig jordbruk

Dagens nasjonale landbrukspolitikken favoriserer store bruk på bekostning av kombinasjonsbruk og mindre bruk. Resultatet av sluttforhandlingene om en WTO-avtale vil få konsekvenser for jordbruksproduksjonen i hele landet. Det vil betinge en stor omlegging av støtteordningene hvis jordbruket skal bestå i samiske områder. Nye tekniske krav fra landbruksmyndighetene til driftsbygninger påfører gårdbrukere merkostnader. Sametinget må av den grunn øke støtten til driftsbygninger, herunder også større ombygginger.

Det er vanskelig å kontrollere om redskapskjøp er nyinvestering eller utskifting av gammelt utstyr. Utskifting og vedlikehold av driftsutstyr er ikke støtteberettiget. Derfor avvikles støtten til maskiner og redskaper.

I jordbruksforhandlingene har det vært overført årlig kr 2 000 000 til Sametinget, som skal nyttes til næringsvirksomhet i jordbruket. Midlene til jordbruk bidrar til å utvikle kombinasjonsdrift og småskalavirksomhet.

For 2007 skal følgende tiltak prioriteres:
Nybygging og omfattende ombygginger av driftsbygg
Kompetanseheving og investeringer innen småskala mat
FoU-virksomhet knyttet til småskala matproduksjon

En samlet ramme for tiltakene i 2007 settes til kr 2 950 000.

Reindrift

Mål

En økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift.

Strategi

Delta i utformingen av reindriftspolitikken.
Bidra til at økonomien i reindriftsnæringen styrkes.
Bidra til at det økologiske grunnlaget sikres og ivaretas.

Tiltak

Arbeide videre med revisjonen av den nye reindriftsloven
Styrke og utvikle samarbeidet med Norske Reindriftsamers Landsforbund
Delta i prosessene med Norsk-Svensk reinbeitekonvensjon
Gjennom samarbeid med andre offentlige instanser, bidra til vern av reindriftens beiteareal
Nært samarbeid med kommuner og fylkeskommuner når det gjelder planarbeid som har betydning for reindriftsnæringen
Gjennom prosessene i reindriftsforhandlingene bidra til å fremme likestilling i reindriften
Delta aktivt i reindriftsforhandlingene
Prioritere tilleggsnæringer til reindrift

Rammene til reindriften gjennom reindriftsavtalen for 2006/2007 ble opprettholdt på samme kronenivå som året før. Dagens utfordringer innenfor reindriftsnæringen kan vanskelig løses uten en betydelig økning av den økonomiske rammen for reindriftsavtalen. I den sammenheng er det spesielt viktig å øke overføringene til driftsenheter med et gjennomsnittlig reintall, slik at det er mulig å oppnå et tilfredsstillende økonomisk resultat uten å øke reintallet.

Sametinget får overført kr 2 000 000 fra reindriftsavtalen. Disse midlene skal prioriteres til tilleggsnæringer til reindrift. Disse midlene går til etablererstipend, produktutvikling og investeringer i tilleggsnæringer for reindriftsutøvere, under posten Variert næringsliv (post 30030), samt inn i duodjiavtalen (post 30020).

Duodjiavtalen

Tabell 8.2 Duodjiavtalen

Post 300	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
30020	Duodji driftstilskudd		3 280	3 280	3 000	-280	-8,5 %
30020	Duodji investerings- og utviklingstilskudd		3 000	3 000	3 200	200	6,7 %
30020	Duodji - velferdsordninger		320	320	320	0	0,0 %
30020	Duodji - fag- og økonomisk utvalg		0	0	200	200	-
30022	Manndalen Husflidslag		100	100	0	-100	-100,0 %
30023	Unjárgga Sámiid Duodje		100	100	0	-100	-100,0 %
30024	Duojáriid Dállu OS		100	100	0	-100	-100,0 %
30025	Duojáriid Ealáhus Searvi		450	450	450	0	0,0 %
30026	Sámiid Duodji OS		1 050	1 050	1 050	0	0,0 %
	Sammenslåing av SD og DeS		100	100	0	-100	-100,0 %
Sum		0	8 500	8 500	8 220	-280	-3,3 %

Mål

Utvikle en sterkere næringsrettet duodji.

Strategi

Fokus på duodji som næring.

Heve kompetansen blant nyetablerere.

Tiltak

Oppfølging av inngått næringsavtale for duodji

Bidra til å etablere en fast lærlingordning

Langt færre enn antatt er kvalifisert til å stå i duodjiregisteret. Det fører til at behovet for driftstilskudd er noe lavere enn i 2006. Utvalg som er etablert i forbindelse med avtalen, så som økonomisk utvalg og fagutvalg for duodji, skal belastes næringsavtalen. Eventuelle ubrukte midler innenfor næringsavtalen for duodji overføres til etterfølgende avtaleår.

I rammen for duodjiavtalen inngår støtte til investerings- og utviklingstiltak, driftstilskudd og velferdsordninger. Regelverket for ordningen fastsettes av Sametingsrådet i samråd med Landsorganisasjonen Sámiid Duodji og Duojáriid ealáhussearvi. Organisasjonsstøtte til Manndalen husflidslag, Unjárgga Sámiid duodji og Duojáriid dállu inngår ikke i avtalen men bevilges av Sametingets plenum. De tre sistnevnte organisasjonene skal evalueres. På grunnlag av rapporten skal det utarbeides kriterier for tildeling av driftstilskudd.

Organisasjonsstøtte til Duodjeinstituhitta, inngår ikke i avtalen, men bevilges av plenum.

Det settes av kr 8 220 000 til næringsavtalen for duodji for 2007.

Variert næringsliv

Mål

Et sterkt og variert næringsliv.

Strategi

Forbedre rammebetingelser i samarbeid med lokale og regionale myndigheter.

Bidra til å styrke lokale bedrifters konkurransevne.

Tiltak

Satse på FoU og kompetanseoppbygging i næringslivet

Følge opp gründere innen natur- og kulturbaserte næringer
 Videreføre samarbeidet mellom samiske reiselivsbedrifter og andre reiselivsaktører innen kulturbasert turisme
 Satse på produktutvikling
 Satse på kultur som næring
 Styrekurs for kvinner for å rekruttere kvinner til styrer og prosjekter
 Utarbeide strategier for utvikling av en levedyktig utmarksnæring
 Tildele tilskudd ut i fra gjeldene retningslinjer og strategier med fokus på kjønn

Denne posten dekker i tillegg tilskudd til næringskombinasjoner. Koordinering med Regjeringens satsning på næringskombinasjoner og samisk reiseliv er områder som skal prioriteres i 2007.

Følgende prioriteringer for virkemiddelbruken i 2007 er:

Etablererstipend, produktutvikling og investeringer i tilleggsnæringer for reindriftsutøvere
 Etablererstipend til vurdering av forretningsideer
 Nyinvesteringer og investeringer ved omfattende utvidelser av virksomheter
 Tiltak som styrker kvinners stilling i næringslivet
 Næringsutvikling innenfor småskala virksomhet
 Kompetanse og nyskaping

Budsjettrammen for 2007 er på kr 5 900 000.

Interreg

I 2007 begynner en ny programperiode (Interreg IV 2007-2014). Programmene er under utarbeidelse, slik at man ikke kan si noe om den endelige utformingen. Sametinget har imidlertid gitt signaler om at man ønsker et eget samisk Interregprogram som skal gjelde for hele det samiske området under ett og ikke slik det er i dag med en todelt ordning. Sametinget trer ut av sekretariatsansvaret for de samiske Interregprogrammene fra og med 2007. Kommunal- og regionaldepartementet har ikke endelig klarlagt hvordan sekretariatsansvaret skal organiseres i den nye programperioden.

I programperioden 2000-2006 er det fremdeles påbegynte prosjekter som har oppnådd delfinansiering over Sametingets avsetning til Interreg-formål. Disse har behov for ytterligere finansiering i 2007. Behovet for 2007 til påbegynte prosjekter som har fått delfinansiering er på kr 700 000. Dette innebærer at det ikke vil være mulig for nye prosjekter å søke om såkalt nasjonalfinansiering over Sametingets budsjett i 2007.

Duodjiinstitusjoner og organisasjoner

Tabell 8.3 Duodjiinstitusjoner og organisasjoner

Post 301	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
30100	Duodjeinstituhtta		1 950	1 950	2 009	59	3,0 %
30022	Manndalen Husflidslag		0	0	150	150	-
30023	Unjárgga Sámiid Duodje		0	0	150	150	-
30024	Duojáriid Dállu OS		0	0	150	150	-
Sum		3 150	1 950	1 950	2 459	509	26,1 %

For avtaleåret 2006 ble all driftsstøtte til duodjiorganisasjonene med unntak av driftsstøtte til Duodjeinstituhtta fordelt over næringsavtalen for duodji. For å få bedre forutsigbarhet fordeler Sametingets plenum i 2007 midlene direkte til følgende organisasjoner:

Duodjeinstituhtta
 Manndalen husflidslag
 Unjárgga Sámiid duodji og
 Duojáriid dállu.

Rammen for næringsavtalen i duodji reduseres tilsvarende.

For 2007 avsettes det kr 2 459 000 til duodjiorganisasjoner.

Goahttegearret

Tabell 8.4 Goahttegearret

Post 302	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
30200	Goahttegearret	a)	250	250	250	0	0,0 %
Sum		3 150	250	250	250	0	0,0 %

a)Tilskuddet utbetales under forutsetning av at alle krav ihenhold til tidelingsbrev er oppfylt.

Sametinget avsetter kr 250 000 som grunntilskudd til drift av organisasjonen Goahttegearret for 2007.

Miljø- og kulturvern

Tabell 9.0 Samletabell - Samisk miljø- og kulturvern

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
400	Kulturminnevern	1 538	1 500	1 500	1 884	384	25,6 %
401	Museer	10 793	12 483	12 483	12 887	404	3,2 %
402	Forskning og dok. Grenselosene i Tysfjord	0	1 000	1 000	0	-1 000	-100,0 %
Sum		12 331	14 983	14 983	14 771	-212	-1,4 %

Kulturminnevern

Tabell 9.1 Kulturminnevern

(i 1000 kr)

Post 400	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
40000	Samisk kulturminnevern	1 538	1 325	1 325	1 702	377	28,5 %
40001	Mortensnes kulturminnevern (Várjjat Sámi Musea)	0	100	100	104	4	4,0 %
40002	Skoltebyen kulturmiljø (Østsamisk museum)	0	75	75	78	3	4,0 %
Sum		1 538	1 500	1 500	1 884	384	25,6 %

Mål:

Verne samiske kulturminner og kulturmiljøer på en måte som bidrar til å styrke og videreføre samisk kultur.

Strategi

Forvalte samiske kulturminner i henhold til kulturminneloven, plan- og bygningsloven og andre aktuelle bestemmelser.

Prioritere samisk bygningsvern.

Tiltak

Vurderinger hvilke bygninger det er viktig å prioritere for vern i et langsiktig perspektiv

Bedre administrativ kompetanse på samiske bygningsvernet

Følge opp Sametingets bygningsvernplan

Kvalitetssikring av tidligere og fremtidige registreringer samt vedlikehold av den samiske delen av kulturminnedatabasen Askeladden

Samisk kulturminnevern er en egen tilskuddsordning til konkrete tiltak eller prosjekter innen samisk kulturminnevern. I 2007 er rammen til samisk kulturminnevern på kr 1 884 000. Dette er en økning på kr 384 000 i forhold til 2006. Sametinget velger å øke posten til tross for at Miljøvern-departementet ikke har gitt økning på denne posten siden 2003. Arbeid med samisk kulturminnevern er viktig for å dokumentere den samiske historien, og skal derfor prioriteres. Tilskuddsordningen er et nødvendig virkemiddel for å ivareta den samiske kulturarven. Samtidig bidrar ordningen til aktivitet og engasjement omkring samiske kulturminner og kulturmiljøer i samiske lokalsamfunn.

For budsjettåret 2007 vil følgende temaer bli prioritert for tildeling av tilskudd:

Tilrettelegging/formidling og skjøtsel av samiske kulturminner og kulturmiljøer
 Restaurering, forvaltning og vern av samiske bygninger
 Arkeologiske undersøkelser/dateringer

Sametinget har fastsatt retningslinjer for tilskudd til samisk kulturminnevern.

Det settes av kr 1 884 000 til dette formålet.

Museer

Tabell 9.2 Museer

(i 1000 kr)

Post 401	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
40100	Várjjat Sámi Musea	0	1 401	1 401	1443	42	3,0 %
40101	Deanu Musea	0	270	270	278	8	3,0 %
40102	Sámiid Vuorká-Dávvirat	a)	0	3 840	3 840	0	-3 840 -100,0 %
40103	Guovdageaidnu Gilišilju	a)	0	270	270	0	-270 -100,0 %
40104	Kokelv sjøsamisk museum	a)	0	270	270	0	-270 -100,0 %
40105	Gállogiedde museum		0	70	70	73	3 4,3 %
40106	Árran lulesamisk museum		0	2 693	2 693	2774	81 3,0 %
40107	Saemien Sitje	b)	0	1 570	1 570	2132	562 35,8 %
40108	Porsanger museum	a)	0	270	270	0	-270 -100,0 %
40109	Savio museet		0	220	220	227	7 3,2 %
40110	Øst-samisk museum	c)	0	359	359	400	41 11,4 %
40111	Museumsreformen	b)	0	1 250	1 250	250	-1 000 -80,0 %
40112	Nordvestsamisk museumssida (ny)	a)	0	0	0	5310	5 310 -
Sum			10 793	12 483	12 483	12 887	404 3,2 %

a) SVD, Guovdageaindu, Kokelv og Porsanger har fra 01.07.06 fellest drift gjennom Nordvestsamisk museumssida. Nordvestsamisk museumssida har fått overført kr 500 000 gjennom museumsreformen (post 40111) i fast driftstilskudd.

b) Samien Sitje har også fått overført kr 500 000 gjennom museumsreformen (post 40111) i fast driftstilskudd.

c) Østsamisk museum har ikke nok penger til drift og har fått støtte gjennom kulturfondet. Tilskuddet bør derfor økes.

Mål

En samordnet og helhetlig samisk museumsvirksomhet, basert på samenes egne forutsetninger som folk og urfolk.

Strategi

- Styrke det lokale engasjementet gjennom museumsreformen.
- Legge til rette for at museene selv får ta del i utviklingsarbeidet.
- Sikre gode rammebetingelser for museene.
- Sikre at fylkeskommunene følger opp sitt ansvar for de samiske museene, i tråd med samarbeidsavtalene.
- Sikre at vertskommuner tar økende grad av ansvar for samiske museer.

Tiltak

- Følge opp utredningsarbeidet i Nordre Nordland og Troms
- Etablere flere større museumssidaer

- Innføre fellesløsninger for store og ressurskrevende faglige oppgaver slik som for eksempel konservering, bygningsvern og forskning
- Arbeide for at de samiske museene i større grad blir integrert i den nasjonale museumsreformen
- Arbeide for at det bevilges midler til utbygging / nybygg av samiske museer
- Følge opp det samiske museumsnettverket
- Avholde dialogmøter med museene om den faglige satsingen og utviklingen
- Etablere dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter, med formål å sikre gode rammebetingelser

Gjennom museumsreformen skal museene konsolideres i større museumssiidaer med felles driftsstyre, en daglig leder og en arbeidsgiver for de ansatte. Reformens formål er faglig kvalitetsheving og administrativt sterkere enheter. Gode rammebetingelser er grunnleggende for den videre utviklingen av de samiske museene. Sørsamisk museumssiida/Saemien Sijte og Nordvestsamisk museumssiida har gjennomført konsolideringen i 2006 og fått økninger i sine tilskudd. Det er i 2007 beregnet en liten sum til arbeidet med selve museumsreformen. Deler av de midlene som i 2006 gikk til dette arbeidet er nå lagt inn i økningen i de nye museumssiidane.

Sametingsrådet kan fastsette nærmere vilkår i tildelingsbrevet.

Sametinget avsetter kr 12 887 000 til dette formålet i 2007.

Helse- og sosialsatsing

Tabell 10.0 Samisk helse- og sosialsatsing

Post	Benevnelse		RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007+/- 07-Rev 06	Avvik i %	
450	Helse- og sosialsatsing	a)	4 100	4 400	4 400	3 850	-550	-12,50 %
Sum			4 100	4 400	4 400	3 850	-550	-12,50 %

a) Ved statsbudsjettet for 2006 ble Sametinget tildelt kr 5 400 000 i prosjektmidler fra Helse- og omsorgsdepartementet. Da tildelingsbrevet kom i 2006 var tildeling for 2006 på kr 5 700 000. Sametinget forutsetter minimum samme beløp i 2007. Kr 1 200 000 går til post 01 til lønn av to stillinger, kr 150 000 går til post 800 til Helse- og sosialseminar og kr 500 000 går til post 899 evaluering av tilskudd.

Mål

Helhetlig og likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folket, på lik linje med den øvrige befolkning.

Strategi

- Videreutvikle rollen som premissleverandør vedrørende samiske helse- og sosialsaker i forhold til sentrale myndigheter.
- Løfte ansvaret for samiske helse- og sosialtjenester opp på et overordnet nivå.

Tiltak

- Fordele prosjektmidler for tilrettelegging av helse- og sosialtjenester til den samiske befolkningen i Norge i henhold til strategiene
- Fordele stipend til videreutdanning innen rehabiliteringsfag
- Arbeide for å løfte ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og sosialtjenester fra enkeltpersoner og opp på et overordnet nivå, slik at kvalitetssikring ikke er avhengig av enkeltpersoner i systemet med spesialkompetanse i eller en spesiell interesse for samisk språk og kultur

- Arbeide for å sikre kunnskap om og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur for helse og sosialfaglig personell på alle nivå

Det tilstrebes en geografisk og helse- og sosialfaglig spredning ved tildeling av midlene.

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Utrednings- og prosjektsarbeid med sikte på tilpasning av helse- og sosialtjeneste til samisk virkelighet
- Metodeutvikling og tilrettelegging av tiltak for ulike behov innenfor den ordinære helse- og sosialtjeneste i samiske områder
- Opplæring av helse- og sosialpersonell i samisk språk og kulturforståelse. Ved tildeling av prosjektmidler innenfor dette satsingsområdet til kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, er det et vilkår at kommunen bidrar med 50% av prosjektkostnadene.
- Prosjekt som har som formål å utvikle forslag til gode redskaper for å kunne måle og sikre kvalitet på helse og sosialtilbud til den samiske befolkning

Sametinget fastsetter de årlige satsingsområder for prosjektmidlene og stipendene ved kunngjøring av midlene.

Det settes kr 3 850 000 til dette formål i 2007.

Regional utvikling og samarbeid

Tabell 11.0 Regional utvikling og samarbeid

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007+/- 07-Rev 06	Avvik i %	
500	Samarbeidsavtaler med fylkeskommunene	820	1 550	1 550	3 100	1 550	100,0 %
Sum		820	1 550	1 550	3 100	1 550	100,0 %

Mål

Styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv i samarbeid med regionale samarbeidsaktører.

Strategi

- Stabile rammevilkår for samiske samfunn.
- Økt samisk deltakelse i samfunnsutviklingen på det regionale og lokale nivå.
- Samordne og utvikle felles tiltak for den samiske befolkningen innefor den enkelte fylkeskommune og på tvers av fylkeskommunale grenser.
- Økt framtidig myndighet til det regionale nivå og Sametinget.

Tiltak

- Følge opp samarbeidsavtalene med fylkeskommunene
- Tildele tilskudd
- Være med i prosessen i arbeidet med et fornyet og styrket regionalt forvaltningsnivå (forvaltingsreformen)

Sametinget har inngått samarbeidsavtale med Troms, Finnmark og Nordland fylkeskommuner og fylkeskommunene i det sør-samiske området. Samarbeidsavtalen med Nordland fylkeskommune, som er den nyeste avtalen Sametinget har inngått, trådte i kraft oktober 2006. Samarbeidsavtalene

omfatter omforente tiltak innenfor en rekke samfunnsområder. Tiltakene gjennomføres i den rekkefølge og innenfor de ressursrammer partene blir enige om.

I 2007 er rammen til regionalutvikling og samarbeid på kr 3 100 000. Dette er en økning på kr 1 550 000 i forhold til 2006. Tiltakene som gjennomføres i forbindelse med samarbeidsavtalene, krever en felles finansiering med fylkeskommunene. For å kunne være en likestilt finansieringspart i gjennomføring av felles prosjekter, er det viktig at Sametinget har midler til disposisjon. Økningen av denne posten bidrar derfor til at den reelle økningen for samiske samfunn blir betydelig større enn det Sametinget øker posten med.

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Prosjekter som er knyttet til innholde i samarbeidsavtalene.

Budsjettrammen for 2007 er på kr 3 100 000 og bevilgningen forvaltes av Sametingsrådet. Sametingsrådet kan fastsette ytterligere vilkår for tilskuddet.

Internasjonalt arbeid

Tabell 12.0 Internasjonalt arbeid

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
551	Barentssamarbeid	340	325	325	325	0	0,0 %
552	Annet internasjonalt arbeid/Urfolksrettigheter	330	200	200	200	0	0,0 %
553	Tilskudd til grenseoverskridende tiltak	549	549	549	556	7	1,3 %
554	Sámi Válašállan Lihttu (SVL) - Arctic Winter Games	0	500	500	150	-350	-70,0 %
Sum		1 219	1 574	1 574	1 231	-343	-21,8 %

Mål

Bidra til at urfolksdimensjonen i nasjonale og internasjonale fora blir ivaretatt.

Strategi:

Delta aktivt i det internasjonale arbeidet med urfolksspørsmål.

Målrettet innsats i ulike prosesser og programmer som er relevant for urfolks situasjon generelt og samenes situasjon spesielt.

Barentssamarbeidet

Tabell 12.2 Barentssamarbeid

(i 1000 kr)

Post 551	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
55100	Barentssamarbeid	340	150	150	150	0	0,0 %
55101	Barents urfolkskontor i Murmansk	0	175	175	175	0	0,0 %
Sum		340	325	325	325	0	0,0 %

Mål

Sikre urfolk i Barentsområdet innflytelse på samfunnsutvikling i egne områder og lokalsamfunn.

Strategi

Bidra til at Barentssamarbeidet inkluderer urfolkene med hensyn til deltakelse og prosjekter.

Bidra til å utvikle lokalsamfunn med jobbtillbud, tilfredsstillende helse- og velferdstilbud, skole- og utdanningstilbud og annen infrastrukturtiltak.

Tiltak

Arbeide for å utvikle et eget handlingsprogram for urfolk i regionen

Arbeide for å sette i verk deler av handlingsprogrammet for urfolk

Nytte midlene i første rekke til tiltak på russisk side

Ved prioritering av tiltak skal ungdom og tiltak som fremmer likestilling med spesiell vekt på kvinners stilling gis fortrinn

Tildele midler

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

Sosial- og helsetiltak

Oppbygging av tradisjonelle næringer og forretningsvirksomhet

Utdanning og kompetanseutvikling

For 2007 tildeler Sametinget kr 150 000 til Barentssamarbeidet og kr 175 000 til Barents-urfolkskontor i Murmansk.

Annet internasjonalt arbeid/Urfolksrettigheter

Tabell 12.3 Annet internasjonalt arbeid/Urfolksrettigheter

(i 1000 kr)

Post 552	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
55200	Annet internasjonalt arbeid/Urfolksrettigheter	330	200	200	200	0	0,0 %
Sum		330	200	200	200	0	0,0 %

Mål

Ivareta urfolksdimensjonen i nasjonale og internasjonale fora

Strategi

Følge opp utviklingen som skjer internasjonalt innen urfolksrettigheter, spesielt i FN og EU.

Tiltak

Følge opp FNs urfolkserklæring

Delta aktivt i de internasjonale prosessene og på de nordiske arenaene for å sikre at erklæringen kan vedtas i FNs organer

Gi støtte til Permanent forum for urfolk i FN

Vurdere opprettelse av Samisk parlamentarisk råds informasjonskontor i Brussel

Sametinget avsetter kr 200 000 til formålet i 2007.

Midlene disponeres av Sametingets representanter i Samisk parlamentarisk råd.

Tilskudd til grenseoverskridende samiske organisasjoner

Tabell 12.4 Tilskudd til grenseoverskridende tiltak

(i 1000 kr)

Post 553	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
55300	Tilskudd til grenseoverskridende samiske organisasjoner	549	549	549	466	-83	-15,1 %
55301	Tilskudd til grenseoverskridende kulturarbeid	0	0	0	90	90	-
Sum		549	549	549	556	7	1,3 %

De grenseoverskridende samiske organisasjoner som det ytes tilskudd til er Sáráhkka, Sámi Nisson Forum og Samerådet – norsk seksjon.

Sametinget ønsker å styrke det grenseoverskridende kulturarbeidet i 2007. Det skal derfor gis tilskudd til slike tiltak.

Sametinget viderefører tilskuddet til de grenseoverskridende samiske organisasjoner med kr 556 000 for 2007, og bevilgningen forvaltes av Sametingsrådet.

Samisk internasjonal idrett - Arctic Winter Games

Tabell 12.5 Sámi Válašállan Lihttu (SVL) - Arctic Winter Games

(i 1000 kr)

Post 554	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
55400	Sámi Válašállan Lihttu (SVL) - Arctic Winter Games	0	500	500	150	-350	-70,0 %
Sum		0	500	500	150	-350	-70,0 %

a) Det blir ikke arrangert Arctic Winter Games i 2007. Bevilgningen gis til dekning av administrative utgifter.

Mål

Fremme og utvikle idrettsaktiviteter internasjonalt for den samiske befolkningen.

Strategi

Tilrettelegge for at samiske barn og unge får muligheter til å delta i konkurranser og kulturaktiviteter sammen med ungdom fra andre arktiske områder.

Tiltak

Arbeide for at Sápmi skal oppnå fast medlemskap i Arctic Winter Games (AWG)

Sametinget avsetter kr 150 000 til SVL-N som blir øremerket til dekning av utgifter i forbindelse med administrasjonen av SVL's deltakelse i Arctic Winter Games. Avsetningen skal gå til dekning av de løpende utgiftene som deltakelsen innebærer slik som kontingenter, samarbeidsmøter og lignende.

Likestillingstiltak

Tabell 13.0 Likestillingstiltak generelt

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
650	Forskning på likestilling	199	200	200	0	-200	-100,0 %
651	Andre likestillingstiltak	251	250	250	450	200	80,0 %
652	Kjønnmessig liketilling i praktisk politikk - SPR-N	0	200	200	200	0	0,0 %
Sum		450	650	650	650	0	0,0 %

a) Forskning på likestilling overføres under post 651, dette for å samle alle likestillingstiltak under ett.

Mål

Et likestilt samisk samfunn.

Strategi

Styrke kunnskap om likestilling i det samiske samfunn.

Like rettigheter, plikter og muligheter for kvinner og menn.

Skape positive holdninger til det andre kjønn i samiske samfunn.

Tiltak

Tildele tilskudd

Gjennomføre likestillingskonferanse

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

Arrangement rundt likestillingskonferansen
Arrangering og deltakelse på seminarer og konferanser
Utredninger om likestilling i det samiske samfunn

Sametingsrådet fastsetter nærmere kriterier for tildeling av tilskudd.

Det avsettes kr 450 000 til formålet.

På Samisk parlamentarisk råds Kjønn og demokrati konferanse i Kiruna mai 2003 ble det foreslått økt satsing på likestilling i SPR-regi. For å stimulere til felles innsats avsettes det kr 200 000 til integrering, nettverksbygging og opplæring i tråd med forslagene fremmet i konferansen.

Midlene disponeres av SPR-Norge.

Samiskrelatert statistikk i Norge

Tabell 14.0 Samisk statistikk

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
700	Samiskrelatert statistikk i Norge	300	300	300	300	0	0,0 %
Sum		300	300	300	300	0	0,0 %

Mål

Større bakgrunnskunnskap for samisk politikktutvikling.

Strategi

- Bruke statistikk som et strategisk verktøy.

Tiltak

- Institusjonalisere statistikkprosjektet

Det settes av kr 300 000 til formålet i 2007.

Andre tilskudd

Tabell 15.0 Andre tilskudd - støtte til politisk arbeid

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %	
750	Samiske hovedorganisasjoner	a)	2 051	1 951	1 951	1 951	0	0,0 %
751	Politiske grupper i Sametinget		1 800	1 800	1 800	1 800	0	0,0 %
752	Opposisjonens arbeidsvilkår		700	700	700	700	0	0,0 %
753	Lister ved Sametingsvalget		1 457	0	0	0	0	-
Sum			6 008	4 451	4 451	4 451	0	0,0 %

a) Sametingsrets tilskuddstyre vil vurdere etableringsstøtte til andre samiske hovedorganisasjoner etter søknad.

Samiske hovedorganisasjoner

Samiske hovedorganisasjoner arbeider aktivt i forhold til hele bredden av det samiske samfunnslivet. Det er medlemsbaserte organisasjoner som gjennom sine lokallag yter et aktivt bidrag til samisk samfunnsliv. De har et særlig ansvar for likestillingsarbeidet i det samiske samfunnet.

Sametinget viderefører tilskuddet til hovedorganisasjonene med kr 1 951 000 for 2007, og bevilgningen forvaltes av Sametingsrådet.

Politiske grupper i Sametinget

Ved revideringen av Reglement for Sametingets politisk nivå i 2006 ble grunngodtgjørelsen til gruppelederne økt til kr 150 000 pr år. De politiske gruppene har derfor fått økt de økonomiske rammene for å kunne utøve politikk. Det foreslås derfor ingen økning på tilskuddet til de politiske gruppene i Sametinget.

Sametingets møtelederskap forvalter ordningen som skal bidra til at de politiske gruppene på Sametinget får mulighet til å organisere sitt arbeid.

Det settes av en ramme på kr 1 800 000 til formålet i 2007.

Opposisjonens arbeidsvilkår

Sametingets møtelederskap forvalter tilskuddet som skal sikre opposisjonen gode arbeidsvilkår i Sametinget. Tildelingen skjer etter samme fordeling som i 2006. Møtelederskapet kan fastsette ytterligere vilkår ved tildelingen.

Det settes av en ramme på kr 700 000 til formålet i 2007.

Konferanser

Tabell 16.0 Konferanser

(i 1000 kr)

Post 800	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
80001	Ungdomskonferanse	0	300	300	300	0	0,0 %
80002	Årlig konferanse for barnehageansatte	0	200	200	200	0	0,0 %
80003	Likestillingskonferanse	a)	0	0	0	0	-
80004	Årlig konferanse med kommunene og fylkeskommunene	0	135	135	135	0	0,0 %
80005	Bibliotekkonferanse	0	100	100	100	0	0,0 %
80006	Skolekonferanse (tidl. inkl i FOU midler)	0	200	200	200	0	0,0 %
80007	Helse- og sosialseminar (tidl.under drift.adm.)	0	150	150	150	0	0,0 %
Sum		733	1 085	1 085	1 085	0	0,0 %

a) Sametinget har i 2006 tildelt midler fra post 651 "Andre likestillingstiltak" til likestillingskonferansen. Av denne grunn er det ikke avsatt egne midler til konferansen i 2007.

Ungdomskonferanse

Hovedmålsetningen er å stimulere og styrke barn og unges medinnflytelse, aktive deltakelse og engasjement i det samiske samfunnet, og å rekruttere unge til politisk arbeid.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg deltar i planlegging, gjennomføring og evaluering av ungdomskonferansen og tar opp samfunnsaktuelle tema som de unge selv er med på å bestemme. Arrangementet av ungdomskonferansen rullerer mellom ulike geografiske områder.

Ved arrangement av en felles samisk ungdomskonferanse i regi av Samisk parlamentarisk råd, eventuelt i samarbeid med andre parter i 2007, kan Sametinget vurdere å anvende avsetningen til ungdomskonferanse til dette formål.

For 2007 avsetter Sametinget kr 300 000 til formålet.

Årlig konferanse for barnehageansatte

Målsettingen med konferansen er kompetanseheving og erfaringsutveksling for ansatte i samiske barnehager. Det er i tillegg til barnehagekonferansen nødvendig å avholde nettverksmøter og seminarer for ulike grupper ansatte i de ulike samiske barnehagene og norske barnehager med samiske barn. Det er også nødvendig å virke til økt kompetanseheving blant ansatte i samiske barnehager.

For 2007 avsetter Sametinget kr 200 000 til formålet.

Likestillingskonferanse

Det er under planlegging en samisk likestillingskonferanse som skal avholdes i april 2007. Sametinget står som ansvarlig arrangør og Sámi NissonForum er teknisk arrangør.

Årlig konferanse med kommunene og fylkeskommunene

Den årlige konferansen med kommuner og fylkeskommunene vil bli avholdt våren 2007. Det settes av kr 135 000 til formålet.

Bibliotekkonferanse

Det settes av kr 100 000 til bibliotekkonferanse i 2007. Sametinget vil bidra til at bibliotekene rundt om i kommunene skal utvikle sine samiske bibliotek tjenester og kompetanse på området.

Skolekonferanse

Sametinget avsetter kr 200 000 til skolekonferansen i 2007.

Helse- og sosialeseminar

Sametingets helse- og sosialeseminar (prosjektlederseminar), er for de som har mottatt prosjektmidler til helse- og sosiale formål. Formålet er å gi prosjektledere, institusjoner og andre interesserte anledning til å møtes, utveksle erfaringer og danne nettverk på tvers av kommune-, fylkes- og profesjonsgrenser. Det er et viktig faglig møtested for helse- og sosialarbeidere som er med på å utvikle samisk helse- og sosialtjenester.

For 2007 avsetter Sametinget kr 150 000 til formålet.

Utdeling av priser

Tabell 17.0 Utdeling av priser

(i 1000 kr)

Post 850	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
85001	Likestillingspris	0	100	100	0	-100	-
85003	Idrettspris for ungdom	0	0	0	100	100	100,0 %
Sum		0	100	100	100	0	0,0 %

Idrettspris for ungdom

Formålet med idrettsprisen for ungdom er å motivere unge idrettsutøvere til satsing på idrett. Det tildeles to idrettspriser à kr 25 000. Idrettsprisen kan tildeles enkeltutøvere eller til lag/klubb.

Enkeltutøvere som mottar prisen må være mellom 16 og 25 år det året prisen utdeles. Ved tildeling av prisen til lag/klubb, kan prisen også tildeles til yngre utøvere.

I forbindelse med utdeling av idrettsprisen påløper det kostnader til annonsering, reise- og opphold m.v. Samlede kostnader for å tildele prisen er beregnet til kr 50 000.

Det avsettes totalt kr 100 000 til utdeling av idrettspris for ungdom for 2007.

Andre virkemidler

Tabell 18.0 Andre virkemidler

(i 1000 kr)

Post 899	Benevnelse		RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
89900	Evaluering av tilskuddsmidler	a)	0	500	500	1 000	500	100,0 %
89901	Evaluering av samiske institusjoner og organisasjoner		0	0	0	474	474	-
89902	Jorbruksmelding		0	0	0	200	200	-
Sum			0	500	500	1 674	1 174	234,8 %

a) For 2007 overføres kr 500 000 fra post 300, og kr 500 000 fra post 450 til post 899 pga evaluering av tilskuddsordningen for samisk utviklingsfond og helse- og sosialmidler.

Evaluering av tilskuddsmidler

Rulleringsplan for evaluering av tilskuddsmidler i perioden 2007-2009:

Post	Tilskuddsmidler	År
300	Samisk utviklingsfond	2007
450	Helse- og sosialmidler	2007
200	Samisk kulturfond	2008
150	Tospråklighetstilskudd	2009

Det vises for øvrig til Sametingets behandling av sak 025/05 Rapport fra Sametingets tilskuddsstyre 2001 – 2005 hvor det avsettes midler til å evaluere Sametingets ulike virkemiddelordninger. Sametinget avsetter i 2007 kr 500 000 til evaluering av tilskuddsordningen for Samisk utviklingsfond. Det vil si at post 300 samisk utviklingsfond blir redusert tilsvarende.

Rulleringsplan for evaluering av tilskuddsordningene er endret fra 2006 budsjettet. Grunnen til dette er at Sametinget ser et stort behov for å evaluere Samisk utviklingsfond tidligere enn planlagt. Riksrevisjonen har i sin revidering av tilskuddsforvaltningen i Sametinget uttalt at det er behov for en mer målrettet virkemiddelbruk enn i dag. Deler av Samisk utviklingsfond er blitt evaluert tidligere, men disse har ikke omfattet evaluering av måloppnåelse. Samisk utviklingsfond dekker mange næringer over et stort geografisk område. Det ble i 2005 gjort en utvidelse av det geografiske virkeområdet. Det økende antall søknader dette har ført til, gjør at det er et stort behov for å kunne prioritere søknader. På denne måten vil virkemiddelbruken bli i tråd med Sametingets næringspolitikk.

Sametinget har siden 1999 bevilget penger til prosjekter innefor helse og sosial satsing. Det har vært et stort spenn av prosjekttemaer. Sametinget påpeker i sin helsemelding at forskning og statistikk i forhold til samisk helse- og sosialtjeneste må være tilgjengelig som grunnlag for fremtidige politiske beslutninger. Sametinget vil derfor gjennomføre en evaluering av prosjektmidlene innenfor helse og sosial i 2007 på kr 500 000. Dette for å fremskaffe kunnskap om i hvilken grad satsingsområdene ivaretar det behovet samiske brukere har i kontakt med helse- og sosialtjenesten.

Evaluering av kriterier for støtte til samiske institusjoner og organisasjoner

Sametinget har i de senere år fått overført en del ansvar for institusjoner og ordninger som skal fremme samisk kunst og kultur. Gjennom forvaltning har Sametinget i dialog med utøverne, organisasjonene og institusjonene ønsket å være med på å legge føringer på politikktutviklingen innenfor kulturfeltet. Det er imidlertid et stort behov for å utvikle de eksisterende kulturinstitusjonene og etablere nye. Sametingsrådet ser det som helt nødvendig at disse nå blir prioritert og realisert, og sikret et godt driftsgrunnlag. Sametingsrådet vil derfor i 2007 påbegynne arbeidet med evaluering av kriterier for støtte til samiske institusjoner og organisasjoner.

Det avsettes i 2007 kr 474 000 til formålet.

Ny jordbruksmelding

Rammevilkårene for jordbruket i samiske strøk har endret seg betraktelig de siste årene. Det skal derfor i 2007 en ny jordbruksmelding som skal sikre og utvikle det samiske jordbruket. I meldingen er det viktig å fokusere på opprettholdelse av jordbruksdrift og nyskaping i tilknytning til jordbruket.

Det avsettes i 2007 kr 200 000 til formålet.

Driftsutgifter politisk nivå

Tabell 19.0 Driftsutgifter politisk ledelse

(i 1000 kr)

Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
1010 Sametingets plenum	5 262	5 600	6 272	6756	484	7,7 %
1110 Sametingets møtelederskap	943	1 110	1 110	1159	49	4,4 %
1120 Sametingets kontrollkomite	295	350	350	361	11	3,1 %
1210 Sametingsgruppene	2 287	2 000	2 000	2000	0	0,0 %
1310 Samisk parlamentarisk råd	477	550	550	550	0	0,0 %
1410 Sametingets tilskuddstyre	a) 446	640	780	640	-140	-17,9 %
1510 Sametingsrådet	b) 5 431	5 866	5 866	6085	219	3,7 %
Politisk informasjonsmedarbeider	0	0	0	800	800	-
1610 Sametingets språkstyre	338	350	350	350	0	0,0 %
1620 Samisk språknemnd	c) 911	1 000	1 000	1000	0	0,0 %
1910 Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)	360	325	325	325	0	0,0 %
1920 Sametingsvalget - fagutvalg	0	500	500	200	-300	-60,0 %
- Fiskeripolitisk utvalg	37	0	0	0	0	-
- Interreg overvåkingskom./tilskuddsstyre	47	0	0	0	0	-
Sum	16 834	18 291	19 103	20 226	1 123	5,9 %

a) Ved revidert budsjett 2006 bevilget KRID kr 600 000 til å dekke driftsutgifter vedrørende arbeidet med Interreg. Av dette skal kr 140 000 gå til å dekke utgifter vedrørende det politiske arbeidet med Interreg programmet.

b) Inkl. utgifter politisk initiativ på kr 150 000.

c) Totalt er det bevilget kr 1 000 000 til Samisk språknemnd i 2005, hvorav kr 340 000 er til språknemndas politiske nivå.

Det restrerende skal dekke administrasjonkostnader for sekretæren i Samisk Språknemnd som tidligere var postert på post 01 adm.driftsutgifter.

Sametingets plenum

Mål

Sikre gode arbeidsvilkår for Sametingets representanter.

Regnskapet for 1. halvår 2006 viser at det er nødvendig å øke budsjettet for 2007. Dette skyldes økte utgifter til lønn, godtgjørelser og reiseutgifter. For å styrke representantenes arbeidsvilkår økes denne posten.

Det settes av kr 6 756 000 til plenum i 2007. I dette budsjettet ligger også midler til fagkomiteene.

Sametingets møtelederskap

I Kjøreregler for arbeidet i Sametingets fagkomiteer er det lagt opp til at komiteene kan søke om midler fra møtelederskapet til befaringer og høringer. I 2006 er det på møtelederskapets budsjett satt av kr 200 000 til formålet. Ordningen videreføres med samme beløp i 2007.

Til møtelederskapet er det satt av til sammen kr 959 000 i 2007, hvorav økningen skyldes visepresidentens lønnsøkning. Midlene skal dekke utgiftene til lønn til plenumsleder, godtgjørelser til møtelederskapet øvrige medlemmer, samt møtelederskapets utgifter til reiser, representasjoner, møtevirksomhet med mer.

Totalt settes det av kr 1 159 000 til Sametingets møtelederskap i 2007.

Sametingets kontrollkomité

Det settes av kr 361 000 til Kontrollkomiteen i 2007.

Sametingets grupper

Det settes av kr 2 000 000 til gruppene i 2007.

Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et samarbeidsorgan for sametingene i Sverige, Finland og Norge, med samene fra russisk side som permanente deltakere. I februar 2007 overtar Sametinget i Norge presidentvervet og dermed også sekretariatsfunksjonen i SPR. I 2006 ble SPR tildelt kr 300 000 over statsbudsjettet i Norge. Disse midlene ble overført til Sametinget i Finland, i 2007 vil disse midlene overføres Sametinget i Norge. Forøvrig har det ikke lyktes å skaffe annen finansiering av driften i SPR, delegasjonenes utgifter til deltakelse på SPR-møter og øvrig representasjon må fremdeles dekkes av de ulike Sametingene.

Det budsjetteres med kr 550 000 til drift av Samisk parlamentarisk råd.

Sametingets tilskuddstyre

For 2007 avsettes kr 640 000 til Sametingets tilskuddstyre. Utgiftene består stort sett av tolkning, honorar, reise og opphold. Tilskuddstyret behandler også Interreg-søknader.

Sametingsrådet

Posten dekker, presidentens og visepresidentens lønn, tre rådsmedlemmer i hel stilling med lønn som utgjør 90 % av visepresidentens lønn, samt en politisk rådgiver i hel stilling. I tillegg er det fra 2007 satt av midler til en politisk informasjonsmedarbeider for Sametingsrådet.

Presidentens lønn følger regjeringsmedlemmenes lønn med fratrukk på kr 150 000. For 2006 var den på kr 873 000. Lønnsveksten fra 2005 – 2006 var på 4,4%. Det forventes tilsvarende lønnsvekst for 2006 – 2007.

Det ble ikke gitt noen lønnsøkning til visepresidenten, rådsmedlemmene eller plenumsleder i budsjettårene 2005 og 2006. Det har vært et ønske om å få en ordning der den øvrige politiske ledelsens lønn blir knyttet opp mot en lignende ordning som presidentens lønn følger. På bakgrunn av dette vil øvrig politisk ledelse bli knyttet opp mot stortingsrepresentantenes godtgjørelse. Det betyr

at visepresidentens lønn skal være på samme nivå som stortingsrepresentantenes godtgjørelse året før. For 2006 var den på kr 589 000. Lønnsveksten fra 2005 – 2006 var på 4,4%. Det forventes tilsvarende lønnsvekst for 2006 – 2007.

For å dekke Sametingsrådets utgifter settes det av kr 6 885 000 for 2007. Beløpet inkluderer også kr 150 000 som Sametingsrådet kan disponere til tiltak som ellers ikke dekkes av Sametingets tilskuddstyre.

Sametingets språkstyre

Det avsettes kr 350 000 til Sametingets språkstyre. Språkstyrets utgifter består av honorarer til styremedlemmene, reise- og oppholdsutgifter og utgifter til tolking under møter.

Samisk språknemnd

Sametinget avsetter kr 1 000 000 til Samisk språknemnd i 2007. Beløpet dekker lønn og sosiale kostnader for leder i administrasjonen og stilling som ivaretar terminologiutvikling over landegrensler, men også honorar til medlemmer og reise- og oppholdsutgifter for Samisk språknemnd. Beløpet er en del av Samisk språknemnds totale budsjett. Sametinget i Sverige og Sametinget i Finland bidrar med sine andeler av språknemndas totalbudsjett. Grenseoverskridende terminologigrupper for sør-, lule- og nordsamisk er igangsatt i 2006.

Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)

Sametinget avsetter kr 325 000 til utvalgets arbeid i 2007. Utgiftene vil bestå av møtehonorarer, reise, opphold, og planlegging og arrangement av ungdomskonferansen.

Sametingsvalget – fagutvalg

Sametinget har i sak 35/02 Regler for valg av Sametinget – endringer, vedtatt å nedsette et fagutvalg som på bred basis vurderer alle sider av valgordningen til sametingsvalget.

Fagutvalget vil i henhold til mandat legge fram sin rapport 1.april 2007. Det vil derfor være nødvendig å finansiere utvalget til rapport foreligger.

For 2007 settes det av kr 200 000 til dekning av utgifter til fagutvalget, inkludert sekretær- og utrederbistand.

Driftsutgifter administrativt nivå

Tabell 20.0 Driftsutgifter administrasjon

(i 1000 kr)

Post 01	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
-	Driftsutgifter administrasjon,	54 723	54 875	55 335	58 245	2 910	5,3 %
-	Investeringer	0	1 500	1 500	1 500	0	0,0 %
-	Spesielle prosjekter (tidligere under post 22 Spesielle driftsutgifter)	3 953	1 875	1 875	2 875	1 000	53,3 %
Sum		58 676	58 250	58 710	62 620	3 910	6,7 %

Driftsutgifter administrasjon

Mål

Være profesjonelle og faglig dyktige i arbeidet for våre politikere.

Strategi

- Kompetente ledere.
- Planmessig opplæring og kompetanseutvikling.
- Måltrettet og forutsigbar personal- og lønnspolitikk.
- Engasjerte og kompetente medarbeidere.
- Samordnet ledelse.

Tiltak

- Tilby konkurransedyktige lønns- og arbeidsvilkår
- Følge opp tiltakene i Sametingets personal og ledelsespolitikk

Det stilles stadig økende krav til Sametinget som politikkutvikler og iverksetter i det samiske samfunn. Dette krever et aktivt politisk arbeid der det er en god rollefordeling mellom Sametingets plenum og Sametingsrådet. For å møte denne situasjonen har Sametinget endret organiseringen av det politiske arbeidet. Dette gjennom å opprette et komitésystem med en plenumsleder som heltidspolitiker med egen administrativ stab. Gjennom denne organiseringen har det parlamentariske ansvaret Sametingsrådet har overfor Sametingets plenum blitt mer tydeliggjort. Endringen i den politiske organiseringen har ført til at administrasjonen bruker mer ressurser enn tidligere på å yte service overfor politisk nivå. Sametingets administrasjon har, etter politiske vedtak en desentralisert organisering. I dag er det kontorsteder i Karasjok, Kautokeino, Varangerbotn, Kåfjord, Evenes, Tysfjord, og Snåsa.

Et mer aktivt politisk arbeid fra Sametinget og stadig større krav og forventninger fra det samiske samfunnet krever høy faglig kompetanse på en rekke områder. Sametinget har gjennom årene overtatt statlige finansieringsordninger/forvaltningsoppgaver uten at det parallelt er tilført tilstrekkelig nye ressurser for politikkutvikling og politikoppfølging. Disse ressursene er blitt liggende igjen i departementene. På samme måte er Sametinget ikke tilført tilstrekkelig med ressurser til oppbygging og videreutvikling av de administrative oppgaver som står i forhold til de forvaltningsoppgaver som er overført (økonomi, personal, Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS), arkiv, IT, sikkerhet etc.).

Sametingets medarbeidere er virksomhetens viktigste ressurs. Uten å ha høyt kompetente og motiverte medarbeidere, vil ikke Sametinget kunne nå sine politiske mål. Nedgangen i arbeidsledigheten i 2006 har ført til at arbeidsmarkedet er presset. For at Sametinget skal kunne leve opp til målet å ha kompetente og motiverte medarbeidere, er det viktig å kunne tilby konkurransedyktige lønn- og arbeidsvilkår. Dette gjelder både ved nyrekruttering og i forhold til å beholde eksisterende arbeidskraft.

Det er derfor et stort behov for å prioritere ressurser innenfor personalområdet.

Økningen av administrasjonens budsjett på kr 2 910 000 skyldes:

- Lønnsveksten i staten var i 2005 på 3,5 %. Det forventes lik lønnsvekst i 2006. For 2007 er det budsjettetert med en økning av lønns- og driftsutgifter med 3 %.
- Midler til å styrke ressurser og kompetanse på personalområdet på kr 600 000.
- Styrking av ressurser til arbeidet med helse- og sosialsaker på 350 000.
- Økt behov for vedlikehold av sametingsbygningen på kr 300 000.

Sametinget avsetter kr 58 245 000 til driftsutgifter administrasjon i 2007.

Investeringer

Tabell 20.1 Investeringer

(i 1000 kr)

Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
- Investeringsbudsjett administrasjon a)	0	1 100	1 100	1 100	0	0,0 %
- Rullering PC'er	0	400	400	400	0	0,0 %
Sum	0	1 500	1 500	1 500	0	0,0 %

a) Investeringsbudsjett har også tidligere vært under driftsutgifter administrasjon. Denne inneholder investeringer til maskiner (kopimaskiner, telefaks etc.), inventar, kontorutstyr, verktøy, servere, telefoner osv.

Mål

Best mulig fungerende administrasjon.

Strategi

- En moderne utstyrspark.
- Standardisere løsninger.
- Lavest mulig totale eierkostnader (TCO, Total Cost of Ownership)

Tiltak

- Følge opp rulleringsplan for pc-er
- Utarbeide utskiftingsplan for øvrig teknisk utstyr
- Følge opp innkjøpsavtaler

Det avsettes kr 1 500 000 til investeringer i 2007.

Spesielle prosjekter

Tabell 20.2 Spesielle prosjekter

(i 1000 kr)

801	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
-	Bedre service til brukerne	0	300	300	250	-50	-16,7 %
-	Finnmarksloven	2108	500	500	800	300	60,0 %
-	Manntallsprosjekt/Sametingsvalget 2005	663	0	0	0	0	-
-	Nye informasjonssystemer	1182	675	675	675	0	0,0 %
-	Vedlikehold av sametingsbygningen	0	400	400	900	500	125,0 %
-	Verktøy til søknadsbehandling i tilskuddsforvaltningen	0	0	0	250	250	-
Sum		3 953	1 875	1 875	2 875	1 000	53,3 %

Bedre service til brukerne

For 2006 ble det satt av midler til å utrede felles postmottak og felles telefonnummer. Utredningen ferdigstilles høsten 2006. Løsningen innføres i begynnelsen av 2007. Avhengig av hvilken løsning som velges vil det fordre investeringer i utskifting av telefoni- og arkivløsninger.

På bakgrunn av dette avsettes det kr 250 000 til innføring av felles telefonnummer og adresse til Sametinget i 2007.

Finnmarksloven

Sametinget setter av midler til å følge opp iverksettingen av finnmarksloven. Dette vil blant annet omfatte utarbeidelse og oppfølging av Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark, og

kompetanseheving om loven. Videre vil en slik oppfølging kreve ekstra ressurser for å se til at det igangsettes en helhetlig gjennomgang av relevant lovgiving slik at disse er i samsvar med folkeretten og finnmarksloven. Det vil også være nødvendig med gjennomføring av konsultasjoner tilknyttet oppnevning og utarbeidelse av nærmere regler for Finnmarkskommisjon og Utmarksdomstol, og konsultasjoner om utarbeidelse av forskrifter og forhandlinger med Finland om fiske i Tana- og Neidenvassdraget.

Sametinget vil måtte ha en svært aktiv og direkte rolle i oppfølgingen av Stortingets vedtak om at regjeringen snarest mulig skal foreta en utredning og fremming av egen sak overfor Stortinget om samer og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark.

I 2007 avsettes det ekstramidler på kr 800 000 til oppfølging av finnmarksloven i Sametinget.

Nye informasjonssystemer - Geografisk informasjonssystem (GIS)

I 2005 ble det igangsatt et prosjekt med å innføre GIS i Sametinget. Dette er et fellesprosjekt med Finnmark fylkeskommune, hvor vi i felleskap har ansatt og finansierer en felles GIS-koordinator/prosjektleder for 2 år. Hensikten med å innføre GIS er å forenkle saksbehandlingen av alle plan- og arealsaker, jf. Sametingets budsjett 2005 og 2006 pkt 4.3.2. I 2007 ønsker vi å utrede muligheten for å utvikle GIS-verktøyet til andre bruk i andre saksområder. Eksempler på dette kan være samiske stedsnavn.

For å videreføre prosjektet i 2007 vil det være behov for til sammen kr 675 000 som fordeler seg slik: Lisenser til kartgrunnlag (inngangsbillett Norge digitalt) og andre lisenser kr 275 000 (årlig fremtidig kostnad)

Oppfølging av ansatte (evaluering og kursing) og utredning for å utvikle GIS i Sametinget kr 100 000

Lønn-, reiseutgifter og andre utgifter til GIS-koordinator/prosjektleder kr 300 000

Sametingsbygningen

Sametinget står selv som eier av sametingsbygningen i Karasjok. Dette innebærer at Sametinget slipper å betale månedlig husleie i Karasjok slik tinget gjør på andre tjenestesteder. Sametinget er selv ansvarlig for kostnader knyttet til løpende vedlikehold og mer langsiktige vedlikeholdsoppgaver. Planmessig vedlikehold vil over tid føre til at vedlikeholdskostnadene blir lavere. Utsettelse av vedlikeholdet for å spare penger er kortsiktig, og fører til økte kostnader i det lange løp.

Sametingsbygget er nå over 6 år, og behovet for å gjennomføre mer langsiktige vedlikeholdsoppgaver tiltar. I tillegg til å ha midler til planmessig vedlikehold, er det viktig at Sametinget har en beredskap i forhold til reparasjonsskader som for eksempel taklekkasje, oversvømmelse eller hærverk. Derfor er det nødvendig at Sametinget gjennom flere budsjettår avsetter midler som kan benyttes når større vedlikehold eller reparasjoner må tas. Det må foretas avsetninger over flere år for å bygge opp nok midler for vedlikehold som har et akseptabelt nivå.

Det er et stort behov for midler til kapitalkrevende investeringer i en slik monumental bygning. Etter hvert som bygningen blir eldre vil behovet for vedlikehold øke.

Det avsettes kr 900 000 for ekstraordinære vedlikeholds- og reparasjonskostnader.

Verktøy til søknadsbehandling i tilskuddsforvaltningen

Sametingets tilskuddsforvaltning er en viktig del av Sametingets virksomhet. Tilskuddsordningene er utvidet betydelig den senere tid, noe man har merket i mengden av søknader til de ulike ordningene.

Riksrevisjonen har i sin revisjon av Sametingets tilskuddsforvaltning for 2005 påpekt flere forbedringsområder. Sametinget har derfor behov for et bedre saksbehandlingsverktøy for behandling av tilskuddsøknader. Ved bruk av riktig dataverktøy vil en kunne oppnå større kvalitet i tilskuddsforvaltningen. Dette vil også føre til en bedre kvalitetssikring av saksbehandlingen ved at det kobles opp mot offentlige og private registre, for eksempel Folkeregisteret og Brønnøysundregistrene. Ved bruk av et slikt system vil Sametinget oppfylle mange av de kriteriene Riksrevisjonen påpekte i sin rapport.

Innovasjon Norge har et system for sin saksbehandling som svarer til Sametingets behov. Sametinget vil foreta en vurdering om systemet eller andre systemer er aktuelle for Sametinget. Tekniske løsninger og krav i forhold til arkiv, innsyn m.m. må også vurderes.

Det er behov for midler til vurdering, planlegging, implementering og opplæring i bruken av et slikt system.

Det avsettes det kr 250 000 til dette arbeidet i 2007.

Budsjettbehov 2008

Sametinget forventer at budsjettet for 2008 kompenseres for nasjonale satsinger og lønns- og prisstigning i forhold til bevilgningen i budsjettet for 2007. Justeringen må gjelde for alle de departement som har bevilgninger over Sametingets budsjett. I tillegg forventes det at budsjettet økes for å dekke inn budsjettbehovene som nevnt nedenfor.

Med utgangspunkt i rammen fra statsbudsjettet for 2007 har Sametinget valgt å prioritere enkelte områder for 2008-budsjettet. Rammen på post 50 bør økes med kr 38 600 000 i 2008. De prioriterte områdene er fordelt på de enkelte hovedområdene, og er som følger:

Tabell 21.1 Budsjettbehov 2008

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	Dept.	Bud 2008
01	Oppfølging av konulasjonsavtalen	AID	2 000
100	Opplæring	KD/AID	8 000
150	Språk	KD/KKD/AID	4 100
200	Kultur	KKD	7 000
300	Næring	AID/KRD/FKD/ND/LD	7 000
400	Kulturminnevern	MD/KKD	5 800
450	Helse- og sosialsatsing	HOD	1 000
500	Samarbeidsavtale med fylkeskommune	AID/KRD	2 500
550	Internasjonalt arbeid	UD	1 200
Sum			38 600

AID	Arbeids- og inkluderingsdepartement
KD	Kunnskapsdepartement
MD	Miljøverndepartementet
KKD	Kultur- og kirkedepartementet
HD	Helse- og omsorgsdepartementet
KRD	Kommunal- og regionaldepartement
LD	Landsbruksdepartementet
UD	Utenriksdepartementet
FKD	Fiskeri- og kystdepartementet
ND	Næringsdepartementet

Post 01 Oppfølging av konsultasjonsavtalen

Konsultasjonsavtalen pålegger statlige myndigheter en plikt til å søke å komme til enighet med Sametinget i alle saker som spesielt angår samene før vedtak fattes. Ordinære høringsprosesser der samiske interesser har anledning til å uttale seg er ikke tilstrekkelig. Dette innebærer et stort ansvar både for statlige myndigheter og Sametinget. Konsultasjonsordningen innebærer at Sametinget og statlige myndigheter sammen skal utvikle et partnerskapsperspektiv. Arbeidet med konsultasjoner har medført økt aktivitet både fra Sametinget og statlige myndigheter. Ordningen har ført til at Sametinget er involvert tidligere i prosessen i mange saker. En slik involvering krever store ressurser fra Sametinget. Derfor er det behov for å styrke Sametingets arbeid med konsultasjonene.

For 2008 anslås behovet til kr 2 000 000.

Post 100 Opplæring

Skolen og barnehagen er en de viktigste arenaer for barn og unge. En god skole og barnehage er avgjørende for en god oppvekst og utvikling av en trygg identitet. Sametinget har store utfordringer innen opplæring. For å kunne møte disse utfordringene, er det nødvendig å øke Sametingets budsjett innenfor opplæring. Økningen av skal gå til oppfølging av Kunnskapsløftet og Barnehageløftet. Det er et stort behov for å øke produksjonen av læremidler, både innenfor barnehage, grunnskole og videregående opplæring. I tillegg skal økningen gå til å tiltak som stimulerer samisktalende til å ta førskolelærerutdanning. Dette fordi det er stor mangel på samisktalende ansatte i barnehager. Videre skal økningen dekke satsing innenfor samisk forskning. Samisk forskning er av stor betydning for å sikre en bærekraftig utvikling av samiske samfunn, og for å styrke samers evne til å mestre framtidens utfordringer. Sametinget har i dag ikke tilstrekkelige ressurser til å følge opp dette arbeidet.

Det nye vitenskapsbygget i Kautokeino vil være innflyttingsklart i slutten av 2008. Ved innflytting vil det foreligge et investeringsbehov for Sametingets kontorer i dette bygget. Flytting vil medføre betydelig økning i leiekostnadene for Sametinget.

For 2008 anslås behovet til kr 8 000 000.

Post 150 Språk

Bevaring og utvikling av samisk språk må skje kontinuerlig. Det er nødvendig å legge langsiktige mål for dette arbeidet. I de fleste sammenhenger er samisk et minoritetsspråk. Samtidig som språket må vernes, må det også revitaliseres, spesielt i de områdene hvor en hel generasjon har mistet sitt språk. Det er spesielle utfordringer i forhold til sørsamisk og lulesamisk. Den foreslåtte økningen for 2008 skal gå til kompetanseheving og utdanning innen sørsamisk og lulesamisk, etablering av samisk tolkeutdanning, etablering av språksentra og utvikling av stavekontroll for sørsamisk.

Sametinget vil at flere kommuner skal komme inn under forvaltningsområdet for samisk språk. Sametinget forventer å bli tilført midler når det blir innlemmet nye kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk.

For 2008 anslås behovet på kr 4 100 000. Dette inkluderer ikke innlemming av nye kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

Post 200 Kultur

Samisk kunst og kulturliv er mangfoldig. Sametinget skal legge til rette for at dette mangfoldet blir ivaretatt og videreutviklet. Sametinget ser på lokale, regionale og nasjonale samiske institusjoner som viktige arenaer for utviklingen av samiske samfunn. Det er helt nødvendig å bygge opp en samisk infrastruktur. Den foreslåtte økningen for 2008 skal gå til styrking av Samisk kulturfond, bedre rammevilkår for samiske teatre og festivaler, bibliotek tjenester og samisk idrett.

For 2008 anslås behovet til kr 7 000 000.

Post 300 Næring

Gode rammebetingelser for bosetting, næringsliv og sysselsetting styrker det materielle kulturgrunnlaget. For Sametinget er målet å forbedre levevilkårene for det samiske folket. Den foreslåtte økningen i budsjettet for 2008 skal gå til styrking Samisk utviklingsfond. Fondet er det viktigste virkemiddelet Sametinget har innenfor næringsutvikling. Innenfor denne økningen vil verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner i samiske strøk vektlegges. I tillegg skal Sametinget satse på oppfølging av duodjiavtalen.

For 2008 anslås behovet til kr 7 000 000.

Post 400 Kulturvern

Mangfoldet av samiske kulturminner i Sápmi forteller om en langvarig samisk bruk av områdene. I den rådende historieskrivningen er imidlertid samisk historie sterkt underkommunisert. Det er stor mangel på kunnskap om samiske forhold og samisk historie i storsamfunnet. Den foreslåtte økningen i budsjettet for 2008 skal gå til samiske museer. Opptrappingsarbeidet for de samiske museene har ikke skjedd som forventet. Det er derfor behov for en relativt sterk økning til de samiske museene. Videre skal økningen gå styrking av arbeidet med reindriftens kulturlandskap, samisk bygningsvern og dokumentasjon av samiske kulturminner knyttet til utmarka.

For 2008 anslås behovet til kr 5 800 000.

Post 450 Helse og sosial

Et helhetlig og likeverdig helse- og sosialtilbud er en viktig premiss for et godt samfunn. Samer som urfolk har rettigheter regulert i nasjonal lovgivning og internasjonale konvensjoner. En sentral målsetting arbeidet for en likeverdig helse- og sosialtjeneste er å øke kunnskapen og forståelsen for behov og rettigheter til samiske tjenestemottakere. Den foreslåtte økningen i budsjettet for 2008 skal gå til prosjektmidlene innenfor helse- og sosialsektoren som Sametinget disponerer.

For 2008 anslås behovet til kr 1 000 000.

Post 500 Samarbeidsavtaler med fylkeskommunene

Sametinget ser det som viktig å inngå i et regionalt partnerskap med fylkeskommunene. Dette for å få en bred utvikling av samiske samfunn. Avtalene skal styrke samarbeidet og dermed gi felles og

omforent innsats innenfor regionalutviklingen. Avtalene pålegger partene i fellesskap å utvikle det samiske samfunn i hele det samiske bosettingsområdet. For at Sametinget kan være en likeverdig og aktiv part i samarbeidet, forutsettes det virkemidler utover de rammer som Sametinget kan prioritere innenfor dagens budsjett til formålet. Det er derfor behov for økte midler.

For 2008 anslås behovet til kr 2 500 000.

Post 550 Internasjonalt arbeid

Sametinget vil aktivt delta i det internasjonale arbeidet med urfolksspørsmål. Internasjonalt er det økende anerkjennelse og styrking av urfolksrettigheter. Utviklingen på dette området skjer hurtig. Målet om aktiv deltakelse i internasjonalt arbeid innebærer en videreutvikling av eksisterende og nye samarbeid. Den foreslåtte økningen i budsjettet for 2008 skal gå til oppfølging av arbeidet med nordisk samekonvensjon og FN's urfolkserklæring. I tillegg skal gå økningen gå til å styrke Sametingets engasjement i nordområdesatsingen med spesiell vekt på miljø.

For 2008 anslås behovet til kr 1 200 000.

Samiske formål som finansieres over andre kapitler i statsbudsjettet

I den pågående samiske samfunnsoppbyggingen er det forhold som påvirker utviklingen også utenom Sametingets budsjett. Viktige i denne sammenhengen er oppbygging av en samisk infrastruktur, opplæring, forskning og et samisk medietilbud. Dette må regjeringen følge opp i budsjetttrammene til de institusjoner som ivaretar disse oppgavene.

Samisk infrastruktur

Det er helt nødvendig å bygge opp en samisk infrastruktur. Den samiske institusjonsbyggingen startet først på slutten av 70-tallet, og det er helt nødvendig at institusjonene blir prioritert og realisert. Samiske samfunn er avhengig av arenaer og møteplasser for utvikling. Møter mellom generasjoner, sosialisering og overføring og formidling av kunnskap vil stå sentralt i oppbyggingen av disse institusjonene.

For å kunne gi den samiske infrastrukturen et løft slik at vi kan komme opp på et nivå som er akseptabelt, er det et behov betydelige investeringer på dette feltet. Sametinget vil at disse samiske kulturbyggene prioriteres:

Østsamisk museum
Ája samisk senter
Saemien Sijte
Samisk kunstmuseum

Samiske teatre

Samiske teatre har en sentral rolle i den samiske kulturen. De samiske teatrene spiller en viktig rolle som arenaer for formidling og opplevelse av scenekunst. Det samiske nasjonalteateret, Beaviváš Sámi Teáhter, må sikres et fundament som gjør teateret i stand til å betjene hele det samiske bosettingsområdet. Det må derfor prioriteres midler til dette.

Opplæring

Skolen er en av de viktigste arenaer for barn og unge, og en god skole er avgjørende for en god oppvekst og utvikling av en trygg identitet. Samiske elever skal ha rett til å få opplæring i og på

samisk, uavhengig av bosted. Som en følge av dette må samiskopplæringen styrkes, både som første- og andrespråk. Det er viktig at det utvikles samiske læremidler innenfor alle fag. Den økonomiske rammen for opplæring må derfor utvides.

Forskning

Samiske samfunn står overfor raskere endringer. Kravene til fornying og innovasjon blir sterkere. Samisk forskning er av stor betydning for å sikre en bærekraftig utvikling av samiske samfunn, og for å styrke samers evne til å mestre framtidens utfordringer.

Det er et stort behov for kunnskap om samiske forhold, både i samiske samfunn, men også i storsamfunnet. For å dekke dette behovet er det viktig at den totale samiske forskningsinnsatsen økes. I tillegg til sterkere satsing på et samisk forskningsprogram og økt prosjektfinansiering er det nødvendig med koordinert institusjonssatsing og institusjonsoppbygging, samt utvikling av samisk som vitenskapsspråk.

De samiske forskningsmiljøene er relativt små og er derfor spesielt utsatt for endringer av rammevilkår, både strukturelle og økonomiske. Forutsigbarheten for samisk forskning må økes.

Samisk medietilbud

Medienes rolle i et samfunn er å bringe informasjon og å skape opinion. I tillegg til dette er mediene ofte språkmodeller. De samiske mediene har et stort behov for medarbeidere med god språklig kunnskap i tillegg til gode journalistiske egenskaper. Gode rammevilkår for de samiske mediene er derfor meget viktig for å sikre god kvalitet. Samiske mediebedrifter er ofte relativt små og blir lite synlige i dagens medietilbud. For å kunne være mer synlig i mediebildet i dag er det behov for en samiskspråklig dagsavis. Pressestøtten bør innrettes slik at dette kan oppnås.

Plan- og finanskomiteen - Innstilling

Forslag

Komiteens flertall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Roger Pedersen, Ann- Mari Thomassen, Kirsti Guvsám og Nils Djupen, Norske samers riksforbund (NRS)/Samefolkets parti (SáB) Gunn Britt Retter og Janoš Trosten, og Samefolkets parti (SáB), Terje Tretnes fremmer følgende forslag:

Forslag 1:

Forslag på følgende fotnoter:

Samisk kulturfond under tabell 6.1

b) Sametingets tilskuddstyre vurderer støtte for å sikre samisk språklige tegneserier på nord- lule- og sør samisk, etter søknad.

Samiske kulturhus under tabell 6.3

a) Sametingets tilskuddstyre vurderer støtte til Alta Siida, etter søknad

Samiske festivaler under tabell 6.5

a) Sametingets tilskuddstyre vurderer støtte til Skippagurra festival, etter søknad

Regional utvikling og samarbeid under tabell 11.0

a) Kr. 100.000 øremerkes til filmfestivalen i Kautokeino og tilskudd utover dette søkes løst gjennom samarbeidsavtalen med Finnmark fylkeskommune.

Tilleggsforslag

Side 12 tillegg, pkt 4.2.3 Prioriteringer 2007, 1. kulepunkt.
, og på lavere nivå utenfor språforvaltningsområdet.

Kap. 8.1 samisk utviklingsfond. Side 27 under 1.kule pkt under strategi.
Styrke ungdommers og kvinners deltakelse og likestilling i næringslivet

Kap. 13 likestillingstiltak som prioriteres, side 39
Sette seksuelle holdninger i samiske samfunn på dagsorden.

BUDSJETTBEHOV 2008

Kap. 21.3 post 150 språk side 52

Samisk talesyntese nytt siste avsnitt:

I 2003 bestilte Sametinget ved e-sapmi prosjektet en utredning en utredning på kostnader forbundet med utvikling av samisk talesyntese. Utredningen konkluderer med at kostnadene vil ligge på ca kr 4.200.000. samisk talesyntese vil være et nyttig spesialpedagogisk hjelpeverktøy og være til stor nytte også for folk som ønsker å lære seg samisk. Sametinget ønsker å sette i gang prosjektet på bakgrunn av utredningen, og beregner kostnadene i 2008 til å være på kr 1 000 000.

Kap. 22.1 Samisk infrastruktur side 54,
Nytt siste kulepunkt:
Vardobaiki

Komiteens mindretall, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe, Vibeke Larsen, Sten Erling Jønsson, Willy Ørnebakk, Egil Olli, Lisbeth Sandtrøen og Edvard Pedersen og Finnmarkslista, Sølvi Kristin Pettersen fremmer følgende forslag:

Forslag 2:

Sametinget vil prioritere barn, unge, kultur og næringer. Dette er områder som har direkte betydning for samisk nærings- og samfunnsnivå. Det legges derfor opptil en effektivisering både i administrasjonen og for drift politisk nivå.
Gjennom omdisponeringer styrkes opplæring med 200 000 kr, kultur med 1,8 mill kr og næring med 2,2 mill kr. Det opprettes to nye priser, funksjonshemmedes pris og gründerpris for ungdom.

Tillegg til siste avsnitt i rådets forslag punkt 1.3:

Samefolkets fond er nå snart klart til å åpnes. I den forbindelse må Sametinget gjøre noen forberedelser, i utredning av behov, statutter og mål, for blant annet følgende to områder:

Eldrefond

Forventninger fra de eldre til Sametinget er viktig å ivareta. De eldre skal også føle tilhørighet til Sametinget. De eldre er en ressurs for den samiske samfunnsutvikling, innenfor språk, kultur og tradisjoner.

Denne ressursen må verdsettes, derfor foreslår Sametinget at det opprettes et eldrefond med finansiering over Samefolkets fond. Fondet skal brukes til finansiering av aktiviteter for eldre som gir en aktiv alderdom.

Samiskopplæring for voksne

Det er stort behov i det samiske samfunn for samiskopplæring som er spesielt tilrettelagt for voksne. I dag finnes det lite læringsverktøy på dette området, og det som finnes, er utdatert. For mange er det uaktuelt å ta videregående skole eller universitetsutdanning for å lære samisk. Da vil eneste alternativ være å lære det hjemmefra, eventuelt via lokale kurs. Dette krever gode og moderne verktøy, hvor dagens datateknologi benyttes. En opplæring i samisk for voksne vil bidra til at barn og ungdom får et mer positivt forhold til å velge samisk språk på ulike klassetrinn, og vil dermed gi positive utslag i alle samfunnslag.

Sametinget ønsker derfor å utløse midler fra Samefolkets fond til utvikling av nye verktøy for samiskopplæring for voksne.

Tabell 2.0 Totaltabell	Sametingets samlede inntekter og utgifter			
	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd-A F
Driftsinntekter				
Bevilgninger fra departementene	256 331	270 147	270 147	0
Andre driftsinntekter	672	0	0	0
Sum driftsinntekter	257 003	270 147	270 147	0
Virkemidler				
Sum virkemidler	179 190	187 301	191 596	+4 295
Sum driftsinnt - virkemidler	77 813	82 846	78 551	
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	19 103	20 226	19 226	-1 000
Drift administrativ nivå	55 335	58 245	56 000	-2 245
Investeringer	1 500	1 500	1 500	0
Spesielle prosjekter	1 875	2 875	1 825	-1 050
Sum driftskostnader	77 813	82 846	78 551	-4 295
Årsresultat	0	0	0	

Tabell 3.0	Totaltabell virkemidler			
	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd-A FL
Virkemidler				
Opplæring	28 348	29 433	29 633	+200
Språk	45 353	50 379	50 379	0
Kultur	41 141	43 141	44 945	+1 804
Bibliotek tjenester	8 105	8 607	8 607	0
Næring	26 650	24 529	26 720	+2 191
Miljø- og kulturvern	14 983	14 771	14 771	0
Helse- og sosialsatsing	4 400	3 850	3 850	0
Regional utv og samarbeid	1 550	3 100	3 100	0
Internasjonalt arbeid	1 574	1 231	1 231	0
Likestillingstiltak	650	650	650	0

Samiskrelatert statistikk	300	300	300	0
Andre tilsk (politisk arbeid)	4 451	4 451	4451	0
Konferanser	1 085	1 085	1085	0
Utdeling av priser	100	100	200	+100
Samefolkets fond	0	0	0	0
Andre virkemidler	500	1 674	1674	0
Sum virkemidler	179 190	187 301	191 596	+4 295

Tabell 4.0

Samletabell - samisk opplæring

	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
Grunnskole og videregående op	14 675	15 175	15 175	0
Kompetanseheving	3 250	3 550	3 750	+200
Barnehager	10 423	10 708	10 708	0
Sum	28 348	29 433	29 633	+200

Tabell 4.2

Kompetanseheving

	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
Stipend for sam elever vgs	1 100	1 400	1 400	0
Faglig kompetanseheving	1 750	1 750	1 750	0
Stipend høyere utdanning	400	400	400	0
Reg utv pros samiske vgs		0	200	+200
Sum	3 250	3 550	3 750	+200

Nytt punkt 4.4 Regional utvikling og samarbeid

Tiltak

det settes av kr 200.000 til regionalutviklingsprosjekter for de samiske videregående skolene
Videregående skolars rolle som aktør i næringsutvikling i Sápmi, er i dag et av områdene som også disse skolene blir utfordret på. For at skolene skal ha mulighet til å få til prosjekter som er med på å løse regionale evt. lokale næringsutviklingsprosjekter, må de ha mulighet til å innhente midler slik at de sammen med partnere får mulighet til å delta i slike prosjekter.

Tabell 5.0

Samletabell - samisk språk

	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
150 Tospråklighetstilskudd	33 850	38 350	38 350	0
151 Språkprosj innenfor forv.omr	1 160	1 360	1 360	0
152 Språkprosj utenf forv.omrd	2 550	2 850	2 850	0
153 Grunntilsk språksentre	4 050	4 176	4 176	0
154 Samisk er tøft - Oppfølging	1 000	400	400	0
155 Samisk korrekturprogram	2 743	3 243	3 243	0
Sum	45 353	50 379	50 379	0

Tabell 5.1

Tospråklighetstilskudd

	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
15000 Guovdageainnu suohkan	7 431	7 541	7 494	-47
15001 Karasjoga gielda	7 140	7 307	7 200	-107
15002 Deanu gielda	4 995	5 069	5 035	-34
15003 Porsangu gielda	5 379	5 299	5 422	+123
15004 Unjargga gielda	2 812	2 850	2 840	-10

15005 Gaivuona suohkan	3 503	3 463	3 538	+75
15006 finnmarkku fylkkagielda	1 400	1 411	1 411	0
15007 Romssa fylkkasuohkan	1 190	1 201	1 201	0
15008 Tysfjord kommune	0	3 008	3 008	0
15009 Nordland fylkeskommune	0	1 201	1 201	0
Sum	33 850	38 350	38 350	0

5.1

Tospråkligheitstilskudd

I hht punkt 18.1 skal Sametinget evaluere tilskuddsordninger årlig. Sametinget vil evaluere tospråkligheitstilskudd i 2007. På denne bakgrunn gjøres tildelingen for 2007 skjønnsmessig med en liten økning for alle berørte kommuner.

5.4 Samiske Språksentre

Strategi, nytt kulepunkt: Stimulere til etablering av flere språksenter

Tabell 6.0

Samletabell - kultur

	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
200 Samisk kulturfond	9 447	10 157	10 846	+689
201 Samiske forlag	2 273	2 473	2 473	0
202 Samiske kulturhus	6 245	6 434	7 399	+965
203 Samiske kulturorganisasj	296	306	306	0
204 Samisk festivaler - grunntils	1 680	1 730	1 880	+150
205 Samisk idrett	1 025	1 225	1 225	0
206 Samisk teater	13 900	14 318	14 318	0
207 Samisk kunst	4 325	4 685	4 685	0
208 Samiske publikasjoner	1 950	1 813	1 813	0
Sum	41 141	43 141	44 945	+1 804

6.0 Kultur

Undertekst a) Samisk Hus i Oslo utgår.

Tabell 6.1

Samisk kulturfond

	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
20000 Litteratur	3 086	3 236	3 336	+100
20010 Musikk	1 400	1 550	1 650	+100
20020 Billedkunst/duodji	670	670	670	0
20030 Teaterformål	420	500	500	0
20040 Barns oppvekstvilkår	1 870	1 900	2 100	+200
20050 Andre tiltak	2 001	2 001	2 290	+289
20060 Samisk språklige tegnes	0	300	300	0
Sum	9 447	10 157	10 846	+689

Tabell 6.3

Samiske kulturhus

	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
Árran Julevsame Guovdasj	1 353	1 394	1 603	+209
Sámi Dáiddaguovddáš	1 307	1 346	1 548	+202
Ája Samisk Senter	900	927	1 066	+139
Sjøsamisk kompetansesenter	320	330	380	+50
Sijti Jarngje	1 120	1 154	1 327	+173

Várdobáiki, Evenes	500	515	592	+77
Gamtofta, Sørreisa	35	36	41	+5
Pitesamisk hus	135	139	160	+21
Samisk hus Oslo	200	206	237	+31
Vilgesvárri	25	26	30	+4
Lásságámmi	200	206	237	+31
Samisk hus i Senja	150	155	178	+23
Sum	6 245	6 434	7 399	+965

6.3 Samiske kulturhus

Tiltak, kulepunkt 5 evaluere Samisk Hus i Oslo utgår.

Tabell 6.5	Samiske festivaler - grunntilskudd			
	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
Riddu Riddu	640	659	659	0
Musikkfestivalen i Kautokeino	640	659	659	0
Markomeannu	200	206	206	0
Påskefestivalen i Karasjok	200	206	206	0
Samisk filmfestival			150	+150
Sum	1680	1730	1 880	+150

Tabell 8	Samletabell - Samisk næring			
	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
300 Samisk utviklingsfond	24 450	21 820	23 870	+2 050
301 Duodjiinstitusjoner og org	1 950	2 459	2 600	+141
302 Goahtegearret	250	250	250	0
Sum	26 650	24 529	26 720	+2 191

Tabell 8.1	Samisk utviklingsfond			
	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
30000 Fiskeri	4 100	4 050	4 550	+500
30010 Jordbruk	3 000	2 950	3 450	+500
30020 Duodji avtale	8 500	8 220	8 220	0
30030 Variert næringsliv	6 000	5 900	6 950	+1 050
30040 Interreg	2 850	700	700	0
Sum	24 450	21 820	23 870	+2 050

8.1.2 Fiskeri

Tiltak:

Etablering av småskala sjømatbedrifter i samiske områder

For å øke verdiskapningen med utgangspunktet i det lokale fortrinn i de sjøsamiske områdene er det viktig å prioritere etableringer av småbedrifter som kan utvikle sjømatprodukter hvor en bl.a kan ta utgangspunkt i lokal matkultur. Dette vil videre være med på å styrke annen næring som f.eks reiselivsnæringen, samt bosettingen i marginale strøk.

8.1.3 Jordbruk

Første avsnitt side 29 strykes.

Tabell 8.3

	Duodjeinstitusjoner og organisasjoner			
	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
Duodjeinstituttet	1 950	2 009	2 150	+141
Manndalen Husflidslag	0	150	150	0
Unjárgga Sámiid duodje	0	150	150	0
Duojáriid Dállu OS	0	150	150	0
Sum	1 950	2 459	2 600	+141

8.2 Duodjeinstitusjoner og organisasjoner.

Tilskuddstyret bes håndtere søknader fra andre organisasjoner i tråd med punkt 8.2 i Sametingets budsjett.

Tabell 17.0

	Utdeling av priser			
	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
85001 Likestillingspris	100	0	0	0
85003 Idrettspris for ungdom	0	100	100	0
Funksjonshemmedes pris	0	0	50	+50
Grunderprisen for ungdom			50	+50
Sum	100	100	200	+100

17 Utdeling av priser

17.2 Funksjonshemmedes pris

Det opprettes en Funksjonshemmedes pris på 50.000 kr, som tildeles enkeltpersoner, institusjoner eller organisasjoner som har vært med på å styrke og fremme samiske funksjonshemmedes stilling i samfunnet.

17.3 Samisk Gründerpris

Det opprettes en Gründerpris for samisk ungdom

Det er viktig å motivere samisk ungdom til å etablere egne bedrifter og egen arbeidsplass, og et tiltak her er å etablere en motivasjonspris som skal stimulere samisk ungdom til innovasjon og entreprenørskap. Beløpet bør være kr. 50.000 og et kunstverk.

Tabell 19.0

	Driftsutgifter politisk ledelse			
	Rev 2006	Bud 2007	Ap FLs forsl	Diff Råd- Ap FLs
1010 Sametingets plenum	6 272	6 756	6 556	-200
1110 Sametingets møteledersk	1 110	1 159	1 159	0
1120 Sametingets kontrollkom	350	361	361	0
1210 Sametingsgruppene	2 000	2 000	2 000	0
1310 Samisk parlamentarisk R	550	550	550	0
1410 Sametingets tilsk.styre	780	640	640	0
1510 Sametingsrådet	5 866	6 085	6 085	0
Politisk informasjonsmedarbeid	0	800	0	-800
1610 Sametingets språkstyre	350	350	350	0
1620 Samisk språknemnd	1 000	1 000	1 000	0
1910 Samet ungdomspol utv	325	325	325	0
1920 Sametingsvalg fagutvalg	500	200	200	0
Fiskeripolitisk utvalg	0	0	0	0
Interreg overvåkingskom/tilsk.st	0	0	0	0

Sum	19 103	20 226	19 226	-1 000
-----	--------	--------	--------	--------

Tabell 20.0	Driftsutgifter administrasjon			
			Ap FLs	Diff Råd-
	Rev 2006	Bud 2007	forsl	Ap FLs
Driftsutgifter administrasjon	55 335	58 245	56 000	-2 245
Investeringer	1 500	1 500	1 500	0
Spesielle prosjekter (tidl post 22	1 875	2 875	1 825	-1 050
Sum	58 710	62 620	59 325	-3 295

Tabell 20.2	Spesielle prosjekter			
			Ap FLs	Diff Råd-
	Rev 2006	Bud 2007	forsl	Ap FLs
Bedre service til brukene	300	250	250	0
Finnskylloven	500	800	500	-300
Manntallsprosjekt/Sametingsv	0	0	0	0
Nye informasjonssystemer	675	675	675	0
Vedlikehold sametingsbygning	400	900	400	-500
Verktøy saksbeh tilskuddsførv	0	250	0	-250
Sum	1875	2875	1 825	-1 050

21 BUDSJETTBEHOV 2008

Tabell 21.1 Budsjettbehov

Benevnelse	Råds budsjett	AP FLs forslag
Oppfølging av konsultasjonsavt	2 000	2 000
Opplæring	8 000	8 000
Språk	4 100	4 100
Kultur	7 000	9 000
Næring	7 000	11 000
Kulturminnevern	5 800	5 800
Helse- og sosialsatsing	1 000	1 000
Samarbeidsavt med fylkeskom	2 500	2 500
Internasjonalt arbeid	1 200	1 200
Sum	38 600	42 600

21.4 Kultur

Siste setning avsluttes med bibliotektenester, samiske forlag og samisk idrett.

For 2008 anslås behovet til kr 9 000 000

21.5 Næring

Erstatter alt etter 4. setning:

Etter at virkeområdet for fondet ble utvidet opplever Sametinget en kraftig økning av antall søknader. Det vil også være avgjørende at Sametinget kan være i stand til å ivareta forventninger hos befolkningen som følge av regjeringens Nordområdesatsing. Innenfor denne økningen håndteres også verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner i samiske strøk, og oppfølging av duodjivtalen.

For 2008 anslås behovet til kr 11 000 000.

22.1 Samisk infrastruktur

Nytt siste kulepunkt:
Várdobáiki

22.5 Samisk medietilbud

Ny neste siste setning:

For at samisk samfunnsliv skal kunne være mer synlig i mediebildet enn i dag, er det behov for samiske dagsaviser både på norsk og samisk.

Komiteens mindretall, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe, Vibeke Larsen, Sten Erling Jønsson, Willy Ørnebakk, Egil Olli, Lisbeth Sandtrøen og Edvard Pedersen og Finnmarkslista, Sølvi Kristin Pettersen fremmer følgende forslag:

Forslag 3:

Sametinget er engasjert i saker i forbindelse med minoritetsgrupper verden over. Dette er prisverdig og viktig arbeid.

Det kvenske folket er anerkjent som en minoritetsgruppe. Sametinget har i dag ingen formell kontakt med denne minoritetsgruppen.

Sametinget ønsker å igangsette formelle samtaler med kvenske organisasjoner med tanke på samarbeid. Dette samarbeidet mener vi vil styrke begge parter med bakgrunn i felles utfordringer som for eksempel språk og kultur. Samtidig mener vi at Sametinget kan være en viktig støttespiller i forbindelse med utvikling av kvenske institusjoner.

Sametinget avsetter 100.000 kr til oppstart av samarbeid med kvenske organisasjoner i 2007.

Post	Benevnelse	Budsjett 2007	Nytt forslag	Endring
500	Samarbeidsavtaler med fylkeskommuner	3 100	3 000	-100
501	Samarbeid kvenske folk		100	+100

Komiteens innstilling forøvrig:

Komiteen har forøvrig ingen merknader eller forslag til saken og tilrår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter forøvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Forslag 4, representant Isak Mathis O. Hætta, Kautokeino fastboendesliste

Forslag 1

Det avsettes 200 000 kr til et utvalg som skal se på motorferdselloven og konsekvenser i dag og i fremtiden, for lokalbefolkningen.

Dekkes inn politisk informasjonsmedarbeid

Forslag 2

Musikkfestivalen i Kautokeino, det settes av 859 000 kr. (økning 200 000)

Dekkes inn politisk informasjonsmedarbeid.

Forslag 3

Det avsettes kr 500 000 til samisk filmfestival, samtidig vil Sametinget ta kontakt med film miljø i Kautokeino ang. opprettelse av samisk filmsenter i tilknytting til filmfestivalen.

(økning 400 000)

Dekkes innen midlene som er satt av til Politisk informasjonsmedarbeid.

Forslag 4

Sametinget ber Sametingets tilskuddstyre vurdere prosjekt (driftstilskudd til Kautokeino utmarkslag, på lik linje som Goahtegearret.

Forslag 5

Samisk nasjonalteater må prioriteres av Sametinget.

Beaivvaá Sámi teahter økes til kr 14 450 00 (økning 756 000)

Forslag 6

Pitesamisk hus 300 000 kr (økning 94 000)

Fra suf midler

Forslag 5, representant Johan Mikkel Sara, Samer bosatt i Sør-Norge

6.5 Samiske festivaler

Tillegg, nytt kulepunkt under tiltak:

- Arbeide for at Påskefestivalen i Kautokeino blir knutepunktfestival med fast bevilgning over statsbudsjettet.

Forslag 6, representant Olaf Eliassen, Senterpartiet

I Sametingsrådets forslag til innstilling for Sametingets budsjett 2007 foreslås følgende stryket;

s. 29, første avsnitt;

"Det er vanskelig å kontrollere om redskapskjøp er nyinvestering eller utskifting av gammelt utstyr. Utskifting og vedlikehold av driftsutstyr er ikke støtteberettiget. Derfor avvikles støtten til maskiner og redskaper", sitat slutt.

III Votering

Av 43 representanter var 35 til stede. Representant Isak Mathis O. Hætta forlot møtet under voteringen. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag nr 4 fra representant Isak Mathis O. Hætta ble votert punktvis som følger:
Pkt 1: ble forkastet med 33 stemmer. 2 stemte for
Pkt 2: ble forkastet med 34 stemmer. 1 stemte for
Pkt 3: ble forkastet med 34 stemmer. 1 stemte for
Pkt 4: ble forkastet med 33 stemmer. 2 stemte for
Pkt 5: ble forkastet med 34 stemmer. 1 stemte for
Pkt 6: ble forkastet med 34 stemmer. 1 stemte for

2. Forslag nr 6 fra representant Olaf Eliassen ble vedtatt enstemmig.
3. Komiteens forslag nr 3 ble forkastet med 20 stemmer mot. 15 stemte for.
4. Komiteens forslag nr 2, unntatt direkte bevilgninger i kap. 6.2 til følgende: Árran lulesamisk, Várdobáiki samiske senter, Mearrasámi gelbbolašvuodaguovddáš, Ája Samiske senter og i kap. 22.1 vedr. Ája og Várdobáiki ble forkastet med 19 stemmer. 16 stemte for.
5. Komiteens forslag nr 1, unntatt direkte bevilgninger i kap. 6.2 til følgende: Árran lulesamisk, Várdobáiki samiske senter, Mearrasámi gelbbolašvuodaguovddáš, Ája Samiske senter og i kap. 22.1 vedr. Ája og Várdobáiki ble enstemmig vedtatt.
6. Særskilt bevilgningsvotering under kap. 6.3 og kulepunkter under kap. 22.1 til følgende institusjoner: - jfr komiteens forslag nr. 1 ble tatt til votering:
 - Lásságámmi: Vedtak: 32 for og 1 stemme mot. Willy Ørnebakk fratratte i voteringen.
 - Ája Samiske senter: Vedtak enstemmig 33 stemmer. Willy Ørnebakk fratratte i voteringen.
 - Árran lulesamisk senter: Vedtak enstemmig 33 stemmer. Tone Finnesen fratratte i voteringen.
 - Várdobáiki samiske senter: Vedtak enstemmig 33 stemmer. Kjersti Myrnes Balto fratratte i voteringen.
 - Mearrasámi gelbbolašvuodaguovddáš: Vedtak enstemmig 33 stemmer. Olaf Eliassen fratratte i voteringen.
7. Komiteens innstilling forøvrig: ”Komiteen har for øvrig ingen.....” ble enstemmig vedtatt.
8. Forslag nr 5 fra Johan Mikkel Sara ble trukket i møtet.

IV Protokolltilførsler

Protokolltilførsel fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe v. Jørn Are Gaski:

Egil Olli deltar ikke i avstemningen p.g.a. utbyttingsordningsavtale mellom Ap og NSR
 Willy Ørnebakk deltar ikke i avstemningen p.g.a. utbyttingsordningsavtale mellom Ap og NSR

Protokolltilførsel fra Norske Samers Riksforbunds sametingsgruppe v. Janoš Trosten:

Janoš Trosten deltar ikke i avstemningen p.g.a. utbyttingsordningsavtale mellom Ap og NSR

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
Josef Vedhugnes, til forretningsorden	
Olaf Eliassen, til forretningsorden	
Willy Ørnebakk, til forretningsorden	
Janoš Trosten, til forretningsorden	
Jørn Are Gaski, til forretningsorden	
Janoš Trosten, til forretningsorden	
Janoš Trosten, til	

	forretningsorden	
	Egil Olli, til forretningsorden	
	Terje Tretnes, til forretningsorden	
	Isak Mathis O. Hætta, til forretningsorden	
	Aili Keskitalo, til forretningsorden	
	Egil Olli, til forretningsorden	
	Jánoš Trosten, til forretningsorden	
	Isak Mathis O. Hætta, til forretningsorden	
1	Gunn-Britt Retter, saksordfører	
2	Willy Ørnebakk	Hilde Nyvoll Jarle Jonassen
	Willy Ørnebakk	
3	Jánoš Trosten	Jørn Are Gaski Magnhild Mathisen Inger Jørstad
	Jánoš Trosten	
4	Marianne Balto	Jørn Are Gaski Per Edvin Varsi Jarle Jonassen
	Marianne Balto	
5	Olaf Eliassen	Jánoš Trosten Willy Ørnebakk Sten Erling Jønsson
	Olaf Eliassen	
6	Johan Mikkel Sara	Marianne Balto Vibeke Larsen Bjarne Store-Jakobsen
	Johan Mikkel Sara	
7	Isak Mathis O. Hætta	Bjarne Store-Jakobsen Johan Mikkel Sara Jarle Jonassen
	Isak Mathis O. Hætta	
8	Kirsti Guvsám	Jørn Are Gaski Egil Olli Tor Mikalsen
	Kirsti Guvsám	
9	Terje Tretnes	Sten Erling Jønsson Egil Olli Willy Ørnebakk
	Magnhild Mathisen	
	Jarle Jonassen	
11	Willy Ørnebakk	Terje Tretnes
12	Susanne Amalie Andersen	
13	Vibeke Larsen	
14	Jarle Jonassen	
15	Henrik Eriksen	

	Johan Mikkel Sara	
16	John Harald Skum	
17	Egil Olli	
18	Rita-Alise Porsanger	
19	Sten Erling Jønsson	
20	Olaf Eliassen	
21	Ann-Mari Thomassen	
22	Terje Tretnes	
23	Isak Mathis O. Hætta	
24	Willy Ørnebakk	
25	Johan Mikkel Sara	
26	Jarle Jonassen	
27	Gunn-Britt Retter, saksordfører	
	Willy Ørnebakk, til forretningsorden	
	Jánoš Trosten, til forretningsorden	
	Jørn Are Gaski, til forretningsorden	
	Isak Mathis O. Hætta, til forretningsorden	
	Jánoš Trosten, til forretningsorden	
	Isak Mathis O. Hætta, til forretningsorden	
	Isak Mathis O. Hætta, til forretningsorden	
	Jørn Are Gaski, til forretningsorden	
	Jánoš Trosten, til forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

Innledning

Til grunn for dette dokumentet ligger følgende dokumenter:

- Samarbeidsavtalen mellom Norges Samers Riksforbund (NSR), Samer bosatt i Sør-Norge, Senterpartiet, Samefolkets parti og Kautokeino flyttsameliste.
- Sametingsrådets tiltredelseserklæring
- Sametingets vedtatte politikk gjennom delplaner, meldinger og vedtak.
- Tiltak nevnt i samarbeidsavtalene med Finnmark fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Nordland fylkeskommune og fylkeskommunene i det sørsamiske området.

Sametingets visjon og overordnet mål er:

Sametingets visjon

Mangfoldige samfunn med samisk verdigrunnlag, grunnleggende menneskerettigheter og internasjonal solidaritet.

Overordnet mål

Selvbestemmelse med grunnlag i samenes rettigheter som folk og urfolk.

Den samlede bevilgning til Sametinget gir en oversikt over og kommentarer til de foreslåtte tildelingene i statsbudsjettet. Sametingets økonomiske rammefordeling gir en oversikt over Sametingets fordeling av de foreslåtte tildelingene via statsbudsjettet på overordnet postnivå.

Virkemiddelbudsjettet blir presentert og kommentert under de øvrige kapitlene, med unntak av kapittel 21 budsjettbehov 2008 og kapittel 22 Samiske formål som finansieres over andre kapitler i statsbudsjettet.

Driftsbudsjettet på politisk og administrativt nivå blir presenteret og kommentert under kapitlene 19 og 20.

Sametingets budsjettbehov og prioriteringer for 2008, presenteres og kommenteres i kapittelet Sametingets budsjettbehov 2008.

1 Samlet bevilgning til Sametinget

Tabell 1.0 Bevilgninger fra departementene

(i 1000 kr)

Kap.Post	Beskrivelse	RR 2005	Bud-2006	RevBud-06	Bud- 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
680.50	Arbeids- og inkluderingsdepartementet - AID	149 400	153 350	153 350	164 100	10 750	7,0 %
206.50	Kunnskapsdepartementet - KD	34 049	29 453	29 453	30 572	1 119	3,8 %
226.21	Kunnskapsdepartementet - KD	0	2 500	2 500	4 000	1 500	60,0 %
248.21	Kunnskapsdepartementet - KD	0	1 500	1 500	0	-1 500	-100,0 %
231.50	Kunnskapsdepartementet - KD	11 080	11 435	11 435	11 870	435	3,8 %
1429.50	Miljøverndepartementet - MD	2000	2 000	2 000	2 000	0	0,0 %
320.53	Kultur- og kirke departementet - KKD	32 913	43 743	43 743	47 405	3 662	8,4 %
326.78	Kultur- og kirke departementet - KKD	0	500	500	500	0	0,0 %
724.21	Helse- og omsorgsdepartementet - HD	a) 5 400	5 400	5 400	5 700	300	5,6 %
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	4 000	2 000	2 000	2 000	0	0,0 %
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	0	2 000	2 000	2 000	0	0,0 %
552.72	Kommunal- og regionaldepartementet - KRD	b) 0	0	2 450	0	-2 450	-100,0 %
Totalt bevilget I		c) 238 842	253 881	256 331	270 147	13 816	5,4 %

a) Ved statsbudsjettet for 2006 ble Sametinget tildelt kr 5 400 000 i prosjektmidler fra Helse- og omsorgsdepartementet. Da tildelingsbrevet kom i 2006 var tildeling på kr 5 700 000. Det vil si at avviket på kr 300 000 ikke er en reell økning.

b) Ved revidert budsjett 2006 ble det tildelt Interreg-midler fra KRD.

c) Økning i forhold til Sametingets ordinære budsjettet for 2006 er på kr 15 996 000.

1.1 Forhandlinger med staten om Sametingets budsjett

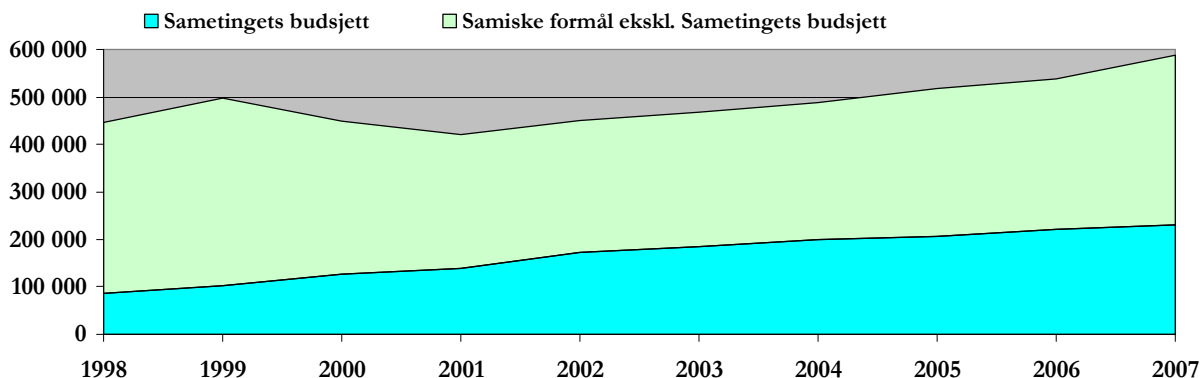
Kravene for statsbudsjettet 2007 som Sametinget la frem for Regjeringen var svært nøkterne. De var utarbeidet i forhold til de behov Sametinget mener samiske samfunn står overfor. Regjeringen har i sitt budsjettforslag ikke tatt hensyn til de fleste behovene som Sametinget la fram. Statsbudsjettet for 2007 gir bare en marginal økning til Sametinget. Misforholdet mellom behov og bevilgninger må Sametinget ta belastningen av.

Det må etableres en felles forståelse for situasjonen og utviklingsbehovene i samiske samfunn. Det er satt i gang en prosess med å se på budsjettprosedyrene mellom Regjeringen og Sametinget. I forslaget til Statsbudsjett 2007 sier regjeringen at det er nødvendig å endre prosedyrene for utarbeidelse av Sametingets budsjett. Sametinget mener at Regjeringen og Sametinget snarest bør komme frem til en ordning med forhandlinger over den årlig budsjettammen. For Sametinget er målet reelle budsjettforhandlinger med den norske stat.

1.2 Prioriteringer i 2007

Sametingets midler går til samiske tiltak og forvaltes av Sametinget på bakgrunn av de rammer som er gitt av sentrale myndigheter. Sametinget har de siste årene fått flere finansieringsordninger overført til sitt budsjett.

Figurene nedenfor viser utviklingen i bevilgningene til Samiske formål korrigert for pris- og lønnstigning.

Regjeringen har i sin melding om samepolitikken som mål å overføre nye oppgaver til Sametinget. Sametinget forutsetter da at:

- de økonomiske rammene og de fremtidige ansvarsforhold klargjøres
- det er samsvar mellom oppgaveoverføring og de økonomiske rammene som stilles til disposisjon

Sametinget tar utgangspunkt i det fremlagte forslag til statsbudsjett for 2007. I budsjettet for 2007 har Sametinget prioritert å gi en økning til institusjoner og organisasjoner. Dette tilsvarer en kompensasjon for prisstigning. Bakgrunnen for denne prioriteringen er at de institusjoner og organisasjoner som får årlige tildelinger over Sametingets budsjett skal ha forutsigbare rammebetingelser.

I tillegg til prisstigningen har Sametinget prioritert enkelte poster innenfor kulturområdet. Dette som følge av økningen i bevilgningen i statsbudsjettet 2007 fra Kultur- og kirke departementet. Det er også gjort en prioritering av de regionale midlene i tilknytning til samarbeidsavtalene med fylkeskommunene.

Fra 2007 vil Sametinget legge inn prioriteringer for virkemiddelbruken i budsjettet. Prioriteringene blir synliggjort under de enkelte postene. Målet er å gjøre Sametingets budsjett til et mer aktivt styringsdokument. Sametinget skal i 2007 revidere alle retningslinjene for virkemiddelbruken. Dette i henhold til Riksrevisjonens krav. Ved å prioritere virkemiddelbruken i de årlige budsjettbehandlingene, vil det ikke være behov for ny revisjon av retningslinjene ved endring av prioriteringer.

Sametinget vil ikke ta inn nye organisasjoner og institusjoner på sitt budsjett for direkte driftsstøtte før melding om samiske institusjoner er lagt fram for plenum. Denne meldingen vil bli prioritert i 2007. Meldingen skal også behandle kriteriene for å komme inn på Sametingets budsjett.

1.3 Sametingets kommentarer til regjeringens forslag til tiltak over Sametingets budsjett i statsbudsjett for 2007

Den totale budsjetttrammen til Sametinget er økt med kr 15 966 000 i forhold til Sametingets ordinære budsjett. Av dette går kr 5 000 000 til tospråklighetsmidler som en følge av at Tysfjord kommune er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. I tillegg er kr 2 000 000 bevilget i friske midler til nye tiltak innenfor samiske kulturformål. Dette innebærer tilskudd samisk spesialbibliotek, mobil bibliotekjeneste, samisk kunstnerstipend, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, stedsnavnstjenesten og oppfølging av samisk språkløp, samiske museer, samiske musikkfestivaler og samiske teatre.

Resten av økningen i budsjetttrammen tilsvarer en kompensasjon for pris- og lønnsstigningen. Det er for øvrig Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Kultur- og kirke departementet og Kunnskapsdepartementet og som står for denne økningen. De øvrige departementene har ikke økt bevilgningen i forhold til statsbudsjettet for 2006. Sametingets krav for statsbudsjettet 2007 var svært nøkterne. Regjeringen velger i sitt budsjettforslag å overse de fleste av Sametingets budsjettbehov.

Sametinget har i møter med Regjeringen lagt vekt på at det i Sametingets budsjett også må kompenseres for nasjonale satsinger som gjøres på statsbudsjettet. For 2007 har ikke Sametinget fått økning i forhold til utgifter forbundet med Kunnskapsløftet og Barnehageløftet. I tillegg har Sametinget lagt vekt på at man må få full kompensasjon for lønns- og prisvekst fra alle departementene som bevilger midler til Sametinget. Det vedtatte statsbudsjettet for 2007 viser at dette ikke er fulgt opp fra Regjeringens side.

Under behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2000, vedtok Stortinget å bevilge 75 mill. kroner til Samefolkets fond. Avkastningen av fondet skal gå til ulike tiltak for å styrke samisk språk og kultur. Beløpet som stilles til Sametingets disposisjon over budsjettet for 2007 omfatter avkastningen av fondet, kr 4 700 000. Avkastningen av fondet er ikke en del av Sametingets rammebevilgning.

2 Sametingets økonomiske rammefordeling

Med forbehold om Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2007 foretar Sametinget følgende rammefordeling på hovedpostene for 2007:

Tabell 2.0 Totaltabell - Sametingets samlede inntekter og utgifter

(i 1000 kr)

	Regnskap-05	Bud-06	RevBud-06	Bud-07	Avvik	i %
Driftsinntekter						
Bevilgninger fra departementene	238 842	253 881	256 331	270 147	13 816	5,4 %
Andre driftsinntekter	0	0	672	0	-672	-100,0 %
Sum driftsinntekter	238 842	253 881	257 003	270 147	13 144	5,1 %
Virkemidler						
Virkemidler	162 660	177 340	179 190	187 301	8 111	4,5 %
Sum virkemidler	162 660	177 340	179 190	187 301	8 111	4,5 %
SUM DRIFTSINNTEKTER - VIRKEMIDLER	76 182	76 541	77 813	82 846	5 033	6,5 %
DRIFTSKOSTNADER						
Drift politisk nivå	16 834	18 291	19 103	20 226	1 123	5,9 %
Drift administrativt nivå	54 723	54 875	55 335	58 245	2 910	5,3 %
Investeringer	0	1 500	1 500	1 500	0	0,0 %
Spesielle prosjekter	3 953	1 875	1 875	2 875	1 000	53,3 %
Sum driftskostnader	75 510	76 541	77 813	82 846	5 033	6,5 %
ÅRSRESULTAT	672	0	0	0	0	-

Tabell 2.1 Totaltabell - Sametingets samlede inntekter og utgifter

	Regnskap-05	Bud-06	RevBud-06	Bud-07	Avvik
Driftsinntekter					
Bevilgninger fra departementene	100,0 %	100,0 %	99,7 %	100,0 %	0,3 %
Andre driftsinntekter	0,0 %	0,0 %	0,3 %	0,0 %	-0,3 %
Sum driftsinntekter	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	0,0 %
Virkemidler					
Virkemidler	68,1 %	69,9 %	69,7 %	69,3 %	-0,4 %
Sum virkemidler	68,1 %	69,9 %	69,7 %	69,3 %	-0,4 %
SUM DRIFTSINNTEKTER - VIRKEMIDLER	31,9 %	30,1 %	30,3 %	30,7 %	0,4 %
DRIFTSKOSTNADER					
Drift politisk nivå	7,0 %	7,2 %	7,4 %	7,5 %	0,1 %
Drift administrativt nivå	22,9 %	21,6 %	21,5 %	21,6 %	0,0 %
Investeringer	0,0 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,0 %
Spesielle prosjekter	1,7 %	0,7 %	0,7 %	1,1 %	0,3 %
Sum driftskostnader	31,6 %	30,1 %	30,3 %	30,7 %	0,4 %
ÅRSRESULTAT	0,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

3 Virkemidler

Sametinget foretar følgende fordeling på hovedpostene for virkemidler for 2007:

Tabell 3.0 Totalløstabel virkemidler

(i 1000 kr)

	Regnskap-05	Bud-06	RevBud-06	Bud-07	Ford. i %	Avvik 07-Rev 06	i %
Virkemidler							
Opplæring	26 875	28 348	28 348	29 433	15,7 %	1 085	3,8 %
Språk	44 737	45 353	45 353	50 379	26,9 %	5 026	11,1 %
Kultur	34 086	41 141	41 141	43 141	23,0 %	2 000	4,9 %
Bibliotekstjenester	5 116	8 105	8 105	8 607	4,6 %	502	6,2 %
Næring	22 750	24 800	26 650	24 529	13,1 %	-2 121	-8,0 %
Miljø- og kulturvern	12 331	14 983	14 983	14 771	7,9 %	-212	-1,4 %
Helse- og sosialsatsing	4 100	4 400	4 400	3 850	2,1 %	-550	-12,5 %
Regionalt utvikling og samarbeid	820	1 550	1 550	3 100	1,7 %	1 550	100,0 %
Internasjonalt arbeid	4 355	1 574	1 574	1 231	0,7 %	-343	-21,8 %
Likestillingstiltak	450	650	650	650	0,3 %	0	0,0 %
Samiskrelatert statistikk i Norge	300	300	300	300	0,2 %	0	0,0 %
Andre tilskudd (politisk arbeid)	6 008	4 451	4 451	4 451	2,4 %	0	0,0 %
Konferanser	733	1 085	1 085	1 085	0,6 %	0	0,0 %
Utdeling av priser	0	100	100	100	0,1 %	0	0,0 %
Samefolkets fond	0	0	0	0	0,0 %	0	-
Andre virkemidler	0	500	500	1 674	0,9 %	1 174	234,8 %
Sum virkemidler	162 660	177 340	179 190	187 301	100,0 %	8 111	4,5 %

Hovedpostene for virkemidler er ytterligere spesifisert under kapitlene 4 til 18.

For alle institusjoner og organisasjoner som får direkte driftstøtte over Sametingets budsjett stilles det vilkår om at de innen 1. august 2007 skal ha utarbeidet:

- Virksomhetsplan/handlingsplan for inneværende år
- Revidert regnskap for foregående år
- Årsmelding for foregående år, inkludert rapport over bruken av midlene i foregående år i forhold til innsendt virksomhetsplan/handlingsplan
- Budsjettbehov for neste år

Driftsstøtte under kr 100 000 utbetales i sin helhet i begynnelsen av budsjettåret. For de samiske språksentrene utbetales hele driftsbeløpet i sin helhet i begynnelsen av budsjettåret. Driftsstøtte over kr 100 000 utbetales i to omganger. Første utbetaling skjer i begynnelsen av budsjettåret. Andre delutbetaling blir foretatt når vilkårene for driftsstøtten er oppfylt av virkemiddelmottaker, og rapportene er godkjent. Er ikke kravene i henhold til tildelingsbrev oppfylt ved anmodning om 2. delutbetaling, eller rapportering ikke mottatt av Sametinget innen 1. august, kan ikke virkemiddelmottaker påregne driftsstøtte fra Sametinget påfølgende budsjettår.

Sametingsrådet kan fastsette nærmere vilkår i tildelingsbrevet.

4 Opplæring

Tabell 4.0 Samletabel - Samisk opplæring

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
100	Grunnskole og videreg.opplæring-læremiddelutv.	14 168	14 675	14 675	15 175	500	3,4 %
101	Kompetanseheving	2 963	3 250	3 250	3 550	300	9,2 %
102	Barnehager	9 744	10 423	10 423	10 708	285	2,7 %
Sum		26 875	28 348	28 348	29 433	1 085	3,8 %

4.1 Grunnskole og videregående opplæring – Læremidler

Tabell 4.1 Grunnskole og videregående opplæring

(i 1000 kr)

Post 100	Benevnelse		RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
10000	Ordinære læremidler (samiske)	a)	0	8 400	8 400	8 900	500	6,0 %
10001	Særskilte tilrettelagte læremidler		0	1 900	1 900	1 900	0	0,0 %
10002	IKT - læremidler		0	2 575	2 575	2 575	0	0,0 %
10003	Læremiddelutv. FoU-midler(tidl.under post 22)		1 842	1 800	1 800	1 800	0	0,0 %
Sum			14 168	14 675	14 675	15 175	500	3,4 %

a) I 2006 ble det overført kr 500 000 fra post 100 til post 899 pga. evaluering av tilskudd til læremiddelutvikling, denne overføringen tilbakeføres i 2007.

Mål

Samiske læremidler skal være et viktig bidrag til at samiske elever i grunnskole og videregående opplæring får opplæring i samsvar med gjeldende lover og læreplaner.

Strategi

- Følge opp utfordringer i Kunnskapsløftet og de tilrådninger som kommer fram i evaluering av samiske læremidler.

Tiltak

- Slutføre evaluering av tilskudd til samisk læremiddelutvikling
- Utvikle strategisk plan for samisk læremiddelutvikling på grunnlag av evalueringen og i henhold til vedtatte læreplaner for Kunnskapsløftet Samisk
- Utvikle samiske læremidler i tråd med vedtatte læreplaner
- Videreutvikle samisk læringsnett

Som en følge av innføring av Kunnskapsløftet samisk, er det behov for en økning av tilskudd til både ordinære, IKT- og særskilt tilrettelagte læremidler. Det vil bli innført samiske læreplaner i flere nye fag for videregående opplæring, noe som vil medføre en utvidet satsning på læremidler for dette området. Det er ikke realistisk med full utskifting av læremidler for grunnskolen, men det er behov for utvikling av læremidler i fag som ikke er kommet i gang innenfor strategisk plan 2001 – 2005 og for fornying eller utskifting av eksisterende læremidler. Det vil være behov for en utvidet satsning på sør- og lulesamiske læremidler. Når det gjelder særskilt tilrettelagte læremidler, må det en utvidet satsning på læremidler i videregående opplæring, og på områder som hørsel og lese- og skrivevansker. Evaluering av tilskudd til samisk læremiddelutvikling vil gi mer konkrete svar på de forskjellige behov.

Sametinget vil innenfor pedagogisk utviklingsarbeid prioritere utviklingstiltak innen læremidler, kvalitetsutvikling, veiledning og informasjon, spesielt i forbindelse med innføring av Kunnskapsløftet.

Følgende prioriteringer for virkemiddelbruken i 2007 er:

- Fornyning og utskifting av eksisterende læremidler
- Utvikling av nye læremidler på nord-, lule- og sørsamisk i henhold til Kunnskapsløftet-Samisk.
- Utvikling av særskilt tilrettelagte læremidler, videregående opplæring og prosjekter for elever med hørsel og lese- og skrivevansker.

Det settes av *kr 15 175 000* til dette formålet.

4.2 Kompetanseheving

Tabell 4.2 Kompetanseheving

(i 1000 kr)

Post 101	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
10100	Stipend for samiske elever i videregående skole	0	1 100	1 100	1 400	300	27,3 %
10101	Faglig kompetanseheving	0	1 750	1 750	1 750	0	0,0 %
10102	Stipend til høyere utdanning	0	400	400	400	0	0,0 %
Sum		2 963	3 250	3 250	3 550	300	9,2 %

4.2.1 Stipend for samiske elever i videregående skole

Mål

Flere elever i videregående opplæring velger samisk. Både innen samisk som førstespråk, andrespråk eller i samisk som prosjekt til fordypning.

Strategi

- Gradere stipendet slik at flere elever motiveres til å velge samisk som førstespråk.

Tiltak

- Tildele språkmotiveringsstipend til elever som leser samisk i videregående opplæring

Sametingsrådet har vedtatt fordelingsnøkkel mellom de som tar samisk som 1. språk, 2. språk og de som tar samisk som prosjekt til fordypning på videregående nivå.

Det settes av *kr 1 400 000* til dette formålet.

4.2.2 Faglig kompetanseheving

Mål

Økt kompetanse og bedre kvalitet i opplæringen i tråd med føringer i Kunnskapsløftet og barnehageløftet.

Strategi

- Stimulere til økt kompetanseheving innenfor praktisk estetiske fag.
- Stimulere til økt kompetanseheving og rekruttering innen realfag.
- Stimulere til forskning-, forsøks- og utviklingsarbeid innenfor opplæring for elever som følger samisk læreplan.

Tiltak

- Tildele stipend
- Gi tilskudd til forsknings-, forsøks og utviklings midler innen tilpasset opplæring

For budsjettåret 2007 vil følgende prioriteringer være:

- Videreutdanning innen praktisk estetiske fag
- Videreutdanning innen realfag

Det har over lang tid vist seg at det er et stort behov for styrking av realfagskompetansen hos undervisningspersonell. Sametinget tar denne situasjonen alvorlig, og vil derfor i 2007 satse spesielt på videreutdanning innen realfag.

Det avsettes *kr 300 000* til spesialpedagogikk-stipend, *kr 500 000* til FoU-midler og *kr 950 000* til kompetanseheving innenfor realfag i 2007.

4.2.3 Stipend for høyere utdanning

Mål

Å øke kompetansen på områder hvor det samiske samfunn har behov for økt kompetanse.

Strategi

- Stimulere til økt utdanning innen samisk språk, med sør- og lulesamisk som hovedprioritet.

Tiltak

- Tildele stipend til høyere utdanning innenfor samisk språk

I 2007 prioriteres følgende:

- I nordsamisk prioriteres søkere som tar samisk på høyere nivå, og som arbeider i samisk barnehage eller i samisk avdeling ved en barnehage, og på lavere nivå utenfor språkforvaltningsområdet.
- I lulesamisk prioriteres søkere som tar samisk på høyere nivå, mastergrad og lavere, samt samisktalende studenter som tar førskolelærer- og allmennlærerutdanning
- I sørsamisk prioriteres søkere som tar samisk på høyere nivå, mastergrad og lavere, samt samisktalende studenter som tar førskolelærer- og allmennlærerutdanning
- Ved stor søknadsmengde skal det underrepresenterte kjønn prioriteres jfr. språkmeldingen

Sametingsrådet har fastsatt retningslinjer for stipend for høyere utdanning.

Det settes av *kr 400 000* til formålet.

4.3 Barnehager

Tabell 4.3 Barnehager

(i 1000 kr)

Post 102	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
10200	Tilskudd til samiske barnehager	0	9 480	9 480	9 765	285	3,0 %
10201	Læremidler til barnehager	0	843	843	843	0	0,0 %
10202	Tidskrift for samiske barnehager	0	100	100	100	0	0,0 %
Sum		9 744	10 423	10 423	10 708	285	2,7 %

Mål

Samiske barn skal sikres et barnehagetilbud som bygger på samisk språk og kultur for å styrke sin identitet, sitt språk og kultur.

Strategi

- Ivareta samiske barnehagers behov for møtesteder og arenaer for erfaringsutveksling.
- Bidra til holdningsskapende arbeid blant barnehageansatte, barnehageeiere, foreldre og myndigheter.
- Produksjon av pedagogisk materiell.

Tiltak

- Tildele tilskudd
- Initiere kompetanseheving for samiske barnehager

- Gi ut 2 nummer av tidsskriftet ”Stullan”
- Avholde samisk barnehagekonferanse, seminarer og nettverksmøter
- Initiere samisk rammeplankonferanse
- Etablere nettbaserte møtesteder for samiske barnehager
- Generell veiledning og informasjon om og til samiske barnehager, samt øvrige barnehager og kommuner i landet
- Initiere relevant forskning
- Følge opp oppfordringene i Barnehageløftet og fokusere på kvalitetsutvikling

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Samiske barnehager, i henhold til retningslinjer
- Samiske barn i norske barnehager, i henhold til retningslinjer
- Kompetansehevingsprosjekter innenfor forsøks- og utviklingsarbeid
- Utarbeidelse av faktabøker, digitale læremidler, pedagogiske filmer og plakater til samiske barnehager

Sametinget har fastsatt retningslinjer for de overnevnte ordningene.

For 2007 avsettes *kr 10 708 000* til tiltak innenfor barnehageområdet.

5 Språk

Tabell 5.0 Samletabell - Samisk språk

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
150	Tospråklighetstilskudd	33 850	33 850	33 850	38 350	4 500	13,3 %
151	Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet	0	1 160	1 160	1 360	200	17,2 %
152	Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet	3 704	2 550	2 550	2 850	300	11,8 %
153	Grunntilskudd til språksentre	3 600	4 050	4 050	4 176	126	3,1 %
154	Samisk er tøft - Oppfølgingstiltak (Ny)	0	1 000	1 000	400	-600	-60,0 %
155	Samisk korrekturprogram	3 583	2 743	2 743	3 243	500	18,2 %
Sum		44 737	45 353	45 353	50 379	5 026	11,1 %

a) Regnskapstallene for 2005 er både innenfor og utenfor forvaltningsområdene.

5.1 Tospråklighetstilskudd

Tabell 5.1 Tospråklighetstilskudd

(i 1000 kr)

Post 150	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
15000	Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune		7 431	7 431	7541	110	1,5 %
15001	Kárášjoga gielda/Karasjok kommune		7 140	7 140	7307	167	2,3 %
15002	Deanu gielda/Tana kommune		4 995	4 995	5069	74	1,5 %
15003	Porsáŋgu gielda/Porsanger kommune		5 379	5 379	5299	-80	-1,5 %
15004	Unjárgga gielda/Nesseby kommune		2 812	2 812	2850	38	1,4 %
15005	Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune		3 503	3 503	3463	-40	-1,1 %
15006	Finnmárkkku fylkkagielda/Finnmark fylkeskommune		1 400	1 400	1411	11	0,8 %
15007	Romssa fylkkasuohkan/Troms fylkeskommune		1 190	1 190	1201	11	0,9 %
15008	Tysfjord kommune		0	0	3008	3 008	-
15009	Nordland fylkeskommune		0	0	1201	1 201	-
Sum		33 850	33 850	33 850	38 350	4 500	13,3 %

Mål

Den samiske befolkning skal ha mulighet til å bruke samisk språk på alle samfunnsnivå- og sektorer.

Strategi

- Dialog med kommuner og fylkeskommuner om hvordan samisk språk skal fremmes og synliggjøres.
- Igangsette prosjekter som fremmer bruken av samisk språk i alle sammenhenger og utvikler det samiske språket.

Tiltak

- Faste møter med kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, der man drøfter bruken av samisk språk
- Avholde årlig konferanse der temaet er bruken av samisk språk i offentlig forvaltning
- Tildele tospråklighetstilskudd

Tospråklighetstilskuddet ytes til kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk og fordeles også til fylkeskommuner som har kommuner innenfor forvaltningsområdet. Tilskuddet er knyttet til kravene i sameloven om en tospråklig lokal og fylkeskommunal forvaltning. Tilskuddet er fordelt etter gjeldende fordelingsnøkkel.

Vilkår for utbetaling av tospråklighetstilskuddet i 2007 er at:

- Kommunene og fylkeskommunene utarbeider sin språkutviklingsplan som gjelder for 2007.
- Det avgis en rapport med vurdering/evaluering av effekten av virkemidlene i kommunen for foregående år som sendes Sametinget innen 1. februar 2007.
- Regnskap for bruk av midlene foreligger.

Sametingsrådet kan fastsette nærmere vilkår i tildelingsbrevet.

For 2007 avsettes *kr 38 350 000* til tospråklighetstilskudd

5.2 Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Tabell 5.2 Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet

(i 1000 kr)

Post 151	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
15100	Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet	0	1 160	1 160	1 360	200	17,2 %
Sum		0	1 160	1 160	1 360	200	17,2 %

Mål

Styrke terminologi- og stedsnavnsarbeid og utvikle alternative språkarenaer for barn og unge.

Strategi

- Økt satsing på innsamling, utvikling og registrering av terminologi.
- Fokus på innsamling av samiske stedsnavn.
- Satsing på alternative språkarenaer utenom skole og barnehage for barn og unge.
- Utvikle arenaer for barn og unge hvor samisk språk høres, synes og gir positive relasjoner til språk.

Tiltak

- Tildele prosjektmidler
- Tildele prosjektmidler til prosjekter som initieres av Sametingets språkstyre

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Innsamling, utvikling og registrering av terminologi
- Samiske stedsnavn
- Utvikling av alternative språkarenaer for samiske barn og unge

Av tospråklighetstilskuddet avsetter Sametinget *kr 1 360 000* til språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk i 2007.

5.3 Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Tabell 5.3 Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet

(i 1000 kr)

Post 152	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
15200	Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet	3 704	2 550	2 550	2 850	300	11,8 %
Sum		3 704	2 550	2 550	2 850	300	11,8 %

Mål

Øke bruk av samisk muntlig og utvikle ny terminologi.

Strategi

- Utvikle arenaer for barn og unge der samisk språk høres, synes og gir positive relasjoner til språk.
- Økt bruk av samisk språk muntlig.
- Innsamling, utvikling og registrering av terminologi.
- Fokus på innsamling av samiske stedsnavn.

Tiltak

- Tildele prosjektmidler
- Tildele prosjektmidler til prosjekter som initieres av Sametingets språkstyre

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Innsamling, utvikling og registrering av terminologi
- Samiske stedsnavn
- Utvikling av alternative språkarenaer for samiske barn og unge

Det settes av *kr 2 850 000* til dette formålet.

5.4 Samiske språksentre

Tabell 5.4 Grunntilskudd til språksentre

(i 1000 kr)

Post 153	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
15300	Porsanger	450	450	450	464	14	3,1 %
15301	Kåfjord	450	450	450	464	14	3,1 %
15302	Tysfjord	450	450	450	464	14	3,1 %
15303	Evenes	450	450	450	464	14	3,1 %
15304	Nesseby	450	450	450	464	14	3,1 %
15305	Tana	450	450	450	464	14	3,1 %
15306	Ullsfjord	450	450	450	464	14	3,1 %
15307	Roros	450	450	450	464	14	3,1 %
15308	Alta	0	450	450	464	14	3,1 %
Sum		3 600	4 050	4 050	4 176	126	3,1 %

Mål

De samiske språksentrene skal være arenaer for samisk språk og virke til at samisk språk brukes og utvikles i sine virkeområder.

Strategi

- Utvikle nærmere samarbeid med språksentrene.
- Styrke språksentrenes funksjon i regionen.

Tiltak

- Etablere nettverk mellom Sametinget, eksisterende språksentre og nye språksentre
- Initiere til å etablere nettverk mellom språksentrene, slik at sentrene kan dra nytte av hverandres arbeid

For 2006 avsetter Sametinget *kr 4 176 000* til samiske språksentre.

5.5 Samisk er tøft – Oppfølgingstiltak

Tabell 5.5 Samisk er tøft - Oppfølgingstiltak

(i 1000 kr)

Post 154	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
15400	Samiske språkkampanjer	0	600	600	0	-600	-100,0 %
15401	Terminologiprojekter - nordisk samarbeid	0	400	400	400	0	0,0 %
Sum		0	1 000	1 000	400	-600	-60,0 %

Mål

Et levende språk i hverdagen – både hjemme og i det offentlige.

Strategi

- Etablere arenaer for faglig styrking og utvikling av samisk språk.

Tiltak

- Etablere samarbeid og prosjekter på nordisk nivå for samisk terminologitvikling
- Etablering av samisk tolkeutdanning og prosedyre for fornying av tolkeautorisasjon
- Utvikle språkopplæringsplaner

Det avsettes *kr 400 000* til oppfølging av ”Samisk er tøft”.

5.6 Samiske korrekturprogram for elektronisk tekstbehandling – DIVVUN

Tabell 5.6 Samiske korrekturprogram for elektronisk tekstbehandling (i 1000 kr)

Post 155	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
15500	Samiske korrekturprogram - ekstern finansiering	0	1 500	1 500	1 500	0	0,0 %
15501	Samiske korrekturprogram - intern finansiering	0	1 243	1 243	1 243	0	0,0 %
15502	Utvikling av stavvekontroll for sørsamisk	0	0	0	500	500	-
Sum		3 583	2 743	2 743	3 243	500	18,2 %

Mål

Økt skriftlig bruk av samisk.

Strategi

- Styrke utviklingen av de elektroniske språkressursene i samisk.

Tiltak

- Å utvikle og tilby retteprogrammer innen elektronisk tekstbehandling for nord- og lulesamisk
- Utvikle grunnlag for korrekturprogram på sørsamisk

Den nye satsingen under Divvun-prosjektet skal gå til å utvikle det grunnlaget som må være på plass før et korrekturprogram på sørsamisk kan utvikles. Disse forutsetningene er:

- Det må utvikles en liste over sørsamiske ord, med stammeklasseinformasjon i elektronisk form
- Det er behov for en ny refereansegrammatikk for sørsamisk
- Den eksisterende sørsamiske analysatoren og generatoren må utvides

Det avsettes *kr 3 243 000* til samiske korrekturprogram.

6 Kultur

Tabell 6.0 Samletabell - Kultur (i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
200	Samisk kulturfond	a) 7 625	9 447	9 447	10 157	710	7,5 %
201	Samiske forlag	1 673	2 273	2 273	2 473	200	8,8 %
202	Samiske kulturhus	5 735	6 245	6 245	6 434	189	3,0 %
203	Samiske kulturorganisasjoner	1 296	296	296	306	10	3,4 %
204	Samiske festivaler - grunntilskudd	1 520	1 680	1 680	1 730	50	3,0 %
205	Samisk idrett	1 225	1 025	1 025	1 225	200	19,5 %
206	Samisk teater	11 800	13 900	13 900	14 318	418	3,0 %
207	Samisk kunst	325	4 325	4 325	4 685	360	8,3 %
208	Samiske publikasjoner	1 650	1 950	1 950	1 813	-137	-7,0 %
Sum		32 849	41 141	41 141	43 141	2 000	4,9 %

a) Samisk hus i Oslo skal evalueres snarest i 2007. Sametingets tilskuddsstyre vurderer å gi kr 50 000 til dette arbeidet.

6.1 Samisk kulturfond

Tabell 6.1 Samisk kulturfond

(i 1000 kr)

Post 200	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20000	Litteratur		3 086	3 086	3 236	150	4,9 %
20010	Musikk		1 400	1 400	1 550	150	10,7 %
20020	Billedkunst/duodji		670	670	670	0	0,0 %
20030	Teaterformål		420	420	500	80	19,0 %
20040	Barns oppvekstvilkår		1 870	1 870	1 900	30	1,6 %
20050	Andre tiltak		2 001	2 001	2 001	0	0,0 %
20060	Samiske språklige tegneserier	a) b)	0	0	300	300	-
Sum			7 625	9 447	9 447	10 157	7,5 %

a) I 2006 var dette under post 208 samiske publikasjoner.

b) Sametingets tilskuddstyre vurderer støtte for å sikre samisk språklige tegneserier på nord-, lule- og sør-samisk, etter søknad.

Mål

Fremme et mangfoldig kunst- og kulturliv, og sikre samisk innflytelse over samisk kulturutvikling.

Strategi

- Bedre rammevilkårene for samisk litteratur, musikk, billedkunst/duodji, teater og andre samiske kulturtiltak.
- Gode rammevilkår for samiske kunstnere.
- Et godt oppvekstmiljø for samiske barn og unge.

Tiltak

- Arbeide for samarbeid på nordisk plan for å fremme bruk av samisk kunst og kultur
- Arbeide for at det avsettes egne midler til Sametinget og samiske institusjoner for utvikling av innhold i Den kulturelle skolesekken
- Arbeide for felles arena for samisk musikkformidling i samarbeid med fylkeskommunene
- Arbeide for at samarbeidet mellom samiske filmaktører og Nordnorsk filmsenter utvikles videre
- Arbeide for et eget samisk filmsenter
- Tildele tilskudd

For budsjettåret 2007 prioriteres følgende:

Litteratur:

- primært skjønnlitteratur med originalmanus på samisk
- ungdomslitteratur
- litteratur skrevet av nye og unge forfattere
- litteraturarrangementer

Musikk:

- CD-utgivelser med spredning i sjanger
- Artisthonorarer

Billedkunst/duodji:

- utstillinger
- kataloger
- kunst- og duodjiltak, spesielt der barn og unge er involvert

Teaterformål:

- teatervirksomhet for og med barn og unge
- amatørteatervirksomhet

Barns oppvekstvilkår:

- tiltak for barn og unge som styrker samisk identitet, språk og kulturforståelse
- arenaer som fremmer barns oppvekstmiljø lokalt i samiske områder
- PC-spill på samisk

Andre tiltak:

- kulturarrangementer og festivaler
- dokumentasjons- og registreringsprosjekter

Det avsettes *kr 10 157 000* til Samisk kulturfond i 2007. Samisk kulturfond forvaltes i henhold til egne retningslinjer vedtatt av Sametinget.

6.2 Samiske forlag

Tabell 6.2 Samiske forlag

(i 1000 kr)

Post 201	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20100	Samiske forlag	1 673	2 273	2 273	2 473	200	8,8 %
Sum		1 673	2 273	2 273	2 473	200	8,8 %

Mål

En stabil samisk forlagsbransje.

Strategi

- Sikre jevn produksjon av samisk litteratur, inkludert læremidler.
- Gode markedsføringstiltak.
- Godt distribusjonsnett for samisk litteratur.

Tiltak

- Utvikle samarbeidet med forlagene
- Tildele midler

Sametinget avsetter *kr 2 473 000* til samiske forlag i 2007. Ordningen forvaltes etter egne retningslinjer vedtatt av Sametinget.

6.3 Samiske kulturhus

Tabell 6.3 Samiske kulturhus

(i 1000 kr)

Post 202	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %	
20200	Árran Julevsame Guovdaj, Tysfjord		1 353	1 353	1 394	41	3,0 %	
20201	Sámi Dáiddaguovddáš, Karasjok		1 307	1 307	1 346	39	3,0 %	
20202	Ája Samisk Senter, Kåfjord		900	900	927	27	3,0 %	
20203	Sjosamisk kompetansesenter, Billefjord		320	320	330	10	3,1 %	
20204	Sijti Jarngge, Hattfjelldal		1 120	1 120	1 154	34	3,0 %	
20205	Várdobáiki, Evenes/Skånland		500	500	515	15	3,0 %	
20206	Gamtofta, Sørreisa		35	35	36	1	2,9 %	
20207	Pitesamisk hus		135	135	139	4	3,0 %	
20208	Samisk hus i Oslo		200	200	206	6	3,0 %	
20209	Vilgesvárri		25	25	26	1	4,0 %	
20210	Lásságámmi		200	200	206	6	3,0 %	
20211	Samisk hus i Senja		150	150	155	5	3,3 %	
Sum		a)	5 735	6 245	6 245	6 434	189	3,0 %

a) Sametingets tilskuddstyre vurderer støtte til Alta Siida, etter søknad.

Mål

Opprettholde og videreutvikle arenaer i det samiske samfunnet der samisk kulturutøvelse kan finne sted.

Strategi

- Bidra til at rammevilkårene for samiske kulturhus sikres og videreutvikles.
- Bidra til å vurdere alternative finansieringsordninger i fremtidige utbyggingsprosjekter.
- Legge til rette for samisk kunst- og kulturutøvelse.

Tiltak

- Utarbeide en utvidet rapport om situasjonen for planlagte kulturhus/museumsprosjekter
- Arbeide for at restfinansieringen av Ája Samisk Senter blir løst
- Avklare finansieringen av utbyggingen av Saemien Sijte i Snåsa
- Gjennomgåelse av finansiering og driftskonseptet til hver enkelt utbyggingsplan
- Evaluere Samisk hus i Oslo

Sametinget avsetter totalt *kr 6 434 000* i 2007 til drift av samiske kulturhus. Sametingsrådet kan fastsette ytterligere vilkår overfor den enkelte tilskuddsmottaker.

6.4 Samiske kulturorganisasjoner

Tabell 6.4 Samiske kulturorganisasjoner

(i 1000 kr)

Post 203	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %	
20300	Sámi Fágalaš girječálliid ja Jorgaleaddjiid Searvi		119	119	123	4	3,4 %	
20301	DSJ-Doajmmasiebbre Julevsábme		107	107	111	4	3,7 %	
20302	Samisk museumslag		70	70	72	2	2,9 %	
Sum			1 296	296	296	306	10	3,4 %

Mål

Å styrke og utvikle samisk kultur og identitet.

Strategi

- Bidra til å gjøre organisasjonene i stand til å fremme samisk kunst- og kulturliv.

Tiltak

- Tildele midler i henhold til Sametingets vilkår

Sametinget avsetter totalt *kr 306 000* i 2007 til samiske kulturorganisasjoner.

Sametingsrådet kan fastsette ytterlige vilkår overfor den enkelte tilskuddsmottaker.

6.5 Samiske festivaler – Grunntilskudd

Tabell 6.5 Samiske festivaler - Grunntilskudd (i 1000 kr)

Post 204	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20400	Riddu Riddu		640	640	659	19	3,0 %
20401	Musikkfestivalen i Kautokeino		640	640	659	19	3,0 %
20402	Markomeannu		200	200	206	6	3,0 %
20403	Påskefestivalen i Karasjok		200	200	206	6	3,0 %
Sum	a)	1 520	1 680	1 680	1 730	50	3,0 %

a) Sametingets tilskuddstyre vurderer støtte til Skippagurra festival, etter søknad.

Mål

Utvikle mangfoldet av samiske kunstneriske uttrykk, og sikre arenaer for formidling av samisk kunst og kultur.

Strategi

- Bidra til å styrke og utvikle festivalene.

Tiltak

- Arbeide for at samarbeidspartene - fylkeskommunene - er med på å sikre festivalenes økonomi
- Foreta en helhetlig vurdering av festivalene i samband med framtidige bevilgninger
- Arbeide for at Riddu Riddu festivalen blir knutepunktfestival med fast bevilgning over statsbudsjettet
- Utvikle arenaer for formidling av samisk film

Sametinget avsetter totalt *kr 1 730 000* i 2007 til samiske festivaler. Avsetningen gjelder grunn og prosjektstøtte som skal bidra til å oppnå kontinuitet og større forutsigbarhet i planleggingen. I spesielle tilfeller, etter søknad, kan prosjektstøtte gis over Samisk kulturfond.

6.6 Samisk idrett

Tabell 6.6 Samisk idrett (i 1000 kr)

Post 205	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %	
20500	Sámi Válašállan Lihttu (SVL) - Norga	a)	1 225	825	825	925	100	12,1 %
20501	Sámi spábbačiekčánlihttu (SSL)-Samisk fotballforbund		0	200	200	300	100	50,0 %
Sum			1 225	1 025	1 025	1 225	200	19,5 %

a) I tillegg har SVL-Norga fått tildelt kr 300 000 i spillemidler fra KKD i 2006.

Mål

Å fremme og utvikle idrettsaktiviteter for den samiske befolkningen, der aktiviteter for barn og unge prioriteres.

Strategi

- Styrke samiske idrettsorganisasjoner.
- Prioritere aktiviteter for barn og unge.

Tiltak

- Arbeide for at samisk idrett tilføres økte rammer ved tildeling av spillemidler
- Arbeide for at det legges til rette for aktiviteter for barn og unge og for kvinner

I 2007 er rammen til samisk idrett på kr 1 225 000. Dette er en økning på kr 200 000 i forhold til 2006. Økningen skal gå til drift av Sámi Valaštallan Lihttu – Norga og til kvinnefotball i Sámi spábbačiekčanlihttu.

Sametinget forutsetter at det blir tildelt spillemidler til samisk idrett for 2007 i forbindelse med hovedfordelingen av spillermidler til idrettsformål våren 2007.

Sametinget avsetter totalt *kr 1 225 000* til Samisk idrett for 2007. Sametingsrådet kan fastsette ytterligere vilkår overfor den enkelte tilskuddsmottaker.

6.7 Samisk teater

Tabell 6.7 Samisk teater

(i 1000 kr)

Post 206	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20600	Beaivváš Sámi Teáhter	11 800	13 300	13 300	13 700	400	3,0 %
20601	Sydsamisk teater	0	600	600	618	18	3,0 %
Sum		11 800	13 900	13 900	14 318	418	3,0 %

Mål

Å sikre og utvikle et godt og bredt teatertilbud for den samiske befolkningen.

Strategi

- Styrke rammevilkårene for de samiske teatrene.

Tiltak

- Arbeide for at Beaivváš Sámi Teáhter sikres et forsvarlig økonomisk fundament for virksomheten som samisk nasjonalteater
- Arbeide for at Áarjelsaemien Teatere/Sydsamisk teater kan oppnå støtte fra fylkeskommunene gjennom samarbeidsavtalen i det sør-samiske området
- Arbeide for utbygging av nytt teaterbygg/scene for Beaivváš Sámi Teáhter

Sametinget avsetter totalt *kr 14 318 000* til samiske teatre i 2007. Sametingsrådet kan fastsette ytterligere vilkår for tilskuddet.

I tillegg til denne avsetningen til samisk teater kan det gis prosjektstøtte til samiske teaterprosjekt og samisk amatørteatervirksomhet over Samisk kulturfond.

6.8 Samisk kunst

Tabell 6.8 Samisk kunst

(i 1000 kr)

Post 207	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20700	Samisk kunstneravtale	1237	4000	4000	4 350	350	8,8 %
20710	Utstillingsvederlag for samiske kunstnere	325	325	325	335	10	3,1 %
Sum		325	4 325	4 325	4 685	360	8,3 %

6.8.1 Samisk kunstneravtale

Tabell 6.9 Kunstneravtalen

Post 207	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20700	Kunsthåndverk		0	0	700	700	-
20701	Stipend til samiske kunstnere		0	0	1 750	1 750	-
20702	Driftsstøtte til kunstnerorganisasjoner		0	0	1 550	1 550	-
20703	Innkjøpsordning av billedkunst og daiddaduodji		0	0	350	350	-
Sum		0	0	0	4 350	4 350	-

Mål

Styrke og synliggjøre samisk kunst.

Strategi

- Utvikle et godt og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv.
- Ha dialog med samiske kunstnere gjennom samiske kunstnerorganisasjoner om hvordan samisk kunst skal synliggjøres og fremmes.

Tiltak

- Oppfølging av inngått kunstneravtale

Sametinget har i 2004 inngått en hovedavtale med de samiske kunstnerorganisasjonene. Formålet er å utvikle et godt og mangfoldig samisk kulturliv og å legge forholdene til rette for skaping og formidling av samisk litteratur, musikk, dans og teater, film og bildende kunst og kunsthåndverk.

Kunstneravtalen omfatter omforente tiltak innenfor kunstområdet som gjennomføres innenfor de økonomiske rammene som partene er blitt enige om.

I henhold til Kunstneravtalen har Sametinget og Samisk kunstnerråd inngått avtale for 2007, gjeldende fra 01.01.2007 til 31.12.2007.

Følgende fem samiske kunstnerforeninger er medlemmer av Sámi Dáiddáráddi/Samisk Kunstnerråd (SDR):

- Sámi Girječálliid Searvi/Samisk forfatterforening (SGS),
- Sámi Dáiddačehpiid Searvi/Samisk Kunstneres Forbund (SDS)
- Juoigiid Searvi (JS)
- Sámi Teáhtersearvi/Samisk teaterforening (STS)
- Foreningen Samiske Komponister (FSK)

Samisk kunstnerråd fordeler den økonomiske rammen til den enkelte organisasjon og til SDR. Kunstnerstipendet vil i sin helhet administreres av Samisk kunstnerråd i 2007. Dette innebærer at Samisk kunstnerråd ivaretar de forpliktelsene som dette innebærer, bl.a. arbeidsgiveransvar.

Retningslinjer for bruk av midler i kunstfondet godkjennes av Sametingsrådet etter drøfting mellom partene. Midlene overføres til Samisk kunstnerråd sin disposisjon når retningslinjene er godkjent av partene. Ubrukte midler av årets avsetning kan overføres til påfølgende år.

Sametinget har fremforhandlet en avtale gjeldende for 2007 med en ramme på *kr 4 350 000* til formålet. Dette er en økning på 350 000 i forhold til avtalen for 2006.

6.8.2 Utstillingsvederlag for samiske kunstnere

Mål

Å sikre enkeltmennesker mulighet til å bli kjent med samisk kunst.

Strategi

Synliggjøre samisk kunst.

Tiltak

- Arbeide for at samiske kunstnere skal ha tilfredsstillende rammevilkår når deres verk blir stilt ut
- Arbeide for at barn og unge får tilgang til samisk kunst

Sametinget avsetter *kr 335 000* til utstillingsvederlag til samiske kunstnere i 2007. Sametingsrådet kan fastsette ytterligere vilkår for utstillingsvederlaget.

6.9 Samiske publikasjoner

Tabell 6.10 Samisk publikasjoner

(i 1000 kr)

Post 208	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
20800	Kvinneblad Gába	0	400	400	500	100	25,0 %
20801	Nuorttanáste	0	200	200	230	30	15,0 %
20802	Barneblad	0	300	300	310	10	3,3 %
20803	Ungdomsblad Š	0	750	750	773	23	3,1 %
20804	Samisk språklige tegneserier	a)	0	300	0	-300	-100,0 %
Sum		1 650	1 950	1 950	1 813	-137	-7,0 %

a) I 2007 flyttes post 20804 samiske språklige tegneserier under samisk kulturfond post 20060.

Mål

Et bredt utvalg av samiskspråklige publikasjoner.

Strategi

- Styrke tilbudet innen samiskspråklige publikasjoner.
- Samarbeid på nordisk nivå når det gjelder å fremme samiske publikasjoner.
- Stimulere til skapende skrivekunst spesielt blant samiske barn og unge.
- Styrke samiskspråklige lesevaner.
- Synliggjøre og stimulere mangfoldet i samisk kultur og identitet.

Tiltak

- Foreta tildeling av midler

I 2007 er rammen til samiske publikasjoner på kr 1 813 000. Dette er en økning på kr 163 000 i forhold til 2006. Økningen skal gå til kvinnebladet Gába, slik at bladet kan oppnå målsettingen om å gi ut 6 blader. Bladet er viktig i fremming av likestilling og skal derfor prioriteres. Det er også gitt en økning til Nuorttanáste. Nuorttanáste får også støtte over posten ”Tilskudd til samiske aviser”.

Sametinget avsetter av *kr 1 813 000* til samiske publikasjonene i 2007. Sametingsrådet kan fastsette ytterligere vilkår for tilskuddsmottakerne.

7 Bibliotek tjenester

Tabell 7.0 Samisk bibliotek tjeneste

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
250	Mobile bibliotek tjenester	5 116	4 905	4 905	5 407	502	10,2 %
251	Samiske bibliotek tjenester	0	200	200	200	0	0,0 %
252	Investering i samiske bokbussar	0	3000	3000	3000	0	0,0 %
Sum		5 116	8 105	8 105	8 607	502	6,2 %

7.1 Mobile bibliotek tjenester

Tabell 7.1 Tilskudd til de samiske bokbussene

(i 1000 kr)

Post 250	Benevnelse	Tildelt 2005	Tildelt 2006	Bud 2007	Avvik 07 - 06	Avvik i %
25000	Karasjok	466	466	500	34	7,3 %
25001	Porsanger	466	466	500	34	7,3 %
25002	Kautokeino	185	200	224	24	12,0 %
25003	Tana/Nesseby	1 051	1 051	1135	84	8,0 %
25004	Kåfjord	489	489	547	58	11,9 %
25005	Lulesamisk	1 061	1 061	1188	127	12,0 %
25006	Sør-samisk	1 172	1 172	1313	141	12,0 %
Sum		4 890	4 905	5 407	502	10,2 %

Mål

Gode og lett tilgjengelige samiske bibliotek tjenester.

Strategi

- Opprettholde og å utvikle det samiske bokbusstilbudet.
- Gi et samisk bibliotektilbud til hele den samiske befolkningen og andre som etterspør slike tjenester.

Tiltak

- Tildele driftstilskudd til de samiske bokbussene
- Vurdere om det er aktuelt å ta inn flere bokbussar under tilskuddsordningen som Sametinget forvalter

De samiske bokbussene skal komplettere bibliotekenes tilbud i områder med spredt samisk bosetting. De er et viktig ledd i å gjøre bibliotek tjenesten tilgjengelig for alle. I budsjettet for 2007 er det lagt til en større økning til de samiske bokbussene for å dekke de reelle behovene til de bokbussene. På bakgrunn av samarbeidsavtalene Sametinget har med fylkeskommunene i Troms og Nordland, er det gitt en større økning til disse bussene. Bokbussen i Kautokeino har fått den samme økningen for å rette opp tidligere skjev fordeling.

Det avsettes *kr 5 407 000* til driftstilskudd til samiske bokbussar i 2007.

7.2 Samiske bibliotek tjenester – tilskudd til oppbygging av samlinger med samisk bibliotekmateriale

Mål

En god samisk bibliotek tjeneste til den samiske befolkningen.

Strategi

- Motivere lokale bibliotek til å ta ansvar for sine samiske brukere.

Tiltak

- Tildele tilskudd til samisk bibliotekmateriale

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Folke- og skolebibliotek i det sørsamiske området og i Oslo regionen.
- Bibliotek som ikke har eller som har lite samiskspråklig bibliotekmateriale.
- Folke- eller skolebibliotek som støtter de samiske tiltakene i prosjektet Gi rom for lesing.

Det avsettes *kr 200 000* på budsjettet for 2007 til tilskudd til samisk bibliotekmateriale. Målgruppen er folke- og skolebibliotek som ønsker å bygge opp samlinger med samisk bibliotekmateriale. Midlene lyses ut på bakgrunn av nærmere kriterier som Sametingsrådet setter.

7.3 Plan for investeringsstøtte til nye samiske bokbuss

Mål

En moderne samisk bokbusspark.

Strategi

- Rulleringsplan for utskifting av de samiske bokbussene.

Tiltak

- Bevilge midler til innkjøp av samiske bokbuss i henhold til rulleringsplanen

Utskiftningen av bokbussene skjer etter rulleringsplanen nedenfor. Eventuelle ubrukte midler av rammen, overføres til etterfølgende år for å bygge opp avsetning til investering av samiske bokbuss.

Bokbuss	Nåværende buss	Ny buss
Bokbussen i Kåfjord, Troms	1998 modell	2008
Bokbussen i Tana og Nesseby	1996 modell	2007

I budsjettet for 2007 bevilges det *kr 3 000 000* i investeringstilskudd til kjøp av bokbuss.

8 Næring

Tabell 8.0 Samletabell - Samisk næring

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
300	Samisk utviklingsfond	22 486	22 600	24 450	21 820	-2 630	-10,8 %
301	Duodjiinstitusjoner og organisasjoner	3 150	1 950	1 950	2 459	509	26,1 %
302	Goahtegearret	250	250	250	250	0	0,0 %
Sum		25 886	24 800	26 650	24 529	-2 121	-8,0 %

8.1 Samisk utviklingsfond (SUF)

Tabell 8.1 Samisk utviklingsfond

(i 1000 kr)

Post 300	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
30000	Fiskeri		4 100	4 100	4 050	-50	-1,2 %
30010	Jordbruk		3 000	3 000	2 950	-50	-1,7 %
30020	Duodji avtale	a)	8 500	8 500	8 220	-280	-3,3 %
30030	Variert næringsliv		6 000	6 000	5 900	-100	-1,7 %
30040	Interreg	b)	1 000	2 850	700	-2 150	-75,4 %
Sum		c)	22 486	22 600	24 450	-2 630	-10,8 %

a) I 2006 ble det gitt organisass støtte til duodjiinstitusjoner/organisasjoner under denne posten. I 2007 flyttes Mandalen Husflidslag, Unjárgga Sámiid Duodje og Duojáriid Dállu OS til post 301 Duodjiinstitusjoner og organisasjoner.

b) Kr 700 000 er avsatt til Interregprogrammet.

c) I 2007 overføres kr 500 000 fra post 300 til post 899 pga. evaluering av tilskudd til samisk utviklingsfond.

Mål

Sterke og levende samiske samfunn med stabil bosetting og allsidig nærings- kultur- og samfunnsnivå.

Strategi:

- Styrke ungdommers og kvinners deltakelse og likestilling i næringslivet.
- Vektlegge miljøperspektivet ved behandling av søknadene.
- Ha fokus på nærings- og sysselsettingsperspektivet for å styrke lokal næringsutvikling innenfor fondets geografiske virkeområde.

Tiltak

- Behandle søknader ut i fra gjeldene retningslinjer med fokus på kjønn
- Igangsette arbeidet med en egen samisk næringslov

Det geografiske området omfatter nå 27 kommuner i tillegg til at den samiske befolkningen ellers i Norge er målgruppen for fondsstøtte. Med et sterkt utvidet virkeområde f.o.m. 2005, er det nødvendig å prioritere investerings- og utviklings tiltak i næringslivet fremfor å bruke fondsmidlene til kultur-, sosial- og andre samfunnsrelaterte formål.

Det skjer endringer i utviklingen av næringslivet i samiske områder. Det er behov for å ha en enhetlig melding for næringsutvikling på alle sektorer. Det arbeidet må gjennomføres i 2007.

Behandlingen av søknader til fondet skjer fortløpende. Det skaper store utfordringer da fondspotten er liten i forhold til søknadsmengden – gode prosjekter kan risikere å få avslag når fondsmidlene er oppbrukt på slutten av året. Av den grunn er det nødvendig å ha to søknadsfrister for å sikre søkerne likebehandling og forutsigbarhet. Det vil samtidig forenkle saksbehandlingen og gi bedre styring over midlene til næringsutvikling.

Sametinget har fastsatt retningslinjer for Samisk utviklingsfond. Tilskuddstyret fastsetter nærmere vilkår for tildeling av tilskudd innenfor de enkelte næringer.

8.1.2 Fiskeri

Mål

Bevare og utvikle fiske som et viktig materielt grunnlag for bo - og sysselsettingen i samiske kyst- og fjordområder.

Strategi

- Sikre samenes rettigheter til fiske, marine ressurser og bruken av sjøarealene.
- Oppnå lønnsomhet for fiskeri og fiskeribedrifter i samiske områder.
- Samordne virkemiddelbruken i de marine næringene gjennom dialog med statlige myndigheter, Innovasjon Norge, fylkeskommunene og kommunene.
- Sikre rekruttering til fiskeriene.

Tiltak

- Arbeide for å sikre kyst - og fjordflåten fiskerettigheter og beskytte denne flåten mot industrialisert fiskeri som for eksempel trål, not og autoline
- Arbeide for å sikre aktører i samiske områder mulighet til å delta i akvakulturutvikling
- Arbeide for å beholde kongekrabbefiskeriet på lokale hender, samt å øke den totale kvoten for norske fiskere
- Se nærmere på ressursforvaltningen av nye arter i samiske områder
- Gjennomføre en aktiv virkemiddelbruk for å utvikle og fornye den lokaltilpassede fiskeflåten
- Arbeide for bedre mottak av fisk og lagring av levendefangst i samiske fjordområder
- Arbeide for etablering av en miljøvennlig og lønnsom oppdrettsnæring med lokale tilpasninger
- Arbeide for bedre finansieringsmuligheter for de marine næringene i samiske kyst- og fjordområder
- Tildele tilskudd ut i fra gjeldene retningslinjer og strategier med fokus på kjønn

For 2007 skal følgende prioriteres:

- Kjøp av fiskebåt under 25 år
- Investeringer i mottaksanlegg i samiske områder

Samlet ramme for tiltakene i 2007 er på *kr 4 050 000*.

8.1.3 Jordbruk

Mål

Opprettholde dagens sysselsetting og bruksstruktur.

Strategi

- Bygge opp og opprettholde eneyrkebruk og kombinasjonsbruk.
- Bidra til en regionalisering og omlegging av nasjonal jordbrukspolitikk i de samiske bosettingsområdene som vil kunne sikre et levedyktig og livskraftig jordbruk.

Tiltak

- Prioritere finansiering av driftsbygninger.
- Arbeide for kompetanseutvikling, nettverksbygging og FoU-virksomhet
- Utarbeide ny melding om jordbruk i samiske områder
- Utvikle samarbeidet med aktuelle samarbeidsparter som har betydning for det samiske jordbruket
- Inngå et nært samarbeid med regionale og nasjonale landbruksmyndigheter for å opprettholde et levedyktig jordbruk

Dagens nasjonale landbrukspolitikk favoriserer store bruk på bekostning av kombinasjonsbruk og mindre bruk. Resultatet av sluttforhandlingene om en WTO-avtale vil få konsekvenser for jordbruksproduksjonen i hele landet. Det vil betinge en stor omlegging av støtteordningene hvis

jordbruket skal bestå i samiske områder. Nye tekniske krav fra landbruksmyndighetene til driftsbygninger påfører gårdbrukere merkostnader. Sametinget må av den grunn øke støtten til driftsbygninger, herunder også større ombygginger.

I jordbruksforhandlingene har det vært overført årlig kr 2 000 000 til Sametinget, som skal nyttes til næringsvirksomhet i jordbruket. Midlene til jordbruk bidrar til å utvikle kombinasjonsdrift og småskalavirksomhet.

For 2007 skal følgende tiltak prioriteres:

- Nybygging og omfattende ombygginger av driftsbygg
- Kompetanseheving og investeringer innen småskala mat
- FoU-virksomhet knyttet til småskala matproduksjon

En samlet ramme for tiltakene i 2007 settes til *kr 2 950 000*.

8.1.4 Reindrift

Mål

En økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift.

Strategi

- Delta i utformingen av reindriftpolitikken.
- Bidra til at økonomien i reindriftnæringen styrkes.
- Bidra til at det økologiske grunnlaget sikres og ivaretas.

Tiltak

- Arbeide videre med revisjonen av den nye reindriftsloven
- Styrke og utvikle samarbeidet med Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Delta i prosessene med Norsk-Svensk reinbeitekonvensjon
- Gjennom samarbeid med andre offentlige instanser, bidra til vern av reindriftenes beiteareal
- Nært samarbeid med kommuner og fylkeskommuner når det gjelder planarbeid som har betydning for reindriftnæringen
- Gjennom prosessene i reindriftsforhandlingene bidra til å fremme likestilling i reindriften
- Delta aktivt i reindriftsforhandlingene
- Prioritere tilleggsnæringer til reindrift

Rammene til reindriften gjennom reindriftsavtalen for 2006/2007 ble opprettholdt på samme kronenivå som året før. Dagens utfordringer innenfor reindriftnæringen kan vanskelig løses uten en betydelig økning av den økonomiske rammen for reindriftsavtalen. I den sammenheng er det spesielt viktig å øke overføringene til driftsenheter med et gjennomsnittlig reintall, slik at det er mulig å oppnå et tilfredsstillende økonomisk resultat uten å øke reintallet.

Sametinget får overført kr 2 000 000 fra reindriftsavtalen. Disse midlene skal prioriteres til tilleggsnæringer til reindrift. Disse midlene går til etablererstipend, produktutvikling og investeringer i tilleggsnæringer for reindriftsutøvere, under posten Variert næringsliv (post 30030), samt inn i duodjiavtalen (post 30020).

8.1.5 Duodjiavtalen

Tabell 8.2 Duodjiavtalen

Post 300	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
30020	Duodji driftstilskudd		3 280	3 280	3 000	-280	-8,5 %
30020	Duodji investerings- og utviklingstilskudd		3 000	3 000	3 200	200	6,7 %
30020	Duodji - velferdsordninger		320	320	320	0	0,0 %
30020	Duodji - fag- og økonomisk utvalg		0	0	200	200	-
30022	Manndalen Husflidslag		100	100	0	-100	-100,0 %
30023	Unjárgga Sámiid Duodje		100	100	0	-100	-100,0 %
30024	Duojáriid Dállu OS		100	100	0	-100	-100,0 %
30025	Duojáriid Ealáhus Searvi		450	450	450	0	0,0 %
30026	Sámiid Duodji OS		1 050	1 050	1 050	0	0,0 %
	Sammenslåing av SD og DeS		100	100	0	-100	-100,0 %
Sum		0	8 500	8 500	8 220	-280	-3,3 %

Mål

Utvikle en sterkere næringsrettet duodji.

Strategi

- Fokus på duodji som næring.
- Heve kompetansen blant nyetablerere.

Tiltak

- Oppfølging av inngått næringsavtale for duodji
- Bidra til å etablere en fast lærlingordning

Langt færre enn antatt er kvalifisert til å stå i duodjiregisteret. Det fører til at behovet for driftstilskudd er noe lavere enn i 2006. Utvalg som er etablert i forbindelse med avtalen, så som økonomisk utvalg og fagutvalg for duodji, skal belastes næringsavtalen. Eventuelle ubrukte midler innenfor næringsavtalen for duodji overføres til etterfølgende avtaleår.

I rammen for duodjiavtalen inngår støtte til investerings- og utviklingstiltak, driftstilskudd og velferdsordninger. Regelverket for ordningen fastsettes av Sametingsrådet i samråd med Landsorganisasjonen Sámiid Duodji og Duojáriid ealáhussearvi. Organisasjonsstøtte til Manndalen husflidslag, Unjárgga Sámiid duodji og Duojáriid dállu inngår ikke i avtalen men bevilges av Sametingets plenum. De tre sistnevnte organisasjonene skal evalueres. På grunnlag av rapporten skal det utarbeides kriterier for tildeling av driftstilskudd.

Organisasjonsstøtte til Duodjeinstituhtta, inngår ikke i avtalen, men bevilges av plenum.

Det settes av *kr 8 220 000* til næringsavtalen for duodji for 2007.

8.1.6 Variert næringsliv

Mål

Et sterkt og variert næringsliv.

Strategi

- Forbedre rammebetingelser i samarbeid med lokale og regionale myndigheter.
- Bidra til å styrke lokale bedrifters konkurransevne.

Tiltak

- Satse på FoU og kompetanseoppbygging i næringslivet
- Følge opp gründere innen natur- og kulturbaserte næringer
- Videreføre samarbeidet mellom samiske reiselivsbedrifter og andre reiselivsaktører innen kulturbasert turisme
- Satse på produktutvikling
- Satse på kultur som næring
- Styrekurs for kvinner for å rekruttere kvinner til styrer og prosjekter
- Utarbeide strategier for utvikling av en levedyktig utmarksnæring
- Tildel tilskudd ut i fra gjeldene retningslinjer og strategier med fokus på kjønn

Denne posten dekker i tillegg tilskudd til næringskombinasjoner. Koordinering med Regjeringens satsning på næringskombinasjoner og samisk reiseliv er områder som skal prioriteres i 2007.

Følgende prioriteringer for virkemiddelbruken i 2007 er:

- Etablererstipend, produktutvikling og investeringer i tilleggsnæringer for reindriftsutøvere
- Etablererstipend til vurdering av forretningsideer
- Nyinvesteringer og investeringer ved omfattende utvidelser av virksomheter
- Tiltak som styrker kvinners stilling i næringslivet
- Næringsutvikling innenfor småskala virksomhet
- Kompetanse og nyskaping

Budsjettrammen for 2007 er på *kr 5 900 000*.

8.1.7 Interreg

I 2007 begynner en ny programperiode (Interreg IV 2007-2014). Programmene er under utarbeidelse, slik at man ikke kan si noe om den endelige utformingen. Sametinget har imidlertid gitt signaler om at man ønsker et eget samisk Interregprogram som skal gjelde for hele det samiske området under ett og ikke slik det er i dag med en todelt ordning. Sametinget trer ut av sekretariatsansvaret for de samiske Interregprogrammene fra og med 2007. Kommunal- og regionaldepartementet har ikke endelig klarlagt hvordan sekretariatsansvaret skal organiseres i den nye programperioden.

I programperioden 2000-2006 er det fremdeles påbegynte prosjekter som har oppnådd delfinansiering over Sametingets avsetning til Interreg-formål. Disse har behov for ytterligere finansiering i 2007. Behovet for 2007 til påbegynte prosjekter som har fått delfinansiering er på kr 700 000. Dette innebærer at det ikke vil være mulig for nye prosjekter å søke om såkalt nasjonalfinansiering over Sametingets budsjett i 2007.

8.2 Duodjiinstitusjoner og organisasjoner

Tabell 8.3 Duodjiinstitusjoner og organisasjoner

Post 301	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
30100	Duodjeinstitutta		1 950	1 950	2 009	59	3,0 %
30022	Manndalen Husflidslag		0	0	150	150	-
30023	Unjárgga Sámiid Duodje		0	0	150	150	-
30024	Duojáriid Dállu OS		0	0	150	150	-
Sum		3 150	1 950	1 950	2 459	509	26,1 %

For avtaleåret 2006 ble all driftsstøtte til duodjiorganisasjonene med unntak av driftsstøtte til Duodjeinstituhitta fordelt over næringsavtalen for duodji. For å få bedre forutsigbarhet fordeler Sametingets plenum i 2007 midlene direkte til følgende organisasjoner:

- Duodjeinstituhitta
- Manndalen husflidslag
- Unjárgga Sámiid duodji og
- Duojáriid dállu.

Rammen for næringsavtalen i duodji reduseres tilsvarende.

For 2007 avsettes det *kr 2 459 000* til duodjiorganisasjoner.

8.3 Goahhtegearet

Tabell 8.4 Goahhtegearet

Post 302	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
30200	Goahhtegearet	a)	250	250	250	0	0,0 %
Sum		3 150	250	250	250	0	0,0 %

a) Tilskuddet ubetales under forutsetning av at alle krav ihenhold til tidelingsbrev er oppfylt.

Sametinget avsetter *kr 250 000* som grunntilskudd til drift av organisasjonen Goahhtegearet for 2007.

9 Miljø- og kulturvern

Tabell 9.0 Samletabell - Samisk miljø- og kulturvern

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
400	Kulturminnevern	1 538	1 500	1 500	1 884	384	25,6 %
401	Museer	10 793	12 483	12 483	12 887	404	3,2 %
402	Forskning og dok. Grenselosene i Tysfjord	0	1 000	1 000	0	-1 000	-100,0 %
Sum		12 331	14 983	14 983	14 771	-212	-1,4 %

9.1 Kulturminnevern

Tabell 9.1 Kulturminnevern

(i 1000 kr)

Post 400	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
40000	Samisk kulturminnevern	1 538	1 325	1 325	1 702	377	28,5 %
40001	Mortensnes kulturminnevern (Várjjat Sámi Musea)	0	100	100	104	4	4,0 %
40002	Skoltebyen kulturmiljø (Østsamisk museum)	0	75	75	78	3	4,0 %
Sum		1 538	1 500	1 500	1 884	384	25,6 %

Mål:

Verne samiske kulturminner og kulturmiljøer på en måte som bidrar til å styrke og videreføre samisk kultur.

Strategi

- Forvalte samiske kulturminner i henhold til kulturminneloven, plan- og bygningsloven og andre aktuelle bestemmelser.
- Prioritere samisk bygningsvern.

Tiltak

- Vurderinger hvilke bygninger det er viktig å prioritere for vern i et langsiktig perspektiv
- Bedre administrativ kompetanse på samiske bygningsvernet
- Følge opp Sametingets bygningsvernplan
- Kvalitetssikring av tidligere og fremtidige registreringer samt vedlikehold av den samiske delen av kulturminnedatabasen Askeladden

Samisk kulturminnevern er en egen tilskuddsordning til konkrete tiltak eller prosjekter innen samisk kulturminnevern. I 2007 er rammen til samisk kulturminnevern på kr 1 884 000. Dette er en økning på kr 384 000 i forhold til 2006. Sametinget velger å øke posten til tross for at Miljøvern-departementet ikke har gitt økning på denne posten siden 2003. Arbeid med samisk kulturminnevern er viktig for å dokumentere den samiske historien, og skal derfor prioriteres. Tilskuddsordningen er et nødvendig virkemiddel for å ivareta den samiske kulturarven. Samtidig bidrar ordningen til aktivitet og engasjement omkring samiske kulturminner og kulturmiljøer i samiske lokalsamfunn.

For budsjettåret 2007 vil følgende temaer bli prioritert for tildeling av tilskudd:

- Tilrettelegging/formidling og skjøtsel av samiske kulturminner og kulturmiljøer
- Restaurering, forvaltning og vern av samiske bygninger
- Arkeologiske undersøkelser/dateringer

Sametinget har fastsatt retningslinjer for tilskudd til samisk kulturminnevern.

Det settes av *kr 1 884 000* til dette formålet.

9.2 Museer

Tabell 9.2 Museer

(i 1000 kr)

Post 401	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
40100	Várjjat Sámi Musea	0	1 401	1 401	1443	42	3,0 %
40101	Deanu Musea	0	270	270	278	8	3,0 %
40102	Sámiid Vuorká-Dávvirat	a)	0	3 840	3 840	0	-3 840 -100,0 %
40103	Guovdageaidnu Gilišilju	a)	0	270	270	0	-270 -100,0 %
40104	Kokelv sjøsamisk museum	a)	0	270	270	0	-270 -100,0 %
40105	Gállogiedde museum		0	70	70	73	3 4,3 %
40106	Árran lulesamisk museum		0	2 693	2 693	2774	81 3,0 %
40107	Saemien Sitje	b)	0	1 570	1 570	2132	562 35,8 %
40108	Porsanger museum	a)	0	270	270	0	-270 -100,0 %
40109	Savio museet		0	220	220	227	7 3,2 %
40110	Øst-samisk museum	c)	0	359	359	400	41 11,4 %
40111	Museumsreformen	b)	0	1 250	1 250	250	-1 000 -80,0 %
40112	Nordvestsamisk museumssida (ny)	a)	0	0	0	5310	5 310 -
Sum			10 793	12 483	12 483	12 887	404 3,2 %

a) SVD, Guovdageaidnu, Kokelv og Porsanger har fra 01.07.06 fellest drift gjennom Nordvestsamisk museumssida. Nordvestsamisk museumssida har fått overført kr 500 000 gjennom museumsreformen (post 40111) i fast driftstilskudd.

b) Samien Sitje har også fått overført kr 500 000 gjennom museumsreformen (post 40111) i fast driftstilskudd.

c) Østsamisk museum har ikke nok penger til drift og har fått støtte gjennom kulturfondet. Tilskuddet bør derfor økes.

Mål

En samordnet og helhetlig samisk museumsvirksomhet, basert på samenes egne forutsetninger som folk og urfolk.

Strategi

- Styrke det lokale engasjementet gjennom museumsreformen.
- Legge til rette for at museene selv får ta del i utviklingsarbeidet.

- Sikre gode rammebetingelser for museene.
- Sikre at fylkeskommunene følger opp sitt ansvar for de samiske museene, i tråd med samarbeidsavtalene.
- Sikre at vertskommuner tar økende grad av ansvar for samiske museer.

Tiltak

- Følge opp utredningsarbeidet i Nordre Nordland og Troms
- Etablere flere større museumssiidaer
- Innføre fellesløsninger for store og ressurskrevende faglige oppgaver slik som for eksempel konservering, bygningsvern og forskning
- Arbeide for at de samiske museene i større grad blir integrert i den nasjonale museumsreformen
- Arbeide for at det bevilges midler til utbygging / nybygg av samiske museer
- Følge opp det samiske museumsnettverket
- Avholde dialogmøter med museene om den faglige satsingen og utviklingen
- Etablere dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter, med formål å sikre gode rammebetingelser

Gjennom museumsreformen skal museene konsolideres i større museumssiidaer med felles driftsstyre, en daglig leder og en arbeidsgiver for de ansatte. Reformens formål er faglig kvalitetsheving og administrativt sterkere enheter. Gode rammebetingelser er grunnleggende for den videre utviklingen av de samiske museene. Sørsamisk museumssiida/Saemien Sijte og Nordvestsamisk museumssiida har gjennomført konsolideringen i 2006 og fått økninger i sine tilskudd. Det er i 2007 beregnet en liten sum til arbeidet med selve museumsreformen. Deler av de midlene som i 2006 gikk til dette arbeidet er nå lagt inn i økningen i de nye museumssiidane.

Sametingsrådet kan fastsette nærmere vilkår i tildelingsbrevet.

Sametinget avsetter *kr 12 887 000* til dette formålet i 2007.

10 Helse- og sosialsatsing

Tabell 10.0 Samisk helse- og sosialsatsing

Post	Benevnelse		RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007+/- 07-Rev 06	Avvik i %	
450	Helse- og sosialsatsing	a)	4 100	4 400	4 400	3 850	-550	-12,50 %
Sum			4 100	4 400	4 400	3 850	-550	-12,50 %

a) Ved statsbudsjettet for 2006 ble Sametinget tildelt kr 5 400 000 i prosjektmidler fra Helse- og omsorgsdepartementet. Da tildelingsbrevet kom i 2006 var tildeling for 2006 på kr 5 700 000. Sametinget forutsetter minimum samme beløp i 2007. Kr 1 200 000 går til post 01 til lønn av to stillinger, kr 150 000 går til post 800 til Helse- og sosialseminar og kr 500 000 går til post 899 evaluering av tilskudd.

Mål

Helhetlig og likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folket, på lik linje med den øvrige befolkning.

Strategi

- Videreutvikle rollen som premissleverandør vedrørende samiske helse- og sosialsaker i forhold til sentrale myndigheter.
- Løfte ansvaret for samiske helse- og sosialtjenester opp på et overordnet nivå.

Tiltak

- Fordele prosjektmidler for tilrettelegging av helse- og sosialtjenester til den samiske befolkningen i Norge i henhold til strategiene
- Fordele stipend til videreutdanning innen rehabiliteringsfag
- Arbeide for å løfte ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og sosialtjenester fra enkeltpersoner og opp på et overordnet nivå, slik at kvalitetssikring ikke er avhengig av enkeltpersoner i systemet med spesialkompetanse i eller en spesiell interesse for samisk språk og kultur
- Arbeide for å sikre kunnskap om og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur for helse og sosialfaglig personell på alle nivå

Det tilstrebes en geografisk og helse- og sosialfaglig spredning ved tildeling av midlene.

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Utrednings- og prosjektsarbeid med sikte på tilpasning av helse- og sosialtjeneste til samisk virkelighet
- Metodeutvikling og tilrettelegging av tiltak for ulike behov innenfor den ordinære helse- og sosialtjeneste i samiske områder
- Opplæring av helse- og sosialpersonell i samisk språk og kulturforståelse. Ved tildeling av prosjektmidler innenfor dette satsingsområdet til kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, er det et vilkår at kommunen bidrar med 50% av prosjektkostnadene.
- Prosjekt som har som formål å utvikle forslag til gode redskaper for å kunne måle og sikre kvalitet på helse og sosialtilbud til den samiske befolkning

Sametinget fastsetter de årlige satsingsområder for prosjektmidlene og stipendene ved kunngjøring av midlene.

Det settes *kr 3 850 000* til dette formål i 2007.

11 Regional utvikling og samarbeid

Tabell 11.0 Regional utvikling og samarbeid

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007+/- 07-Rev 06	Avvik i %	
500	Samarbeidsavtaler med fylkeskommunene	820	1 550	1 550	3 100	1 550	100,0 %
Sum		820	1 550	1 550	3 100	1 550	100,0 %

a) Kr 100 000 øremerkes til filmfestivalen i Kautokeino og tilskudd utover dette søkes løst gjennom samarbeidsavtalen med Finnmark fylkeskommune.

Mål

Styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv i samarbeid med regionale samarbeidsaktører.

Strategi

- Stabile rammevilkår for samiske samfunn.
- Økt samisk deltakelse i samfunnsutviklingen på det regionale og lokale nivå.
- Samordne og utvikle felles tiltak for den samiske befolkningen innenfor den enkelte fylkeskommune og på tvers av fylkeskommunale grenser.
- Økt framtidig myndighet til det regionale nivå og Sametinget.

Tiltak

- Følge opp samarbeidsavtalene med fylkeskommunene
- Tildele tilskudd
- Være med i prosessen i arbeidet med et fornyet og styrket regionalt forvaltningsnivå (forvaltningsreformen)

Sametinget har inngått samarbeidsavtale med Troms, Finnmark og Nordland fylkeskommuner og fylkeskommunene i det sør-samiske området. Samarbeidsavtalen med Nordland fylkeskommune, som er den nyeste avtalen Sametinget har inngått, trådte i kraft oktober 2006. Samarbeidsavtalene omfatter omforente tiltak innenfor en rekke samfunnsområder. Tiltakene gjennomføres i den rekkefølge og innenfor de ressursrammer partene blir enige om.

I 2007 er rammen til regionalutvikling og samarbeid på kr 3 100 000. Dette er en økning på kr 1 550 000 i forhold til 2006. Tiltakene som gjennomføres i forbindelse med samarbeidsavtalene, krever en felles finansiering med fylkeskommunene. For å kunne være en likestilt finansieringspart i gjennomføring av felles prosjekter, er det viktig at Sametinget har midler til disposisjon. Økningen av denne posten bidrar derfor til at den reelle økningen for samiske samfunn blir betydelig større enn det Sametinget øker posten med.

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Prosjekter som er knyttet til innholde i samarbeidsavtalene.

Budsjettrammen for 2007 er på *kr 3 100 000* og bevilgningen forvaltes av Sametingsrådet. Sametingsrådet kan fastsette ytterligere vilkår for tilskuddet.

12 Internasjonalt arbeid

Tabell 12.0 Internasjonalt arbeid

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
551	Barentssamarbeid	340	325	325	325	0	0,0 %
552	Annet internasjonalt arbeid/Urfolksrettigheter	330	200	200	200	0	0,0 %
553	Tilskudd til grenseoverskridende tiltak	549	549	549	556	7	1,3 %
554	Sámi Válašállan Lihttu (SVL) - Arctic Winter Games	0	500	500	150	-350	-70,0 %
Sum		1 219	1 574	1 574	1 231	-343	-21,8 %

Mål

Bidra til at urfolksdimensjonen i nasjonale og internasjonale fora blir ivaretatt.

Strategi:

- Delta aktivt i det internasjonale arbeidet med urfolksspørsmål.
- Målrettet innsats i ulike prosesser og programmer som er relevant for urfolks situasjon generelt og samenes situasjon spesielt.

12.1 Barentssamarbeidet

Tabell 12.2 Barentssamarbeid

(i 1000 kr)

Post 551	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
55100	Barentssamarbeid	340	150	150	150	0	0,0 %
55101	Barents urfolkskontor i Murmansk	0	175	175	175	0	0,0 %
Sum		340	325	325	325	0	0,0 %

Mål

Sikre urfolk i Barentsområdet innflytelse på samfunnsutvikling i egne områder og lokalsamfunn.

Strategi

- Bidra til at Barentssamarbeidet inkluderer urfolkene med hensyn til deltakelse og prosjekter.
- Bidra til å utvikle lokalsamfunn med jobbtilbud, tilfredsstillende helse- og velferdstilbud, skole- og utdanningstilbud og annen infrastrukturtiltak.

Tiltak

- Arbeide for å utvikle et eget handlingsprogram for urfolk i regionen
- Arbeide for å sette i verk deler av handlingsprogrammet for urfolk
- Nytte midlene i første rekke til tiltak på russisk side
- Ved prioritering av tiltak skal ungdom og tiltak som fremmer likestilling med spesiell vekt på kvinners stilling gis fortrinn
- Tildele midler

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Sosial- og helsetiltak
- Oppbygging av tradisjonelle næringer og forretningsvirksomhet
- Utdanning og kompetanseutvikling

For 2007 tildeler Sametinget *kr 150 000* til Barentssamarbeidet og *kr 175 000* til Barents-urfolkskontor i Murmansk.

12.2 Annet internasjonalt arbeid/Urfolksrettigheter

Tabell 12.3 Annet internasjonalt arbeid/Urfolksrettigheter

(i 1000 kr)

Post 552	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
55200	Annet internasjonalt arbeid/Urfolksrettigheter	330	200	200	200	0	0,0 %
Sum		330	200	200	200	0	0,0 %

Mål

Ivareta urfolksdimensjonen i nasjonale og internasjonale fora

Strategi

- Følge opp utviklingen som skjer internasjonalt innen urfolksrettigheter, spesielt i FN og EU.

Tiltak

- Følge opp FNs urfolkserklæring

- Delta aktivt i de internasjonale prosessene og på de nordiske arenaene for å sikre at erklæringen kan vedtas i FNs organer
- Gi støtte til Permanent forum for urfolk i FN
- Vurdere opprettelse av Samisk parlamentarisk råds informasjonskontor i Brussel

Sametinget avsetter *kr 200 000* til formålet i 2007.

Midlene disponeres av Sametingets representanter i Samisk parlamentarisk råd.

12.3 Tilskudd til grenseoverskridende samiske organisasjoner

Tabell 12.4 Tilskudd til grenseoverskridende tiltak

(i 1000 kr)

Post 553	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
55300	Tilskudd til grenseoverskridende samiske organisasjoner	549	549	549	466	-83	-15,1 %
55301	Tilskudd til grenseoverskridende kulturarbeid	0	0	0	90	90	-
Sum		549	549	549	556	7	1,3 %

De grenseoverskridende samiske organisasjoner som det ytes tilskudd til er Sáráhkka, Sámi Nisson Forum og Samerådet – norsk seksjon.

Sametinget ønsker å styrke det grenseoverskridende kulturarbeidet i 2007. Det skal derfor gis tilskudd til slike tiltak.

Sametinget viderefører tilskuddet til de grenseoverskridende samiske organisasjoner med *kr 556 000* for 2007, og bevilgningen forvaltes av Sametingsrådet.

12.4 Samisk internasjonal idrett - Arctic Winter Games

Tabell 12.5 Sámi Válašállan Lihttu (SVL) - Arctic Winter Games

(i 1000 kr)

Post 554	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
55400	Sámi Válašállan Lihttu (SVL) - Arctic Winter Games	0	500	500	150	-350	-70,0 %
Sum		0	500	500	150	-350	-70,0 %

a) Det blir ikke arrangert Arctic Winter Games i 2007. Bevilgningen gis til dekning av administrative utgifter.

Mål

Fremme og utvikle idrettsaktiviteter internasjonalt for den samiske befolkningen.

Strategi

- Tilrettelegge for at samiske barn og unge får muligheter til å delta i konkurranser og kulturaktiviteter sammen med ungdom fra andre arktiske områder.

Tiltak

- Arbeide for at Sápmi skal oppnå fast medlemskap i Arctic Winter Games (AWG)

Sametinget avsetter *kr 150 000* til SVL-N som blir øremerket til dekning av utgifter i forbindelse med administrasjonen av SVL's deltakelse i Arctic Winter Games. Avsetningen skal gå til dekning av de løpende utgiftene som deltakelsen innebærer slik som kontingenter, samarbeidsmøter og lignende.

13 Likestillingstiltak

Tabell 13.0 Likestillingstiltak generelt

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse		RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
650	Forskning på likestilling	a)	199	200	200	0	-200	-100,0 %
651	Andre likestillingstiltak		251	250	250	450	200	80,0 %
652	Kjønnmessig liketilling i praktisk politikk - SPR-N		0	200	200	200	0	0,0 %
Sum			450	650	650	650	0	0,0 %

a) Forskning på likestilling overføres under post 651, dette for å samle alle likestillingstiltak under ett.

Mål

Et likestilt samisk samfunn.

Strategi

- Styrke kunnskap om likestilling i det samiske samfunn.
- Like rettigheter, plikter og muligheter for kvinner og menn.
- Skape positive holdninger til det andre kjønn i samiske samfunn.

Tiltak

- Tildele tilskudd
- Gjennomføre likestillingskonferanse
- Sette seksuelle holdninger i samiske samfunn på dagsorden.

For budsjettåret 2007 vil følgende tilskudd prioriteres:

- Arrangement rundt likestillingskonferansen.
- Arrangering og deltakelse på seminarer og konferanser.
- Utredninger om likestilling i det samiske samfunn.

Sametingsrådet fastsetter nærmere kriterier for tildeling av tilskudd.

Det avsettes *kr 450 000* til formålet.

På Samisk parlamentarisk råds Kjønn og demokrati konferanse i Kiruna mai 2003 ble det foreslått økt satsing på likestilling i SPR-regi. For å stimulere til felles innsats avsettes det kr 200 000 til integrering, nettverksbygging og opplæring i tråd med forslagene fremmet i konferansen.

Midlene disponeres av SPR-Norge.

14 Samiskrelatert statistikk i Norge

Tabell 14.0 Samisk statistikk

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse		RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
700	Samiskrelatert statistikk i Norge		300	300	300	300	0	0,0 %
Sum			300	300	300	300	0	0,0 %

Mål

Større bakgrunnskunnskap for samisk politikkutvikling.

Strategi

- Bruke statistikk som et strategisk verktøy.

Tiltak

- Institusjonalisere statistikkprosjektet

Det settes av *kr 300 000* til formålet i 2007.

15 Andre tilskudd

Tabell 15.0 Andre tilskudd - støtte til politisk arbeid

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
750	Samiske hovedorganisasjoner	2 051	1 951	1 951	1 951	0	0,0 %
751	Politiske grupper i Sametinget	1 800	1 800	1 800	1 800	0	0,0 %
752	Opposisjonens arbeidsvilkår	700	700	700	700	0	0,0 %
753	Lister ved Sametingsvalget	1 457	0	0	0	0	-
Sum		6 008	4 451	4 451	4 451	0	0,0 %

a)Sametingets tilskuddstyre vil vurdere etableringsstøtte til andre samiske hovedorganisasjoner etter søknad.

15.1 Samiske hovedorganisasjoner

Samiske hovedorganisasjoner arbeider aktivt i forhold til hele bredden av det samiske samfunnslivet. Det er medlemsbaserte organisasjoner som gjennom sine lokallag yter et aktivt bidrag til samisk samfunnsliv. De har et særlig ansvar for likestillingsarbeidet i det samiske samfunnet.

Sametinget viderefører tilskuddet til hovedorganisasjonene med *kr 1 951 000* for 2007, og bevilgningen forvaltes av Sametingsrådet.

15.2 Politiske grupper i Sametinget

Ved revideringen av Reglement for Sametingets politisk nivå i 2006 ble grunngodtgjørelsen til gruppelederne økt til *kr 150 000* pr år. De politiske gruppene har derfor fått økt de økonomiske rammene for å kunne utøve politikk. Det foreslås derfor ingen økning på tilskuddet til de politiske gruppene i Sametinget.

Sametingets møtelederskap forvalter ordningen som skal bidra til at de politiske gruppene på Sametinget får mulighet til å organisere sitt arbeid.

Det settes av en ramme på *kr 1 800 000* til formålet i 2007.

15.3 Opposisjonens arbeidsvilkår

Sametingets møtelederskap forvalter tilskuddet som skal sikre opposisjonen gode arbeidsvilkår i Sametinget. Tildelingen skjer etter samme fordeling som i 2006. Møtelederskapet kan fastsette ytterligere vilkår ved tildelingen.

Det settes av en ramme på *kr 700 000* til formålet i 2007.

16 Konferanser

Tabell 16.0 Konferanser

(i 1000 kr)

Post 800	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
80001	Ungdomskonferanse	0	300	300	300	0	0,0 %
80002	Årlig konferanse for barnehageansatte	0	200	200	200	0	0,0 %
80003	Likestillingskonferanse	0	0	0	0	0	-
80004	Årlig konferanse med kommunene og fylkeskommunene	0	135	135	135	0	0,0 %
80005	Bibliotekkonferanse	0	100	100	100	0	0,0 %
80006	Skolekonferanse (tidl. inkl i FOU midler)	0	200	200	200	0	0,0 %
80007	Helse- og sosialseminar (tidl.under drift.adm.)	0	150	150	150	0	0,0 %
Sum		733	1 085	1 085	1 085	0	0,0 %

a) Sametinget har i 2006 tildelt midler fra post 651 "Andre likestillingstiltak" til likestillingskonferansen. Av denne grunn er det ikke avsatt egne midler til konferansen i 2007.

16.1 Ungdomskonferanse

Hovedmålsetningen er å stimulere og styrke barn og unges medinnflytelse, aktive deltakelse og engasjement i det samiske samfunnet, og å rekruttere unge til politisk arbeid.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg deltar i planlegging, gjennomføring og evaluering av ungdomskonferansen og tar opp samfunnsaktuelle tema som de unge selv er med på å bestemme. Arrangementet av ungdomskonferansen rullerer mellom ulike geografiske områder.

Ved arrangement av en felles samisk ungdomskonferanse i regi av Samisk parlamentarisk råd, eventuelt i samarbeid med andre parter i 2007, kan Sametinget vurdere å anvende avsetningen til ungdomskonferanse til dette formål.

For 2007 avsetter Sametinget *kr 300 000* til formålet.

16.2 Årlig konferanse for barnehageansatte

Målsettingen med konferansen er kompetanseheving og erfaringsutveksling for ansatte i samiske barnehager. Det er i tillegg til barnehagekonferansen nødvendig å avholde nettverksmøter og seminarer for ulike grupper ansatte i de ulike samiske barnehagene og norske barnehager med samiske barn. Det er også nødvendig å virke til økt kompetanseheving blant ansatte i samiske barnehager.

For 2007 avsetter Sametinget *kr 200 000* til formålet.

16.3 Likestillingskonferanse

Det er under planlegging en samisk likestillingskonferanse som skal avholdes i april 2007. Sametinget står som ansvarlig arrangør og Sámi NissonForum er teknisk arrangør.

16.4 Årlig konferanse med kommunene og fylkeskommunene

Den årlige konferansen med kommuner og fylkeskommunene vil bli avholdt våren 2007. Det settes av *kr 135 000* til formålet.

16.5 Bibliotekkonferanse

Det settes av *kr 100 000* til bibliotekkonferanse i 2007. Sametinget vil bidra til at bibliotekene rundt om i kommunene skal utvikle sine samiske bibliotek tjenester og kompetanse på området.

16.6 Skolekonferanse

Sametinget avsetter *kr 200 000* til skolekonferansen i 2007.

16.7 Helse- og sosialseminar

Sametingets helse- og sosialseminar (prosjektlederseminar), er for de som har mottatt prosjektmidler til helse- og sosiale formål. Formålet er å gi prosjektledere, institusjoner og andre interesserte anledning til å møtes, utveksle erfaringer og danne nettverk på tvers av kommune-, fylkes- og profesjonsgrenser. Det er et viktig faglig møtested for helse- og sosialarbeidere som er med på å utvikle samisk helse- og sosialtjenester.

For 2007 avsetter Sametinget *kr 150 000* til formålet.

17 Utdeling av priser

Tabell 17.0 Utdeling av priser

(i 1000 kr)

Post 850	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
85001	Likestillingspris	0	100	100	0	-100	-
85003	Idrettspris for ungdom	0	0	0	100	100	100,0 %
Sum		0	100	100	100	0	0,0 %

17.1 Idrettspris for ungdom

Formålet med idrettsprisen for ungdom er å motivere unge idrettsutøvere til satsing på idrett. Det tildeles to idrettspriser à kr 25 000. Idrettsprisen kan tildeles enkeltutøvere eller til lag/klubb. Enkeltutøvere som mottar prisen må være mellom 16 og 25 år det året prisen utdeles. Ved tildeling av prisen til lag/klubb, kan prisen også tildeles til yngre utøvere.

I forbindelse med utdeling av idrettsprisen påløper det kostnader til annonsering, reise- og opphold m.v. Samlede kostnader for å tildele prisen er beregnet til kr 50 000.

Det avsettes totalt *kr 100 000* til utdeling av idrettspris for ungdom for 2007.

18 Andre virkemidler

Tabell 18.0 Andre virkemidler

(i 1000 kr)

Post 899	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
89900	Evaluering av tilskuddsmidler	a)	0	500	500	1 000	500 100,0 %
89901	Evaluering av samiske institusjoner og organisasjoner		0	0	474	474	-
89902	Jorbruksmelding		0	0	200	200	-
Sum		0	500	500	1 674	1 174	234,8 %

a) For 2007 overføres kr 500 000 fra post 300, og kr 500 000 fra post 450 til post 899 pga evaluering av tilskuddsordningen for samisk utviklingsfond og helse- og sosialmidler.

18.1 Evaluering av tilskuddsmidler

Rulleringsplan for evaluering av tilskuddsmidler i perioden 2007-2009:

Post	Tilskuddsmidler	År
300	Samisk utviklingsfond	2007
450	Helse- og sosialmidler	2007
200	Samisk kulturfond	2008
150	Tospråkighetstilskudd	2009

Det vises for øvrig til Sametingets behandling av sak 025/05 Rapport fra Sametingets tilskuddsstyre 2001 – 2005 hvor det avsettes midler til å evaluere Sametingets ulike virkemiddelordninger. Sametinget avsetter i 2007 *kr 500 000* til evaluering av tilskuddsordningen for Samisk utviklingsfond. Det vil si at post 300 samisk utviklingsfond blir redusert tilsvarende.

Rulleringsplan for evaluering av tilskuddsordningene er endret fra 2006 budsjettet. Grunnen til dette er at Sametinget ser et stort behov for å evaluere Samisk utviklingsfond tidligere enn planlagt. Riksrevisjonen har i sin revidering av tilskuddsforvaltningen i Sametinget uttalt at det er behov for en mer målrettet virkemiddelbruk enn i dag. Deler av Samisk utviklingsfond er blitt evaluert tidligere, men disse har ikke omfattet evaluering av måloppnåelse. Samisk utviklingsfond dekker mange næringer over et stort geografisk område. Det ble i 2005 gjort en utvidelse av det geografiske virkeområdet. Det økende antall søknader dette har ført til, gjør at det er et stort behov for å kunne prioritere søknader. På denne måten vil virkemiddelbruken bli i tråd med Sametingets næringspolitikk.

Sametinget har siden 1999 bevilget penger til prosjekter innefor helse og sosial satsing. Det har vært et stort spenn av prosjekttemaer. Sametinget påpeker i sin helsemelding at forskning og statistikk i forhold til samisk helse- og sosialtjeneste må være tilgjengelig som grunnlag for fremtidige politiske beslutninger. Sametinget vil derfor gjennomføre en evaluering av prosjektmidlene innenfor helse og sosial i 2007 på *kr 500 000*. Dette for å fremskaffe kunnskap om i hvilken grad satsingsområdene ivaretar det behovet samiske brukere har i kontakt med helse- og sosialtjenesten.

18.2 Evaluering av kriterier for støtte til samiske institusjoner og organisasjoner

Sametinget har i de senere år fått overført en del ansvar for institusjoner og ordninger som skal fremme samisk kunst og kultur. Gjennom forvaltning har Sametinget i dialog med utøverne, organisasjonene og institusjonene ønsket å være med på å legge føringer på politikktutviklingen innenfor kulturfeltet. Det er imidlertid et stort behov for å utvikle de eksisterende kulturinstitusjonene og etablere nye. Sametingsrådet ser det som helt nødvendig at disse nå blir prioritert og realisert, og sikret et godt driftsgrunnlag. Sametingsrådet vil derfor i 2007 påbegynne arbeidet med evaluering av kriterier for støtte til samiske institusjoner og organisasjoner.

Det avsettes i 2007 *kr 474 000* til formålet.

18.3 Ny jordbruksmelding

Rammevilkårene for jordbruket i samiske strøk har endret seg betraktelig de siste årene. Det skal derfor i 2007 en ny jordbruksmelding som skal sikre og utvikle det samiske jordbruket. I meldingen er det viktig å fokusere på opprettholdelse av jordbruksdrift og nyskaping i tilknytning til jordbruket.

Det avsettes i 2007 *kr 200 000* til formålet.

19 Driftsutgifter politisk nivå

Tabell 19.0 Driftsutgifter politisk ledelse

(i 1000 kr)

Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %	
1010 Sametingets plenum	5 262	5 600	6 272	6756	484	7,7 %	
1110 Sametingets møtelederskap	943	1 110	1 110	1159	49	4,4 %	
1120 Sametingets kontrollkomite	295	350	350	361	11	3,1 %	
1210 Sametingsgruppene	2 287	2 000	2 000	2000	0	0,0 %	
1310 Samisk parlamentarisk råd	477	550	550	550	0	0,0 %	
1410 Sametingets tilskuddstyre	a)	446	640	780	640	-140	-17,9 %
1510 Sametingsrådet	b)	5 431	5 866	5 866	6085	219	3,7 %
Politisk informasjonsmedarbeider		0	0	800	800	-	
1610 Sametingets språkstyre		338	350	350	350	0	0,0 %
1620 Samisk språknemnd	c)	911	1 000	1 000	1000	0	0,0 %
1910 Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)		360	325	325	325	0	0,0 %
1920 Sametingsvalget - fagutvalg		0	500	500	200	-300	-60,0 %
- Fiskeripolitisk utvalg		37	0	0	0	0	-
- Interreg overvåkingskom./tilskuddsstyre		47	0	0	0	0	-
Sum		16 834	18 291	19 103	20 226	1 123	5,9 %

a) Ved revidert budsjett 2006 bevilget KRD kr 600 000 til å dekke driftsutgifter vedrørende arbeidet med Interreg. Av dette skal kr 140 000 gå til å dekke utgifter vedrørende det politiske arbeidet med Interreg programmet.

b) Inkl. utgifter politisk initiativ på kr 150 000.

c) Totalt er det bevilget kr 1 000 000 til Samisk språknemnd i 2005, hvorav kr 340 000 er til språknemndas politiske nivå.

Det restrerende skal dekke administrasjonkostnader for sekretæren i Samisk Språknemnd som tidligere var postert på post 01 adm.driftsutgifter.

19.1 Sametingets plenum

Mål

Sikre gode arbeidsvilkår for Sametingets representanter.

Regnskapet for 1. halvår 2006 viser at det er nødvendig å øke budsjettet for 2007. Dette skyldes økte utgifter til lønn, godtgjørelser og reiseutgifter. For å styrke representantenes arbeidsvilkår økes denne posten.

Det settes av *kr 6 756 000* til plenum i 2007. I dette budsjettet ligger også midler til fagkomiteene.

19.2 Sametingets møtelederskap

I Kjøreregler for arbeidet i Sametingets fagkomiteer er det lagt opp til at komiteene kan søke om midler fra møtelederskapet til befaringer og høringer. I 2006 er det på møtelederskapets budsjett satt av kr 200 000 til formålet. Ordningen videreføres med samme beløp i 2007.

Til møtelederskapet er det satt av til sammen kr 959 000 i 2007, hvorav økningen skyldes visepresidentens lønnsøkning. Midlene skal dekke utgiftene til lønn til plenumsleder, godtgjørelser til møtelederskapet øvrige medlemmer, samt møtelederskapets utgifter til reiser, representasjoner, møtevirksomhet med mer.

Totalt settes det av *kr 1 159 000* til Sametingets møtelederskap i 2007.

19.3 Sametingets kontrollkomité

Det settes av *kr 361 000* til Kontrollkomiteen i 2007.

19.4 Sametingets grupper

Det settes av *kr 2 000 000* til gruppene i 2007.

19.5 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et samarbeidsorgan for sametingene i Sverige, Finland og Norge, med samene fra russisk side som permanente deltakere. I februar 2007 overtar Sametinget i Norge presidentvervet og dermed også sekretariatsfunksjonen i SPR. I 2006 ble SPR tildelt *kr 300 000* over statsbudsjettet i Norge. Disse midlene ble overført til Sametinget i Finland, i 2007 vil disse midlene overføres Sametinget i Norge. Forøvrig har det ikke lyktes å skaffe annen finansiering av driften i SPR, delegasjonenes utgifter til deltakelse på SPR-møter og øvrig representasjon må fremdeles dekkes av de ulike Sametingene.

Det budsjetteres med *kr 550 000* til drift av Samisk parlamentarisk råd.

19.6 Sametingets tilskuddstyre

For 2007 avsettes *kr 640 000* til Sametingets tilskuddstyre. Utgiftene består stort sett av tolkning, honorar, reise og opphold. Tilskuddstyret behandler også Interreg-søknader.

19.7 Sametingsrådet

Posten dekker, presidentens og visepresidentens lønn, tre rådsmedlemmer i hel stilling med lønn som utgjør 90 % av visepresidentens lønn, samt en politisk rådgiver i hel stilling. I tillegg er det fra 2007 satt av midler til en politisk informasjonsmedarbeider for Sametingsrådet.

Presidentens lønn følger regjeringsmedlemmenes lønn med fratrukk på *kr 150 000*. For 2006 var den på *kr 873 000*. Lønnsveksten fra 2005 – 2006 var på 4,4%. Det forventes tilsvarende lønnsvekst for 2006 – 2007.

Det ble ikke gitt noen lønnsøkning til visepresidenten, rådsmedlemmene eller plenumsleder i budsjettårene 2005 og 2006. Det har vært et ønske om å få en ordning der den øvrige politiske ledelsens lønn blir knyttet opp mot en lignende ordning som presidentens lønn følger. På bakgrunn av dette vil øvrig politisk ledelse bli knyttet opp mot stortingsrepresentantenes godtgjørelse. Det betyr at visepresidentens lønn skal være på samme nivå som stortingsrepresentantenes godtgjørelse året før. For 2006 var den på *kr 589 000*. Lønnsveksten fra 2005 – 2006 var på 4,4%. Det forventes tilsvarende lønnsvekst for 2006 – 2007.

For å dekke Sametingsrådets utgifter settes det av *kr 6 885 000* for 2007. Beløpet inkluderer også *kr 150 000* som Sametingsrådet kan disponere til tiltak som ellers ikke dekkes av Sametingets tilskuddstyre.

19.8 Sametingets språkstyre

Det avsettes *kr 350 000* til Sametingets språkstyre. Språkstyrets utgifter består av honorarer til styremedlemmene, reise- og oppholdsutgifter og utgifter til tolking under møter.

19.9 Samisk språknemnd

Sametinget avsetter *kr 1 000 000* til Samisk språknemnd i 2007. Beløpet dekker lønn og sosiale kostnader for leder i administrasjonen og stilling som ivaretar terminologiutvikling over landegrensene, men også honorar til medlemmer og reise- og oppholdsutgifter for Samisk språknemnd. Beløpet er en

del av Samisk språknemnds totale budsjett. Sametinget i Sverige og Sametinget i Finland bidrar med sine andeler av språknemndas totalbudsjett. Grenseoverskridende terminologigrupper for sør-, lule- og nordsamisk er igangsatt i 2006.

19.10 Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)

Sametinget avsetter *kr 325 000* til utvalgets arbeid i 2007. Utgiftene vil bestå av møtehonorerer, reise, opphold, og planlegging og arrangement av ungdomskonferansen.

19.11 Sametingsvalget – fagutvalg

Sametinget har i sak 35/02 Regler for valg av Sametinget – endringer, vedtatt å nedsette et fagutvalg som på bred basis vurderer alle sider av valgordningen til sametingsvalget.

Fagutvalget vil i henhold til mandat legge fram sin rapport 1.april 2007. Det vil derfor være nødvendig å finansiere utvalget til rapport foreligger.

For 2007 settes det av *kr 200 000* til dekning av utgifter til fagutvalget, inkludert sekretær- og utrederbistand.

20 Driftsutgifter administrativt nivå

Tabell 20.0 Driftsutgifter administrasjon

(i 1000 kr)

Post 01	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
-	Driftsutgifter administrasjon,	54 723	54 875	55 335	58 245	2 910	5,3 %
-	Investeringer	0	1 500	1 500	1 500	0	0,0 %
-	Spesielle prosjekter (tidligere under post 22 Spesielle driftsutgifter)	3 953	1 875	1 875	2 875	1 000	53,3 %
Sum		58 676	58 250	58 710	62 620	3 910	6,7 %

20.1 Driftsutgifter administrasjon

Mål

Være profesjonelle og faglig dyktige i arbeidet for våre politikere.

Strategi

- Kompetente ledere.
- Planmessig opplæring og kompetanseutvikling.
- Målrettet og forutsigbar personal- og lønnspolitikk.
- Engasjerte og kompetente medarbeidere.
- Samordnet ledelse.

Tiltak

- Tilby konkurransedyktige lønns- og arbeidsvilkår
- Følge opp tiltakene i Sametingets personal og ledelsespolitikk

Det stilles stadig økende krav til Sametinget som politikuttvikler og iverksetter i det samiske samfunn. Dette krever et aktivt politisk arbeid der det er en god rollefordeling mellom Sametingets plenum og Sametingsrådet. For å møte denne situasjonen har Sametinget endret organiseringen av det politiske

arbeidet. Dette gjennom å opprette et komitésystem med en plenumsleder som heltidspolitiker med egen administrativ stab. Gjennom denne organiseringen har det parlamentariske ansvaret Sametingsrådet har overfor Sametingets plenum blitt mer tydeliggjort. Endringen i den politiske organiseringen har ført til at administrasjonen bruker mer ressurser enn tidligere på å yte service overfor politisk nivå. Sametingets administrasjon har, etter politiske vedtak en desentralisert organisering. I dag er det kontorsteder i Karasjok, Kautokeino, Varangerbotn, Kåfjord, Evenes, Tysfjord, og Snåsa.

Et mer aktivt politisk arbeid fra Sametinget og stadig større krav og forventninger fra det samiske samfunnet krever høy faglig kompetanse på en rekke områder. Sametinget har gjennom årene overtatt statlige finansieringsordninger/forvaltningsoppgaver uten at det parallelt er tilført tilstrekkelig nye ressurser for politikktutvikling og politikoppfølging. Disse ressursene er blitt liggende igjen i departementene. På samme måte er Sametinget ikke tilført tilstrekkelig med ressurser til oppbygging og videreutvikling av de administrative oppgaver som står i forhold til de forvaltningsoppgaver som er overført (økonomi, personal, Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS), arkiv, IT, sikkerhet etc.).

Sametingets medarbeidere er virksomhetens viktigste ressurs. Uten å ha høyt kompetente og motiverte medarbeidere, vil ikke Sametinget kunne nå sine politiske mål. Nedgangen i arbeidsledigheten i 2006 har ført til at arbeidsmarkedet er presset. For at Sametinget skal kunne leve opp til målet å ha kompetente og motiverte medarbeidere, er det viktig å kunne tilby konkurransedyktige lønn- og arbeidsvilkår. Dette gjelder både ved nyrekruttering og i forhold til å beholde eksisterende arbeidskraft.

Det er derfor et stort behov for å prioritere ressurser innenfor personalområdet.

Økningen av administrasjonens budsjett på kr 2 910 000 skyldes:

- Lønnsveksten i staten var i 2005 på 3,5 %. Det forventes lik lønnsvekst i 2006. For 2007 er det budsjettet med en økning av lønns- og driftsutgifter med 3 %.
- Midler til å styrke ressurser og kompetanse på personalområdet på kr 600 000.
- Styrking av ressurser til arbeidet med helse- og sosialsaker på 350 000.
- Økt behov for vedlikehold av sametingsbygningen på kr 300 000.

Sametinget avsetter *kr 58 245 000* til driftsutgifter administrasjon i 2007.

20.2 Investeringer

Tabell 20.1 Investeringer

(i 1000 kr)

Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
- Investeringsbudsjett administrasjon a)	0	1 100	1 100	1 100	0	0,0 %
- Rullering PC'er	0	400	400	400	0	0,0 %
Sum	0	1 500	1 500	1 500	0	0,0 %

a) Investeringsbudsjett har også tidligere vært under driftsutgifter administrasjon. Denne inneholder investeringer til maskiner (kopimaskiner, telefaks etc.), inventar, kontorutstyr, verktøy, servere, telefoner osv.

Mål

Best mulig fungerende administrasjon.

Strategi

- En moderne utstyrsark.
- Standardisere løsninger.

- Lavest mulig totale eierkostnader (TCO, Total Cost of Ownership)

Tiltak

- Følge opp rulleringsplan for pc-er
- Utarbeide utskiftingsplan for øvrig teknisk utstyr
- Følge opp innkjøpsavtaler

Det avsettes *kr 1 500 000* til investeringer i 2007.

20.3 Spesielle prosjekter

Tabell 20.2 Spesielle prosjekter

(i 1000 kr)

801	Benevnelse	RR 2005	Bud 2006	Rev 2006	Bud 2007	+/- 07-Rev 06	Avvik i %
-	Bedre service til brukerne	0	300	300	250	-50	-16,7 %
-	Finnmarksloven	2108	500	500	800	300	60,0 %
-	Manntallsprosjekt/Sametingsvalget 2005	663	0	0	0	0	-
-	Nye informasjonssystemer	1182	675	675	675	0	0,0 %
-	Vedlikehold av sametingsbygningen	0	400	400	900	500	125,0 %
-	Verktøy til søknadsbehandling i tilskuddsforvaltningen	0	0	0	250	250	-
Sum		3 953	1 875	1 875	2 875	1 000	53,3 %

20.3.1 Bedre service til brukerne

For 2006 ble det satt av midler til å utrede felles postmottak og felles telefonnummer. Utredningen ferdigstilles høsten 2006. Løsningen innføres i begynnelsen av 2007. Avhengig av hvilken løsning som velges vil det fordrer investeringer i utskifting av telefoni- og arkivløsninger.

På bakgrunn av dette avsettes det *kr 250 000* til innføring av felles telefonnummer og adresse til Sametinget i 2007.

20.3.2 Finnmarksloven

Sametinget setter av midler til å følge opp iverksettingen av finnmarksloven. Dette vil blant annet omfatte utarbeidelse og oppfølging av Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark, og kompetanseheving om loven. Videre vil en slik oppfølging kreve ekstra ressurser for å se til at det igangsettes en helhetlig gjennomgang av relevant lovgiving slik at disse er i samsvar med folkeretten og finnmarksloven. Det vil også være nødvendig med gjennomføring av konsultasjoner tilknyttet oppnevning og utarbeidelse av nærmere regler for Finnmarkskommisjon og Utmarksdomstol, og konsultasjoner om utarbeidelse av forskrifter og forhandlinger med Finland om fiske i Tana- og Neidenvassdraget.

Sametinget vil måtte ha en svært aktiv og direkte rolle i oppfølgingen av Stortingets vedtak om at regjeringen snarest mulig skal foreta en utredning og fremming av egen sak overfor Stortinget om samer og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark.

I 2007 avsettes det ekstramidler på *kr 800 000* til oppfølging av finnmarksloven i Sametinget.

20.3.3 Nye informasjonssystemer - Geografisk informasjonssystem (GIS)

I 2005 ble det igangsatt et prosjekt med å innføre GIS i Sametinget. Dette er et fellesprosjekt med Finnmark fylkeskommune, hvor vi i felleskap har ansatt og finansierer en felles GIS-

koordinator/prosjektleder for 2 år. Hensikten med å innføre GIS er å forenkle saksbehandlingen av alle plan- og arealsaker, jf. Sametingets budsjett 2005 og 2006 pkt 4.3.2. I 2007 ønsker vi å utrede muligheten for å utvikle GIS-verktøyet til andre bruk i andre saksområder. Eksempler på dette kan være samiske stedsnavn.

For å videreføre prosjektet i 2007 vil det være behov for til sammen *kr 675 000* som fordeler seg slik:

- Lisenser til kartgrunnlag (inngangsbillett Norge digitalt) og andre lisenser *kr 275 000* (årlig fremtidig kostnad)
- Oppfølging av ansatte (evaluering og kursing) og utredning for å utvikle GIS i Sametinget
- *kr 100 000*
- Lønn-, reiseutgifter og andre utgifter til GIS-koordinator/prosjektleder *kr 300 000*

20.3.4 Sametingsbygningen

Sametinget står selv som eier av sametingsbygningen i Karasjok. Dette innebærer at Sametinget slipper å betale månedlig husleie i Karasjok slik tinget gjør på andre tjenestesteder. Sametinget er selv ansvarlig for kostnader knyttet til løpende vedlikehold og mer langsiktige vedlikeholdsoppgaver. Planmessig vedlikehold vil over tid føre til at vedlikeholdskostnadene blir lavere. Utsettelse av vedlikeholdet for å spare penger er kortsiktig, og fører til økte kostnader i det lange løp.

Sametingsbygget er nå over 6 år, og behovet for å gjennomføre mer langsiktige vedlikeholdsoppgaver tiltar. I tillegg til å ha midler til planmessig vedlikehold, er det viktig at Sametinget har en beredskap i forhold til reparasjonsskader som for eksempel taklekkasje, oversvømmelse eller hærverk. Derfor er det nødvendig at Sametinget gjennom flere budsjettår avsetter midler som kan benyttes når større vedlikehold eller reparasjoner må tas. Det må foretas avsetninger over flere år for å bygge opp nok midler for vedlikehold som har et akseptabelt nivå.

Det er et stort behov for midler til kapitalkrevende investeringer i en slik monumental bygning. Etter hvert som bygningen blir eldre vil behovet for vedlikehold øke.

Det avsettes *kr 900 000* for ekstraordinære vedlikeholds- og reparasjonskostnader.

20.3.5 Verktøy til søknadsbehandling i tilskuddsforvaltningen

Sametingets tilskuddsforvaltning er en viktig del av Sametingets virksomhet. Tilskuddsordningene er utvidet betydelig den senere tid, noe man har merket i mengden av søknader til de ulike ordningene.

Riksrevisjonen har i sin revisjon av Sametingets tilskuddsforvaltning for 2005 påpekt flere forbedringsområder. Sametinget har derfor behov for et bedre saksbehandlingsverktøy for behandling av tilskuddsøknader. Ved bruk av riktig dataverktøy vil en kunne oppnå større kvalitet i tilskuddsforvaltningen. Dette vil også føre til en bedre kvalitetssikring av saksbehandlingen ved at det kobles opp mot offentlige og private registre, for eksempel Folkeregisteret og Brønnøysundregistrene. Ved bruk av et slikt system vil Sametinget oppfylle mange av de kriteriene Riksrevisjonen påpekte i sin rapport.

Innovasjon Norge har et system for sin saksbehandling som svarer til Sametingets behov. Sametinget vil foreta en vurdering om systemet eller andre systemer er aktuelle for Sametinget. Tekniske løsninger og krav i forhold til arkiv, innsyn m.m. må også vurderes.

Det er behov for midler til vurdering, planlegging, implementering og opplæring i bruken av et slikt system.

Det avsettes det *kr 250 000* til dette arbeidet i 2007.

21 Budsjettbehov 2008

Sametinget forventer at budsjettet for 2008 kompenseres for nasjonale satsinger og lønns- og prisstigning i forhold til bevilgningen i budsjettet for 2007. Justeringen må gjelde for alle de departement som har bevilgninger over Sametingets budsjett. I tillegg forventes det at budsjettet økes for å dekke inn budsjettbehovene som nevnt nedenfor.

Med utgangspunkt i rammen fra statsbudsjettet for 2007 har Sametinget valgt å prioritere enkelte områder for 2008-budsjettet. Rammen på post 50 bør økes med kr 39 600 000 i 2008. De prioriterte områdene er fordelt på de enkelte hovedområdene, og er som følger:

Tabell 21.1 Budsjettbehov 2008

(i 1000 kr)

Post	Benevnelse	Dept.	Bud 2008
01	Oppfølging av konsultasjonsavtalen	AID	2 000
100	Opplæring	KD/AID	8 000
150	Språk	KD/KKD/AID	5 100
200	Kultur	KKD	7 000
300	Næring	AID/KRD/FKD/ND/LD	7 000
400	Kulturminnevern	MD/KKD	5 800
450	Helse- og sosialsatsing	HOD	1 000
500	Samarbeidsavtale med fylkeskommune	AID/KRD	2 500
550	Internasjonalt arbeid	UD	1 200
Sum			39 600

AID	Arbeids- og inkluderingsdepartement
KD	Kunnskapsdepartement
MD	Miljøverndepartementet
KKD	Kultur- og kirke departementet
HD	Helse- og omsorgsdepartementet
KRD	Kommunal- og regionaldepartement
LD	Landsbruksdepartementet
UD	Utenriksdepartementet
FKD	Fiskeri- og kystdepartementet
ND	Næringsdepartementet

21.1 Post 01 Oppfølging av konsultasjonsavtalen

Konsultasjonsavtalen pålegger statlige myndigheter en plikt til å søke å komme til enighet med Sametinget i alle saker som spesielt angår samene før vedtak fattes. Ordinære høringsprosesser der samiske interesser har anledning til å uttale seg er ikke tilstrekkelig. Dette innebærer et stort ansvar både for statlige myndigheter og Sametinget. Konsultasjonsordningen innebærer at Sametinget og statlige myndigheter sammen skal utvikle et partnerskapsperspektiv. Arbeidet med konsultasjoner har medført økt aktivitet både fra Sametinget og statlige myndigheter. Ordningen har ført til at Sametinget er involvert tidligere i prosessen i mange saker. En slik involvering krever store ressurser fra Sametinget. Derfor er det behov for å styrke Sametingets arbeid med konsultasjonene.

For 2008 anslås behovet til *kr 2 000 000*.

21.2 Post 100 Opplæring

Skolen og barnehagen er en de viktigste arenaer for barn og unge. En god skole og barnehage er avgjørende for en god oppvekst og utvikling av en trygg identitet. Sametinget har store utfordringer innen opplæring. For å kunne møte disse utfordringene, er det nødvendig å øke Sametingets budsjett innenfor opplæring. Økningen av skal gå til oppfølging av Kunnskapsløftet og Barnehageløftet. Det er et stort behov for å øke produksjonen av læremidler, både innenfor barnehage, grunnskole og videregående opplæring. I tillegg skal økningen gå til å tiltak som stimulerer samisktalende til å ta førskolelærerutdanning. Dette fordi det er stor mangel på samisktalende ansatte i barnehager. Videre skal økningen dekke satsing innenfor samisk forskning. Samisk forskning er av stor betydning for å sikre en bærekraftig utvikling av samiske samfunn, og for å styrke samers evne til å mestre framtidens utfordringer. Sametinget har i dag ikke tilstrekkelige ressurser til å følge opp dette arbeidet.

Det nye vitenskapsbygget i Kautokeino vil være innflyttingsklart i slutten av 2008. Ved innflytting vil det foreligge et investeringsbehov for Sametingets kontorer i dette bygget. Flytting vil medføre betydelig økning i leiekostnadene for Sametinget.

For 2008 anslås behovet til *kr 8 000 000*.

21.3 Post 150 Språk

Bevaring og utvikling av samisk språk må skje kontinuerlig. Det er nødvendig å legge langsiktige mål for dette arbeidet. I de fleste sammenhenger er samisk et minoritetsspråk. Samtidig som språket må vernes, må det også revitaliseres, spesielt i de områdene hvor en hel generasjon har mistet sitt språk. Det er spesielle utfordringer i forhold til sørsamisk og lulesamisk. Den foreslåtte økningen for 2008 skal gå til kompetanseheving og utdanning innen sørsamisk og lulesamisk, etablering av samisk tolkeutdanning, etablering av språksentra og utvikling av stavekontroll for sørsamisk.

Sametinget vil at flere kommuner skal komme inn under forvaltningsområdet for samisk språk. Sametinget forventer å bli tilført midler når det blir innlemmet nye kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk.

For 2008 anslås behovet på *kr 4 100 000*. Dette inkluderer ikke innlemming av nye kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

I 2003 bestilte Sametinget ved e-sápmi prosjektet en utredning på kostnader forbundet med utvikling av samisk talesyntese. Utredningen konkluderer med at kostnadene vil ligge på ca kr 4 200 000. Samisk talesyntese vil være et nyttig spesialpedagogisk hjelpeverktøy og være til stor nytte også for folk som ønsker å lære seg samisk. Sametinget ønsker å sette i gang prosjektet på bakgrunn av utredningen, og beregner kostnadene i 2008 til å være på kr 1 000 000.

21.4 Post 200 Kultur

Samisk kunst og kulturliv er mangfoldig. Sametinget skal legge til rette for at dette mangfoldet blir ivaretatt og videreutviklet. Sametinget ser på lokale, regionale og nasjonale samiske institusjoner som viktige arenaer for utviklingen av samiske samfunn. Det er helt nødvendig å bygge opp en samisk infrastruktur. Den foreslåtte økningen for 2008 skal gå til styrking av Samisk kulturfond, bedre rammevilkår for samiske teatre og festivaler, bibliotek tjenester og samisk idrett.

For 2008 anslås behovet til *kr 7 000 000*.

21.5 Post 300 Næring

Gode rammebetingelser for bosetting, næringsliv og sysselsetting styrker det materielle kulturgrunnlaget. For Sametinget er målet å forbedre levevilkårene for det samiske folket. Den foreslåtte økningen i budsjettet for 2008 skal gå til styrking Samisk utviklingsfond. Fondet er det viktigste virkemiddelet Sametinget har innenfor næringsutvikling. Innenfor denne økningen vil verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner i samiske strøk vektlegges. I tillegg skal Sametinget satse på oppfølging av duodjiavtalen.

For 2008 anslås behovet til *kr 7 000 000*.

21.6 Post 400 Kulturvern

Mangfoldet av samiske kulturminner i Sápmi forteller om en langvarig samisk bruk av områdene. I den rådende historieskrivningen er imidlertid samisk historie sterkt underkommunisert. Det er stor mangel på kunnskap om samiske forhold og samisk historie i storsamfunnet. Den foreslåtte økningen i budsjettet for 2008 skal gå til samiske museer. Opptrappingsarbeidet for de samiske museene har ikke skjedd som forventet. Det er derfor behov for en relativt sterk økning til de samiske museene. Videre skal økningen gå styrking av arbeidet med reindriftens kulturlandskap, samisk bygningsvern og dokumentasjon av samiske kulturminner knyttet til utmarka.

For 2008 anslås behovet til *kr 5 800 000*.

21.7 Post 450 Helse og sosial

Et helhetlig og likeverdig helse- og sosialtilbud er en viktig premiss for et godt samfunn. Samer som urfolk har rettigheter regulert i nasjonal lovgivning og internasjonale konvensjoner. En sentral målsetting arbeidet for en likeverdig helse- og sosialtjeneste er å øke kunnskapen og forståelsen for behov og rettigheter til samiske tjenestemottakere. Den foreslåtte økningen i budsjettet for 2008 skal gå til prosjektmidlene innenfor helse- og sosialsektoren som Sametinget disponerer.

For 2008 anslås behovet til *kr 1 000 000*.

21.8 Post 500 Samarbeidsavtaler med fylkeskommunene

Sametinget ser det som viktig å inngå i et regionalt partnerskap med fylkeskommunene. Dette for å få en bred utvikling av samiske samfunn. Avtalene skal styrke samarbeidet og dermed gi felles og omforent innsats innenfor regionalutviklingen. Avtalene pålegger partene i fellesskap å utvikle det samiske samfunn i hele det samiske bosettingsområdet. For at Sametinget kan være en likeverdig og aktiv part i samarbeidet, forutsettes det virkemidler utover de rammer som Sametinget kan prioritere innenfor dagens budsjett til formålet. Det er derfor behov for økte midler.

For 2008 anslås behovet til *kr 2 500 000*.

21.9 Post 550 Internasjonalt arbeid

Sametinget vil aktivt delta i det internasjonale arbeidet med urfolksspørsmål. Internasjonalt er det økende anerkjennelse og styrking av urfolksrettigheter. Utviklingen på dette området skjer hurtig. Målet om aktiv deltakelse i internasjonalt arbeid innebærer en videreutvikling av eksisterende og nye samarbeid. Den foreslåtte økningen i budsjettet for 2008 skal gå til oppfølging av arbeidet med nordisk samekonvensjon og FN's urfolkserklæring. I tillegg skal økningen gå til å styrke Sametingets engasjement i nordområdesatsingen med spesiell vekt på miljø.

For 2008 anslås behovet til *kr 1 200 000*.

22 Samiske formål som finansieres over andre kapitler i statsbudsjettet

I den pågående samiske samfunnsoppbyggingen er det forhold som påvirker utviklingen også utenom Sametingets budsjett. Viktige i denne sammenhengen er oppbygging av en samisk infrastruktur, opplæring, forskning og et samisk medietilbud. Dette må regjeringen følge opp i budsjetttrammene til de institusjoner som ivaretar disse oppgavene.

22.1 Samisk infrastruktur

Det er helt nødvendig å bygge opp en samisk infrastruktur. Den samiske institusjonsbyggingen startet først på slutten av 70-tallet, og det er helt nødvendig at institusjonene blir prioritert og realisert. Samiske samfunn er avhengig av arenaer og møteplasser for utvikling. Møter mellom generasjoner, sosialisering og overføring og formidling av kunnskap vil stå sentralt i oppbyggingen av disse institusjonene.

For å kunne gi den samiske infrastrukturen et løft slik at vi kan komme opp på et nivå som er akseptabelt, er det et behov betydelige investeringer på dette feltet. Sametinget vil at disse samiske kulturbyggene prioriteres:

- Østsamisk museum
- Ája samisk senter
- Saemien Sijte
- Samisk kunstmuseum
- Vardobáiki

22.2 Samiske teatre

Samiske teatre har en sentral rolle i den samiske kulturen. De samiske teatrene spiller en viktig rolle som arenaer for formidling og opplevelse av scenekunst. Det samiske nasjonalteateret, Beaivváš Sámi Teáhter, må sikres et fundament som gjør teateret i stand til å betjene hele det samiske bosettingsområdet. Det må derfor prioriteres midler til dette.

22.3 Opplæring

Skolen er en av de viktigste arenaer for barn og unge, og en god skole er avgjørende for en god oppvekst og utvikling av en trygg identitet. Samiske elever skal ha rett til å få opplæring i og på samisk, uavhengig av bosted. Som en følge av dette må samiskopplæringen styrkes, både som første- og andrespråk. Det er viktig at det utvikles samiske læremidler innenfor alle fag. Den økonomiske rammen for opplæring må derfor utvides.

22.4 Forskning

Samiske samfunn står overfor raskere endringer. Kravene til fornying og innovasjon blir sterkere. Samisk forskning er av stor betydning for å sikre en bærekraftig utvikling av samiske samfunn, og for å styrke samers evne til å mestre framtidens utfordringer.

Det er et stort behov for kunnskap om samiske forhold, både i samiske samfunn, men også i storsamfunnet. For å dekke dette behovet er det viktig at den totale samiske forskningsinnsatsen

økes. I tillegg til sterkere satsing på et samisk forskningsprogram og økt prosjektfinansiering er det nødvendig med koordinert institusjonssatsing og institusjonsoppbygging, samt utvikling av samisk som vitenskapsspråk.

De samiske forskningsmiljøene er relativt små og er derfor spesielt utsatt for endringer av rammevilkår, både strukturelle og økonomiske. Forutsigbarheten for samisk forskning må økes.

22.5 Samisk medietilbud

Medienes rolle i et samfunn er å bringe informasjon og å skape opinion. I tillegg til dette er mediene ofte språkmodeller. De samiske mediene har et stort behov for medarbeidere med god språklig kunnskap i tillegg til gode journalistiske egenskaper. Gode rammevilkår for de samiske mediene er derfor meget viktig for å sikre god kvalitet. Samiske mediebedrifter er ofte relativt små og blir lite synlige i dagens medietilbud. For å kunne være mer synlig i mediebildet i dag er det behov for en samiskspråklig dagsavis. Pressestøtten bør innrettes slik at dette kan oppnås.

Behandlingen av saken ble avsluttet 29.11.06. kl. 19.30

Originalspråk: Norsk

Sak 47/06

Forslag til Varangerhalvøya og Seiland nasjonalparker i Finnmark

Arkivsaknr.
04/2277

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	30.10.06	R 113/06
Nærings- og kulturkomiteen	13.-16.11.06	013/06
Sametingets plenum	28.11.- 1.12.06	47/06

Saken påbegynt onsdag 29.11.06 kl. 19.40

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Sametingsrådet	Sak R 113/06
2	20.08.04	Sametingsrådet Direktoratet for naturforvaltning	Sak R 065/04: Forslag til opprettelsen av Seiland nasjonalpark i Finnmark - Sentral høring
3	23.02.05	Sametinget	Sak 13/05: Retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder
4	23.02.05	Sametinget	Sak 14/05: Forslag til opprettelsen av Varangerhalvøya nasjonalpark i Finnmark fylke - Sentral høring
5	14.03.05	Sametinget Miljøverndepartementet	Retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder
6	15.03.05	Sametinget Miljøverndepartementet	Anmodning om møte med Miljøverndepartementet ved statsråden
7	26.08.05	Sametinget/ Miljøverndepartementet	Rutiner for verneplanarbeid i samiske områder
8	26.08.05	Sametinget/ Miljøverndepartementet	Konsultasjonsmøte om: Verneplan for Varangerhalvøya, Seiland, og rike lauvskoger i Finnmark
9	03.10.05	Miljøverndepartementet Fylkesmannen i Finnmark	Verneplan for Varangerhalvøya og Seiland nasjonalparker – konsultasjoner om samiske interesser
10	01.11.05	Sametinget/ Fylkesmannen i Finnmark	Protokoll fra konsultasjon mellom Fylkesmannen i Finnmark og Sametinget
11	29.11.05	Sametinget Miljøverndepartementet	Vedrørende retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder
12	09.12.05	Fylkesmannen i Finnmark	Møte med reinbeitedistrikt 6 om etablering

			av nasjonalpark på Varangerhalvøya
13	07.02.06	Fylkesmannen i Finnmark	Møte med reinbeitedistrikt 23 A og B om etablering av nasjonalpark på Seiland
14	20.03.06	Miljøverndepartementet Sametinget	Verneplan for Seiland til Sametinget
15	28.06.06	Miljøverndepartementet Sametinget	Verneplan for Varangerhalvøya til Sametinget
16	10.08.06	Sametinget Miljøverndepartementet	Møte om nasjonalparker i samiske områder m.m.
17	03.04.06	Miljøverndepartementet Sametinget	Forslag av 03. april 2006 til retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder
18	05.09.06	Sametinget/ Miljøverndepartementet	Referat fra møtet mellom miljøvernminister Helen Bjørnøy og visepresident i Sametinget Johan Mikkel Sara om vernarbeid etter naturvernloven, vårjakt på ender i Kautokeino og vindmøller i samiske områder
19	27.09.06	Sametinget/ Miljøverndepartementet	Protokoll fra konsultasjonsmøte mellom Sametinget og miljøverndepartementet 27. september 2006
20	02.10.06	Miljøverndepartementet Fylkesmennene	Det videre arbeid med verneplaner etter naturvernloven i samiske områder
21	20.10.06	Miljøverndepartementet Sametinget	Oversendelse av dokumentene for verneforslagene for Seiland og Varangerhalvøya
22	20.10.06	Miljøverndepartementet Sametinget	Forskrift om vern av Seiland nasjonalpark i Alta, Hammerfest og Kvalsund kommuner, Finnmark fylke
23	20.10.06	Miljøverndepartementet Sametinget	Opprettelse av Seiland nasjonalpark/Sievjju álbmotmeahcci i Alta, Hammerfest og Kvalsund kommuner i Finnmark fylke
24	20.10.06	Miljøverndepartementet Sametinget	Forskrift om vern av Varangerhalvøya nasjonalpark/ Várnjårgga álbmotmeahcci i Båtsfjord, Unjárgga/Nesseby, Vadsø og Vardø kommuner i Finnmark fylke
25	20.10.06	Miljøverndepartementet Sametinget	Verneplan for Varangerhalvøya nasjonalpark/ Várnjårgga álbmotmeahcci i Båtsfjord, Unjárgga/Nesseby, Vadsø og Vardø kommuner, Syltefjorddalen naturreservat/Oarddu luondumeahcci i Båtsfjord kommune og Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde/ Biezavuona – Oardduvuona suodjemeahcci i Båtsfjord og Vardø kommuner, Finnmark fylke.
26	31.10.06	Sametinget Miljøverndepartementet	Seiland nasjonalpark

II Forslag og merkander

Sametingsrådets forslag til innstilling overfor komiteen:

Sametinget viser til utkast til forskrift til verneplan for Varangerhalvøya nasjonalpark, Syltefjorddalen naturreservat og til vern av Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde med tilhørende utkast til foredrag til kongelig resolusjon, av 20. oktober 2006. Sametinget viser også til utkast til forskrift til verneplan for Seiland nasjonalpark med tilhørende utkast til kongelig resolusjon av 20. oktober 2006.

Sametinget fastslår at verneplanene omfatter arealer som er samiske bruks- og bosettingsområder i Finnmark fylke. Og viser til at samer til alle tider har brukt naturen, og at samiske samfunn fortsatt har et nært tilknytningsforhold til naturen. Vår kultur er spesielt avhengig av naturen, landskapet og naturressursene. Naturen danner et grunnlag for tradisjonelle kunnskaper, næringsvirksomhet, levemåter og opplevelse av fortiden.

Sametinget erkjenner at områdevern er et virkemiddel for å verne om det biologiske mangfoldet, samtidig som at områder sikres mot naturinngrep som truer verneformålet. Vern kan også medvirke til å beskytte de materielle forutsetningene for opprettholdelse, utvikling og videreføring av samisk kultur.

Sametinget vil understreke at naturvern i samiske områder fordrer en dynamisk og sektorovergripende politikk og forvaltning, der både urfolksrettigheter, kulturvern og naturforvaltning må ses i sammenheng. Dette er viktig både fordi samisk kultur kan sies å være nært knyttet til naturen, og fordi internasjonale miljøkonvensjoner må ses i sammenheng med urfolksrettighetene.

Sametinget konstaterer at nasjonalparkvernet foreslås utformet slik at det ikke er hinder for tradisjonell samisk bruk av områdene. Det konstateres videre at den samiske tilstedeværelsen og bruken i områdene anerkjennes og synliggjøres, og at det vedgås at dette i stor grad har bidratt til å opprettholde naturverdiene i området. Sametinget vil framheve betydningen av at bevaring av levesettet og kulturen til urfolk bidrar til bevaring av biologisk mangfold, og omvendt.

Sametinget vil fremheve at konsultasjonene med Miljøverndepartementet har vært nyttig i arbeidet med å finne frem til omforente løsninger. Sametinget vil imidlertid påpeke at det fremdeles gjenstår en del uløste problemstillinger i forhold til de pågående konsultasjonene om Sametingets forslag til retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder. Sametinget forutsetter at de løsninger som konsultasjonspartene kommer frem til på et senere stadium blir harmonisert og implementert i det videre arbeidet med forvaltningsmodeller og forvaltningsplaner for Seiland og Varangerhalvøya nasjonalparker.

Sametinget forutsetter at det skal kjøres nye prosesser dersom det, etter kartleggingen av eksisterende bruks- og eierrettigheter, jf. kapittel 5 i lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven), viser seg at det er andre en Finnmarkseiendommen som eier hoveddelen av grunnen som verneområdene er etablert på.

Det forutsetter videre at Direktoratet for naturforvaltning i konsultasjoner med Sametinget, fastsetter hvem som skal være forvaltningsmyndighet av verneområdet, og at de samiske interessene sikres i den forvaltningsordningen som etableres. Sametinget er tydelig på at forvaltningsregime ikke må virke fremmedgjørende, men styrkende for samisk kultur med næringer og samfunnsliv.

Sametinget kan på denne bakgrunn gi sin tilslutning til at utkastene til verneplanene kan vedtas av Kongen i statsråd slik de nå foreligger.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Forslag

Komiteen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Lene Hansen, Susanne Amalie Andersen, Klemet Erland Hætta, Jarle Jonassen, Tor Mikalsen og Miriam Paulsen, Arbeiderpartiet (DnA), Marianne Balto, Henrik Eriksen, Marit Kirsten A. Gaup, Knut Store, Anders Urheim og Per Edvind Varsi, Kautokeino flyttsameliiste Per Andersen Bæhr, og Senterpartiet Olaf Eliassen.

Forslag 1

Nyansering i rådets forslag, 2. avsnitt (kursiv):

Sametinget fastslår at verneplanene omfatter arealer som er samiske bruks- og bosettingsområder i Finnmark fylke. *Sametinget* viser til at samer til alle tider har brukt *og høstet* av naturen, og at samiske samfunn har et nært tilknytningsforhold til naturen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet (DnA), Marianne Balto, Henrik Eriksen, Marit Kirsten A. Gaup, Knut Store, Anders Urheim og Per Edvind Varsi

Forslag 2

Slik det også går frem i protokoll fra konsultasjoner mellom Sametinget og Miljøverndepartementet, er det i Nesseby kommune enkelte områder i Verneplanen fortsatt særdeles aktivt i bruk i forbindelse med høsting av utmarka. Denne bruken må ikke innskrenkes av verneplanen da innhøstingen her er en del av befolkningens eksistensgrunnlag.

Avstandene til enkelte innhøstingsområder er slik at det er behov for frakt av tyngre lass, inklusive innhøstingslass. Denne fraktingen må heller ikke innskrenkes for befolkningen som har brukt områdene aktivt før verneplanen blir vedtatt.

Det kan nevnes at det gjennom alders tid bruk er opparbeidet traseer i området som bør kunne anvendes også i fremtiden.

Komiteens innstilling forøvrig

Komiteen har forøvrig ingen merknader eller forslag til saken og tilråder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Nærings- og kulturkomiteens forslag 1 ble enstemmig vedtatt.
- Nærings- og kulturkomiteens forslag 2 ble forkastet med 19 stemmer. 15 stemte for.
- Komiteens innstilling forøvrig, ble enstemmig vedtatt

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Knut Store, saksordfører	
2	Tor Mikalsen	
3	Bjarne Store-Jakobsen	
4	Gunn-Britt Retter	
5	Magnhild Mathisen	
6	Lene Hansen	
7	Per Edvin Varsi	
8	Jánoš Trosten	
9	Willy Ørnebakk	
10	Isak Mathis O. Hætta	
11	Terje Tretnes	
12	Mikkel Nils A. Sara	
13	Bjarne Store-Jakobsen	
14	Olaf Eliassen	
15	Berit Marie P. E. Eira	
16	Isak Mathis O. Hætta	
17	Johan Mikkel Sara	
	Olaf Eliassen, til forretningsorden	
	Bjarne Store-Jakobsen, til forretningsorden	
	Jánoš Trosten, til forretningsorden	
18	Knut Store, saksordfører	
	Olaf Eliassen, til forretningsorden	
	Jánoš Trosten, til forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

Sametinget viser til utkast til forskrift til verneplan for Varangerhalvøya nasjonalpark, Syltefjorddalen naturreservat og til vern av Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde med tilhørende utkast til foredrag til kongelig resolusjon, av 20. oktober 2006. Sametinget viser også til utkast til forskrift til verneplan for Seiland nasjonalpark med tilhørende utkast til kongelig resolusjon av 20. oktober 2006.

Sametinget fastslår at verneplanene omfatter arealer som er samiske bruks- og bosettingsområder i Finnmark fylke. Sametinget viser til at samer til alle tider har brukt og høstet av naturen, og at samiske samfunn fortsatt har et nært tilknytningsforhold til naturen. Vår kultur er spesielt avhengig av naturen, landskapet og naturressursene. Naturen danner et grunnlag for tradisjonelle kunnskaper, næringsvirksomhet, levemåter og opplevelse av fortiden.

Sametinget erkjenner at områdevern er et virkemiddel for å verne om det biologiske mangfoldet, samtidig som at områder sikres mot naturinngrep som truer verneformålet. Vern kan også medvirke

til å beskytte de materielle forutsetningene for opprettholdelse, utvikling og videreføring av samisk kultur.

Sametinget vil understreke at naturvern i samiske områder fordrer en dynamisk og sektorovergrepene politikk og forvaltning, der både urfolksrettigheter, kulturvern og naturforvaltning må ses i sammenheng. Dette er viktig både fordi samisk kultur kan sies å være nært knyttet til naturen, og fordi internasjonale miljøkonvensjoner må ses i sammenheng med urfolksrettighetene.

Sametinget konstaterer at nasjonalparkvernet foreslås utformet slik at det ikke er til hinder for tradisjonell samisk bruk av områdene. Det konstateres videre at den samiske tilstedeværelsen og bruken i områdene anerkjennes og synliggjøres, og at det vedgås at dette i stor grad har bidratt til å opprettholde naturverdiene i området. Sametinget vil framheve betydningen av at bevaring av levestedet og kulturen til urfolk bidrar til bevaring av biologisk mangfold, og omvendt.

Sametinget vil framheve at konsultasjonene med Miljøverndepartementet har vært nyttig i arbeidet med å finne frem til omforente løsninger. Sametinget vil imidlertid påpeke at det fremdeles gjenstår en del uløste problemstillinger i forhold til de pågående konsultasjonene om Sametingets forslag til retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder. Sametinget forutsetter at de løsninger som konsultasjonspartene kommer frem til på et senere stadium blir harmonisert og implementert i det videre arbeidet med forvaltningsmodeller og forvaltningsplaner for Seiland og Varangerhalvøya nasjonalparker.

Sametinget forutsetter at det skal kjøres nye prosesser dersom det, etter kartleggingen av eksisterende bruks- og eierrettigheter, jf. kapittel 5 i lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven), viser seg at det er andre enn Finnmarkseiendommen som eier hoveddelen av grunnen som verneområdene er etablert på.

Det forutsettes videre at Direktoratet for naturforvaltning i konsultasjoner med Sametinget, fastsetter hvem som skal være forvaltningsmyndighet av verneområdet, og at de samiske interessene sikres i den forvaltningsordningen som etableres. Sametinget er tydelig på at forvaltningsregime ikke må virke fremmedgjørende, men styrkende for samisk kultur med næringer og samfunnsliv.

Sametinget kan på denne bakgrunn gi sin tilslutning til at utkastene til verneplanene kan vedtas av Kongen i statsråd slik de nå foreligger.

Behandlingen av saken ble avsluttet 30.11.06. kl. 09.10.

Originalspråk: Norsk

Sak 48/06

Videregående opplæring som aktør innen samfunns- og næringsutvikling i Sápmi - diskusjonsgrunnlag

Arkivsaknr.
06/3881

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	09.10.06	R 108/06
Sametingets plenum	28.11. - 1.12.06	48/06

Saken påbegynt 30.11.06 kl. 09.10

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	09.10.06	Sametingsrådet	R 108/06
2	27.11.03	Sametinget	Sak 45/03 Prinsipper og retningslinjer for videregående opplæring for den samiske befolkning,
3		Sametinget	Kunnskapsløftet - oversikt for arbeidet med samisk innhold per oktober 2006
4	Okt.06	Sametinget	Dokumenter med overordnede føringer m.v. - et utvalg av momenter
5	13.10.05	Regjeringen	Politisk plattform for en flertallsregjering utgått av Arbeiderpartiet, Sosialistisk venstreparti og Senterpartiet – Soria Moria-erklæringen
6			Opplæringsloven, kapittel 6
7	28.08.2006	Guovdageainnu meahccásteaddji searvi	Joatkkaoahppofálaldat meahccásteamis
8	14.09.2006	Sametinget	Driftstilskudd til utmarksnæring i samiske bosettingsområder
9	01.01.05	Sametinget	Retningslinjer for samisk utviklingsfond
10		Sametinget	Midlertidige retningslinjer for driftsstøtte til utmarksnæring - Samediggi sak 09/06
11	2005	Sametinget og Finnmark fylkeskommune	Samarbeidsavtale mellom Finnmark fylkeskommune og Sametinget, 2005
12	27.11.02	Sametinget og Troms fylkeskommune	Avtale om samarbeid mellom Sametinget og Troms fylkeskommune, 2002
13	12.06.06	Sametinget og Nordland fylkeskommune	Samarbeidsavtale mellom Nordland fylkeskommune og Sametinget, 2006

14	11.02.05	Sametinget og det sørsamiske området	Åarjelsaemieh samarbeidsavtale – Samarbeidspartene er Sametinget i Norge, Nordland fylkeskommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune, 2005
15	17.01.2005	Utdanningsdirektoratet	Kompetanseplattform for duodjifaget
16	17.01.2005	Utdanningsdirektoratet	Kompetanseplattform for reindrifsfaget
17	20.04.2006	Sametinget	Læreplan samisk som førstespråk
18	20.04.2006	Sametinget	Læreplan samisk som andrespråk
19	17.01.2005	Utdanningsdirektoratet	Kompetanseplattform for reiselivsfaget

Innledning

Det vises til vedlagte prinsipper og retningslinjer, oversikt over arbeidet med Kunnskapsløftet per oktober 2006 og et utvalg av dokumenter med overordnede føringer.

I tilknytning til Kunnskapsløftet utarbeides det nye læreplaner for grunnsopplæringen. Det er utarbeidet læreplaner for fellesfag, og det er satt i gang arbeid med nasjonale og særskilte samiske læreplaner for yrkesfag. De nasjonale planene utformes som universelle læreplaner med generelle kunnskapsmål, kunnskapsmål som enten gir pålegg om opplæring om samiske forhold eller gir mulighet til samisk og lokal tilpassing. I tillegg til særskilte samiske læreplaner for reindrift og duodji, er det på grunn av forhold i strukturen for kunnskapsløftet og etter innspill fra andre, aktuelt å utvikle egne samiske læreplaner for medier og kommunikasjon, reiseliv, naturforvaltning og utmarksfag. Det kan også være aktuelt med andre særskilte samiske fag.

Sametinget har inngått samarbeidsavtaler med fylkeskommuner, utarbeidet retningslinjer for næringsstøtte og gjort prinsippvedtak for ulike samfunns- og næringsområder. I tillegg til prinsipper og retningslinjer for videregående opplæring for den samiske befolkning og bestemmelser i opplæringslova, er det gitt føringer i en rekke dokumenter.

Kunnskapsløftet søkes utviklet slik at reformen skal oppfylle Sametingets visjon for videregående opplæring for samer:

Videregående opplæring for den samiske befolkningen skal styrke og utvikle samisk språk og kultur, gi rom for tradisjonskunnskap og utvikle en trygg samisk identitet hos den enkelte. Opplæringen skal forberede til yrke og samfunnsliv i et flerkulturelt og flerspråklig samfunn, og legge grunnlag for høgre utdanning. Den skal fremme likeverd og likestilling, åndsfrihet og toleranse, samarbeid mellom folkegrupper og over landegrensene og fremme økologisk forståelse og respekt.

Læreplaner skal angi formål for faget både i et samfunns- og individperspektiv. Det er gitt føringer i en rekke dokumenter. Her nevnes spesielt Sametingets prinsipper og retningslinjer for videregående opplæring for samer, opplæringslovens kapittel 6, samarbeidsavtaler med fylkeskommuner i samiske områder og regjeringens politisk plattform – Soria Moria erklæringen, hvor det blant annet heter at regjeringens vil:

- *at Sametinget skal ha reell innflytelse på utforming av jordbruks-, reindrifts- og fiskeripolitikken, og på forvaltningen av avgjørende ressurser for samisk samfunnsliv*
- *sette i verk et verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner i samiske strøk*
- *satse på samisk reiselivsutvikling som skal sikre og styrke næringslivet i samiske områder*

Det er ønskelig å drøfte hvordan Sametinget skal følge opp sin visjon og sine føringer gitt i prinsipper og retningslinjer for videregående opplæring for den samiske befolkning i det videre arbeidet med Kunnskapsløftet.

Drøftingsgrunnlag

Av hensyn til pågående arbeid, er det ønskelig med signaler om hvilke yrker og hvilket samfunn den videregående opplæringen skal forberede samisk ungdom til. Hvilke scenarier har vi for det fremtidige samiske samfunnet? Hvilken rolle har videregående opplæring for den samiske befolkning i et 10 års perspektiv? Hvordan skal videregående opplæring for den samiske befolkning bygges opp?

Noen aktuelle problemstillinger

Opplæringen skal forberede til yrke og samfunnsliv i et flerkulturelt og flerspråklig samfunn, jf sak 45/03.

- Hva kjennetegner samfunnslivet i et flerspråklig og flerkulturelt samfunn, og i hvilke yrker finner vi den samiske befolkningen om 10 år?
- På hvilke områder er det behov for utdanning blant samer, og hvilke yrkesfaglige utdanningstilbud er det behov for blant samer?
- Hvilke samiske tilbud er det behov for i og utenfor ulike samiske områder?
- For hvilke fagområder i videregående opplæring er det behov for utvikling av læreplaner for særskilte samiske fag og samisk innhold i fag?

Hovedregelen er at fylkeskommunen skal oppfylle retten til videregående opplæring etter opplæringslova for alle som er bosett i fylkeskommunen. Fylkeskommunen skal planlegge og bygge ut det videregående opplæringstilbudet under omsyn til blant annet nasjonale mål, ønskene til søkerne og det behovet samfunnet har for videregående opplæring i alle utdanningsretninger og for ulike aldersgrupper, jf opplæringsloven § 13-3. Departementet kan gi forskrifter om at visse skoler skal tilby opplæring i eller på samisk eller i særskilte samiske fag i den videregående opplæringa innenfor visse kurs eller for visse grupper. Fylkeskommunen kan også ellers tilby slik samisk opplæring, jf opplæringsloven § 6-3.

- Hvilke av følgende organer skal ha ansvar for videregående opplæring for samer:
 - fylkeskommunen, staten eller samiske organer?
- Hva skal de ulike aktørene eventuelt ha ansvar for med hensyn til opplæring i og på samisk, samiske fag og voksenopplæring for samer?

Momenter fra denne drøftingen vil danne grunnlag for det videre arbeidet med utvikling av videregående tilbud for den samiske befolkning.

III Votering

Av 43 representanter var 32 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Jarle Jonassen, saksordfører	Egil Olli
	Jarle Jonassen	
2	Hilde Anita Nyvoll	
3	Synnøve Solbakken-Härkönen	Kjersti Myrnes Balto
		Per Edvin Varsi
		Susanne Amalie Andersen
	Synnøve Solbakken-Härkönen	
4	Bjarne Store-Jakobsen	
5	Tone Finnesen	
6	Kirsten Appfjell-Eira	Jørn Are Gaski
7	Anders Urheim	
8	Gunn-Britt Retter	Jánoš Trosten
		Per Edvin Varsi
	Gunn-Britt Retter	
9	Magnhild Mathisen	
10	Olaf Eliassen	
11	Jánoš Trosten	
12	Jarle Jonassen, saksordfører	
	Anders Urheim, til forretningsorden	

Behandlingen av saken ble avsluttet 30.11.06. kl. 10.20.

Originalspråk: Norsk

Sak 49/06

Sametingsrådets melding om internasjonal satsningsområder

Arkivsaknr.
05/467

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	09.10.06	R 105/06
Nærings- og kulturkomiteen	13.-16.11.06	014/06
Sametingets plenum	28.11.- 1.12.06	49/06

Saken påbegynt 30.11.06 kl. 10.20.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	09.10.06	Sametingsrådet	R 105/06

II Forslag og merkander

Sametingsrådets forslag til innstilling overfor komiteen:

Sametinget viser til sine merknader og gir ellers sin tilslutning til Sametingsrådets melding om internasjonale satsningsområder.

1. Innledning

Samene er et urfolk i fire land. Den grenseoverskridende dimensjonen bør derfor være en del av det samiske samfunnslivet.

Urfolk i verden lever under svært ulike, og ofte vanskelige livsvilkår. En internasjonal regulering av statenes håndtering og samhandling med urfolk har derfor vært av svært stor betydning for verdens urfolk. Dette både for å bli akseptert som urfolk og for at statene i sin politikktutforming respekterer urfolks særskilte posisjon og interesser som folk. Dette inkluderer kjønnsperspektivet, og barns og unges oppvekstvilkår.

Selve eksistensen og tilværelsen til urfolksgruppene bygger på utvikling og hvordan utvikling forankres lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Fleksibilitet og omstilling, kontinuitet og fornyelser er sentrale begreper for formingen av morgendagens urfolkssamfunn. For noen urfolksgrupper har utviklingen av det moderne fellesskapet vært en selvfølge, mens for andre har samfunnsendringer

medført uløselige dilemma og opplevelser av ikke å mestre den nye tid. Mange opplever å ikke få ta del i velstandsutviklingen, det er for eksempel klare paralleller mellom fattigdom og urfolk. Og mange er også fremmedgjort i forholdet til det moderne teknologiske samfunnet som har tatt form de siste tiårene.

Globalisering har blitt en nytt begrep som omfatter mange verdensomspennende endringsprosesser. Det betegner en prosess hvor ulike deler av verden stadig blir mer sammenvevd, og der nasjonale grenser på mange områder er i ferd med å bli overskredet eller visket ut. Globalisering innebærer at det som skjer på den ene eller andre siden av jorden får virkninger for alle, men på en raskere og mer omfattende måte enn tidligere. Dette fordrer enda sterkere krav til tilpasninger. For urfolk gir dette utfordringene som må knyttes opp til makt og kapasitet over å bestemme over egen livssituasjon. Urfolkets utgangspunkt er at utvikling må stå i forhold til lokale, tradisjonelle og kollektive verdier som legger grunnlaget for urfolkets livsgrunnlag. For å oppnå dette må urfolk delta i prosessene på alle nivåer.

Samenes kulturelle mobilisering, som skjøt ny fart fra slutten av 1960-tallet, medførte et klart behov for å internasjonalisere kampen for kulturell overlevelse og utvikling. Samesak ble i økende grad urfolkssak. De samiske organisasjonene arbeidet fra 1970-tallet aktivt for å delta i det internasjonale urfolksarbeidet blant annet gjennom stiftelsen av Verdensrådet for urfolk (WCIP) i 1975. Seinere har urfolk arbeid med ILO-konvensjonen nr. 169, urfolkserklæring og den dynamiske utviklingen av FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966. Det internasjonale urfolksarbeidet, og samenes deltakelse i dette, har hatt direkte betydning for samenes situasjon. Dette kom svært tydelig fram i prosessen som ledet fram til finnmarksloven i 2005. Både ILO, FNs rasediskrimineringskomite, FNs spesialrapportør for urfolks menneskerettighetssituasjon og internasjonale folkerettseksperters sine uttalelser og anbefalinger var av avgjørende betydning for at samiske rettigheter ble anerkjent i den grad de ble vedtaket av finnmarksloven.

Svært grovmasket kan det være grunn til å ha følgende utgangspunkt i vektlegging av hvilke interesser de ulike samiske institusjonene primært representerer internasjonalt:

- Sametinget i Norge representerer interessene til samene i Norge
- Samisk parlamentarisk råd representerer interessene til samene som urfolk
- Samerådet er et samarbeidsorgan for de samiske organisasjonene i Finland, Norge, Sverige og Den Russiske Føderasjon.

Samisk parlamentarisk råd

Sametingene i Finland, Sverige og Norge har opprettet et felles samarbeidsorgan, Samisk parlamentarisk råd. Rådet er et institusjonalisert samarbeid mellom sametingene i saker som berører samer i flere stater eller samene som ett folk. Sekretariatsfunksjonen følger det sameting som har presidentvervet. Samisk parlamentarisk råd vil være et viktig organ i det nye nordiske samarbeidet framover, og vil også ha betydning i en internasjonal sammenheng. Det er derfor viktig at rådet har gode samarbeidsvilkår og utviklingsmuligheter

Samisk parlamentarisk råd har ikke et eget sekretariat med egen kompetanse og egen kapasitet til å være en aktiv aktør internasjonalt. Sametinget på norsk side har sammenliknet med sametingene i de andre nordiske landene flere ressurser og gjennom dette har Sametinget i Norge større muligheter for å arbeide med samiske rettigheter i Norden. Sammen med sametingene i Finland og Sverige er det derfor viktig at sametinget i Norge har et bevist forhold til å ivareta allsamiske urfolksinteresser.

Samerådet

Samerådet er en fellessamisk kulturpolitisk og politisk institusjon ved at det er et samarbeidsorgan for de samiske organisasjonene i Finland, Norge, Sverige og Den Russiske Føderasjon. Internasjonal betegnes Samerådet som en NGO, non-governmental organization. Rådets overordnede målsetning er å ivareta samenes interesser som ett folk, styrke samenes samhörighet over grensene og arbeide for at samene også i framtiden erkjennes som ett folk. Samerådet er en svært viktig og anerkjent

urfolksaktør internasjonalt. Samerådet har både høy kompetanse og et bredt internasjonalt nettverk. Sametinget og Samerådet samarbeider på en del internasjonale saksområder, og har litt ulike roller som i stor grad utfyller hverandre. Det sees som viktig at dette videreføres og videreutvikles.

Sametinget samhandler og samarbeider også med andre samiske- og urfolks organisasjoner, institusjoner og nettverk som jobber grenseoverskridende². Informasjonsutveksling og et kreativt samspill med de frivillige organisasjonene og institusjonene vil være avgjørende for å nå fram med samiske posisjoner på den internasjonale arenaen. Sametingsrådet vil styrke den fremtidige dialogen og samarbeidet med disse ulike organene, innbefattet også nye institusjoner.

Nordisk samisk samarbeid

Myndighetene i Sverige, Finland og Norge har hatt et samarbeid om samiske spørsmål siden Nordisk samarbeidsorgan for same- og reindriftsspørsmål ble opprettet ved Kgl. res. i 1964. Dette samarbeidsorganet har vært et kontaktorgan på embetsnivå mellom de tre landenes regjeringer for informasjon og diskusjon. Samarbeidsutvalget ble i 2001 erstattet av Nordisk embetsmannsorgan for samiske spørsmål som også har representasjon fra sametingene.

I 2000 ble det etablert et fast samarbeid mellom sametingspresidentene og ministrene som har ansvaret for samiske saker i Finland, Sverige og Norge. Ministrene og sametingspresidentene møtes regelmessig for å orientere om, drøfte og behandle samiske spørsmål av felles interesse. Målsettingen med det nye nordiske samarbeidet er å styrke og utvikle det samiske folkets språk, kultur, næringer og samfunnsliv. Samarbeidet har uformell, men nær tilknytning til Nordisk Ministerråd. Forberedelse og oppfølging av saker ivaretas av Nordisk embetsmannsorgan for samiske spørsmål. Ansvaret for sammenkalling og ledelse av møtene går på omgang mellom de tre landene

Samarbeidsavtalene med fylkeskommunene

I avtalene om samarbeid mellom Sametinget og de nordlige fylkeskommunene er det nedfelt strategier som omhandler internasjonale forhold, herunder spesielt i forhold nordområdeutviklingen og urfolksdimensjonen i Barentssamarbeidet. Men også i forhold til annet grenseoverskridende samarbeid som det arktiske samarbeidet, EU og Nordkalottsamarbeidet.

I samarbeidsavtalene nevnes særskilt de grenseoverskridende dimensjonene i forhold til olje og gass, miljø- og ressurovervåking, forvaltning av marine ressurser, herunder fiskeriene, urfolkenes språk, kultur, utdanning, rettigheter, infrastruktur, næringer og samfunn.

Avgrensning mot kommunene, institusjoner og det sivile samfunnet

Meldinga fokuserer i liten grad på partnerskapet mellom Sametinget og lokale myndigheter i nord, institusjoner, privat sektor og det sivile samfunnet.

Sametinget i Norge

Sametinget vil være med å rette søkelys på de vanskelige forhold verdens urfolk lever under. For et representativt folkevalgt organ som Sametinget vil en måte å vise solidaritet med andre urfolk være å framstå som en sterk og aktiv pådriver for at Norge, sammen med andre progressive stater, går foran og setter en standard som andre urfolk kan vise til og hente erfaring fra. Sametinget i Norge kan aldri akseptere løsninger for samene i Norge som svekker de internasjonale standarder som allerede er satt. Det er også slik at situasjonen for samene i de andre statene i større grad enn mye annet kan påvirke utviklingen for samene i Norge, og det er derfor viktig at slikt arbeid også gis nødvendig prioritet.

² For eksempel kvinneorganisasjonene Sámi NissonForum og Sàráhka, Sámi Instituhtta - Nordisk Samisk Institutt, GÁLDU - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, Sámi allaskuvla - Samisk høyskole, Verdens reindriftsunion, Internasjonalt fag- og formidlingssenter for reindrift, Ridđu Ridđu, Àrran – lulesamisk senter, SEG - Samisk nærings- og utredningssenter, Samiske instiusjoners nordområdenettverk, BIPO - Barents Indigenous Peoples Office, m.fl.

Når Sametingets internasjonale stasjonsområder skal utformes, vil dette måtte skje ut fra en vurdering om hvordan dette vil innvirke på samene i Norge, samene som urfolk eller urfolk generelt. Samene i Norge sine interesser og samene som urfolk sine interesser vil naturlig nok kunne gli over i hverandre og ha ulik vekt i ulike sammenhenger. Denne distinksjonen mellom hva Sametinget representerer kan ikke være skarp. Det er imidlertid ingen tvil om at det er et bredt felt av internasjonale spørsmål og arenaer som er av betydning for samer som urfolk. Sametinget vil på grunn av begrenset kapasitet måtte foreta prioriteringer for å rette sin innsats mot områder som kan ha best effekt.

Sametingsrådet ser tre hovedområder som helt sentrale satsinger i sitt internasjonale arbeid:

- styrkingen av menneskerettighetene for urfolk.
- en bærekraftig utvikling som trykker det materielle grunnlaget for samisk og andre urfolks kultur.
- en nordområdeutvikling som styrker samisk og andre urfolks kultur og samfunn.

Denne meldinga vil være bygget opp omkring disse tre satsingsområdene.

I kapittel 2 gis det en nærmere omtale av utgangspunkt og overordnet målsetting for Sametinget i sitt internasjonale arbeid.

I kapittel 3 behandles de overordnede strategiene for Sametingets internasjonale arbeid. De overordnede strategiene knyttes til begrepene samspill, kommunikasjon og finansiering.

I kapittel 4 omtales de internasjonale satsingsområdene menneskerettighetsutvikling, bærekraftig utvikling og nordområdeutvikling nærmere med prioriterte tiltak

Kapittel 5 drøfter kort de økonomiske og administrative konsekvensene av meldinga.

2. Utgangspunkt

For Sametinget er det vanskelig å operere med noe klart skille mellom internasjonalt og nasjonalt rettet arbeid fordi:

- Samene er et folk i fire land
- Det er en tiltagende rettsliggjøring av politikken gjennom internasjonale organisasjoner som enkeltstater må ta hensyn til i forholdet til urfolks interesser og behov
- Næringspolitikken i nord er blitt mer preget av internasjonale interesser enn tidligere: Enkeltstatenes interesser må avklares i forhold til hverandre, og store internasjonale selskaper ønsker tilgang til ressursene i nordområdene, som olje- og gass.

Det pågår en dreining mot globalisering på mange samfunnsområder. Dette betyr at grensene mellom nasjonal og internasjonal politikk brytes ned. På lik linje med andre aktører i det norske samfunn må Sametinget forholde seg til at Norge i økende grad importerer utenlandsk rett som del av eget lovverk og til fortolkningen av dette. For Sametinget er internasjonale konvensjoner og avtaler viktig, men EU-/ EØS-samarbeidet og mellom- og flerstatlige avtaler har også fått større betydning for næringsutvikling, forvaltning av ressurser og samhandling på tvers av landegrensene. Utviklingen av internasjonal rett har dermed snevret inn enkeltstaters handlingsrom.

Sametinget forvalter prinsipielle standpunkt og interesser som fremmes og forsvares på den internasjonale arena. Dette gjøres av Sametinget alene, gjennom deltakelse i norske delegasjoner og gjennom samarbeid med andre urfolk. Her skapes også norsk og nordisk samepolitikk gjennom

utforming av avtaler og konvensjoner som forplikter enkeltstater. Sametinget skal fortsatt bidra aktivt til den internasjonale rettsutviklingen for urfolk, historien har vist at det er gjennom dette arbeidet Sametinget har maktet å forplikte norske myndigheter i forhold samiske krav og behov.

I og med at samene er et folk innenfor fire stater, så er samarbeidet på tvers av statsgrensene viktig. Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et viktig instrument for å utvikle samhandlingen mellom de nordiske sametingene og med de russisk-samiske organisasjonene

Den politiske oppmerksomheten omkring nordområdene har økt betraktelig. Og fra regjeringen sies det at nordområdene vil være Norges viktigste strategiske satsingsområde i årene som kommer. Stikkordene i regjeringens nordområdesatsning er å sikre en bærekraftig forvaltning av de rike fiskeri- og energiresursene, samt at nordområdepolitikken skal ivareta både miljø, bosetting og næringsutvikling.

Utviklingen henger først og fremst sammen med gassutvinning fra Snøhvit-feltet, olje- og gass letingen i nord, og at havområdene i nord er gyte- og oppvekstområder for store fiskeressurser som er, og alltid har vært, et viktig grunnlag for matproduksjon og bosetting i nord. Utviklingen i nordområdene preges imidlertid av forholdet mellom stormaktsinteresser, samt forholdet mellom enkeltstater og store internasjonale selskaper. I en slik sammenheng er det vanskelig for Sametinget og urfolkene i Arktis å hevde sine interesser og rettigheter. Sametinget ser det som sin oppgave å representere og fremme interessene og rettighetene til den samiske befolkningen, samt bidra til at urfolkene i Arktis sine behov og interesser ivaretas i forhold til industriell utvikling, framtidig utvinning og transport av ressursene i nordområdene.

Den samiske befolkningen og Sametinget har styrket sin stilling som følge av finnmarksloven. Loven gir Sametinget en viktig plass i forvaltningen av Finnmarkseiendommen. Ved avklaringer i forhold til bruks- og eiendomsrett forventes det større interesse enn tidligere fra norske og utenlandske selskaper omkring ressursutnyttelse i Finnmark. Sametinget har her en viktig strategisk posisjon som skal benyttes for å skape en bærekraftig næringspolitikk for hele Finnmark. Finnmarksloven er et viktig fremskritt i sikringen og anerkjennelsen av samiske rettigheter til land og naturressurser, og har således implikasjoner for alle samiske områder. Det er ventet at Samerettsutvalgets utredning for områdene utenfor Finnmark vil fremlegges i midten av 2007. De vil da ta stilling til spørsmål omkring den samiske befolkningen rettslige stilling når det gjelder retten og disponering og bruken av land og vann i samiske bruksområder utenfor Finnmark.

I dag bidrar Sametinget til utformingen av norsk utenrikspolitikk ved å gi innspill til norske myndigheter og delta i norske delegasjoner til internasjonale organisasjoners møter. Sametinget er en viktig aktør for utviklingen av folkeretten og for urfolkene sin posisjon i verden og vil være en viktig partner for norske myndigheter i utformingen av norsk utenrikspolitikk. Sametinget ønsker på mange områder en mer selvstendig rolle på den internasjonale arena, i denne sammenheng kan nevnes at det er fremmet krav om egen status i forhold til FN's Permanente Forum for urfolks saker. Sametinget har videre en særlig interesse i å bidra til å bekjempe identitetstap, sosiale og miljømessige problemer, samt å bedre levevilkårene for samer på russisk side.

I norsk politisk sammenheng er nordområdesamarbeidet rettet mot nærings-/energi- eller grensespørsmål i havområdene. Dette er politikkområder som stadig er uavklart i forhold til urfolks deltagelse og rettigheter. Samene og urfolkene i nord har rettigheter til potensielt store økonomiske naturressurser, og vil også berøres i betydelig grad av utvinning og transport av blant annet olje og gass.

Sametinget har ikke store ressurser å sette bak internasjonale krav eller overfor norsk utenrikspolitikk. Sametinget har imidlertid betydelig normativ innflytelse. Sametinget besitter erfaring og kunnskap om hvordan internasjonalt normverk og folkeretten om urfolk kan påberopes både internasjonalt og nasjonalt. Ikke minst gjennom arbeidet med finnmarksloven fikk Sametinget autoritet, og ble

oppfattet som en kraftfull representant for folkeretten og urfolks rettigheter internasjonalt og nasjonalt. Dette har stor betydning fordi nasjonal politikk påvirkes i større grad enn før av internasjonal rett, avtaler og konvensjoner.

I organiseringen av det internasjonale arbeidet er det flere forhold som har betydning. Sametinget har et valg mellom å delta etter den dagsorden som norske myndigheter og internasjonale organisasjoner til enhver tid setter, eller i sterkere grad organisere arbeidet etter det som oppfattes som kjerneinteresser i det samiske samfunn. Dette kan forstås som et valg mellom å prioritere områder eller å ha en stor bredde. Ressurssituasjonen tilsier at det siste er vanskelig, og medfører at innsatsen på viktige områder blir for svak. Det å velge klare satsningsområder er krevende, men kan gi større gjennomslag. Denne meldinga er ment å foreta og avklare hva som skal være Sametingets internasjonale satsingsområder. Meldinga er ment å forplikte Sametinget, også i forhold til ressursinnsatsen. Flere av de tiltakene som er foreslått i meldinga forutsetter derfor en systematisk oppbygging av kompetanse og kapasitet i Sametinget. Et mer prioritert internasjonalt arbeid som denne meldinga legger opp til vil gi Sametinget en mer proaktiv og selvstendig rolle i forhold til norske myndigheter. Et slikt internasjonalt rettet arbeid skal også ta hensyn til hvordan Sametinget kan øve innflytelse i forhold til utenlandske selskaper som ønsker å drive virksomhet i nordområdene.

De overordnede målene for Sametingets internasjonale arbeid er derfor å:

- Styrke menneskerettighetene slik at urfolk reelt kan bestemme over egen utvikling og ivareta egne interesser internasjonalt.
- Styrke mulighetene for en bærekraftig utvikling som sikrer urfolks livsgrunnlag.
- Oppnå likeverdig sameksistens og utviklingsmuligheter for alle folkegrupper og for begge kjønn i nordområdene.

3. Overordnede strategier

3.1 Selvstendig aktør

Sametinget i Norge har deltatt aktivt i samarbeidet mellom de nordiske sameting og samiske organisasjoner på russisk side. Sametinget vil søke å styrke Samisk parlamentarisk råd (SPR) sin rolle i arbeidet med å utvikle de samiske samfunn i Norden og i Russland. SPR vil ha en viktig rolle i arbeidet med realiseringen av en nordisk samekonvensjon.

Sametingetsrådet vil vektlegge Sametingets rolle som selvstendig aktør i samspill med andre som et første av tre overordnede strategier i forhold til internasjonale satsningsområder. Sametingetsrådet ønsker at Sametinget skal kunne ha en mer selvstendig rolle og i denne sammenheng kan nevnes at det er fremmet krav om egen status i forhold til FN's Permanente Forum for urfolks saker. Sametingets selvstendige rolle for å ivareta rettigheter og interesser for det samiske folk er en kontinuerlig prosess også innenfor Barents- og nordområdesamarbeidet. Det er også nødvendig å skape en sterkere og mer forpliktende plattform for samarbeidet mellom Sametinget og Utenriksdepartementet. Konsultasjonsprinsippet som nå er etablert som formalisert ramme rundt samhandlingen mellom Sametinget og norske myndigheter bør danne et godt grunnlag for en mer partnerskapsrettet tilnærming på samarbeidet ved at Sametinget blir dratt inn i arbeidet på et tidlig stadium hvor dette er naturlig.

Vedtaket av finnmarksloven, og inngåelsen av avtalen om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget, gir nye rammebetingelser for næringsvirksomhet. Dette gir også nye muligheter for at Sametinget skal kunne ta en mer aktiv rolle for næringsutvikling i samiske områder. Dette omfatter forvaltning av ressurser og etablering av relasjoner til selskaper lokalisert i og utenfor Finnmark og Norge, for å drive fram en bærekraftig næringsutvikling for det samiske samfunn. Sametingetsrådet vil bidra til at kjønnsperspektivet trekkes inn i utformingen av de nye rammebetingelsene, for å sikre en

tilrettelegging som gir like muligheter for næringsvirksomhet for begge kjønn. Det er viktig å gjøre sitt ytterste for at mulighetene som finnmarksloven gir blir realisert.

Etablering av et kontor for SPR i tilknytning til Europaparlamentet, som er EU's folkevalgte lovgivende forsamling, vil være et riktig skritt for å forbedre samenes kontaktflater mot EU. Sametingsrådet vil, i samarbeid med Sametinget i Finland og Sametinget i Sverige, jobbe for at SRP får en slik representasjon finansiert av EU-parlamentet. Som parlamentariske forsamlinger kan SPR med fordel være tilstede der de nasjonale parlamentene er representert. Dette vil gi økt status for SPR, samtidig som det gir muligheter til å arbeide i et nettverk med informasjonsflyt og kontakter. Dette innebærer også et nærmere samarbeid med fylkeskommunene sett i forhold til deres tilstedeværelse i EU systemet. Dette vil være med på å styrke Sametingets kompetanse vedrørende regelverk og rammer for næringsvirksomhet, en stadig større del av disse utformes nå i EU. Sametinget vil på denne måten bli bedre i stand til å informere overfor Sametingets representanter, bedrifter og allmennheten om de konsekvenser disse lover og regelverk har for aktuell næringsvirksomhet. Sametingsrådet vil også, i samarbeid med andre, jobbe for å forbedre de russiske samenes situasjon gjennom å påvirke komiteer som arbeider med EU's forhold til Russland.

Prioriterte tiltak:

- Styrke Samisk parlamentarisk råd sin rolle for utviklingen av det samiske samfunnet i Norden og Russland
- Etablere to årlige partnerskapsmøter mellom Sametinget og Utenriksdepartementet for å etablere enighet om de internasjonale strategiene i saker av betydning for samene i Norge.
- Sikre urfolk rollen som en selvstendig politisk aktør i nordområdeutviklingen, både i utformingen av nasjonale strategier, og i samarbeidsfora som Nordisk råd, Arktisk råd og Barentsrådet.
- Etablering av representasjon for SPR i tilknytning til Europaparlamentet

3.2 Kommunikasjon

Sametinget har en selvstendig autoritet og plass innenfor den norske stat og i det norske samfunn. I og med dette, og de avtaler og konvensjoner Norge har undertegnet, så har Sametinget en legitim rett og plikt til å opptre på internasjonale arenaer for å fremme sine interesser. Sametingets innsats og bruk av ressurser til internasjonalt arbeid må begrunnes og formidles til det samiske samfunn. Det må derfor gis mer informasjon om hva Sametinget gjør, og om hvilke mål som realiseres gjennom Sametingets internasjonale opptreden. I tillegg har informasjonsbehovet overfor utenlandske selskaper og andre utenlandske aktører økt – og forventes å øke videre ettersom finnmarksloven implementeres og etter hvert som rettighetsforholdene utenfor Finnmark avklares. Til sammen setter dette høyere krav til kommunikasjonsfaglig beredskap fra Sametingets side.

Prioriterte tiltak:

- I samarbeid med Utenriksdepartementet, Næringsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet etablere et fireårig informasjons- og kommunikasjonsprosjekt, lagt til Sametinget, om muligheter og rammer for næringsutvikling i samiske områder.
- Styrke informasjonen overfor det samiske samfunnet om Sametingets internasjonale arbeid.

3.3 Finansiering

Det må prioriteres høyt fra Sametingets side å øke driftsmidlene til internasjonalt arbeid. Det er behov for en betydelig økning for at Sametinget skal kunne realisere de mange oppgaver som finnes innenfor dette feltet, og for å forsvare og fremme samenes interesser overfor utenlandske selskaper og på den internasjonale arenaen. Sametinget må skape en forståelse for dette behovet hos regjeringen. En økning i driftsmidlene er nødvendig for at Sametinget skal kunne ha et handlingsrom

for selv å kunne prioritere ressursbruken, og for at Sametinget skal kunne realisere de oppgaver som følger av de konvensjoner som norske myndigheter har undertegnet vedrørende urfolks deltagelse i politiske prosesser som berører dem.

I forhold til SPR er det nødvendig å etablere en omforent forståelse blant nordiske myndigheter vedrørende finansiering av dette samarbeidsorganet for de nordiske sametingene. Det er i lengden ikke holdbart at dette finansieres av Norge alene, og heller ikke holdbart at finansieringen av SPR er på et så lavt nivå at det ikke er mulig å etablere tilfredsstillende faglige støttefunksjoner for SPR. En avklaring vedrørende finansiering må ses på som en vesentlig del i forbindelse med realiseringen av en nordisk samekonvensjon – som forutsetter et sterkere samarbeid mellom sametingene i Norden.

På sikt bør også andre finansieringskilder for en utvikling av Sametingets internasjonale satsning vurderes. Utvikling av mekanismer som sikrer samiske samfunn andeler av overskudd ved ressursutnyttning i samiske områder kan være en strategi for å sikre en tilfredsstillende finansiering av det internasjonale engasjementet. At urfolk skaffer seg egne inntekter av egne ressurser finnes det internasjonale eksempler på. Det kan være inntekter fra olje- og gassutvinning, fra mineralvirksomhet, leieinntekter, spillemidler m.m. I rapporten fra Arktisk råd; *Arctic Human Development Report*, fra 2004, vises det til at verdistrømmen i Arktisk går fra nord til sør. Det hentes ut flere verdier i form av naturressurser i nord, enn hva som reinvesteres i velferd, utdanning, infrastruktur og andre sosiale og økonomiske tiltak. At en større andel av plussset i ressursregnskapet blir igjen i nord må derfor anses som legitimt.

Prioriterte tiltak:

- Etablering av et fast rammetilskudd over Utenriksdepartementets budsjett for finansiering av Sametinget internasjonale arbeid.
- Etablere faste driftstilskudd til Samisk parlamentarisk råd fra de statlige myndighetene i Finland, Sverige og Norge.
- Utvikling av mekanismer som på sikt sikrer det samiske samfunn andeler av overskudd fra ressursutnyttning i samiske områder.

4. Særlige satsingsområder

4.1 Menneskerettighetsutvikling

4.1.1 Selvbestemmelse

Prinsippet om folkenes rett til selvbestemmelse har i løpet av flere århundrer utviklet seg i takt med den politiske utviklingen. Selvbestemmelsesperspektivet har forbindelseslinjer helt tilbake til opplysningsfilosofiens ideer om folkesuverenitet. Selvbestemmelse har gjennom tidene representert alt fra en politisk idé, ideologi, prinsipp, og endelig som en rettighet.

Folkenes rett til selvbestemmelse er anerkjent som en kollektiv menneskerettighet. Det er internasjonal konsensus om at selvbestemmelsesretten er å anse som en universell menneskerettighet. Dette er slått fast i flere FN-resolusjoner, herunder slutterklæringen fra Verdenskonferansen om menneskerettigheter³, samt i en rekke andre autoritative internasjonale dokumenter.

³ World Conference on Human Rights, Vienna Declaration and Programme of Action, FN-dokument A/CONF.157/23, 12 July 1993, se blant annet fortalens paragraf 9 og operative artikkel 2.

Retten til selvbestemmelse kommer til uttrykk i mange folkerettslige instrumenter, blant annet i FN-pakten, samt FN-konvensjonene av 1966 om henholdsvis sivile og politiske rettigheter (SP) og økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK)⁴.

Det kan legges til grunn at samene har rett til selvbestemmelse i henhold til SP artikkel 1, og at det er de folkevalgte sametingene som forvalter denne kollektive retten.

Mens retten til selvbestemmelse tidligere var knyttet til avkolonisering og etablering av nasjonalstater, er det i dag anerkjent at den også gjelder i andre situasjoner. Slik anerkjennelse har kommet klart til uttrykk i relasjon til urfolk, blant annet gjennom det pågående arbeidet med en FN-erklæring om urfolks rettigheter.

I forhandlingene om en FN-erklæring om urfolks rettigheter har de nordiske land, sammen med likesinnede stater, foreslått en uttrykkelig anerkjennelse av at urfolk har rett til selvbestemmelse. Videre at urfolk i kraft av selvbestemmelsesretten fritt skal kunne bestemme sin politiske stilling og fremme sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling.

De nordiske land har også uttrykt sterk støtte for at urfolks selvbestemmelsesrett, som en særlig rett for urfolk, skal kunne gjennomføres ved hjelp av intern autonomi og selvstyreordninger. Det nordiske forslaget forutsetter at selvbestemmelsesretten gjennomføres i samsvar med folkeretten. Spesielt er prinsippet om at retten til selvbestemmelse ikke skal skade eller true statens territoriale integritet framhevet.

Det har vært et internasjonalt gjennombrudd for at prinsippet om at kvinners rettigheter er menneskerettigheter, hvor selvbestemmelse er et viktig punkt. Sametingsrådet vil arbeide for at kjønnsperspektiv og likestilling integreres i det generelle menneskerettighetsarbeidet som Sametinget deltar i.

Urfolk har en kollektive og individuelle rett til beskyttelse av sin materielle, og immaterielle kultur. Immaterielle rettigheter er en fellesbetegnelse for rettsbeskyttelsen av intellektuelle frembringelser, som for eksempel musikk, kunst, bilder, litteratur, naturkunnskap og oppfinnelser. Beskyttelsen av immaterielle rettigheter er lovbestemt i de fleste land. Internasjonalt er det organisasjonen *World Intellectual Property Organization* (WIPO), som arbeider for bruken og beskyttelsen av denne typen rettigheter. Organisasjonen er et såkalt spesialisert agency under FN, og administrerer i alt 23 internasjonale traktater som omhandler forskjellige aspekter av immaterielle rettigheter. Det forhandles nå under WIPO om en legalt bindende avtale på internasjonalt nivå for immaterialrett og genetiske ressurser, tradisjonell kunnskap og folklore. Sametingsrådet vil holde seg oppdatert på dette arbeidet. Arbeidet med UNESCOs konvensjonen for vern og fremme av et mangfold av kulturuttrykk, er også en del av dette bildet.

Fra samisk hold er gamle samiske symboler å anse som en felleseiendom, og det strider mot samisk rettsoppfatning å gi enerett til dem. Dette fordrer en tosidighet vedrørende symbolbruk. Det er viktig å beskytte uønsket bruk og kommersialisering som ikke kommer samiske samfunn til nytte. Og det er viktig å ikke hindre nyttig samisk bruk av symbolene. Samiske kunstnere og andre må ikke hindres i å bruke vår fellesarv og hukommelse. I forhold til patentmyndigheter er det viktig at dem viser varsomhet og forståelse på dette feltet. Sametingsrådet vil ha et internasjonalt fokus på dette sakskomplekset fremover. Det har grenseflater mot andre temaer som for eksempel opphavsrettigheter til tradisjonelle joiker og samisk tradisjonelle kunnskaper.

Internasjonal praksis, blant annet i FNs menneskerettighetskomité, samt forfatningsrettslig praksis i flere stater viser at retten til selvbestemmelse anses som en dynamisk rettighet - under stadig utvikling - framfor en statisk forhåndsdefinert rettighet. Folkeretten tilkjenner ”alle folk” en rett til

⁴ Deler av dette underkapitlet bygger på utkastet til nordisk samekonvensjon fra den finsk-norsk-svensk-samiske ekspertgruppen

selvbestemmelse – likevel uten at konvensjonene selv definerer hvem som er å anse som ”folk” i relasjon til selvbestemmelsesretten.

Sametinget legger til grunn at samene oppfyller de vilkår som normalt stilles for å kunne anses som et ”folk” i folkerettslig forstand. I denne sammenheng vises det blant annet til at FNs menneskerettighetskomité ved flere anledninger har behandlet spørsmål knyttet til samenes rett til selvbestemmelse under henvisning til SP artikkel 1.⁵

Folkenes rett til fritt å bestemme egen politiske stilling og relasjoner til det internasjonale samfunn betegnes ofte som selvbestemmelsesrettens eksterne dimensjon, mens retten til å fremme sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling ofte betegnes som den interne dimensjon,⁶ jf. SP og ØSK artikkel 1 nr. 1.

Bestemmelsen i 6 § i den finske sameloven, om samenes språklige og kulturelle autonomi, kan tjene som et eksempel på anerkjennelse av et ikke-statsdannende folks rett til å delta i internasjonale prosesser. Det fastslås her at sametinget i Finland skal representere samene på nasjonalt så vel som internasjonalt nivå. Et annet konkret eksempel på at selvbestemmelsesrettens eksterne aspekter kan ivaretas er Grønlands løse tilknytning til EU til tross for at Danmark er medlem av EU.

Folkenes rett til å kontrollere sin egen økonomiske utvikling er en del av selvbestemmelsesretten. Det aktuelle folket har som hovedregel rett til, for å fremme sine egne formål, å råde over sine naturrikdommer og forekomster, og skal ikke i noen tilfeller fratras sitt eksistensgrunnlag, jf. SP og ØSK artikkel 1 nr. 2. FNs menneskerettighetskomité har ved flere anledninger framhevet selvbestemmelsesrettens ressursdimensjon i relasjon til urfolk, deriblant i forhold til urfolk i Canada, Danmark, Norge, Sverige og New Zealand.

Det må også framheves at i erklæringen som ble vedtatt på den første sameparlamentarikerkonferansen i Jokkmokk 24. februar 2005 ble samenes rett til selvbestemmelse understreket i artiklene 3, 4 og 6. Artiklene lyder som følger:

”3. Understreker at nasjonalstatene er forpliktet til fullt ut å anerkjenne og sikre gjennomføring av det samiske folkets rett til selvbestemmelse i overensstemmelse med folkeretten, særlig felles artikkel 1 i FNs konvensjoner om henholdsvis sivile og politiske rettigheter og økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter”.

4. I kraft av den folkerettslig anerkjente retten til selvbestemmelse har det samiske folket rett til selv å bestemme sin politiske stilling og fremme sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling, og for egne formål råde over sine naturrikdommer og forekomster. Ikke i noe tilfelle kan det samiske folk bli berøvet sitt eget eksistensgrunnlag.

[...]

6. Samisk rett til selvbestemmelse innebærer også at samene har rett til selv å representere sine rettigheter og interesser i nasjonale, regional og internasjonale sammenhenger, og det forventes at nasjonalstatene bidrar og legger forholdene til rette for samisk deltakelse i regionale og internasjonale sammenhenger, inkludert medlemskap i regionale og internasjonale organisasjoner der det er naturlig med slikt medlemskap”.

Prioriterte tiltak:

⁵ FN-dokument CCPR/C/79/Add. 112 (1999) hvor komiteens observasjoner i forhold til Norges fjerde rapport om gjennomføringen av SP kommer til uttrykk. FN-dokument CCPR/CO/74/SWE, 24. april 2002, punkt 15, som omfatter komiteens syn i forhold til Sveriges femte periodiske rapport. FN-dokument CCPR/CO/82/FIN, oktober 2004, punkt 17 omfatter komiteens syn med hensyn til Finlands seneste periodiske rapport om gjennomføringen av SP-konvensjonen.

⁶ CERD General Comment No. 21 – Right to Self-determination, 15.03.1996

- Arbeide direkte overfor FNs menneskerettighetsråd for oppfølging av samenes rett til selvbestemmelse.
- Arbeide for at samiske folkevalgte organer får representere seg selv i internasjonale beslutningsprosesser som er av direkte betydning for urfolk og samer.
- Arbeide aktivt for at FNs urfolkserklæring blir vedtatt i FNs generalforsamling med en anerkjennelse av urfolks rett til selvbestemmelse.
- Arbeide aktivt gjennom hørings-, forhandlings- og ratifiseringsprosesser for at de nordiske land underskriver en Nordisk samekonvensjon som anerkjenner urfolks rett til selvbestemmelse, slik ekspertutvalget har foreslått i artikkel 3.

4.1.2 FNs urfolkserklæring

Arbeidet med FNs urfolkserklæring startet i 1985 ved nedsettelsen av ekspertorganet *Working Group on Indigenous Populations (WGIP)*. WGIP fremmet forslag om, og *Subcommission for the Protection of human Rights* vedtok å legge fram forslag til erklæring i 1994. Dette utkastet har siden vært gjenstand for forhandlinger i en arbeidsgruppe i FN (WGDD)⁷. Arbeidsgruppen består av stats- og urfolksdelegater fra hele verden.

Den nedsatte arbeidsgruppen var basert på konsensus mellom stater og urfolk, selv om det er statene som til slutt vedtar teksten. Arbeidsgruppen hadde 3. februar i 2006 sin ellefte og siste sesjon. Forhandlingene resulterte ikke i fullstendig konsensus i arbeidsgruppen. Det var enighet i så godt som alle artikler som ikke omhandlet selvbestemmelse og /eller land- og naturressursrettigheter. Lederen i arbeidsgruppen (Chavez fra Peru), fremme et forslag som ble sendt til Menneskerettighetskommisjonen den 24. februar 2006. Reaksjonene på forslaget kom fra urfolksorganisasjoner fra samtlige urfolksregioner. Alle disse uttrykte støtte eller aksept for lederens forslag til tekst. Samerådet besluttet å støtte lederens forslag til tekst i sitt møte 9.-11. mars 2006, og Samisk parlamentarisk råd gjorde det samme 16.-17. mars 2006.

Menneskerettighetskommisjonen er siden erstattet av Menneskerettighetsrådet. Menneskerettighetsrådet, som hierarkisk er direkte underlagt FNs generalforsamlingen, hadde sitt første møte i tidsrommet 19. - 30. juni 2006. På dette møtet i Menneskerettighetsrådet ble det til slutt votert over forslaget i sin helhet. Den prinsipielle enigheten i WGDD besto, og flertallet av statene støttet lederen i arbeidsgruppens sitt tekstforslag som endelig urfolkserklæring. Det er ventet at blir FNs generalforsamling som foretar den endelig sluttbehandling av erklæringen.

FNs urfolkserklæring vil være et svært viktig verktøy for å sikre minstestandarder for urfolks rettigheter. Selve forslaget til FNs urfolkserklæring er et omfattende dokument med et forord på 19 punkter og 45 operative artikler. Erklæringen omfatter blant annet rettighetsområder som:

- selvbestemmelse,
- identitetsutvikling
- kulturarv
- utdanning og kunnskapsoverføring
- media
- helse og sosiale programmer
- beslutningsinstitusjoner, institusjonsutvikling, deltakelse
- landrettigheter

Sametingsrådet ser det som viktig at Sametinget aktivt arbeider i forhold til FN-systemet for vedtak

⁷ Resolution 95/32

av urfolkserklæringen. Det er i denne sammenhengen viktig å jobbe for at stater, og særlig de nordiske statene, ikke fremmer tilleggsklausuler til erklæringen som uthuler innholdet, spesielt i forhold til selvbestemmelse, land- og naturressursrettigheter.

Prioriterte tiltak:

- Sametinget vil arbeide aktivt i forhold til FN-systemet for vedtakelse av urfolkserklæringen.
- Følge opp Samisk parlamentarisk råds vedtak av 16.-17. mars 2006 om forslaget til urfolkserklæring.
- Aktivt følge opp overfor Regjeringen for at Norge koordinerer arbeidet med nordiske stater og sametingene for å få urfolkserklæringsforslaget godkjent.
- Arbeide målrettet overfor FN-systemet, og i andre internasjonale fora, for støtte til urfolkserklæringsforslaget.

4.1.3 Nordisk samekonvensjon

På Samerådets samekonferanse i Åre i 1986 ble spørsmålet om en egen samekonvensjon tatt opp. Samerådet har gjennom sitt juridiske utvalg arbeidet med spørsmålet om en samekonvensjon i flere år.

I en felles rapport av 1988 om samarbeid mellom samerettsutredningene i Norge, Sverige og Finland ble det påpekt behovet for og nytten av en nordisk samekonvensjon.

I 1992 signaliserte norske myndigheter at de var beredt til å ta opp med sine nordiske regjeringskollegaer spørsmålet om å iverksette arbeidet med sikte på en nordisk samekonvensjon.

Sametingene i de tre stater har også fulgt opp tanken om en egen samekonvensjon. Saken ble behandlet i Abisko 9 mai 1995 på et fellesmøte mellom sametingene i Norge og Sverige og Sameparlamentet i Finland, som fra og med 1996 ble erstattet av Sametinget. I vedtaket fremkommer blant annet:

Sametingen och Sameparlamentet er tilfreds med at de nordiske statene viser önske og vilje til å videreføre arbeidet med en nordisk samekonvention.

Arbeidet med en samekonvention bör också ha som målsetting å danne et avtaleverk mellom statene som anerkjenner, avklarer og innrømmer samene et samfunnsmessig rammeverk på felles grunnlag på tvers av statsgrensene.

På sametingenes fellesmøte i Kautokeino i juni 1996 mellom sametingene i Finland, Norge og Sverige ble også spørsmålet om en samekonvensjon fulgt opp.

På fellesmøtet mellom sametingene i Finland, Norge og Sverige i Kiruna 16 januar 1997 fattet man følgende beslutning angående nordisk samekonvensjon:

Sametingen förutsätter att en nordisk samekonvention inte får vara av lägre rättsstandard än den som ges av ILO-konventionen eller andra internationella instrument om urfolk. Konventionen bör vidare inta en definition av samerna. Sametingen skal arbeta vidare med medlemskap i Nordiska Rådet separat från arbetet med nordisk samekonvention.

På møte mellom ministrene med ansvar for samiske spørsmål i Stockholm 7. november 2001 ble det besluttet å nedsette en ekspertgruppe med oppgave å utarbeide forslag til en nordisk samekonvensjon. Ekspertgruppen ble ledet av Høyesterettsjustitiarius Carsten Smith.

Ekspertgruppens forslag til Nordisk samekonvensjon ble overlevert sameministrene og sametingspresidentene i Helsinki 16.11.2005. Forslaget fra ekspertgruppen har Finland, Norge og Sverige sendt på høring parallelt i de enkelte land i februar 2006 med høringsfrist 12. juni 2006. Ekspertutvalgets forslag til Nordisk samekonvensjon omfatter 43 operative artikler og berører blant annet områder som:

- Selvbestemmelse
- Sedvaner
- Harmonisering av rettsregler
- Samarbeid om kulturelle og næringsmessige ordninger
- Samarbeid om undervisning og velferdsordninger
- Samisk styring, herunder Sametingets selvstendighet, retten til forhandlinger, forholdet til nasjonalforsamlingene, internasjonal representasjon, egen sameregion
- Språklige rettigheter
- Samiske medier
- Samisk utdanning og forskning
- Helse- og sosialvesen
- Barn og unge
- Tradisjonelle kunnskaper og kulturytringer
- Samiske kulturminner
- Det materielle kulturgrunnlaget
- Rettigheter til land og vann
- Samiske næringer

En Nordisk samekonvensjon er en svært viktig sak for samene. Det er derfor naturlig at arbeidet med å få på plass en slik konvensjon prioriteres sterkt. For Sametinget er det svært viktig at det gjennomføres en rask og forsvarlig prosess der sametingene er involvert på en tilstrekkelig god måte. Det må forutsettes at resultatet skal godkjennes av sametingene forut for vedtagelse av endelig konvensjon.

Ekspertgruppen som har fremmet forslaget til Nordisk samekonvensjon representerer på mange måter den fremste nordiske ekspertise på området. Et forhold som vesentlig styrker ekspertgruppens vurderinger og forslag er at ekspertgruppen er enstemmig. Dette betyr at en avveining av forholdene mellom samiske rettigheter og storsamfunnenes behov allerede er foretatt innenfor de rammer rettsordenen setter. Ekspertgruppens arbeid representerer et juridisk nybrottsarbeid og legger vesentlige føringer på det videre arbeidet med samiske rettigheter generelt og med nordisk samekonvensjon spesielt.

Prioriterte tiltak:

- Gjennom Samisk parlamentarisk råd og i samarbeid mellom sametingene etableres felles holdning og strategi til en Nordisk samekonvensjon.
- Arbeide for at sametingene deltar med en selvstendig delegasjon i forhandlingene om en nordisk samekonvensjon. Sametinget må gi samtykke og signere et ferdig forhandlingsresultat.
- Bidra til informasjon overfor det samiske samfunnet om innholdet i forslaget til nordisk samekonvensjon.
- Få presentert forslaget til nordisk samekonvensjon i tilknytning til ulike internasjonale arenaer.

4.2 Bærekraftig utvikling

Det samiske samfunnet, og andre urfolkssamfunn, står overfor utfordringer som fordrer en dynamisk og sektorovergripende politikk og forvaltning der urfolksrettigheter, kulturvern og naturforvaltning må ses i sammenheng. Dette er viktig ikke bare fordi urfolks kultur kan sies å være nært knyttet til naturen, men også fordi internasjonale miljøkonvensjoner må ses i sammenheng med urfolksrettighetene. Bevaring av levesettet og kulturen til urfolk bidrar til bevaring av biologisk mangfold, og omvendt. Utvikling av miljøstandarder som trykker det materielle grunnlaget for samisk og andre urfolks kultur er viktig for å sikre en bærekraftig utvikling.

4.2.1 Biomangfoldkonvensjonen

FN-konvensjonen om biologisk mangfold (22. mai 1992) er ratifisert og trådte i kraft for Norge 29. desember 1993. De innledende bestemmelsene anerkjenner at mange urfolk har et nært avhengighetsforhold til de biologiske ressursene

Sametinget har gjennom den norske delegasjonen deltatt i det internasjonale arbeidet med konvensjonen om biologisk mangfold og har blant annet bidratt til at statene er forpliktet til - så langt mulig og på den måte det er hensiktsmessig - å *respekttere, bevare og opprettholde* den tradisjonelle kunnskapen. En forutsetning for å kunne oppfylle denne forpliktelsen er kjennskap til kunnskapen. Dette innebærer bl.a. at de som innehar kunnskapen må bli hørt i beslutningsprosesser og politikkkutforming om naturressurser i områder der urfolk bor og utøver sine næringer. At partene skal sikre slik medvirkning blir understreket som helt sentralt i det arbeidet som skjer under biomangfoldkonvensjonen for å konkretisere innholdet i forpliktelsene i art. 8 (j) og 10 (c).

I forhold til områdevern ble det på partskonferansen i 2004 blant annet oppnådd enighet om at involvering av urfolkene i forbindelse med opprettelse og forvaltning av nasjonalparker var noe som skal forsterkes og sikres. Områdevern var en av de store nye arbeidsprogrammene under konvensjonen. Det ble besluttet å jobbe for 2010 mål for områdevern på land og 2012 mål for marine områder.

Det er et faktum at halvparten av verdens verneområder er etablert i urfolksområder, Norge er intet unntak. Årsaken til at leveområdene til urfolk er attraktive i forhold til områdevern er det særlige avhengighetsforholdet som finnes mellom urfolks kultur og naturen. Naturen er basis for urfolks eksistens og for deres verdensforståelse, tro, sedvaner, tradisjoner og kultur som helhet. Tilknytningsforholdet er ikke bare relatert til rådigheten over land og ressurser eller hvor mye man kan utnytte disse, men like mye til andre aspekter av livet, slik som slektskap, språk og stedsnavn, overlevering av tradisjonell kunnskap og tilhørigheten til områdene.

For å bevare urfolkskultur er rettigheter et stikkord, både råderett over områder og naturressurser, eiendoms- og bruksrettigheter og myndighet til å forvalte land og ressurser selv. Når det gjelder tradisjonell kunnskap er retten til selv å få styre over bruken av denne kunnskapen noe av det aller viktigste, herunder det å kunne hindre at slik kunnskap utnyttes på en skadelig og uheldig måte for urfolket. Det er særdeles viktig å sikre særskilt vern av urfolks tradisjonell kunnskap, hvor prinsippet om informert samtykke må ligge til grunn før andre skal kunne bruke urfolks tradisjonelle kunnskap. For å oppnå det ovennevnte må urfolk, både kvinner og menn, involveres aktivt.

Sametinget er i dialog med Miljøverndepartementet i arbeidet med den internasjonale implementeringen av biomangfoldkonvensjonen. En helt nødvendig forutsetning for at urfolks kunnskaper, praksiser og fornyelser blir ivaretatt er at urfolk har reell kontroll og råderett over sine landområder og ressurser. Biomangfoldkonvensjonen har dermed også direkte relevans for samiske arealinteresser og ressursforvaltning. Det må forventes at Norge inntar en enda tydeligere holdning om urfolks reelle kontroll og råderett over sine ressurser det oppfølgende arbeidet med biomangfoldkonvensjonen.

Sametinget har ved ulike anledninger sterkt framhevet betydningen av at det haster å intensivere et implementeringsarbeid av biomangfoldskonvensjonen. For eksempel er selve grunnlaget for å kunne utøve en forsvarlig og meningsfull bevaring av samenes tradisjonelle kunnskaper ikke på plass, og Sametinget er derfor svært opptatt av at det må gjøres en systematisk og omfattende dokumentasjon (registreringer m.v.) av slik kunnskap. Et slikt prosjektet vil også virke til å synliggjøre og legitimere tradisjonelle kunnskaper om biologisk mangfold som en viktig kilde i natur- og miljøvernarbeid, for eksempel som indikator på klimaendringer. I samiske næringer som fjordfiske,

reindrift, jordbruk, utmarksutøvelse, , duodji, jakt og fangst finnes det mengder med viten som sorterer inn under begrepet tradisjonell kunnskap. Ettersom kunnskapsbærerne faller fra på grunn av alder, og manglende kunnskapsoverføringer mellom generasjoner er det i dag et faktum at samene opplever et uopprettelig tap av kvinners og menns tradisjonelle kunnskaper. Det er derfor nødvendig at et dokumentasjonsarbeid igangsettes raskest mulig. Det pågående arbeidet i Miljøverndepartementet med en ny naturmangfoldlov blir videre et særdeles viktig instrument for nasjonal implementeringen av konvensjonen om biologisk mangfold.

Prioriterte tiltak:

- Intensivere arbeidet for at det etableres et nasjonalt program som skal anerkjenne, kartlegge, dokumentere og opprettholde samenes tradisjonelle kunnskaper. Kjønnsperspektivet må i denne sammenhengen vektlegges.
- Se på muligheter, i samarbeid med staten og andre, for å igangsette tiltak som ivaretar og utvikler samenes tradisjonelle kunnskap og kollektive hukommelse. Tiltakene bør gjennomføres i samarbeid med allerede etablerte samiske kunnskapsmiljøer.
- Arbeide for at nasjonal lovgivning er i samsvar med biomangfoldkonvensjonens intensjoner, herunder spesielt den kommende naturmangfoldloven.
- Arbeidet for at biomangfoldkonvensjonens mål om områdevern nås i Norge, og at områdevern opprettes og forvaltes i tråd med Sametingets vedtak i sak 13/05: *Retningslinjer for vern i samiske områder*.

4.2.2 Klima

Internasjonalt miljøvernssamarbeid er den eneste løsningen for å møte de utfordringene som klimaendringer og langtransportert forurensning medfører. Et slikt samarbeid har betydelig merverdi utover hva de enkelte land har kunnet oppnå alene.

Klimastudien fra Arktisk Råd; *Arctic Climate Impact Assessment (ACIA)*, ble lagt frem i november 2004. ACIA er en utredning der de åtte arktiske landene – Canada, Danmark, Finland, Island, Norge, Russland, Sverige og USA – har gjennomført en omfattende vurdering og analyse av hvilke konsekvenser klimaendringer vil kunne ha for miljø og samfunn i Arktis. Det er en omfattende vitenskapelig sammenstilling av tilgjengelig kunnskap om klimaendringer i Arktis og dens virkninger for regionen og verden for øvrig. Studien består av tre dokumenter – en omfattende vitenskapelig rapport, en sammendragsrapport og et policy dokument.

Hovedfunnene i ACIA-studien er at Arktis nå gjennomgår noen av de raskeste og kraftigste klimaendringer på jorden. Den gjennomsnittlige årstemperatur i Arktis har økt om lag dobbelt så mye som på lavere breddegrader de siste tiårene, og det observeres klare tegn på oppvarming i Arktis i form av smelting av isbreer og havis. Dette vil øke i neste 100-årsperiode og bidra til store fysiske, økologiske, sosiale og økonomiske endringer. Forskerne konkluderer med at de kraftige klimaendringer de har registrert i Arktis er menneskeskapt, og utslipp av klimagasser er den viktigste årsaken.

Arktis er hjem for mange urfolk som har en kultur og levemåte tilpasset det arktiske miljøet. ACIA-utredningen har lagt vekt på å bruke urfolks kunnskaper, og kombinere disse med forskningsresultater. For første gang er urfolkenes helt spesielle kunnskap om endringer i naturen trukket inn og tatt på alvor. Gjennom observasjoner over mange år har urfolk som er avhengig av naturen samlet erfaring og kunnskap som de er alene om. Urfolk, som er vant til store naturlige klimavariasjoner, legger nå merke til endringer som er unike også i forhold til folkegruppens erfaringer gjennom lang tid. Inuit-jegere i Nunavut-territoriet i Canada har merket seg at havisen er tynnere og at det er færre ringsel i noen områder. De har også lagt merke til insekter som vanligvis

ikke er i denne regionen. Reineiere i samiske områder i Norge legger merke til at vindretningene som de tidligere har kunne bruke for å navigere, har snudd og blitt mindre forutsigbare. Skoggrensen flytter oppover i terrenget. Det medfører både mindre vinterbeite og større ansamling av snø på grunn av skog.

Issmeltingen i Arktis betyr at arter utrykkes, fremmede arter kommer inn i området, fiskebestanden påvirkes både med hensyn til lokalisering og mengden, den globale oppvarmingen av jorda går hurtigere og urfolk som er avhengig av naturressursene risikerer å miste livsgrunnlaget. Oppvarmingen i Arktis har også ringvirkninger for resten av verden. Snø og is i Arktis reflekterer solstråler, og når snø og is smelter, avdekker dette mørkere land og havoverflate. Dette øker absorpsjonen av solvarme og bidrar til ytterligere oppvarming av jorda.

Den arktiske regionen er i forandring. Minsket mengde is vil sannsynligvis øke tilgangen til store reservoarer olje og gass i Barentshavet. Slike følger av klimaendringer kan føre til store endringer i økonomi, bosetting og sosial struktur, noe som vil påvirke de kulturelle tradisjoner i regionen.

Funnene i ACIA studien viser at det er behov for samarbeid for å møte felles utfordringer i nord knyttet til klimaendringer, olje- og gassutvinning og miljø. ACIA rapportens funn bør møtes med økt grad av samarbeid på flere nivåer; mellom nasjonalstater og mellom nasjonale og lokale myndigheter. Funnene bør gjøres allment kjente og tas inn i den løpende politiske debatten. Rapporten er genuin på den måten at en vanskelig materie er gjort lett tilgjengelig. Det gjør det lettere å bringe tematikken opp på politisk plan.

I forhold til klimaendringer uttrykker urfolk bekymringer på internasjonale arenaer, blant annet i Arktisk råd og under FNs klimakonvensjon. Det oppleves som et stort paradoks for urfolk at forbrenningen av olje, gass og kull fører til global oppvarming, som igjen fører til økt tilgjengelighet for petroleums- og gruvedriftsaktiviteter i urfolks land- og havområder. Urfolkene får først alle ulempene med global oppvarming (isen forsvinner, nye arter kommer til, været blir mer ustabil, havnivået stiger; boplasser vaskes ut, m.m). Så risikerer urfolkene i neste omgang mange av ulempene (økt forurensning, ny økonomi, samfunnsendringer, osv) som følger i kjølvannet av bedre arbeidsklima/temperatur for multinasjonale selskaper som skal utvinne naturressursene i området. Det er således av særdeles viktighet å sikre urfolkene reell medbestemmelse og en rikelig andel av de fordeler som den økte tilgangen til ressursene medfører.

Det er nødvendig at samiske organer og institusjoner deltar aktivt i samfunnsdebatten omkring klimaendringer for at fokus også skal rettes mot urfolkernes sårbare situasjon. Bidrag og deltakelse på møter, seminarer, konferanser etc. der problematikken om konsekvensene for klimaendringer i nord debatteres og tilpasningsstrategier foreslås er viktig for å spre og innta kunnskap og informasjon. De samiske kompetansemiljøenes rolle i forhold til satsningen omkring klimaendringer i Norge må styrkes betydelig. Sametingsrådet vil arbeide for å styrke samhandlingen mellom norske myndigheter og samiske institusjoner på feltet som omhandler klimaendringer, dette gjelder både i forhold til klimaforskning, informasjonsarbeid og forvaltning. Samiske institusjoners nordområdenettverk kan være en naturlig part i dette arbeidet.

Prioriterte tiltak:

- Bidra til å gjøre til ACIA studiene kjent og bringe tematikken opp på politisk plan og i relevante lokale arenaer.
- Følge opp det nasjonale hovedprosjektet ACIA2, som koordineres av forskningsavdelingen ved Norsk Polarinstitutt.
- Bistå i arbeidet under FNs klimakonvensjon.
- Være pådriver for å utvikle positive tilpasningsstrategier for samiske næringer i lys av klimaendringene.
- Synliggjøre og legitimere samisk tradisjonelle kunnskaper som indikator på klimaendringer.

- Oppfølging av arbeidet med en nasjonal handlingsplan for klimaforskning.
- Arbeide for å styrke samhandlingen mellom norske myndigheter og samiske institusjoner på feltet som omhandler klimaendringer.

4.3 Nordområdeutvikling

4.3.1 Nordområde - urfolksområde

Samene er et urfolk i det arktiske området som i dag favner over de 8 statene Canada, Finland, Island, Norge, Russland, Sverige og USA. Arktis må i et historisk perspektiv og et urfolksperspektiv ikke oppfattes som et grenseland i forståelsen avstand og isolasjon, men et grenseland i forståelsen møter, kontakt og samhandling.

I hele nordområdet bor det urfolk.. Urfolk med store kulturelle, språklige og samfunnsmessige forskjeller. En viktig ting har urfolkene i Arktis til felles – livsgrunnlaget knyttes i stor grad til fiske, jakt, fangst og reindrift. Intensivt jordbruk er også i visse områder et viktig næringsgrunnlag, ikke minst i kombinasjon med andre næringer. Det ligger mye identitet og kulturell selvforståelse i hvordan en gjør bruk av og forholder seg til naturen og ressursene. Det sentrale og sørlige Europa har en lang historie i å se på jakt- og fangstfolk som primitive, usiviliserte og mindreverdige. Først våren 2005 anerkjente Norge at samenes har eiendoms- og bruksrettigheter i Finnmark. Dette var et viktig fremskritt i sikringen og anerkjennelsen av samiske rettigheter til land og naturressurser i Norge. Finland og Sverige har ennå ikke anerkjent slike landrettigheter. Canada og Danmark har derimot kommet ganske langt i anerkjennelse av urfolks landrettigheter.

I nordområdene finnes det enorme naturressurser, både fornybare og ikke-fornybare. Disse naturressursene har vært grunnlaget for folks levemåte, kultur og utvikling i årtusener. Disse rike ressursforekomstene har samtidig vært grunnen til den utstrakte grad av handel og samhandel som har vært mellom folk i disse områdene. De siste 100 årenes stadige raskere teknologiske utvikling har gjort at de rike naturressursene indirekte mer og mer framstår som en trussel mot urfolks kultur. For samtidig som mulighetene til å utnytte naturressursene, og særlig de ikke-fornybare ressursene, øker har urfolks muligheter til innflytelse og kontroll over disse ressursene blitt svekket.

Nordområdenes rike naturressurser gir utfordringer både av sikkerhetspolitisk, økonomisk og miljømessig karakter. Ingen av disse utfordringene kan møtes uten at urfolksperspektivet har en sentral og selvfølgelig plass i analyser og utforming av mål og tiltak i en nordområdepolitikk. Helt sentrale stikkord for å integrere urfolksperspektivet er anerkjennelse av land- og ressursrettigheter, selv- og medbestemmelse i beslutninger, kapasitets- og kompetanseutvikling, og samarbeid mellom stater og urfolk. Sikkerhetsperspektivet er og så viktig i denne sammenhengen, innbefattet beredskap mot katastrofer (miljøkatastrofer, naturkatastrofer og krig) og smittsomme sykdommer.

Anerkjennelsen av urfolks rett til selvbestemmelse danner et viktig grunnlag for å samarbeide og å finne løsninger i lag med statsmyndighetene og andre. På den måten vil urfolk kunne bli en aktiv del av styringssystemene slik at vi kan ta et større ansvar for vår egen framtid. For Norge bør det være en klar målsetting å bli ledende i Europa med hensyn til rettighetsspørsmål for urfolk og helhetlige utviklingsmodeller, hvor næringsutvikling, kultur og samfunn blir sett i sammenheng, også i forhold til likestillingspolitiske målsetninger. Det å transformere urfolksdimensjonens internasjonale synlighet til økt regional verdiskapning i de samiske områdene og utvikle urfolkskompetansen til et internasjonalt kompetanseprodukt vil være en stor utfordring for Norge, og bør skje gjennom et tett samarbeid med Sametinget.

Denne meldingen må forstås som et viktig første skritt i arbeidet med utforming av en nordområdepolitikk for urfolk. Utviklingen av en slik nordområdepolitikk kan ikke nå fastsettes en

gang for alle. Innenfor det samiske samfunnet er det også viktig å legge til rette for en løpende dialog og utforming av en nordområdepolitikk som oppleves relevant og betydningsfull for begge kjønn og ulike grupper. Det er viktig å aktivisere det samiske samfunnet, gjennom impulser og innspill fra ulike institusjoner og fagmiljøer. Dimensjonen om at samene er et grenseoverskridende folk må komme tydelig frem i et slikt arbeid.

Prioriterte tiltak:

- Arbeide for at Norge tar et hovedansvar for urfolksdimensjonen i nordområdene.
- Arbeid for opprettelsen av et nordområdefond
- Arbeide for kompetanse- og kapasitetsbygging omkring nordområdespørsmål i samiske kompetansemiljøer.

4.3.2 Næringsutvikling

Naturressursene i nordområdene er som tidligere nevnt svært store. Havet og fisken har gjennom alle tider vært en avgjørende ressurs for urfolks kultur, bosetting og utvikling i disse områdene. Kystfiske med mindre båter og fiske kombinert med andre næringer har vist seg å være det mest omstillingsdyktige, miljøvennlige og kulturbærende fisket. Det tradisjonelle fisket langs kysten med mindre fartøyer har beskjedne investeringsbehov, lavt energiforbruk og en miljøvennlig fangstform med passive og selektive redskaper etter stor voksen fisk. Likevel har statene i nordområdene lagt opp til en fiskeripolitikk som styrker store havgående fartøyer med liten fleksibilitet i ressursuttaket, med det resultat at det utarmer naturgrunnlaget for urfolkenes kultur og kystbosetting. Det er ikke uten grunn at det parallelt med oppbygging av store driftsenheter, havgående flåte, og krav om økt fangstintensitet og helårig fiske, så har det for eksempel i Norge skjedd en sterk fornorskning i de kystsamiske områdene. En bærekraftig forvaltning av fiskeriresursene er av direkte betydning for ivaretagelse og utvikling av urfolkenes kultur. En fiskeripolitikk som ikke evner å skape bærekraft vil kanskje være ett av de hardeste anslagene mot urfolks kultur og framtidige utviklingsmuligheter i nordområdene.

I tillegg til fiske og fangst har framveksten av oppdrettsnæringa blitt en ny og viktig basisnæring langs kysten. Nye arter i oppdrett, og nyere fagfelt som marin bioteknologi og bioprospektering er også en del av dette bildet. Andre ressursbaserte næringer som landbruk og reiseliv utgjør også viktige basisnæringer. Reiseliv og turisme har lenge vært en stor og viktig næring. Infrastrukturen og transporttjenestene er av kritisk betydning i reiselivssammenheng, og vil sammen med kompetanse være av de viktigste nøkkelfaktorene i utviklingen av en bærekraftig og lønnsom reiselivsnæring i nord. Internasjonal kompetanse og konkurransekraft er videre viktige faktorer i det som faller innenfor nøkkelbegrepet internasjonalisering.

For Sametingsrådet er synliggjøring av kvinners arbeid og deltakelse i verdiskapningen, viktige moment for å heve statusen til yrkesgrupper der kvinner er overrepresentert. Tilrettelegging for tradisjonelle og nye kvinnearbeidsplasser er viktige tiltak for å opprettholde bosettingen og bevare levedyktige samiske og urfolks lokalsamfunn.

Nordområdene antas å inneholde betydelige deler av verdens uoppdagede mineral – og petroleumsressurser. Også urfolk har rett og krav på å delta i modernisering, utvikling og samfunnsforming. Det er derfor av helt grunnleggende betydning at urfolket sjøl får være med å legge premissene for en utvikling som innebærer utnytting av mineral- og petroleumsressurser. Samene har rettigheter til de fornybare og ikke-fornybare ressursene. Dette bygger blant annet på:

- at staten Norge er etablert på territoriet til to folk - samer og nordmenn.
- lokal sedvanerett som begrunnelsen for suverenitet og rettigheter til ressursene i havet – noe som naturlig også vil gjelde for samene som et eget folk. I fiskerigrensetvistsaken mellom Norge og Storbritannia på slutten av 50 tallet vant Norge fram med at det i kystnære områder finnes lokale sedvanerettigheter for lokalbefolkningen langs kysten. Selv

om denne saken gjaldt fiskeri må det kunne antas at lokale sedvanerettsdannelser også vil kunne ha en overføringsverdi for utnyttelse av andre ressurser i de samme områder.

- folkeretten, der samene som urfolk også har rettigheter til de ikke-fornybare ressursene i sine tradisjonelle ressursområder. Dette følger både av selvbestemmelsesrettens ressursdimensjon og forutsetningsvis av minstebestemmelsene om ressursrettigheter i *ILO-konvensjon nr. 169 art. 15, jf. art. 13*.

Samenes urfolksrettigheter må derfor gjenspeile seg i hvordan ressursene fra disse områdene planlegges utnyttet, hvordan aktiviteten gjennomføres og hvordan verdiene fordeles. Dette forventer Sametinget at det vil være dialog og konsultasjoner om.

Aktivitet tilknyttet utvinning av mineral- og petroleumsressurser i og utenfor historiske urfolksområder vil ha direkte betydning for samer og andre urfolk i nordområdene. Utnyttelsen av ressurser som olje og gass åpner nye muligheter, men også trusler mot urfolks tradisjonelle livsgrunnlag. Noen av de store forekomster av olje og gass i arktiske områder ligger for eksempel under reinbeiteområder. Det er etablert landbaserte anlegg for utvinning av olje og gass i urfolksområdene nord i Russland, med tilhørende rørledninger for transport, og det foreligger planer om ytterligere rørledninger, blant annet over Kolahalvøya. De berørte urfolkene har ofte begrensede muligheter for deltakelse i planprosessene. Økt olje- og gassvirksomhet til havs og på land i nordområdene utgjør en potensiell risiko for miljø- og naturødeleggelse i urfolks bruksområder. Det er svært viktig at havområdene forblir rent, rikt og produktivt da mange av områdene har vesentlig betydning for det biologiske mangfoldet og den biologiske produksjonen i hele havområdet. Denne biologiske produksjonen danner grunnlaget for betydelig næringsaktivitet bygd på fornybare ressurser og vil være særlig sårbar ovenfor miljøtrusler som økt aktivitet vil medføre. Det er viktig å knytte beredskap og sikkerhet opp mot hvilke konsekvenser eventuelle katastrofer vil ha for urfolks levekår og helse. Det er viktig å arbeide for å styrke beredskapen, og for å etablere tilstrekkelige varslingsystemer, som når ut til urfolk der de lever og bor, ved eventuelle krisesituasjoner. Nullutslipp og tilfredsstillende beredskapsplaner, samt statlige bindende forsikringer som garantist om noe likevel skulle skje, herunder tiltak for å sikre samiske næringer og lokalsamfunn langs kysten, vil være av avgjørende betydning.

Trusler er ikke bare knyttet til miljøødeleggelse, men også ved at bruken av de marine områder, bruk av arealer for reindrift, og andre tradisjonelle næringer hindres gjennom at det innføres restriksjoner for områder og at områder beslaglegges. Aktiviteten kan også føre til en helt ny økonomisk struktur med økt mobilitet og endret infrastruktur. Ulike sosiale konsekvenser som følger en slik utvikling, også sett i et grenseoverskridende perspektiv, er også faktorer som må vurderes. Rettferdig fordeling, samt sosial bærekraftighet er nøkkelord i denne sammenhengen. Samfunnsmessige endringer uten samisk medbestemmelse og innflytelse vil kunne marginalisere samisk kultur. Historien har gitt oss slike erfaringer. Ny virksomhet basert på uttak av ikke-fornybare ressurser betinger derfor reell medbestemmelse og innflytelse for urfolk i beslutninger og beslutningsprosesser, slik Norge etter folkeretten er forpliktet til. Sametinget må ha sikkerhet for at virksomheten og verdiene som tas opp faktisk kommer det samiske folk til gode. Det bør være en felles målsetning å legge til rette for en utvikling der urfolkene selv, etter egne ønsker og behov kan møte og nyttiggjøre seg de mulighetene en industriell utnyttelse av naturressurser kan gi, samtidig som urfolkens tradisjonelle næringer, kulturer, språk og samfunn sikres og utvikles på en bærekraftig måte.

Situasjonen er fortsatt at samiske rettigheter til land, vann og ressurser trenger en lovmessig styrking og anerkjennelse. Det er et stort behov for sektorovergrepene arealvernregler som verner om urfolks rettigheter og samiske næringer. Alle tidligere inngrep, uansett art, må tas i betraktning. Det er videre behov for saksbehandlingsregler som gjelder for forvaltningsutøvelsen. Disse skal sikre at samiske hensyn alltid vektlegges i tilstrekkelig grad. Et annet grunnleggende forhold som må på plass, er regler om samisk selv og medbestemmelse i en ressursforvaltning som også er basert på nærhets og avhengighetsprinsippet.

Store internasjonale selskaper påvirker rammevilkårene for ressursutnyttningen i nordområdene. Det er derfor i Sametingets interesse å være i en positiv dialog med slike selskap. Utvinningsindustrien bør utvikle egne urfolksstandarder som en integrert del av selskapenes samfunnsmessige sosiale forpliktelser, *Corporate Social Responsibility*, som er på linje med minstestandardene i *ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater*. Dette krever fra selskapenes side innsikt i hvordan urfolk har tilpasset seg sine omgivelser, deres ressursutnyttelse sedvanemessige rettigheter, nasjonal lovgivning og internasjonal rettsutvikling. Det gjelder også å utvikle kunnskap og kompetanse blant urfolk for å møte utfordringene ressursutvinningen føre med seg. Utvinningsindustrien kan bidra med kompetanse- og kunnskapshevede tiltak både i det samiske samfunn og i næringslivet. Et konkret tiltak vil være å bidra til en opprusting av de samiske kompetansemiljøene.

Det internasjonale anerkjente begrepet om *PIC- free, prior and informed consent* (informert samtykke på et fritt grunnlag) danner et godt grunnlag for å utvikle retningslinjer i forhold til ressursutnyttelse av naturområder og urfolks deltakelse. Sametingsrådet er i den sammenheng også opptatt av at urfolkskvinner må involveres mer i det regionale, nasjonale og internasjonale arbeidet med forvaltningen av naturressursene i sine områder. I tillegg må verdier føres tilbake til de samiske lokalsamfunnene, og samfunnene må også som sådan settes i stand til å møte utviklingen. Dette kan skje gjennom rettferdige fordeling av goder etter prinsippet om *access and benefits sharing* (adgang og fordeling av goder).

Et likeverdig samarbeid mellom statene i nordområdene og mellom statene og urfolks representative organ er helt avgjørende for å møte utfordringen i nord på en god måte. Nordområdene er ikke et uoppdaget land, ett nytt land eller en frontier. For urfolk er det vårt hjemland, der vi alltid har vært, der vi vil leve og forme det gode meningsfulle liv.

Vi ser økt vilje til at urfolk selv tar ansvar for sin egen framtid. Dette kan dog ikke gjøres uten tilstrekkelige ressurser, kompetanse og utviklede institusjoner innen ulike samfunnsområder. Sametingsrådet vil arbeide for at den framtidige utvikling i nord vil bidra i en slik sammenheng.

Prioriterte tiltak:

- Se til at beslutninger om utnyttning av naturressurser først skjer etter at det er gitt samtykke til adgang fra Sametinget, og der det på forhånd er gjennomført konsultasjoner. Samene representerer seg selv i fiskeriforhandlingene med EU og Russland for å sikre grunnlaget for fortsatt samisk fiske.
- Arbeide for at selskaper som ønsker å satse på næringsutvikling basert på naturressursene i nordområdene fastsetter etiske standarder som minimum legger ILO konvensjonen nr. 169 til grunn, og at de tar et forsvarlig samfunnsansvar i urfolksområder.
- Arbeide for etablering av et eget urfolksfond finansiert av mineral- og petroleums virksomhet i urfolksområder.
- Samarbeid med fylkeskommunene om prosjekter i Barents-, Nordkalott-, og Interreg-samarbeid.

4.3.3 Folk til folk

Solidaritet med urfolk

Samene i Norge, Sverige og Finland bor i noen av verdens rikeste land, og har egne etablerte folkevalgte organ som disponerer egne midler til sin virksomhet. De fleste urfolksgrupper i verden er langt fra å være i en slik situasjon og posisjon. Levekårene og graden av brudd på menneskerettigheter blant verdens urfolk varierer mye. Samene har en solidarisk forpliktelse til å arbeide for å bedre situasjonen for andre urfolk i verden, både i form av politisk støtte, utveksling av erfaringer, på

tiltaks- og prosjektsiden og i det internasjonale arbeidet for urfolks rettigheter.

Samene på russisk side

Samene på russisk side har så langt ikke et eget folkevalgt organ. Det er viktig å bidra til at samene i Russland styrker forutsetningene for bevaring og utvikling av sitt språk, kultur og samfunnsliv. Samene på russisk side har fått en stemme i Samisk parlamentarisk råd. Det er naturlig på sikt å videreutvikle deres innflytelse i dette forum. Sametingsrådet har en generell målsetning om å bidra til å legge til rette for at urfolk selv setter i gang tiltak for samfunnsutviklingen i egne områder og lokalsamfunn i nordområdene, for å sikre det materielle grunnlaget for sin kulturutøvelse. Slektsbånd i urfolkssamfunn er tradisjonelt veldig sterke. Kvinnene er sentrale i denne sammenheng og regnes ofte for å være de viktigste tradisjons- og språkbærere. Tiltak rettet mot kvinner vil derfor ha positiv virkning for hele urfolkssamfunnet.

De nordiske sameministrene og sametingspresidentene har ønsket å etablere kontakt med russiske myndigheter og samer for dialog og informasjon om samiske saker av felles interesse. I september i 2005 ble det første møtet avholdt i Moskva mellom statssekretærer fra departementer med ansvar for samiske saker i Finland, Norge og Sverige og viseministeren i Regionalutviklingsdepartementet i Russland. Under møtet ble urfolkenes status i landet presentert. Urfolkenes rettigheter i Russland trykkes etter generelle prinsipper i internasjonal rett, i tillegg finnes føderale lover om rettighetene til urfolk i Nord-Russland, Sibir og Øst-Russland. Russiske myndigheter stilte seg positive til samarbeid om urfolksspørsmål, og ønsker et framtidig samarbeid om temaer som utdanning, kultur og idrett. Utveksling av informasjon mellom landene og felles seminarer ble fremhevet som en viktig samarbeidsform. Tilbakemeldingene fra møtet vil bli fulgt opp i det nordiske samarbeidet om samiske spørsmål.

Helse og sosial

Det grenseoverskridende samiske helse- og sosialfaglige samarbeidet, med utveksling av erfaringer og strategier, bør styrkes, og da særlig med fokus på samene på russisk side.

God helse er et viktig utgangspunkt for ethvert samfunn. I et globalt urfolksperspektiv står vi overfor store utfordringer fordi helse- og sosialfeltet omfatter alt fra å sikre urfolkenes basale behov som for eksempel tilgang til mat og rent vann, til å sikre samiske tjenestemottageres rett til et helhetlig og likeverdig helse- og sosialtilbud. Sametingsrådet viser til det arbeidet som er startet for urfolk i regi av Verdens helseorganisasjon (W H O), og påpeker nødvendigheten av at dette følges opp. Statene må være bevisst sitt ansvar i forhold til de utfordringene som urfolk verden over har i forhold til helse- og sosialspørsmål.

Østsamene

FNs rasediskrimineringskomité har kritisert Norge for at østsamenes spesielle situasjon ikke er tatt hensyn til i finnmarksloven, og ber om en egen rapport om saken. Sametingsrådet har i møte med justisministeren om oppfølging av finnmarksloven tatt opp østsamenes situasjon. Rådet forventer og at regjeringen prioriterer det samiske tusenårsstedet Østsamisk museum i Neiden, som også vil bli en viktig institusjon for kulturutøvelse blant østsamene. Østsamenes situasjon må også ses i et nordområdeperspektiv. Det østsamiske folket er delt i små miljøer i tre land, derfor må både sentrale myndigheter og Sametinget bidra til å styrke det grenseoverskridende arbeidet blant østsamene.

Kulturutveksling

I et folk-til-folk perspektiv har Sametinget et særlig ansvar å fokusere på urfolkskultur i sitt nordområdearbeid. Både urfolks- og kulturdimensjonen må få en sentral plass i den videre utviklingen av nordområdene, fordi dette handler om hvordan mennesker og kulturer møtes og utvikles med utgangspunkt i geografisk nærhet og historie, men også om de fremtidige levekår for folk sett i et langsiktig perspektiv. Den grenseoverskridende samhandlingen og kulturutvekslingen mellom urfolkene i nordområdene styrker identiteten, fellesskapet og den kulturell selvforståelsen, og gir fokus også på den menneskelige dimensjonen og det kulturelle mangfoldet i nordområdene. Det må derfor tilrettelegges for ulike arenaer for kulturmøter og kulturutveksling.. En av de naturlige

arenaene for dette kan være Riddu Riddu festivalen som vil etablere et formidlingscenter for nordlig urfolkskultur. Samarbeid og kontakt mellom folkegruppene i nord har de siste tiår opplevd en renessanse, der samisk kultur i økende grad har blitt satt i sammenheng med urfolkskulturer både globalt og særskilt i nordområdene.

Ungdomssamarbeid.

Sametinget i Norge har så langt representert urfolkene i det regionale ungdomssamarbeidet innenfor Barentssamarbeidet, både i arbeidsgruppen for ungdomsspørsmål og i ungdomsrådet BRYC. Disse fora er opprettet blant annet som del av implementering av Barents Regional Youth Programme 2003-2006. Ved en videreføring av disse fora etter programperiodens utløp, vil en rullering av urfolksrepresentasjonen synes naturlig. Det pågår et arbeid med utforming av et nytt Barents Regional Youth Programme for perioden 2007-2010. Utkastet til program skal legges frem for Barents regional komiteen i november 2006.

Sametingsrådet vil fortsatt etter behov engasjere seg i det fremtidige ungdomssamarbeidet i Barentssamarbeidet, innenfor rammen av Sametingets deltakelse i Samisk parlamentarisk råd og i Arbeidsgruppen for urfolk i Barentsregionen.

Likestilling og arbeidet med saker som berører barn og unge er viktige saksområder for Samisk parlamentarisk råd. Som del av Samisk parlamentarisk råds arbeid for å styrke ungdoms deltakelse i det samiske samfunnet og for å skape arenaer der ungdom kan møtes og bygge nettverk, mener Samisk parlamentarisk råd at det bør avholdes felles samiske ungdomskonferanser. Den første felles ungdomskonferansen ble arrangert høsten 2004. Sametinget har registrert en økende etterspørsel etter en felles samisk ungdomsrepresentasjon i ulike nordiske og andre internasjonale non-governmental organ. Det registreres også interesse fra samisk ungdom om kontakt, samarbeid og nettverk over landegrensene i Sápmi. På bakgrunn av disse signaler bør behovet for etablering av et felles forum for samisk ungdomssamarbeid vurderes nærmere.

Idrettsarbeid

Sametingsrådet ønsker at det skal utvikles gode oppvekstvilkår for samiske barn og unge. Den organiserte samiske idrettsbevegelsen er med på å skape trygge rammer som styrker identitet og samhørighet, og utgjør arenaer for samhandling over landegrensene. Et av Sametingsrådets mål for internasjonal samisk idrett er å tilrettelegge for at samiske barn og unge får muligheter til å delta i ulike samemesterskap og i andre konkurranser på høyt internasjonalt urfolksnivå, som Arctic Winter Games. Sametingsrådet vil også gjennom Samisk parlamentarisk råd arbeide for at Sápmi på sikt skal oppnå fast medlemskap i Arctic Winter Games. Hvilke forpliktelser dette medfører må utredes.

Sametinget gir driftstøtte til Samisk idrettsforbund -Norge. SVL-N og SVL arrangerer samiske nasjonale og grenseoverskridende mesterskap i ulike idrettsgrener. Dette er viktige møteplasser for samer fra hele Sápmi. Sametinget bevilger også støtte til Samisk fotballforbund, som blant annet går til de samiske landslagene i fotball og til arrangementene av nasjonale og grenseoverskridende samemesterskap i fotball. Sametingsrådet vil **arbeide for felles grenseoverskridende løsninger slik at Samisk idrettsforbund kan oppnå tilfredsstillende rammevilkår for å kunne tilrettelegge for felles samiske idrettsaktiviteter på nordisk og internasjonalt nivå.**

Likestilling

Å skape likeverdige forhold for kvinner og menn, og å skape attraktive lokalsamfunn for begge kjønn er grunnmuren i sterke og levende samiske samfunn. Det er nødvendig å være bevisst på at menn og kvinner, gutter og jenter, kan ha ulike behov og interesser, og at vi alltid har dette som utgangspunkt når vi utformer vår politikk.

En nordisk samisk likestillingskonferanse skal arrangeres våren 2007. Målet med konferansen og etablering av en webside for samiske *gender issues* er å informere om og styrke situasjonen med hensyn til likestilling, manns- og kvinnerollen og andre kjønnsrelaterte spørsmål i det samiske samfunnet, og

å innlemme samisk likestillingsarbeid i det nordiske samarbeidet. En ønsker og å synliggjøre behovet for en bred satsning i informasjons- og utviklingstiltak for å fremme likestilling i samiske miljøer og i det samiske samfunnet. Sametinget er involvert i prosjektet ved medfinansiering og ved å delta i styringsgruppa for prosjektet.

Likestilling er et viktig arbeidsområde for Samisk parlamentarisk råd. På SPRs likestillingskonferanse *Kjønn og demokrati* som ble arrangert våren 2003, ble det foreslått økt satsning på likestilling i SPR-regi, og det ble igangsatte et arbeid for en strategiplan for likestilling i SPR.

Sametinget har tidligere gitt støtte til Sámi NissonForum til et forprosjekt for å utrede muligheten for å etablere et samisk ressurscenter for likestilling. Sametinget ga da signaler om at en slik institusjon bør bli grenseoverskridende og arbeide for likestilling både i Russland, Finland, Sverige og Norge.

FNs permanente forum for urfolk satt i 2004 fokus på urfolkskvinner og deres situasjon under forumets 3. sesjon i New York. FNs verdenskonferanser for kvinner har resultert i handlingsplaner og erklæringer som utgjør rammen for mye av det internasjonale likestillingsarbeidet. Handlingsplanen fra Beijing i 1995 med 12 temaområder med forslag til tiltak, ga medlemslandene et viktig redskap for å oppnå likestilling. På FN konferansen *Beijing +10 Reviewed and Appraisal* avholdt våren 2005 i regi av FNs kvinnekommisjon, ble en resolusjon om urfolkskvinner vedtatt.

Sametingsrådet ønsker å bidra til følge opp resultatene av disse konferansene, sesjonene og prosjektene. Dette forutsetter imidlertid at Sametinget gis økt kapasitet og administrative ressurser.

Prioriterte tiltak:

- Bidra til videreføring av Samisk parlamentarisk råds ungdomsarbeid, herunder felles samiske ungdomskonferanser.
- Arbeide for at samiske barn og unge skal kunne delta i samemesterskap og i andre konkurranser på høyt internasjonalt urfolksnivå.
- Arbeide for at Sápmi skal oppnå fast medlemskap i Arctic Winter Games.
- Arbeide for felles grenseoverskridende løsninger slik at Samisk idrettsforbund kan oppnå tilfredsstillende rammevilkår for å kunne tilrettelegge for felles samiske idrettsaktiviteter på nordisk og internasjonalt nivå.
- Bidra til arrangementet og oppfølging av Nordisk samisk likestillingskonferanse i 2007.
- Arbeide for at erfaringsutveksling innen det samiske helse- og sosialfaglige feltet styrkes i et grenseoverskridende perspektiv.

4.3.4 EU - samarbeid

Svensk og finsk medlemskap i EU har etablert nye rammevilkår for det samiske folk. Det er derfor fremover behov for større grad av fokusering på de politiske prosessene innenfor de politiske organene i EU. Selv om Norge ikke er medlem i EU, vil også samene på norsk side bli berørt av de politiske vedtak som fattes innenfor EU systemet, bla. gjennom EØS avtalen.

Sentrale områder i EUs politikkutforming som vil være av betydning for samene som urfolk er næringsutvikling, ikke minst innen olje og gass, og ressursforvaltning. Norge er en premissleverandør for EU når det gjelder for eksempel energi- og fiskeripolitikk, som begge er viktige politikkområder for samene. Sametingsrådet mener at Norge også bør være en aktør for å fremme EUs urfolkspolitikk. Det vises i den sammenheng til at EU har lyktes i å heve standarden/bedre/styrke på for eksempel miljøpolitikken og likestillingspolitikken i EUs medlemsland.

Under Finlands formannskapsperiode i EU forventes igjen økt fokus på Den nordlige dimensjon (tidligere EUs nordlige dimensjon). Den Nordlige Dimensjon skal være et samarbeidsinstrument som involverer EU og partnerlandene Russland, Island og Norge. USA og Canada har observatørstatus.

Samisk parlamentarisk råd vurderer å komme med innspill til EU kommisjonens arbeid med ny politisk deklarasjon og nytt rammeverkdokument for Den Nordlige Dimensjon, som skal gjelde fra 2007. Sametingsrådet vil bidra med innspill gjennom SPR. Samisk parlamentarisk råd har og vedtatt et program i Finlands formannskapsperiode i EU. Sametingsrådet vil legge vekt på å delta aktivt i det grenseregionale arbeidet med urfolksspørsmål.

Sametingsrådet vil legge opp til at arbeid med europapolitiske spørsmål skjer via SPR og Sametinget i kontakt med sentrale, regionale og lokale myndigheter i Norge. Sametingsrådet vil at Sametinget fortsatt skal delta i Regjeringens Europapolitiske regionale forum. Formålet med forumet er å skape en arena for bred og omfattende meningsutveksling og refleksjon omkring Norges forhold til et Europa i rask endring.

Et viktig virkemiddel fra EU, som Norge deltar i, er tilskuddsordninger gjennom det Interregionale samarbeidet (Interreg). Sametinget ser at en *administrativ* investering fra Sametinget side i Interreg-programmene også er med på å tilføre betydelige EU-midler til det samiske samfunnet. Dette har vært et forhold Sametinget har tillagt vesentlig vekt i vurderingene av sin rolle i programmene, men de administrative kostnadene for å følge opp programmene har vært betydelige. Grunnen til at de administrative kostnadene ved Interreg-programmene er såpass store er måten Interreg er organisert på og forutsetningene som må oppfylles for å motta tilskudd. De statlige bidragene til administrasjon av programmet har på ingen måte stått i forhold til de oppgavene som forventes utført. Dette har i lengden vært opplevd som svært problematisk for Sametinget. Derfor har Sametinget også bevilget egne midler som bidrag til de regionale midlene. Erfaringen har imidlertid vært at Sametinget fram til 2006 ikke har hatt tilstrekkelig kapasitet til på en fullgod måte å ivareta de mangslungne oppgavene som ligger til et sekretariat.

Det framtidige territorielle samarbeidet (neste generasjon Interregprogram) programperiode 2007-2013: I inneværende Interreg-programperiode med varighet ut 2006, er de to samiske grenseregionale programmene, hhv. Sápmi (nordsamisk) og Áarjelsaemien davje (sørsamisk) delprogram i hvert sitt program, hhv. Nord og Sverige-Norge. Interregs neste programperiode løper fra 2007-2013. Sametingsrådet ser det som viktig å få på plass ett felles samisk Interreg delprogram fra 2007, i et program som dekker hele det samiske området. Det må arbeides fram gode løsninger for forvaltning, oppfølging og implementering av programmet.

Prioriterte tiltak:

- Delta aktivt gjennom SPR i EUs arbeid med urfolksspørsmål.
- Arbeide for ett felles samisk Interreg-program fra 2007 og at det etableres gode administrative støttefunksjoner for programmet.

4.3.5 Arktisk samarbeid

Det arktiske samarbeidet involverer åtte stater i det sirkumpolare området, og omfatter både et samarbeid mellom de respektive statenes regjeringer og parlamentariske forsamlinger. Arktisk råd, som er regjeringenes samarbeidsorgan, er etablert for å fremme samarbeid, koordinering og samhandling mellom de arktiske stater i felles arktiske saker, spesielt bærekraftig utvikling og miljøvern. I dette samarbeidet har seks urfolksorganisasjoner status som permanente deltakere.

Det arktiske samarbeidet er det viktigste multilaterale samarbeidsforum for nordområdene, spesielt gjennom utviklingen av nærområdedialoger med andre vestlige land. Samarbeidet i Arktisk råd bør fremover i større grad være mer forpliktende for landene i rådet.

Arktisk råd må sterkere initiere saker av interesse for hele Arktis, og således være en viktig premissleverandør både for nasjonale og internasjonale tiltak. Spesielt vil spørsmål om miljøvern,

klima og biologisk mangfold være av stor betydning for en bærekraftig utvikling i den arktiske regionen. ACIA-studien om klimaendringer er et prosjekt som viser nødvendigheten av å gå inn i et nært samarbeid med brede internasjonale miljøer. Arktisk råd må spille en viktig rolle som forum for å styrke urfolkene stilling.

Det arktiske samarbeidet omfatter også et samarbeid mellom de parlamentariske forsamlingene i de arktiske statene. Hvert annet år arrangeres en konferanse for arktiske parlamentarikere, der også representanter for Samisk Parlamentarisk Råd deltar. Samisk Parlamentarisk Råd deltar som permanent deltaker i Arktisk parlamentariske komité (SCPAR), som er parlamentarikerens samarbeidsorgan mellom de arktiske parlamentarikerkonferansene. Den 7. Arktiske parlamentarikerkonferansen, som ble arrangert i Kiruna i august 2006 vedtok en erklæring hvor urfolksdimensjonen er synlig.

Når Norge overtar formannskapet i Arktisk råd høsten 2006 gir det en god anledning til å inngå nærmere drøftinger mellom regjeringen og Sametinget om former for samarbeid samt koordinering og prioriteringer av urfolksprosjekter. I det programmet Norge er i ferd med å utvikle for sin formannskapsperiode 2006-2008 er det viktig at urfolksdimensjonen blir et satsingsområde. Urfolksdimensjonen må videre integreres naturlig i alle satsingsfelt, slik som klimaendringer, herunder ulike tilpasningsstrategier, helhetlig ressursforvaltning, og mer effektivt samarbeid.

Sametinget deltar i Norges delegasjon på ministermøtene i Arktisk råd. For at Sametinget skal kunne styrke deltakelsen i det arktiske arbeidet, bør det vurderes etablering av ordninger der Sametinget bidrar med administrativ deltakelse på embetsmannsnivå (SAO), sammen med det norske embetsverket. Dette forutsetter imidlertid at Sametinget gis økt kapasitet og administrative ressurser. Videre vil en styrking av rammene for det samiske parlamentariske samarbeidet, kunne bidra positivt til innsatsen i forhold til det arktiske parlamentarikersamarbeidet.

Det vil bli etablert et midlertidig sekretariat i Tromsø for Arktisk råd i den nordiske formannskapsperioden 2006-2012 (Norge, Danmark, Sverige). For Sametingsrådet er det svært viktig at urfolkskompetanse, herunder også særlig kompetanse om samiske forhold, er sterk og synlig i sekretariatet. Dette vil også være i tråd med St.meld. 30 (2004-2005) og Stortingets innstilling til meldingen.

Prioriterte tiltak:

- Arbeide for at urfolksdimensjonen blir et satsingsområde i programmet for det norske formannskapet i Arktisk råd, og videre i hele den nordiske formannskapsperioden.
- Arbeide for sterk og tydelig urfolksrepresentasjon i det midlertidige sekretariatet for Arktisk råd.
- Arbeide for styrket deltakelse fra Sametinget i det arktiske samarbeidet, både politisk og administrativt. Dette forutsetter bedre finansielle rammer, jf. kap. 3.3.

4.3.6 Barentssamarbeidet

Barentssamarbeidet ble etablert i 1993 og er organisert i:

- 1) Barentsrådet (ministernivå),
- 2) Regionråd og regionkomite (13 regioner og en felles urfolksrepresentant), og
- 3) Arbeidsgruppen for urfolk som er et rådgivende organ for regionrådet og Barentsrådet.

Barentsrådet (utenriksministrene), består av Danmark, Finland, Island, Norge, Russland, Sverige og Europakommisjonen. Canada, Frankrike, Tyskland, Italia, Japan, Nederland, Polen, Storbritannia og USA er observatører. Embetskomiteen (CSO) forbereder saker for Rådet og avholder møter ca. 6 ganger i året. Urfolkene er ikke representert i Barentsrådet, selv om dette har vært et krav fra urfolkene.

Samisk parlamentarisk råd oppnevner samenes (Finland, Norge og Sverige) representanter til det Regionale nivået når samene i Finland, Norge og Sverige har ansvar for urfolksrepresentasjonen. For perioden 2005-2007 er det vepsere som representerer urfolkene (samer, nenetsere, vepsere) i Regionråd og urfolkskonsulenten i Barentssekretariatet i den administrative Regionkomite.

Den regionale arbeidsgruppen for urfolk i Barentsregionen er oppnevnt av Regionrådet. Lederen deltar i Barentsrådets møte. Det avholdes også et møte i året mellom embetskomiteen (CSO) og Arbeidsgruppen.

Arbeidsgruppen for urfolk har utarbeidet et Handlingsprogram for urfolk for perioden 2005 – 2008. Handlingsprogrammet inneholder forslag til tiltak og prosjekter med en total kostnad i underkant av 30 mill NOK. (Det er ikke satt av særskilte økonomiske ressurser). Tiltakene har fokus på nenetsiske, vepsiske og samiske områder på russisk side av Barentsregionen, innen satsingsområdene helse, miljø og naturbruk, utdanning og kompetanseutvikling, tradisjonelle næringer og forretningsvirksomhet, kultur, infrastruktur samt informasjon og medievirksomhet.

Arbeidsgruppen har gitt temaene næring, helse og sosial høyest prioritet. Av konkrete tiltak er blant annet etablering av Obschina⁸ (legalisert urfolksforetak) i Kildin-området trukket frem. Reindriften er, sammen med fiskeriene, en sentral kulturbærende næring for samer og andre urfolk i Russland. Det vil være viktig å styrke reindriften og andre utmarksnæringer som framtidig bærekraftige næringer for urfolk i områder med mineralutvinning, olje- og gassvirksomhet.. Det er i den sammenheng viktig å ta hensyn til at en utvikling ikke kan bli bærekraftig hvis ikke kvinnene deltar fullt ut i utviklingsprosessene og får del i framskrittene som gjøres. Etablering av Obschinaer kan være en inspirasjon for samer til å utvikle samiske samfunn økonomisk og sosialt. Sametingsrådet vil bidra i arbeidet for iverksettelse av deler av Handlingsprogrammet for urfolk. Sametingets økonomiske bidrag til Barentssamarbeidet bør i første rekke benyttes til tiltak på russisk side. Ved prioritering av tiltak bør tiltak for ungdom og tiltak som fremmer likestilling, gis fortrinn.

Det er ikke satt av nasjonale eller regionale midler til urfolkens deltakelse i Regionråd og komité. Dette innebærer at urfolkene selv må finansiere sin deltakelse. Dette innbefatter også deltakelse i de ulike arbeidsgruppene som Regionråd/komite har etablert/etablerer. Sametinget i Norge har så langt finansiert urfolkens deltakelse i den regionale Arbeidsgruppen for ungdom.

Norge og Sverige har årlig bevilget kr 50 000 til møtedeltakelse for Arbeidsgruppen for urfolk (Reise, opphold, tolking, adm. osv.). Sekretariatsfunksjonen ivaretas i dag av urfolkskonsulenten ved Barentssekretariatet i Kirkenes, samt av ansatte ved Barents Indigenous Peoples Office (BIPO) i Murmansk.

Selv om Arbeidsgruppen for urfolk innehar en særskilt status, er det viktig at representasjonen for urfolkene blir mye sterkere og tydeligere. Sametinget i Norge og Samisk parlamentarisk råd har krevd urfolksrepresentasjon i Barentsrådet.

Sametingsrådet mener det må også fra myndighetenes side settes av flere ressurser til urfolkens deltakelse og til kapasitetsoppbygging i Barentssamarbeidet. For å utvikle samenes, nenetsernes og

⁸ Den første obschina på Kolahalvøya, Obschina Kildin, ble etablert i 2002. Målsetningen til obschina Kildin er å etablere familiebasert reindrift etter modell av samisk reindrift i Skandinavia, men tilpasset russiske forhold. Første fase i arbeidet, dvs. offentlig registrering av urfolksforetaket/siidaen er gjennomført. Neste fase er å prøve å få tildelt rettigheter til et landområde som kan nyttes til reinbeite og andre aktiviteter som jakt og fiske og økoturisme. Etter hvert skal obschinaen også kjøpe rein og teknologi. Dette er et krevende arbeid og krever økonomiske ressurser. Samene har ikke selv økonomiske ressurser, og bistand fra russisk side er det liten mulighet til å få. Økonomisk bistand fra Norden er påkrevd. Johan Albert Kalstad har vært en viktig ressursperson i arbeidet med å etablere obschina Kildin. Sametinget i Norge har bistått med økonomisk støtte til forprosjektet.

vepsernes kapasitet til å delta i Barentssamarbeidet, finansierer Sametinget i Norge Barents urfolkskontor i Murmansk, med administrativ bistand fra Barentssekretariatet i Kirkenes.

Sametingsrådet savner også flere kompetansehevede tiltak for urfolk for å kunne delta i nye økonomiske aktiviteter. Opplæring i lederskap, entreprenørskap og markedsforståelse er ofte kritiske faktorer for økonomisk bærekraftig virksomhet. På den andre siden er det også nødvendig med økt kunnskap om urfolk i den øvrige befolkningen, hos myndigheter, og spesielt i de selskaper som investerer i økonomiske aktiviteter i urfolksområdene.

Sametingsrådet støtter initiativet om etablering av et internasjonalt Barentssekretariat, med lokalisering i Kirkenes. Urfolkssamarbeidet i Barents sammenheng er av grenseoverskridende karakter. Urfolksdimensjonen må være klart definert i et slikt sekretariat, og må sikres i den videre prosessen. Sametingsrådet er opptatt av urfolkene må gis anledning til å delta som selvstendige aktører og likeverdige partnere.

Prioriterte tiltak:

- Arbeide for fast urfolksrepresentasjon i Barentsrådet, og for at de ulike urfolksgruppene har faste medlemmer i Barents regionråd. Sametinget skal delta fast i embetskomiteen forutsatt finansielle rammer, jf. kap. 3.3.
- Arbeide for at det avsettes egne faste midler til oppfølging av handlingsprogram for urfolk innenfor Barentssamarbeidet.
- Arbeide for at urfolksdimensjonen ivaretas i det regionale ungdomssamarbeidet innefor Barentssamarbeidet.

4.3.7 Kunnskap

Skal Norge kunne ta et hovedansvar for urfolksdimensjonen i nordområdene i tillegg til de øvrige spørsmål satsingen medfører må Norge bli ledende i Europa med hensyn til rettighetsspørsmål og helhetlige utviklingsmodeller, hvor næringsutvikling, kultur og samfunn blir sett i sammenheng.

Det kreves ny kunnskap for å kunne videreutvikle urfolksdimensjonen til et internasjonalt kompetanseprodukt som gir regional verdiskapning. Det finns et ubrukt potensial i samling, utvikling og institusjonalisering av kompetanse om urfolks rettigheter og samfunnsforhold i et sirkumpolart grenseoverskridende perspektiv. Det omfatter også kunnskapsutveksling, og forsker-/ studentutveksling blant urfolk.

I forhold til kunnskapsdimensjonen er det nødvendig å presisere at det allerede finnes mye eksisterende kunnskap i nord som man må nyttiggjøre seg. Dette er kunnskap både av formell art i utdanningssammenheng, i næringslivet og i offentlig sektor. Men det finnes også mye kunnskap om det å leve i nord.

Sametingsrådet ser det som svært viktig at det etableres en bred, helhetlig satsning på forskning for og i nordområdene. En helhetlig strategi i nordområdene er av svært stor betydning for urfolk. Det er avgjort et behov for en fornyet og helhetlig fokus på nordområdene som følge av den endrede internasjonale geopolitiske situasjonen de senere årene med sterkere interesse også for det store energi- og ressurspotensialet som finnes i dette området.

I de samiske områdene merker vi godt at globaliseringen endrer betingelsene for lokalisering av bedrifter, og for hvor både samisk ungdom og unge kvinner ønsker å slå seg ned, bo og virke i samfunnet. Det er en stor utfordring å skape interessante moderne arbeidsplasser for utdannet ungdom, og kanskje særlig for unge kvinner, i de samiske lokalsamfunn. Nordområdesatsingen er viktig i denne sammenheng.

De ulike samiske områdene må utvikle regional konkurransekraft gjennom utvikling av sterke kunnskapsmiljø, og dyrking av stedegne fortrinn. For å oppnå en slik kompetanseutvikling kreves det kapasitetsoppbygging i samiske lokalsamfunn for å kunne delta i politisk virksomhet, og således ta større samfunnsansvar. Dette bidrar til et økt samfunnsengasjement, som igjen vil virke positivt i forhold til de mange utfordringer økt press på tradisjonelle næringer, kultur og samfunnsniv medfører. Sametingsrådet tar til ordet for at det utvikles bærekraftige samiske institusjoner for å ivareta og utvikle tradisjonelle kunnskaper og vår kollektive hukommelse. Kompetansen må heves slik at samene er i stand til å delta i den moderne samfunnsutviklingen uten å miste forankringen til samiske tradisjoner og kultur. Forholdene må legges til rette for at enkeltpersoner, lag og foreninger kan bygge opp kapasitet på ulike samfunnsområder.

Utenriksdepartementet har nedsatt et eget ekspertutvalg som skal gi innspill til utformingen av en helhetlig norsk nordområdepolitikk og bidra til utviklingen av Barents 2020 som er regjeringens nye satsing på forskning og utvikling i nord. Barents 2020 skal være en arena for sammenkopling av forskningsmiljøer og for samarbeid mellom fagmiljøer, ikke minst på tvers av landegrensler. Programmet skal være et instrument for å styrke samarbeidet mellom stat, næringsliv og akademiske miljøer i Norge. Tematisk vil programmet ha et særlig fokus på petroleumsteknologi og ressurs- og miljøforvaltning i nord. For Sametingsrådet er det svært viktig at urfolksdimensjonen i Ekspertutvalgets arbeid står helt sentralt, og at Barents 2020 også er en arena for å etablere forpliktende samarbeid med urfolkenes representative organer. Norge må her være et foregangsland. Det knyttes forventninger til at prosjektet Barents 2020 også vil utløse et løft for forsknings- og utviklingsprosjekter som kommer samer og andre urfolk til gode. Både ved å stimulere til økt samarbeid med og involvering av samiske forsknings- og kompetansemiljøer og -nettverk, med økt fokus på eksisterende og framtidig forskning ved disse institusjonene, samt økt samarbeid med samiske næringslivsinteresser og andre samfunnsinstitusjoner.

Sametingsrådet har merket seg at de samiske institusjonene Árran lulesamisk senter, Tysfjord, Internasjonalt fag- og formidlingscenter for reindrift, Kautokeino, Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, Kautokeino, Samisk Høgskole/Nordisk Samisk Institutt, Kautokeino og Samisk nærings- og utredningscenter, Tana, inngikk 29.06.06 en avtale om samarbeid om nordområdespørsmål. Avtalen omfatter enighet om en felles plattform for samarbeidet og etableringen av et felles nettverk for nordområdespørsmål. Med samarbeidet tar institusjonene sikte på å samle kompetanse, for i fellesskap å møte de utfordringer landets nordområdesatsing medfører også for samiske institusjoner. I tillegg arbeider de respektive institusjonene med egne spesialområder – også i et nordområdeperspektiv.

Det er svært viktig at urfolk selv forsker på sine egne forhold og deltar i den internasjonale kunnskapsoppbyggingen om nordområdene på egne premisser. Ulike samiske- og urfolks institusjoner spiller her en sentral rolle. Disse må gis mulighet til kompetansebygging, og det må tilrettelegges for institusjonssamarbeid. Sametingsrådet oppfordrer samiske forskermiljøer om å søke samarbeid med tilsvarende miljøer blant andre urfolk i Arktis. Urfolkenes situasjon vil bli sterkt berørt av den framtidige industrisatsningen i nordområdene. Det bør derfor utvikles et eget program for et nærmere framtidig samarbeid mellom urfolkforskere i Alaska, Canada, Grønland, Russland og Skandinavia.

Det samiske samfunnet skiller seg noe ut fra mange andre urfolkssamfunn ved at samisk ungdom de siste 30-40 år har tatt høyere utdanning, samtidig som den samiske identiteten og selvforståelsen har blitt bevart og styrket. Denne utviklingen har både vært en av forutsetningene for og et viktig resultat av den samiske samfunns- og kulturkampen. Det samiske samfunnet har i dag også utviklet seg til å bli et vitenskapelig basert kunnskapssamfunn, med etablerte samiske vitenskapelige institusjoner. Mye av forskningen på samiske samfunn gjøres for eksempel i dag av samer med høyere vitenskapelig kompetanse. Dette danner et godt utgangspunkt for den videre kompetanseutviklingen og kapasitetsbyggingen i de samiske kunnskaps- og forskningsmiljøene. Sametingsrådet mener at det fremdeles er behov for en betydelig utvikling og styrking av utdanningsnivået og det akademiske

arbeidsmarkedet for samene, slik at det samiske samfunnet blir bedre rustet til å ivareta egne interesser på det internasjonale nivået innenfor ulike fagfelt.

The University of the Arctic er et samarbeidsnettverk av nordlige universiteter og høyskoler, og har ca. 70 medlemsinstitusjoner i Canada, Alaska, Russland, Island, Grønland, Norge, Sverige og Finland. UArctic organiserer aktiviteter og programmer for å styrke det nordlige/sirkumpolare området, for eksempel gjennom samarbeid om studentutveksling, fjernundervisning og ulike forsknings- og studieprogram, med mer. Sametingsrådet mener at det er viktig at UArctic i enda større grad integrerer urfolksperspektivet i alle aktiviteter. Dette kan gjøres gjennom å styrke nettverkets kompetanse og kapasitet til å koordinere og tilrettelegge videre oppfølging av urfolksperspektivet, og der i gjennom inspirere, veilede og systematisere de enkelte nettverksmedlemmers faglige profilering av urfolksspørsmål. Ressurser til en nettverkskoordinatorfunksjon kan være et virkemiddel. Det vil også være behov for å styrke finansieringen av student- og forskerutveksling knyttet konkret til urfolkssatsningen.

Det internasjonale fag- og formidlingssenteret for reindrift ble åpnet høsten 2005 i Kautokeino, og er finansiert av UD, AID og LMD. Senteret har styremedlemmer fra Finland, Sverige, Russland og Norge. Senteres formål er blant annet å bidra til å opprettholde og videreutvikle en bærekraftig reindrift i nordområdene, og til å styrke samarbeidet mellom reindriftsfolk. Senteret er en del av nordområdesatsningen, og Sametingsrådet er opptatt av at videre finansiering av senteret sikres.

Prioriterte tiltak:

- Arbeide for en tettere dialog mellom Sametinget, Norges forskningsråd, og samiske forskningsinstitusjoner og -nettverk og institusjoner som forsker på samiske problemstillinger.
- Arbeide for en klar urfolksdimensjon i Norges forskningsråd sin nordområdesatsning og i regjeringens program Barents 2020.
- Arbeide for at Sametinget får budsjettmessige rammer som gir grunnlag for FoU midler som kan gå inn i ulike forskningsprogrammer og satsinger.
- Arbeide for styrking av urfolks utdannings- og forskningsinstitusjoner.
- Arbeide for etablering av et nordisk samisk forskningsfond.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Økonomiske og administrative konsekvenser av de foreslåtte prioriteringene i denne meldingen vil bli behandlet i de årlige budsjettbehandlingene i Sametinget.

Meldingen er ment å gi en prioritering av Sametingets satsingsområder på det internasjonale området som medfører en målrettet bruk av de økonomiske og menneskelige ressurser som Sametinget har til rådighet på dette området i dag. Det er imidlertid ingen tvil om at Sametinget er underfinansiert for internasjonalt arbeid. Flere av de tiltakene som er foreslått i meldingen forutsetter derfor en systematisk oppbygging av kompetanse og kapasitet i Sametinget. Derfor er også finansiering en overordnet strategi i meldingen.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Merknader

Komiteens medlemmer fra Norske samers riksforbund (NSR), Lene Hansen, Susanne Amalie Andersen, Klemet Erland Hætta, Jarle Jonassen, Tor Mikalsen og Miriam Paulsen, Arbeiderpartiet (DnA), Marianne

Balto, Henrik Eriksen, Marit Kirsten A. Gaup, Knut Store, Anders Urheim og Per Edvind Varsi og Per Andersen Bæhr, Kautokeino flyttsameliste har følgende merknad:

Nærings- og kulturkomiteen er fornøyd med at meldingen fokuserer på problemene rundt menneskeskapte klimaendringer. I tillegg til urfolks medvirkning og Sametingets arbeid i internasjonale fora, bør Sametinget selv bidra konkret til reduksjon i utslippene av klimagasser.

Sametinget bør utarbeide interne strategier som blant annet omfatter energibruk og reisevirksomhet, for å skape bevissthet rundt dette i Sametingets virksomhet.

Forslag

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet (DnA), Marianne Balto, Henrik Eriksen, Marit Kirsten A. Gaup, Knut Store, Anders Urheim og Per Edvind Varsi fremmer følgende forslag:

Forslag 1

Klima

Forslag til nytt prioritert tiltak:

Kompetanse om natur og klima – tradisjonell kunnskap – må integreres i planlegging, forvaltning og overvåking av nordområdene.

Næringsutvikling punkt 4.3.2

Komiteen vil foreslå følgende endring av prioriterte tiltak: Utnytting av ikke fornybare naturressurser og større inngrep i urfolksområder bør bare skje dersom det er gjennomført konsultasjoner mellom staten og urfolk, der urfolks kultur og eksistensgrunnlag særlig bedømmes.

Artisk samarbeid punkt 4.3.5

Forslag til nytt prioritert tiltak:

I prosjekter og programmer må en sikre at urfolksinteressene implementeres på en måte som virkelig sikrer likeverdighet.

Barentssamarbeidet

Forslag nytt prioritert tiltak:

Den mellommenneskelige kontakten i Barentsområdet må gjøres enklere på tvers av landegrensene.

Kunnskap

Forslag til nytt prioritert tiltak:

Urfolk må selv få rammer til å løfte sin kompetanse for å være en reell part i den generelle samfunnsutviklingen og spesielt i den prosessen som foregår i nordområdene. Med kompetansen sikres deltakelsen i viktige avgjørelser som angår urfolkene

Komiteen har forøvrig ingen merknader eller forslag til saken og tilråder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 30 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Arbeiderpartiet trakk tilbake sitt forslag i Nærings- og kulturkomiteens innstilling og fremmet den som en merknad.

- Kultur- og næringskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Protokolltilførsel fra Senterpartiet v. Olaf Eliassen:

Merknad 1

Undertegnede støtter 1. setning i merknaden.

2. setningen kan undertegnede ikke støtte.

Begrunnelse:

Med de lange avstander i Sapmi er det umulig å unngå motorkjøretøyer både på vei og i utmarka.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Henrik Eriksen, saksordfører	Tor Mikalsen
		Aili Keskitalo
	Henrik Eriksen	
	Henrik Eriksen, til forretningsorden	
	Egil Olli, til forretningsorden	
2	Susanne Amalie Andersen	Bjarne Store-Jakobsen
	Susanne Amalie Andersen	
	Henrik Eriksen, til forretningsorden	
3	Susanne Amalie Andersen	
4	Bjarne Store-Jakobsen	Jánoš Trosten
		Aili Keskitalo
		Terje Tretnes
	Bjarne Store-Jakobsen	
5	Tor Mikalsen	
6	Olaf Eliassen	Susanne Amalie Andersen
	Olaf Eliassen	
7	Henrik Eriksen	
8	Jánoš Trosten	
9	Egil Olli	
	Aili Keskitalo	
10	Lene Hansen	
11	Anders Urheim	
12	Gunn-Britt Retter	
	Aili Keskitalo	
13	Henrik Eriksen, saksordfører	
	Olaf Eliassen, til forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

Sametinget viser til sine merknader og gir ellers sin tilslutning til Sametingsrådets melding om internasjonale satsningsområder.

Behandlingen av saken ble avsluttet 30.11.06 kl. 15.00.

Originalspråk: Norsk

Sak 50/06

Høring - Staten og Den norske kirke NOU 2006:2

Arkivsaknr.
06/2025

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	09.10.06	R 101/06
Oppvekst- og utdanningskomiteen	13.-16.11.06	014/06
Sametingets plenum	28.11. - 1.12.06	50/06

Saken påbegynt onsdag 30.11.06 2006 kl. 15.20.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	09.10.06	Sametingsrådet	Sak R 101/06
2	31.01.2006	Kultur- og kirkedepartementet	NOU 2006:2 Staten og Den norske kirke
3	24.04.2006	Kultur- og kirkedepartementet	Høringsbrev
4	-	Kultur- og kirkedepartementet	Brosjyre – hovedtrekk fra NOU 2006:2
5	09.10.06	Den norske kirke	Høringsuttalelse

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling overfor komiteen:

Sametinget viser til høring - NOU 2006:2 Staten og Den norske kirke.

Kirken har og har hatt en sentral plass hos mange samer. Foruten å være et trossamfunn, har kirken også vært en viktig bærer av kulturelle og religiøse tradisjoner som har samlet mennesker i livets ulike faser. Størstedelen av den samiske befolkningen er medlemmer av Den norske kirke. Utredningen om fremtiden for statskirkeordningen og andre sentrale kirkespørsmål er derfor en viktig sak for det samiske samfunnet. Sametinget er derfor tilfreds med at regjeringen ved oppnevningen av medlemmer til stat-kirke utvalget også har tatt med representanter for den samiske befolkning. Dette har vært med på å sikre at den samiske dimensjonen i arbeidet har blitt godt ivaretatt.

Uavhengig av tilknytningsform mellom stat og kirke, skal den samiske dimensjonen ivaretas. Sametinget ønsker å komme med en uttalelse som er av en mer overordnet og prinsipiell karakter.

Den harde fornorskingspolitikken som ble ført av norske myndigheter til langt inn i vår tid, førte til en kulturell og språklig undertrykking av samer. Kirken ble i så måte også brukt i arbeidet med å fremme denne politikken. Sametinget er derfor tilfreds med at Kirkemøtet i 1992 opprettet Samisk kirkeråd som et representativt organ for samisk kirkeliv og at en i 1997 tok et oppgjør med kirkenes rolle i fornorskningens tjeneste. Samisk kirkeliv er nå et satsingsområde i kirken. For å bøte på de skadene som tidligere tiders politikk har ført til, vil det være nødvendig for Den norske kirke å ha et sterkt og vedvarende fokus på samisk kirkeliv også i fremtiden uavhengig av hvilken kirkeordning en velger.

Det vil være viktig at samisk kirkeliv i den fremtidige norske kirke får muligheter og rammevilkår som gjør den i stand til å styrkes og utvikles. Det vil være viktig at de behovene en har innenfor samisk kirkeliv, slik som bibeloversettelser, utarbeiding av materiell, kirketolkning, arbeidet innenfor Samisk kirkeråd osv. blir ivare tatt også i fremtiden. Sametinget er derfor opptatt av at kirken har et ansvar for å sikre samisk kirkeliv gode rammevilkår uavhengig av hvordan den fremtidige finansieringen av kirkelig virksomhet vil skje.

Sametinget er opptatt av at Den norske kirke fortsatt skal være en landsdekkende og demokratisk virksomhet med et kirkelig nærvær i alle lokalsamfunn i landet, og der den samiske befolkning uavhengig hvor i landet den befinner seg har sin naturlige plass. Det vil være viktig at de formelle strukturene i kirka ivaretar det faktum at samene bor spredt over hele landet, og at både sør-, lule og nordsamisk språk og kultur blir ivare tatt.

Kirkebygg og kirkelige utsmykninger er en viktig del av vår kulturhistorie. Det er derfor med bekymring Sametinget registrerer at disse mange plasser forfaller på grunn av manglende bevilgninger. Sametinget vil her understreke de sentrale myndigheters ansvar for å ivareta denne kulturarven. Sametinget vil her spesielt trekke frem de kirkebygningene som sto igjen etter nedbrenningen i Finnmark og Nord-Troms under den andre verdenskrig. Disse representerer en viktig del av den norske og den samiske kulturarven i området, og det vil derfor være spesielt viktig at disse blir tatt vare på.

Oppvekst- og utdanningskomiteens innstilling

Forslag:

Hele komiteen ved NSRs sametingsgruppe ved medlemmene Synnøve Solbakken-Härkonen, Kjersti Myrnes Balto, Tone Finnesen, John Harald Skum, Rita Alise Posanger og Aili Keskitalo (NSR), SBS ved Johan Mikkel Sara, og Arbeiderpartiets sametingsgruppe ved medlemmene Hilde Anita Nyvoll, Jørn Are Gaski, Inger Jørstad og Josef Ingmar Vedhugnes foreslår følgende endringer i rådets innstilling

Avsnitt 1: Setning etter 4. punktum ”Sametinget er derfor tilfreds...” endres til ”Sametinget er derfor tilfreds med at regjeringen også har tatt med representanter for den samiske befolkningen i utvalget som skulle vurdere forholdet mellom kirke og stat.

Avsnitt 2. Andre setning ”Sametinget ønsker å komme med...” byttes ut med ”For å ivareta den samiske dimensjonen må det blant annet utvikles kirkelig materiell, for eksempel salmebøker og bibler på alle tre samiske språk, utdannes flere samisktalende prester og andre som arbeider med kirkelige spørsmål.”

Avsnitt 3: Siste setnings siste ledd ”... uavhengig av hvilken tilknytning...” byttes ut med ”... som gjør den i stand til å styrkes og utvikles.”

Avsnitt 4 og 5 strykes.

For øvrig støtter komiteen rådets innstilling.

Forslag fra komiteens flertall ved NSRs sametingsgruppe ved medlemmene Synnøve Solbakken-Härkonen, Kjersti Myrnes Balto, Tone Finnesen, John Harald Skum, Aili Keskitalo, Rita Alise Porsanger og SBSs Johan Mikkel Sara

Sametinget oppfatter denne saken som et grunnleggende livs- og trosspørsmål for enkeltmennesker og på denne bakgrunn mener Sametinget at representantene på fritt grunnlag skal ha mulighet til å tilkjennegi sitt syn på de ulike forslagene til tilknytningsform som stat-kirke-utredningen kommer med. Derfor fremmer Sametinget følgende alternativer:

Forslag 2

Modell A, grunnlovsforankret folkekirke
Modell B, lovforankret folkekirke
Modell C, frikirke

Forslag fra komiteens mindretall fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe ved medlemmene Hilde Anita Nyvoll, Jørn Are Gaski, Inger Jørstad og Josef Ingmar Vedhugnes

Forslag 3

Flertallet i stat kirke utvalget foreslår en endring av dagens organisering av den norske kirke, ved blant annet å skille koblingen mellom staten og kirken. Dette innebærer endringer i lovgivningen, inntil 9 paragrafer i Grunnloven må endres eller fjernes, dersom forslaget går i gjennom.

Grunnlovsbestemmelsen i § 2 om evangelisk-lutherske religion har hatt stor innvirkning på utformingen av det norske samfunnssystemet.

Flertallet i utvalget foreslår å opprette en folkekirke, med egen lovgivning. Den nye folkekirken skal finansieres via det offentlige og ved en medlemsavgift som ilignes hvert enkelt medlem i folkekirken.

Det samiske samfunnet er et kirkesøkende folk, og tar i større grad del i de kirkelige handlinger enn majoritetsbefolkningen. Et stort flertall av det samiske folket har sterk tilhørighet til kirken, og anser den som en viktig faktor både ved store høytider og ved de store anledninger i livet som dåp, konfirmasjon, ekteskapsinngåelser og begravelser.

For mange har nåværende statskirkeordning vært en trygg forankring, og det er en fremmed tanke å bryte denne bindingen.

De samiske bosetningene befinner seg som oftest i spredt bebygde områder og i små kommuner. Med en sterk statlig myndighet som forvalter kirkeordningen, vil en i langt større grad være sikret tilstrekkelig med økonomiske ressurser til å kunne utøve kirkelige handlinger. En løsrivelse av den sterke tilknytningen til statsmakten, med en lovfestet folkekirke vil på sikt sannsynligvis kunne få budsjettmessige konsekvenser. Statsmakten vil i mindre grad være forpliktet til å tilgodese med midler til en folkekirke, sammenlignet med en grunnlovsfestet statskirke. Av den grunn vil de samiske samfunnene være best tjent med nåværende kirkeordning.

I organisering av kirkeordningen må de samiske kirkesamfunn ivaretas på en slik måte at særegenheten med bruken av de samiske språkene fortsatt har sin plass i kirkerommet. Bruken av de samiske språkene i kirkelige sammenhenger skaper tilhørighet og en større grad av deltakelse i kirkelige handlinger.

Kirken var en ut av de første offentlige organene som tok de samiske språkene i bruk i sin formidling av budskapet, men kirken deltok også lenge i fornorskningsprosessen i landet. Kirken på tok seg, på et tidlig tidspunkt, ansvaret med å tale til samene på deres eget språk.

For å bedre forholdene for samisk kirkeliv ble Samisk kirkeråd opprettet i 1992. Rådet skal fortsatt ha til oppgave å fremme samisk kirkeliv på lokalt og nasjonalt plan, og samtidig være et kompetanse- og rådgivende organ for samisk kirkeliv. Fremtidig funksjon til Samisk kirkeråd, i en eventuell lovfestet folkekirke, er ikke nærmere beskrevet i NOU 2006:2 Staten og kirken.

Sametinget går inn for å beholde nåværende grunnlovsforankrede folkekirke, finansieringsmodell og gravferdsordning. Vi mener dette vil gi de samiske samfunnene en sikkerhet for ivaretagelse av samisk språk og kultur også ved kirkelige handlinger.

Den norske kirke skal i fortsetningen være en åpen og inkluderende kirke, der folk kan komme sammen i glede og i sorg, uten å bli avkrevd medlemskap og inngangspenger. Særlig det samiske folket er opptatt av prinsippene om en åpen og inkluderende kirke.

III Votering

Av 43 representanter var 33 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Oppvekst- og utdanningskomiteens, forslag 1, ble enstemmig vedtatt.
- Oppvekst- og utdanningskomiteens flertall, forslag 2, første avsnitt, ble enstemmig vedtatt.
- Oppvekst- og utdanningskomiteens flertall, forslag 2, modell C, ble forkastet med 29 stemmer. 4 stemte for.
- Oppvekst- og utdanningskomiteens flertall, forslag 2, modell B, ble forkastet med 30 stemmer. 3 stemte for.
- Oppvekst- og utdanningskomiteens flertall, forslag 2, modell A, ble vedtatt med 28 stemmer. 5 stemte mot.
- Oppvekst- og utdanningskomiteens mindretall, forslag 3, ble forkastet med 17 stemmer. 16 stemte for.
- Oppvekst- og utdanningskomiteens forslag 4, for øvrig støtter komiteen rådets innstilling, ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Hilde Anita Nyvoll, saksordfører	
2	Kjersti Myrnes Balto	Per Edvin Varsi
		Terje Tretnes
3	Jørn Are Gaski	Susanne Amalie Andersen
		Kirsti Guvsám
		Terje Tretnes
	Jørn Are Gaski	
4	Susanne Amalie Andersen	
5	Marit Kirsten Anti Gaup	
6	Terje Tretnes	Per Edvin Varsi

		Kirsti Guvsám Hilde Anita Nyvoll
	Terje Tretnes	
7	Tor Mikalsen	Hilde Anita Nyvoll Vangen Susanne Amalie Andersen
	Tor Mikalsen	
8	Olaf Eliassen	Kirsti Guvsám Per Edvin Varsi Susanne Amalie Andersen
	Olaf Eliassen	
9	Berit Marie P. E. Eira	
10	John Harald Skum	Tor Mikalsen
	John Harald Skum	
11	Terje Tretnes	Kirsti Guvsám
	Terje Tretnes	
12	Egil Olli	
13	Kirsti Guvsám	
14	Synnøve Solbakken-Härkönen	
15	Jánoš Trosten	
16	Lene Hansen	
17	Klemet Erland Hætta	
18	Kjersti Myrnes Balto	
19	Terje Tretnes	
20	Hilde Anita Nyvoll, saksordfører	
21	Egil Olli, til forretningsorden	
22	Terje Tretnes, til forretningsorden	
23	Willy Ørnebakk, til forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

Sametinget viser til høring - NOU 2006:2 Staten og Den norske kirke.

Kirken har og har hatt en sentral plass hos mange samer. Foruten å være et trossamfunn har kirken også vært en viktig bærer av kulturelle og religiøse tradisjoner som har samlet mennesker i livets ulike faser. Størstedelen av den samiske befolkningen er medlemmer av Den norske kirke. Utredningen om fremtiden for statskirkeordningen og andre sentrale kirkespørsmål er derfor en viktig sak for det samiske samfunnet. Sametinget er derfor tilfreds med at regjeringen også har tatt med representanter for den samiske befolkningen i utvalget som skulle vurdere forholdet mellom kirke og stat. Dette har vært med på å sikre at den samiske dimensjonen i arbeidet har blitt godt ivaretatt.

Uavhengig av tilknytningsform mellom stat og kirke skal den samiske dimensjonen ivaretas. For å ivareta den samiske dimensjonen må det blant annet utvikles kirkelig materiell, for eksempel salmebøker og bibler på alle tre samiske språk, utdannes flere samisktalende prester og andre som arbeider med kirkelige spørsmål.

Den harde fornørkningspolitikken som ble ført av norske myndigheter til langt inn i vår tid førte til en kulturell og språklig undertrykking av samer. Kirken ble i så måte også brukt i arbeidet med å fremme denne politikken. Sametinget er derfor tilfreds med at Kirkemøtet i 1992 opprettet Samisk kirkeråd som et representativt organ for samisk kirkeliv og at en i 1997 tok et oppgjør med kirkens

rolle i fornorskingens tjeneste. Samisk kirkeliv er nå et satsingsområde i kirken. For å bøte på de skadene som tidligere tiders politikk har ført til vil det være nødvendig for Den norske kirke å ha et sterkt og vedvarende fokus på samisk kirkeliv også i fremtiden som gjør den i stand til å styrkes og utvikles.

Kirkebygg og kirkelige utsmykninger er en viktig del av vår kulturhistorie. Det er derfor med bekymring Sametinget registrerer at disse mange plasser forfaller på grunn av manglende bevilgninger. Sametinget vil her understreke de sentrale myndigheters ansvar for å ivareta denne kulturarven. Sametinget vil her spesielt trekke frem de kirkebygningene som sto igjen etter nedbrenningen i Finnmark og Nord-Troms under den andre verdenskrig. Disse representerer en viktig del av den norske og den samiske kulturarven i området, og det vil derfor være spesielt viktig at disse blir tatt vare på.

Sametinget oppfatter denne saken som et grunnleggende livs- og trosspørsmål for enkeltmennesker og på denne bakgrunn mener Sametinget at representantene på fritt grunnlag skal ha mulighet til å tilkjenne sitt syn på de ulike forslagene til tilknytningsform som stat-kirke-utredningen kommer med. Derfor fremmer Sametinget følgende alternativer:

Modell A, grunnlovsforankret folkekirke.

Behandlingen av saken ble avsluttet 30.11.06 kl. 16.55.

Originalspråk: Norsk

Sak 51/06

Nasjonal helseplan (2007-2010)

Arkivsaknr.
06/1193

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	09.10.06	R 104/06
Oppvekst- og utdanningskomiteen	13.-16.11.06	015/06
Sametingets plenum	28.11. - 1.12.06	51/06

Saken påbegynt 30.11.2006 kl. 13.35.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	09.10.06	Sametingsrådet	Sak R 104/06
2		Sametinget	Sametingets helsemelding
3	06.10.2006	Regjeringen	Nasjonal helseplan 2007-2010

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling overfor komiteen:

Nasjonal helseplan 2007-2010 er et grunnlagsdokument for det fremtidige arbeid i helsetjenesten på alle nivå, og vil etterfølges av videre planprosesser og nye budsjettvedtak. Det er derfor viktig å sikre at de etterfølgende prosesser også inkluderer behovene og bidrar til å utvikle og sikre kvalitet på helse og sosialtjenesten til den samiske befolkning.

Nasjonal helseplan mangler vurdering av status og utfordringer, samt strategier og prioriteringer på hvordan den demokratiske rett til ett likeverdig tilbud til samiske pasienter skal ivaretas. Det samiske perspektivet er ikke synliggjort og planen gir heller ikke klare føringer om hvordan helsetilbudet til det samiske folk skal kvalitetssikres. Sametinget ønsker å vise til NOU 1995:6 Plan for helse og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge, og Mangfold og likeverd - regjeringens handlingsplan for helse og sosialtjenester til den samiske befolkning. I disse planene redegjøres og foreslås det en rekke tiltak for å ivareta likeverdige helsetjeneste til samiske pasienter.

På denne bakgrunn avgir Sametinget derfor følgende uttalelse:

1. Samiske tjenestemottakere har krav på en likeverdig helse- og sosialtjeneste på lik linje med den øvrige befolkning. Dette innebærer at ansvarlige myndigheter i oppfølging av nasjonal

helseplan må identifisere og vurdere status og utfordringer i forhold til samiske pasienters behov og rettigheter. Det må også utarbeides strategier for videre organisering, styring og satsing i forhold til dette.

2. Av ILO-konvensjonen nr. 169 art. 25 følger at utforming og gjennomføring av helsetjenester for urfolk skal skje under urfolks eget ansvar og kontroll, slik at urfolk kan nyte godt av så høy fysisk og mental helsemessig standard som mulig. Sametinget kan ikke akseptere at det samiske perspektivet utelates i sentrale styringsdokumenter.
3. For å kunne kvalitetssikre en helhetlig og likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folk skal det drøftes og avgjøres hvilke styringsverktøy som skal tas i bruk for å kvalitetssikre utviklingen av en helhetlig og likverdig helse- og sosialtjeneste for det samiske folk, på lik linje med den øvrige befolkningen. Sametinget ber derfor om at det iverksettes grundige prosesser i forhold til ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter og behov i oppfølging av Nasjonal helseplan 2007-2010.

Oppvekst- og utdanningskomiteens innstilling

Merknad

Merknad fra komiteens mindretall ved medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe; Jørn Are Gaski, Inger Jørstad, Hilde Anita Nyvoll og Josef Ingmar Vedhugnes

bemerket at Helse- og omsorgsdepartementet dekker en hel stilling i Sametinget slik at Sametinget kan videreutvikle sin rolle som samepolitisk premissleverandør i helse- og sosialsektoren, og på eget initiativ komme med innspill til helse- og sosialpolitikken overfor den samiske befolkning.

Sametingets innspill til Nasjonal helseplan tar utgangspunkt i Sametingets melding om samiske helse- og sosialtjenester av 1.juni 2005. I meldingen heter det ”De ulike fagområdene vil ikke bli særskilt drøftet her, og enkelt tiltak er heller ikke ramset opp i denne meldingen. Som en oppfølging av meldingen, i det videre arbeidet med styringsverktøy, vil det være aktuelt at tiltak blir drøftet og vurdert.” Arbeiderpartiets medlemmer i komiteen savner en slik oppfølging av meldingen, særlig sett på bakgrunn av at Sametinget har bevilget 24,6 mill kr i perioden 1999 – 2004, på samiske prosjekter innen helse og sosial. Dette viser at Sametinget har den nødvendig kunnskap, men har ikke bearbeidet og systematisert denne. Dette hadde vært et godt utgangspunkt for sametingets egne prioriteringer og etterhvert et nødvendig innspillsverktøy i forhold sentrale myndigheter

Sametingsrådet unnlater å konkretisere hvilke tiltak som skal gjennomføres for å bedre helse- og sosialtilbudene til den samiske befolkningen. Dette finner disse medlemmene meget merkverdig.

Arbeiderpartiets medlemmer i komiteen påpeker følgende utfordringer:

Helse- og sosialsektoren har kontakt med mennesker som har behov for hjelp og støtte. Det er av stor betydning at kontakten mellom ansatt og pasient/klient bygger på trygghet og tillit. Dette oppnås blant annet gjennom forståelse og kunnskaper om menneskers kulturbakgrunn, språk og identitet.

Språk- og kulturbarrierer har medført at helse- og sosialtilbudet har vært mindre tilgjengelig for en stor del av den samiske befolkningen. Målet er å utvikle en god helse- og sosialtjeneste tilpasset den samiske befolkningens behov. Det kan best skje ved at disse bygges på bærende elementer for samisk språk-, kultur og samfunnsliv. Staten må ta et særlig ansvar for å sikre det økonomiske grunnlaget for tilrettelegging av de samiske helse- og sosialtjenestene, uten at det fritar kommunene for deres ansvar. Arbeiderpartiets medlemmer i komiteen vil arbeide for at hele den samiske befolkning skal få

likeverdige helse- og sosialtjenester som den øvrige befolkningen, ikke minst blant barn og eldre utenfor språkforvaltningsområdet.

Arbeiderpartiet medlemmer i komiteen vil jobbe for at det på kommunalt nivå finnes personell innenfor helse- og sosialsektoren som har språk og kulturkunnskap og til lokale forhold. Det må utdannes tilstrekkelig antall helse- og sosialarbeidere som behersker samisk språk og som har god kunnskap om samisk kultur og samfunnsforhold. Helse- og sosialpersonell som ikke snakker samisk må tilbys opplæring i muntlig samisk språk og i kulturforståelse.

Også den samiske rusmisbruker og spilleavhengige har behov for hjelp fra andre enn familie og slekt. Arbeiderpartiets medlemmer i komiteen ser det som nødvendig at det finnes tilbud både for rusmisbrukere og spilleavhengige som er tilpasset det samiske mangfoldet. Dette gjelder både forebygging, behandling og ettervern.

De overordnede myndigheter har et ansvar for at barnevernet; både kommunalt, regionalt og på statlig nivå har kompetanse til å gi også samiske barn rett hjelp til rett tid. Dette innebærer at ansatte innenfor barnevernet også har samisk språkkunnskaper og kulturperspektiv. Det må satses på utvikling og forskning i forhold til samiske barn i barnevernet. I tillegg til å bringe kunnskaper om samiske barns problemområder, vil forskningen være med på å bringe flerkulturell tenking inn i hele barnevernssektoren.

Mennesker med psykiske problemer hjelpes som oftest ved at de får sette ord på sine tanker og følelser. Dette gjøres best på morsmålet og i trygge omgivelser. Derfor har det stor betydning at ansatte i psykiatrien; både terapeuter og miljøarbeidere behersker samisk i møte med samisktalende samer. Det er videre viktig at behandlere har god kjennskap til lokal historie og tradisjoner, særlig i forhold til tidligere tiders undertrykking av samer. Dette har ofte betydning for hvilken trygghet og tilhørighet dagens samer har til sin egen bakgrunn, noe som kan være med på skape grobunn for dårlig psykisk helse.

Pasienter på somatiske sykehus møtes ofte av både ukjente mennesker og kulturer. Å få kunne snakke sitt eget språk ved både sykdom og ved fødsler, gir trygghet og er tillitskapende. Det er derfor av stor betydning at pasienter på somatiske sykehus blir møtt på sitt eget språk og av ansatte som har kompetanse i deres kulturelle bakgrunn.

Da flesteparten av ansatte i helse- og sosialsektoren ikke behersker samisk, har de ofte behov for bruk av tolk i møte med sine pasienter/klienter. Arbeiderpartiets medlemmer i komiteen mener at det er behov for et landsdekkende system for tolketjenester for helse- og sosialsektoren, hvor det å bruke tolk og det å finne en tolk blir en del av rutineene for en samtale med pasienter.

Forslag fra komiteen ved NSRs sametingsgruppe ved medlemmene Synnøve Solbakken-Härkonen, Kjersti Myrnes Balto, Tone Finnesen, John Harald Skum, Rita Alise Posanger og Aili Keskitalo (NSR), SBS ved Johan Mikkel Sara, og Arbeiderpartiets sametingsgruppe ved medlemmene Hilde Anita Nyvoll, Jørn Are Gaski, Inger Jørstad og Josef Ingmar Vedhugnes

Forslag 1:

Komiteen tilrår Sametinget å vedta følgende:
Sametinget støtter Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 33 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Oppvekst- og utdanningskomiteens forslag 1 ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Tone Finnesen, saksordfører	Jánoš Trosten Olaf Eliassen
	Tone Finnesen	
2	Jørn Are Gaski	Terje Tretnes Olaf Eliassen
	Jørn Are Gaski	
3	Rita-Alise Porsanger	Jørn Are Gaski Jánoš Trosten
	Rita-Alise Porsanger	
4	Gunn-Britt Retter	
5	Olaf Eliassen	Rita-Alise Porsanger
6	Terje Tretnes	Jørn Are Gaski
	Terje Tretnes	
7	Egil Olli	
8	Jørn Are Gaski	
9	Terje Tretnes	
10	Tone Finnesen	

VI Sametingets vedtak

Nasjonal helseplan 2007-2010 er et grunnlagsdokument for det fremtidige arbeid i helsetjenesten på alle nivå, og vil etterfølges av videre planprosesser og nye budsjettvedtak. Det er derfor viktig å sikre at de etterfølgende prosesser også inkluderer behovene og bidrar til å utvikle og sikre kvalitet på helse og sosialtjenesten til den samiske befolkning.

Nasjonal helseplan mangler vurdering av status og utfordringer, samt strategier og prioriteringer på hvordan den demokratiske rett til ett likeverdig tilbud til samiske pasienter skal ivaretas. Det samiske perspektivet er ikke synliggjort og planen gir heller ikke klare føringer om hvordan helsetilbudet til det samiske folk skal kvalitetssikres. Sametinget ønsker å vise til NOU 1995:6 Plan for helse og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge, og Mangfold og likeverd - regjeringens handlingsplan for helse og sosialtjenester til den samiske befolkning. I disse planene redegjøres og foreslås det en rekke tiltak for å ivareta likeverdige helsetjeneste til samiske pasienter.

På denne bakgrunn avgir Sametinget derfor følgende uttalelse:

1. Samiske tjenestemottakere har krav på en likeverdig helse- og sosialtjeneste på lik linje med den øvrige befolkning. Dette innebærer at ansvarlige myndigheter i oppfølging av nasjonal

helseplan må identifisere og vurdere status og utfordringer i forhold til samiske pasienters behov og rettigheter. Det må også utarbeides strategier for videre organisering, styring og satsing i forhold til dette.

2. Av ILO-konvensjonen nr. 169 art. 25 følger at utforming og gjennomføring av helsetjenester for urfolk skal skje under urfolks eget ansvar og kontroll, slik at urfolk kan nyte godt av så høy fysisk og mental helsemessig standard som mulig. Sametinget kan ikke akseptere at det samiske perspektivet utelates i sentrale styringsdokumenter.
3. For å kunne kvalitetssikre en helhetlig og likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folk skal det drøftes og avgjøres hvilke styringsverktøy som skal tas i bruk for å kvalitetssikre utviklingen av en helhetlig og likverdig helse- og sosialtjeneste for det samiske folk, på lik linje med den øvrige befolkningen. Sametinget ber derfor om at det iverksettes grundige prosesser i forhold til ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter og behov i oppfølging av Nasjonal helseplan 2007-2010.

Behandlingen av saken ble avsluttet 30.11.06 kl. 14.35.

Originalspråk: Norsk

Sak 52/06

Retningslinjer for bruk av midler fra Sametinget til de politiske gruppene

Arkivsaknr.
06/979

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Møtelederskapet	03.11.06	17/06
Plan- og finanskomiteen	13.-16.11.06	16/06
Sametingets plenum	28.11.- 1.12.06	52/06

Saken påbegynt 30.11.06 kl. 17.30.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Møtelederskapet	Sak 17/06
2			Innst. S. nr. 241

II Forslag og merknader

Møtelederskapets forslag til innstilling overfor komiteen:

Følgende retningslinjer gjøres gjeldende for bruk av tilskudd fra Sametinget til politiske grupper i Sametinget og tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår i Sametinget.

§ 1. Virkeområde og formål

Disse reglene gjelder all bruk av tilskudd fra Sametinget til politiske grupper i Sametinget og tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår i Sametinget.

Tilskuddet skal bare brukes til sametingsrelatert arbeid, herunder til drift av et nødvendig politisk og administrativt støtteapparat for gruppene, samt til anskaffelse av varer og tjenester som gruppene finner nødvendig for å ivareta sine funksjoner i Sametinget.

Det er gruppenes ansvar å påse at tilskuddsmidlene blir brukt som forutsatt i retningslinjene. Er man i tvil, forelegges saken for Sametingets møtelederskap.

§ 2. Rettslig stilling

Gruppene i Sametinget er å betrakte som egne juridiske enheter med ansvar for eget personell og egen økonomi.

§ 3. Tilskuddets størrelse

Sametinget fastsetter ved budsjettbehandlingen det samlede tilskuddet, som Møtelederskapet fordeler etter fastsatte retningslinjer.

§ 4. Forhold til gruppenes organisasjoner

Tildelte midler er gruppenes egne midler og gruppenes hoved- eller partiorganisasjon kan ikke stille krav om overføring av midlene, jf § 2.

Gruppene kan imidlertid kjøpe tjenester fra sin hovedorganisasjon.

§ 5. Godtgjørelser og naturalytelser til representanter

Bortsett fra eventuell tilleggsgodtgjørelse til gruppeleder og øvrige i gruppestyret skal tilskuddsmidler ikke utbetales som godtgjørelse eller benyttes til naturalytelser til gruppens representanter. Gruppen kan imidlertid utbetale tappt arbeidsfortjeneste til de av gruppens medlemmer som har utført tjenester for gruppen.

Innberetningspliktige ytelser skal spesifiseres i egen note i regnskapsrapporten, slik at det framgår hva hver enkelt har mottatt. Situasjonsbestemte ytelser, som for eksempel åremålgaver/tilstelninger og lignende, faller utenfor samt det som dekkes av Sametingets øvrige retningslinjer.

§ 6. Regnskapsføring og revisjon

Det skal føres regnskap og rapport over bruken av midlene. Årlig rapport med regnskap skal sendes til Møtelederskapet inne 1. april påfølgende år. Regnskapsrapporten skal følge kontantprinsippet og vise påløpte utgifter.

Regnskapene skal årlig revideres av en revisor oppnevnt av Møtelederskapet. Utgiftene til revisjonen belastes Sametinget. Revisjonsberetningen for hvert grupperegnskap framlegges for Møtelederskapet innen en frist fastsatt av Møtelederskapet.

Revisor skal kunne bistå gruppene med nødvendige avklaringer. Kostnaden for dette arbeidet kan refunderes fra Sametinget. Møtelederskapet kan vedta å begrense refusjonen til et bestemt beløp pr gruppe.

Regnskapsrapporten og revisjonsberetningen gjøres offentlig tilgjengelige når de fremmes for Møtelederskapet.

§ 7. Manglende eller ufullstendig rapportering

Manglende eller ufullstendig regnskapsrapportering til Sametinget vil kunne medføre at tilskudd for påfølgende år ikke vil bli utbetalt eller avkortet. Det samme gjelder dersom revisor påpeker vesentlige feil og mangler ved rapporteringen.

§ 8. Ikrafttreden

Retningslinjene og ordningen med én felles revisor trer i kraft fra 1. januar 2007.

Møtelederskapet kan utfylle disse retningslinjene.

Plan- og finanskomiteens innstilling

Merknader

Komiteen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR), Roger Pedersen, Ann-Mari Thomassen, Kirsti Guvsám og Nils Djupen, Arbeiderpartiets sametingsgruppe, Vibeke Larsen, Sten Erling Jønsson, Willy Ørnebakk, Egil Olli, Lisbeth Sandtrøen og Edvard Pedersen, Norske samers riksforbund/Samefokets

parti (SáB), Gunn Britt Retter og Janoš Trosten, Finnmarkslista, Sølvi Kristin Pettersen og Samefolkets parti (SáB), Terje Tretnes fremmer følgende merknad:

Sametinget mener at sametingsrelatert arbeid i denne sammenheng må forstås som all aktivitet som gjør Sametingsrepresentanten i stand til å utøve sitt politiske tillitsverv på best mulig måte.

Det må også være mulig for de politiske gruppene i Sametinget å avsette et eventuelt overskudd til fremtidig bruk sammen med en begrunnelse for avsetningen.

Forslag

Komiteen fremmer følgende forslag:

Forslag 1:

§ 4, siste setning endres til:

Gruppene kan imidlertid kjøpe tjenester fra sin hoved-/partiorganisasjon.

Komiteen har forøvrig ingen merknader eller forslag til saken og tilrår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig møtelederskapets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 32 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plan- og finanskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Vibeke Larsen, saksordfører	Terje Tretnes
2	Egil Olli	Terje Tretnes
	Egil Olli	
3	Terje Tretnes	
4	Olaf Eliassen	
	Josef Vedhugnes	
5	Vibeke Larsen, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Følgende retningslinjer gjøres gjeldende for bruk av tilskudd fra Sametinget til politiske grupper i Sametinget og tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår i Sametinget.

§ 1. Virkeområde og formål

Disse reglene gjelder all bruk av tilskudd fra Sametinget til politiske grupper i Sametinget og tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår i Sametinget.

Tilskuddet skal bare brukes til sametingsrelatert arbeid, herunder til drift av et nødvendig politisk og administrativt støtteapparat for gruppene, samt til anskaffelse av varer og tjenester som gruppene finner nødvendig for å ivareta sine funksjoner i Sametinget.

Det er gruppenes ansvar å påse at tilskuddsmidlene blir brukt som forutsatt i retningslinjene. Er man i tvil, forelegges saken for Sametingets møtelederskap.

§ 2. Rettslig stilling

Gruppene i Sametinget er å betrakte som egne juridiske enheter med ansvar for eget personell og egen økonomi.

§ 3. Tilskuddets størrelse

Sametinget fastsetter ved budsjettbehandlingen det samlede tilskuddet, som Møtelederskapet fordeler etter fastsatte retningslinjer.

§ 4. Forhold til gruppenes organisasjoner

Tildelte midler er gruppenes egne midler og gruppenes hoved- eller partiorganisasjon kan ikke stille krav om overføring av midlene, jf § 2.

Gruppene kan imidlertid kjøpe tjenester fra sin hoved-/partiorganisasjon.

§ 5. Godtgjørelser og naturalytelser til representanter

Bortsett fra eventuell tilleggsgodtgjørelse til gruppeleder og øvrige i gruppestyret skal tilskuddsmidler ikke utbetales som godtgjørelse eller benyttes til naturalytelser til gruppens representanter. Gruppen kan imidlertid utbetale tapt arbeidsfortjeneste til de av gruppens medlemmer som har utført tjenester for gruppen.

Innberetningspliktige ytelser skal spesifiseres i egen note i regnskapsrapporten, slik at det framgår hva hver enkelt har mottatt. Situasjonsbestemte ytelser, som for eksempel åremålgaver/tilstelninger og lignende, faller utenfor samt det som dekkes av Sametingets øvrige retningslinjer.

§ 6. Regnskapsføring og revisjon

Det skal føres regnskap og rapport over bruken av midlene. Årlig rapport med regnskap skal sendes til Møtelederskapet inne 1. april påfølgende år. Regnskapsrapporten skal følge kontantprinsippet og vise påløpte utgifter.

Regnskapene skal årlig revideres av en revisor oppnevnt av Møtelederskapet. Utgiftene til revisjonen belastes Sametinget. Revisjonsberetningen for hvert grupperegnskap framlegges for Møtelederskapet innen en frist fastsatt av Møtelederskapet.

Revisor skal kunne bistå gruppene med nødvendige avklaringer. Kostnaden for dette arbeidet kan refunderes fra Sametinget. Møtelederskapet kan vedta å begrense refusjonen til et bestemt beløp pr gruppe.

Regnskapsrapporten og revisjonsberetningen gjøres offentlig tilgjengelige når de fremmes for Møtelederskapet.

§ 7. Manglende eller ufullstendig rapportering.

Manglende eller ufullstendig regnskapsrapportering til Sametinget vil kunne medføre at tilskudd for påfølgende år ikke vil bli utbetalt eller avkortet. Det samme gjelder dersom revisor påpeker vesentlige feil og mangler ved rapporteringen.

§ 8. Ikrafttreden

Retningslinjene og ordningen med én felles revisor trer i kraft fra 1. januar 2007.

Møtelederskapet kan utfylle disse retningslinjene.

Behandlingen av saken ble avsluttet 30.11.06 kl. 17.55.

Originalspråk: Norsk

Sak 53/06

Permisjon fra vervet som medlem og leder i tilskuddsstyret - Ann-Mari Thomassen

Arkivsaknr.
06/84

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Møtelederskapet	02.11.06	02/06
Sametingets plenum	28.11. - 1.12.06	53/06

Saken påbegynt 30.11.2006 kl. 17.55.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Møtelederskap	Sak 18/06
2	20.10.06	Ann-Mari Thomassen	Permisjon fra vervet som tilskuddsstyrets leder
3			Sak 039/06 Permisjon fra vervet som medlem i Sametingsrådet Randi A. Skum

II Forslag og merknader

Møtelederskapets forslag til innstilling:

Ann-Mari Thomassen innvilges permisjon fra sitt verv som medlem og leder i Sametingets tilskuddsstyre. Permisjonen innvilges for den tiden hun fungerer som medlem i Sametingsrådet for Randi A. Skum.

III Votering

Av 43 representanter var 32 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Møtelederskapets forslag ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
1 Josef Vedhugnes, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Ann-Mari Thomassen innvilges permisjon fra sitt verv som medlem og leder i Sametingets tilskuddsstyre. Permisjonen innvilges for den tiden hun fungerer som medlem i Sametingsrådet for Randi A. Skum.

Behandlingen av saken ble avsluttet 30.11.06 kl. 18.00.

Originalspråk: Norsk

Sak 54/06

Sametingsrådets politiske program for perioden 2006-2009

Arkivsaknr.
05/2172

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	30.10.06	R 107/06
Sametingets plenum	28.11.- 1.12.06	54/06

Saken påbegynt 01.12.06 kl. 09.00.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
			Sametingsrådets politiske program for perioden 2006-2009 legges frem som en melding for Sametingets plenum.

Sametinget

Visjon: *mangfoldige samfunn med samisk verdigrunnlag, grunnleggende menneskerettigheter og internasjonal solidaritet*

Sametinget er samenes folkevalgte organ i Norge og er valgt av og blant samer. Det første valget til Sametinget i Norge ble gjennomført i 1989. I perioden som omfattes av dette politiske programmet er Sametinget inne i sin femte valgperiode. Landet er delt inn i 13 valgdistrikt, og hvert distrikt har tre representanter. I tillegg har de fire valgdistriktene som hadde flest godkjente stemmer ved valget i 2005 ett utjevningsmandat. Totalt utgjør dette 43 representanter. Kvinner og menn er i perioden likt representert på Sametinget. Som parlament skal Sametinget arbeide for å bevare en felles samisk identitet og utvikle og bygge samiske samfunn.

Det samiske folket må selv gis rett og anledning til å legge premissene og definere behovene for fremtiden. Dette innebærer at staten Norge fullt ut anerkjenner samenes grunnleggende rett til selvbestemmelse som folk og urfolk i Norge.

Staten Norge er grunnlagt på territoriet til to folk, samer og nordmenn. Dette setter det samiske folket i en spesiell stilling som Norges urfolk. Våre rettigheter som samer, folk, og urfolk med en egen kultur er bærebjelkene i vår overordnede politikk og i våre visjoner for de samiske samfunn.

Vi har rett til selvbestemmelse, likeverd, beskyttelse og styrking av felles identitet, kultur, samfunnsliv og språk. Vi har rett til våre landområder og de ressursene som danner vårt felles materielle kulturgrunnlag.

Sametingsrådet vil arbeide for å utvikle framtidige samiske samfunn med kulturell oppblomstring og utfoldelse bygd på samiske verdier. Vår visjon er åpne og inkluderende samfunn der det vises respekt for menneskeverdet, der menneskene har muligheter til personlig utvikling, og der det legges til rette for at folk kan delta aktivt i samfunnsbyggingen. Vi ønsker å utvikle verdier som likeverd, likestilling, solidaritet og fredelig sameksistens mellom folk. Dette vil vi for å kunne delta og virke i det mangfoldet av kulturelle uttrykksformer, verdisyn og livssyn, religiøse og ideologiske ståsteder vårt samfunnsliv representerer.

For Sametingsrådet er det viktig å kunne ta gode politiske beslutninger på bakgrunn av kunnskap om samiske samfunn. Dette innebærer tallmateriale og kunnskapsbasert beslutningsgrunnlag som kan gi et bilde av hvor vi er. Målet med politikken er å fortelle hvor vi skal, og hvordan vi skal komme dit. Statistikk og forskning er verktøy som både kan fortelle oss hvor vi er, og måle effekten av politiske tiltak.

Statistikk anses i dag for å være en selvfølge for vekst og utvikling av samfunnet. I samisk sammenheng har det vært begrenset forskning og lite statistikk. I 2006 ble det for første gang utgitt en egen samisk statistisk årbok. Dette var en viktig milepæl og markerte starten på utviklingen av gode beslutningsverktøy for Sametinget.

Sametinget og statlige myndigheter

Sametingsrådet legger stor vekt på forsoning, samarbeid og å utvikle partnerskap med landets myndigheter. Med den politikken som er iverksatt på dette området, ligger det bedre til rette for at vi i fellesskap med myndighetene etter hvert kan legge bak oss en del historiske hendelser og konsentrere oss om fremtiden.

Sametinget har siden opprettelsen utviklet seg i kraft av nasjonal og internasjonal rettsutvikling, og framfor alt i kraft av å være et folkevalgt organ av og for samene i Norge. Dette har medført at Sametinget i stadig større grad er blitt et utøvende myndighetsorgan. Nasjonalt har vi fått formalisert en økende anerkjennelse av Sametingets posisjon gjennom finnmarkslovsprosessen og gjennom konsultasjonsavtalen som ble inngått mellom Sametinget og statlige myndigheter i 2005. Avtalen er fastsatt ved kongelig resolusjon og innebærer først og fremst en anerkjennelse av de allerede eksisterende forpliktelsene statlige myndigheter har påtatt seg overfor samene gjennom ratifiseringen av ILO-konvensjon 169 Om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater.

Konsultasjonsavtalen pålegger statlige myndigheter en plikt til å søke å komme til enighet med Sametinget i alle saker som spesielt angår samene, før vedtak fattes. Det er ikke tilstrekkelig med ordinære høringsprosesser der samiske interesser har anledning til å uttale seg. Dette innebærer et stort ansvar både for statlige myndigheter og Sametinget. Partene skal være fleksible og konstruktive i dette arbeidet. Konsultasjonsordningen innebærer at Sametinget og statlige myndigheter sammen skal utvikle et partnerskapsperspektiv. Dette er noe som vil bli fulgt opp og fortløpende evaluert fra Sametingets side. Sametingets stilling skal også følges opp og utvikles i et gjensidig samarbeid med sikte på forhandlinger om utvalgte samfunnsområder, som for eksempel Sametingets budsjett.

Sametingsrådets regionalpolitikk

Det overordnede målet for Sametingsrådets regionalpolitikk er å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret og sikre likeverdige levevilkår for den samiske befolkningen. For å nå disse målene er det nødvendig at det finnes stabile og forutsigbare rammebetingelser i de samiske områdene. Dette vil sikre et robust næringsliv og sysselsetting i samiske lokalsamfunn. I tillegg må

man ha kunnskap om hva som er viktige verdier for det samiske folket. Samiske samfunn er ikke homogene med hensyn til kultur eller næringsliv. Sametingets virksomhet må både ivareta og utvikle de fellesverdiene samene har som folk, og samtidig gi rom for forskjeller.

Sametingsrådet mener at samfunnsoppgaver skal løses på et lavest mulig forvaltningsnivå i forhold til brukere. Kommunene må ha ansvar, kompetanse og ressurser til å gjennomføre uttalte mål i samepolitikken. Det er derfor viktig at kommunene sikres de nødvendige rammebetingelser.

Samarbeidet på regionalt nivå har siden Sametingets opprettelse utviklet seg i positiv retning. Sametingets rolle som regionalpolitisk aktør har blitt styrket de siste årene. I forrige periode ble det inngått flere samarbeidsavtaler med fylkeskommunene i de tradisjonelle samiske bosettingsområdene. Målet med avtalene er å etablere felles forståelse, bygge allianser og komme fram til omforente løsninger på utvalgte politikkområder.

Sentrale myndigheter vil i løpet av perioden arbeide fram en ny forvaltningsmodell for regionene. Både geografi og innhold skal endres. Endring av regioninndelingen i Norge vil påvirke Sametingets samhandling med regionene. Det forutsettes at endringer av oppgavefordelingen mellom stat og region og Sametinget gjennomføres på grunnlag av reelle konsultasjoner mellom partene som ivaretar statens forpliktelser når det gjelder samene. Regioninndelingen vil være avhengig av hvor stor makt og myndighet de nye regionene får. Sametingets rolle og myndighet når det gjelder til den samiske befolkningen må ikke svekkes men styrkes ved en myndighetsoverføring til regionene. Det må derfor legges til rette for at det gjennomføres reelle og effektive trepartsforhandlinger mellom staten, regionen og Sametinget for å sikre at Norge overholder sine forpliktelser overfor samene i henhold til folkeretten. Det framtidige regionale nivået må ha et grunnleggende avklart forhold til samenes rettigheter som folk og urfolk.

Samisk samarbeid og Sametingets internasjonale posisjon

Samene er bosatt i fire stater, og det er viktig å styrke og videreutvikle det samiske samarbeidet på tvers av nasjonalstatenes grenser.

Det er en sentral oppgave for Sametinget å fremme urfolkssaker både nasjonalt og internasjonalt. Gjennom et internasjonalt engasjement kan Sametinget være med å bidra til at urfolksdimensjonen blir ivare tatt i internasjonale fora. Sametinget vil være både premissleverandør og aktiv deltaker i dette arbeidet.

Sametinget forvalter prinsipielle standpunkt og interesser som fremmes på den internasjonale arenaen. Dette gjøres av Sametinget alene, gjennom norske delegasjoner og gjennom samarbeid med andre urfolk. Norsk og nordisk samepolitikk formes blant annet gjennom avtaler og konvensjoner som forplikter enkeltstater. Sametinget skal fortsatt bidra aktivt til den internasjonale rettsutviklingen for urfolk. Historien har vist at det er gjennom dette arbeidet Sametinget har maktet å forplikte norske myndigheter når det gjelder samiske krav og behov.

Arbeidet med en nordisk samekonvensjon er en særlig viktig prosess med hensyn til anerkjennelse, sikring og samordning av samiske rettigheter og for utviklingen av samiske samfunn over landegrensene. Sametinget forventer derfor at en nordisk samekonvensjon vil representere et historisk framskritt i anerkjennelsen av urfolks rettigheter, og at konvensjonen vil opprettholde, sikre og styrke eksisterende folkerettslige normer for urfolks rettigheter.

I den videre prosessen er det naturlig at alle sametingene deltar som likeverdige part i de mellomstatlige forhandlingene om en endelig konvensjonstekst. For Sametinget er det svært viktig at det gjennomføres en rask og forsvarlig prosess. Det må forutsettes at resultatet skal godkjennes av sametingene forut for vedtak av en endelig konvensjon.

Samefolkets fond

Samefolkets fond ble opprettet i 2000. Formålet med fondet var fra myndighetenes side å bidra til å rette opp i de språklige og kulturelle tapene og forsakelsene tidligere tiders fornorskningspolitikk har påført det samiske folket.

Fornorskningspolitikkenes konsekvenser for det samiske folket er nærmest ubeskrivelse. Tap av selvrespekt, åndelige verdier, morsmål og kultur og tap av troen på samefolkets framtid, kan ikke bare ses i et historisk og et samtidig perspektiv. Fornorskningspolitikken vil også få konsekvenser for framtidige generasjoner samer. Størrelsen på fondet som staten har satt som en erstatning for denne ugjerningen, kan bare ses på som en symbolsk sum.

Sametinget har i tidligere vedtak satt to forutsetninger for å motta Samefolkes fond.⁹ Det ene var at staten i samarbeid med Sametinget iverksatte et arbeid for å utvikle nye samarbeidsformer og tiltak overfor samene. Det andre var at regjeringen satte i gang arbeid for å løse saken for de utdanningsskadelidende etter andre verdenskrig. Sametingsrådet anser disse forutsetningene for å være oppfylt ved at konsultasjonsordningen er etablert, og at Stortinget har vedtatt erstatningsordninger for de utdanningsskadelidende.

Sametinget forvalter nå Samefolkets fond. Sametingsrådet mener at Sametinget bør bruke disse midlene i en aktiv politikk for å styrke samisk språk og kultur. Målet med tiltakene er å skape sterke og levedyktige samiske lokalsamfunn med et levende samisk språk og en bærekraftig kultur.

Rettighetsgrunnlag

Mål: selvbestemmelse på grunnlag av samenes rettigheter som folk og urfolk

På det overordnede planet handler Sametingets virksomhet om rettigheter innenfor alle politikkområder. Samer har rettigheter som individ, som eget folk, som egen kultur og som urfolk. Samer har rett til land og vann og rett til de ressursene som danner det felles materielle kulturgrunnlaget. Rettighetene knytter seg også til en rekke andre områder som for eksempel språk, kultur, utdanning, helse og kulturminner.

Rettsgrunnlaget finnes i internasjonale folkerettslige bindende konvensjoner og i nasjonal rett. Et viktig eksempel på dette er ILO-konvensjon 169 som dekker et bredt spekter av rettigheter på de fleste livsområder.

Som samenes folkevalgte organ i Norge er Sametingets mål å arbeide for anerkjennelse av samenes rettigheter som grunnlag for å ivareta og styrke samisk kultur, språk og samfunnsliv. Samer har rett til beskyttelse og styrking av sin felles identitet og rett til likhet og likeverd med andre på alle områder.

Selvbestemmelse

Samene har rett til selvbestemmelse. Vi har en kollektiv rett til å bestemme over egen framtid. Det er samene selv som skal bestemme hvilke livsområder det samiske folket skal styre, kontrollere og forvalte. Dette omfatter også retten til å gi fra seg beslutningsmyndighet.

Sametinget tar utgangspunkt i at samene er et folk – et urfolk – med lang historisk tilknytning til egne områder. Folkenes rett til selvbestemmelse er et vesentlig prinsipp og en grunnleggende rettighet som er nedfelt i rettslig bindende internasjonale konvensjoner. Sentralt i denne sammenhengen er FN-konvensjonene av 1966 om henholdsvis sivile og politiske rettigheter og økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Grensene for selvbestemmelse gis av internasjonal rett. Derfor kan ikke sentrale myndigheter alene definere eller avgrense selvbestemmelsesretten.

9 Sametingets vedtak i sak 23/02

Etter etableringen av FN har rett til selvbestemmelse blitt formulert som en rettighet for alle folk. Folkenes rett til selvbestemmelse er et ideologisk, politisk og rettslig prinsipp som er dynamisk og under stadig utvikling. I likhet med urfolk over hele verden hevder også samene at de har rett til selvbestemmelse, og at denne retten derfor må anerkjennes av verdenssamfunnet og de respektive nasjonalstatene. Situasjonen for urfolk er imidlertid at nasjonalstatene ikke fullt ut anerkjenner deres rett til selvbestemmelse. Dette er også situasjonen i Norge, likeså i Finland, Russland og Sverige.

Den seneste utviklingen viser at stadig flere FN-organer uttrykkelig anerkjenner urfolks rett til selvbestemmelse. På nordisk nivå har et ekspertutvalg oppnevnt av sametingene og sameministrene i fellesskap konkludert med at samene omfattes av retten til selvbestemmelse ved framleggingen av utkastet til Nordisk samekonvensjon. Nasjonale myndigheter forsvarer også urfolks rett til selvbestemmelse internasjonalt og har i arbeidet med FNs urfolkserklæring vært en av pådriverne for dette.

Likestilling

Likestillingsspørsmål bør alltid være i fokus for å sikre et rettferdig samfunn. Likestilling mellom kvinne og mann handler om selvbestemmelse, rettferdighet og likeverd, både kollektivt og individuelt. Ingen skal diskrimineres på grunn av sin seksuelle legning. Kvinner og menn skal ha de samme rettighetene, pliktene og mulighetene på alle samfunnsområder i samiske samfunn. Det betyr ikke at alle, uavhengig av kjønn, skal behandles likt eller bli like. Det handler om respekt for individet. Like muligheter handler ofte om å iverksette ulike tiltak for kvinner og menn.

Likestilling berører alle samfunnsområder. Likestilling er derfor en integrert del av Sametingsrådets politikk.

Immaterielle rettigheter

Retten til selvbestemmelse omfatter mye mer enn retten til landområdene. Det handler om retten til å fortelle sin egen historie, snakke sitt eget språk, utøve sin egen kultur, definere innholdet i egen opplæring og forvalte sine egne kulturminner. Sametingsrådet vil derfor arbeide for at slike immaterielle rettigheter skal sikres på lik linje med de materielle rettighetene. Duodji er i en særstilling som en samisk kulturbærende næring. Derfor må denne næringen ha et spesielt rettsvern. Rettsvernet skal bidra til at ingen skal kunne misbruke duodji i kommersielt øyemed.

Territorielle rettigheter og ny lovgivning

Nordområdenes rike naturressurser gir utfordringer både av sikkerhetspolitisk, økonomisk og miljømessig karakter. Ingen av disse utfordringene kan møtes uten at urfolksperspektivet har en sentral og selvfølkelig plass i analyser og utforming av mål og tiltak i en nordområdepolitikk. Helt sentralt i dette arbeidet er integrering av urfolksperspektivet. Dette innebærer anerkjennelse av land- og ressursrettigheter og selvbestemmelse i beslutninger, kapasitets- og kompetanseutvikling og samarbeid mellom stater og urfolk.

Sametinget har siden opprettelsen erfart at samiske rettigheter, interesser og hensyn har blitt gjort til gjenstand for en marginalisering og skjøvet ned som en særinteresse i lovgivningsprosessene. Særlig gjelder dette når en større ressurslovgivning skal utformes eller revideres.

Sametingsrådet forutsetter at de overordnede prinsippene for all ressurslovgivning skal være i samsvar med Norges folkerettslige forpliktelser overfor samene som urfolk. Dette vil omfatte ny ressurslovgivning. Det er avgjørende at det i slike lover helt konkret innarbeides regler som sikrer samenes tilgang til ressursene. Det må innarbeides regler som sikrer reell deltakelse og

medbestemmelse i forvaltningen av ressursene. Sametingsrådet mener forvaltningen av ressursene bør bygge på nærhets- og avhengighetsprinsippet for å sikre det samiske materielle kulturgrunnlaget.

Situasjonen er fortsatt at samiske rettigheter til land, vann og ressurser trenger en lovmessig styrking og anerkjennelse. Det er et stort behov for sektorovergrepene arealvernregler som verner om urfolks rettigheter og samiske næringer. Alle tidligere inngrep, uansett art, må tas i betraktning. Det er videre behov for strukturer som gjelder for all forvaltningsutøvelse. Disse skal sikre at samiske hensyn alltid vektlegges i tilstrekkelig grad. Et annet grunnleggende forhold som må på plass, er regler om samisk selv- og medbestemmelse i en ressursforvaltning som også er basert på nærhets og avhengighetsprinsippet. Sametingsrådet vil i perioden arbeide for at dette skjer i lovs form, enten i form av en ny samisk ressursgrunnlagslov, et nytt kapittel i sameloven eller at det gjennomgående innarbeides i særlovgivningen.

Finnmarksloven

Finnmarksloven inneholder viktige prinsipielle avklaringer som på flere områder må betraktes som en generell anerkjennelse av samiske rettigheter. Loven anerkjenner at samene gjennom bruk har etablert rettigheten til grunnen i Finnmark. Sametingsrådet har store forventninger til det videre arbeidet med identifisering av samiske bruks- og eiendomsrettigheter i Finnmark. Identifiseringen skal finne sted ved opprettelsen av finnmarkskommisjonen og en særdomstol i Finnmark. Sametingsrådet forventer at samiske sedvaner og rettsoppfatninger legges til grunn for dette arbeidet.

Finnmarksloven gjelder bare så langt utenfor strandlinjen som den private eiendomsretten strekker seg. Sametingsrådet mener at samer har rettigheter til ressursene i havet. Havet utenfor Finnmark har vært viktig for sjøsamisk kultur og næringsutvikling. Samene har aldri gitt avkall på disse ressursene. Rettighetene til ressursene i havet utenfor Finnmark skal avklares i forbindelse med arbeidet til Utvalget for å utrede samers og andres rett til fiske utenfor Finnmark kysten. Arbeidet vil være av sentral betydning for det videre rettighetsarbeidet. Sametingsrådet forutsetter at utvalget legger folkeretten til grunn, i tråd med lovens særskilte formål.

Etter etableringen av Finnmarkseiendommen har Sametinget fått en helt ny rolle som grunnforvalter. Dette fordrer at Sametinget tar ansvar i arbeidet med å forvalte grunnen i Finnmark. Samtidig skal ikke dette være et hinder for å ivareta samisk rettsoppfatning og sedvaner. Det er viktig å inkludere hele befolkningen i området. Forvaltningen skal være i tråd med finnmarkslovens formål, og etter de retningslinjer som legges til grunn.

Samerettsutvalget

Arbeidet til Samerettsutvalget for Troms, Nordland og sørsameområdet vil være av sentral betydning i perioden. Gjennom en grundig prosess, hvor også den øvrige befolkningen i de aktuelle områdene er inkludert, skal rettighetsdebatten følges opp med konkrete løsninger. Et mål må være å sikre og videreføre naturgrunnlaget for samisk kultur med næringer og samfunnsliv for nye generasjoner. Sametingsrådet forventer og vil aktivt arbeide for at den prinsipielle anerkjennelsen av samiske rettigheter som følger av finnmarksloven vil utvikles videre.

Ikke-fornybare ressurser

Mineral- og petroleumsaktiviteter i og utenfor urfolks tradisjonelle bruks- og bosettingsområder vil ha direkte betydning for samer og andre urfolk i nordområdene. Utnyttelsen av ikke-fornybare ressurser som olje og gass åpner for nye muligheter. Men den utgjør også en trussel mot urfolks kultur og levested. Det er viktig å ha et grenseoverskridende urfolksperspektiv, spesielt overfor Russland, når utnyttelsen av naturressursene vurderes i forhold til nordområdeutviklingen. Det må utvikles felles standarder, såkalte etiske retningslinjer, som ivaretar urfolks interesser og deltakelse ved ressursutnyttning.

Økningen i utvinning og transport av olje og gass i Barentshavet fører til en økt risiko for forurensning. Den økologiske sammenhengen i dette havområdet har til alle tider vært av direkte betydning for utvikling av samisk kultur og samfunn. Faren for forurensning gjør at standarder med hensyn til miljø, sikkerhet, teknologi og fiskerier må utvikles. Utviklingen av den framtidige olje- og gassvirksomheten i Barentshavet og i Russland for øvrig stiller særlige krav til operatører, transportører og statene. Det er viktig at alle bidrar til å redusere risikoen for miljøskader. Historien har gitt urfolk erfaringer med at utvinning av mineralske ressurser ikke bare medfører trusler knyttet til miljødeleggelse og arealbeslag. Det har også ført til fremvekst av en ny økonomisk struktur med økt mobilitet og endret infrastruktur. Det er derfor viktig at alle de ulike sosiale konsekvensene som følger en slik utvikling vurderes nøye. Urfolks medbestemmelse og innflytelse, rettferdig fordeling og sosial bærekraftighet er nøkkelford i slike sammenhenger.

Det påligger norske myndigheter å ta hensyn til samiske interesser og synspunkter ved utformingen av planer for ressursutnyttelse. Det samiske folk har etter folkeretten rettigheter til mineral- og petroleumssressursene i samiske områder. Disse rettighetene må ligge til grunn for planlegging og utvinning av disse ressursene, og hvordan verdiene fordeles. Det er viktig at utvinningen ikke skjer på bekostning av samisk kultur og leveste. En rettmessig andel av de verdier som utvinnes fra samiske områder må føres tilbake til de berørte samfunn.

Reindriftslovgivningen

Reindriften er en sentral samisk næring og en viktig kulturbærer. Dette gir reindriften et internasjonalt rettslig vern. Sametingsrådet er spesielt opptatt av at det rettsvernet reindriften har gjennom internasjonal lov, særlig ILO-konvensjon nr. 169, ikke undergraves. En helt klar betingelse og minimumsløsning fra Sametingets side er at reindriftslovens § 1 annet ledd gis et tillegg slik at loven får en tilsvarende formulering som i finnmarkslovens § 3. Dette for å sikre at forholdet til folkeretten ikke svekkes sammenlignet med innholdet i finnmarksloven.

Deler av reindriftsloven er nå under revidering. Sametinget forventer at en revisjon av reindriftsloven følges hurtig opp med en revidering av resterende reindriftslov i perioden.

Sametingsrådet vil arbeide for at reindriftenes deltakelse i styringsorganene styrkes slik at utøverne sikres tilstrekkelig innflytelse. Dette betinger at loven hjemler de beslutningsorganene hvor reindriftsutøverne ikke er i mindretall og at det sikres samisk lederskap i disse organene.

Det er viktig at en ny helhetlig reindriftslov ivaretar reindriftenes behov for et tvisteløsningsorgan som har tillit i næringen. Det innebærer at samiske rettsoppfatninger og sedvaner må gis den vekt og relevans de skal ha når en endelig avgjørelse skal fattes i tvistesporsmål. Sametingsrådet mener at det bør etableres et eget tvisteløsningsorgan med særskilt kompetanse på blant annet samiske rettskilder og rettsoppfatninger.

Sametingsrådet beklager at reindriftsutøverne skal belastes med aktsomhetsplikt og erstatningsansvar som har sin sammenligning med virksomheter som utøver særlig risikofylt eller farlig virksomhet. Spørsmål knyttet til reindriftenes erstatningsansvar bør derfor endres i neste revidering av reindriftsloven.

Sametingsrådet forutsetter at Landsbruksdepartementet iverksetter snarlig oppfølgende prosesser når det gjelder revidering av de delene av reindriftsloven som nå ikke er gjenstand for revisjon. Det er viktig at vi i nær fremtid får en helhetlig reindriftslov tilpasset dagens virkelighet. Ved utarbeidelsen må det blant annet foretas en gjennomgang av utkast til nordisk samekonvensjon, plan- og bygningsloven, norsk-svensk reinbeitekonvensjon og Samerettsutvalgets innstilling.

Sametingsrådet mener at det må iverksettes snarlige oppfølgende prosesser hva angår en fremtidig organisering av reindriftsforvaltningen.

Miljø- og kulturvern

Mål: å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og å verne samiske kulturminner og kulturmiljø på en måte som bidrar til å styrke og videreføre samisk identitet og kultur

Samiske land- og ressursrettigheter har også et historisk aspekt. Samene har gjennom lang tids bruk av naturen opparbeidet seg rettigheter til sine bruksområder. Denne bruken har satt sine spor i form av samiske kulturminner. Bruken har også gitt oss kunnskap om naturen og hvor sårbar den er.

Samiske samfunn er fortsatt nært knyttet til naturen. Naturen er grunnlaget for næringsvirksomhet, rammen for livsområde, opplevelse av fortiden, kunnskap og levemåte. Samenes kultur er spesielt avhengig av naturen, landskapet og naturressursene. De grunnleggende verdiene har sitt opphav i samenes verdensforståelse, og det samiske samfunnslivet er nært knyttet til de verdier og tradisjonelle kunnskaper som overføres muntlig fra generasjon til generasjon.

Samiske samfunn står overfor utfordringer som krever en dynamisk- og sektorovergripende politikk og forvaltning som sikrer naturgrunnlaget for vår kultur. Her må urfolksrettigheter, kulturvern og naturforvaltning ses i sammenheng. Dette er viktig fordi samisk kultur er nært knyttet til naturen og fordi internasjonale miljøkonvensjoner må ses i sammenheng med urfolksrettighetene. Internasjonalt miljør samarbeid er også den eneste løsningen for å møte de utfordringene som klimaendringer og langtransportert forurensning medfører.

Sametingsrådet mener barmarkskjøring skal foregå i kontrollerte former. Sametingsrådet vil arbeide for å få en gjennomgang og endring av motorferdselsloven. Dette for å tilpasse loven og behov knyttet til samiske næringer og samisk naturalhusholdning. Det samiske kulturgrunnlaget sikres best ved en lokal forvaltning av utmarksressursene, bygd på nærhets- og avhengighetsprinsippet. Kjøring i natur og reinbeiteområder med motoriserte kjøretøy bør begrenses. Ferdsel i utmark skal ikke være til hinder for utøvelse av primærnæringer. Sametingsrådet vil arbeide for planmessig forvaltning av motorisert ferdsel.

Kulturminnevernet må inngå som en selvsagt del av debatten om forvaltning av arealer og naturressurser. Miljøarbeid, økonomisk utvikling og rettigheter henger sammen og gir føringer for en framtidig forvaltningsordning og myndighetsfordeling for kulturminner i samiske områder. Sametingsrådet vil i perioden arbeide for en helhetlig arealpolitikk for samiske interesser.

Biologisk mangfold

De nordlige områdene er spesielt sårbare på grunn av sitt harde klima og skjøre økosystem. Nordområdene er nå i ferd med å utvikle seg til å bli en framtidig energiregion. Befolkningen i nordområdene står overfor utfordringer som økt ferdsel og transport og økt risiko for utslipp og forurensning. På vegne av befolkningen her nord vil Sametingsrådet stille krav til en strengere miljøpolitikk.

Utvikling av energiregionen i nord kan bety utbygginger av store landanlegg. Dette medfører konsekvenser spesielt for de som nyttiggjør seg av naturressursene. Etableringer av slike anlegg vil legge beslag på arealer både på sjø og land for primærnæringsene, både i anleggsfasen, driftsfasen og når det gjelder tilhørende infrastruktur. Sametingsrådet vil arbeide for at energiuttak i området ikke går på bekostning av eksisterende næringsvirksomhet og miljøet. Felles bruk av områder krever en grundig gjennomgang av konsekvensene, eksempelvis ved olje- og gassvirksomhet. Sametingsrådet vil påse at det er et helhetsperspektiv i denne vurderingen.

Interessen for bruk av naturressurser, herunder genressurser, øker kraftig og det er knyttet store globale økonomiske interesser til utnyttelsen. Samtidig er tap av biologisk mangfold et alvorlig globalt problem. Sametingsrådet vil arbeide for at det biologiske mangfoldet opprettholdes gjennom reguleringer og forskrifter. FN-konvensjonen om biologisk mangfold av 1992 er den første store internasjonale miljøavtalen som klart retter fokus mot sammenhengen mellom bruk og vern samt fordelingsproblemer. Sametingsrådet stiller seg bak konvensjonens 2010-mål og vil arbeide for en bærekraftig bruk av det biologiske mangfoldet. Sametingsrådet mener at bevaring av levestedet og kulturen til urfolk bidrar til bevaring av biologisk mangfold, og omvendt.

I samiske næringer og virke finnes det mengder med viten som sorterer inn under begrepet tradisjonell kunnskap. Sametingsrådet vil legge forholdene til rette for at den tradisjonelle kunnskapen synliggjøres og legitimeres som en viktig kilde i natur- og miljøvernarbeid. I dette arbeidet er det viktig å få fram at disse kunnskapene er viktige for bevaring av det biologiske mangfoldet, som indikator på klimaendringer, og når det gjelder å utvikle positive tilpasningsstrategier for samisk kultur i lys av klimaendringer.

Områdevern er et godt virkemiddel for å verne om det biologiske mangfoldet. Vern i samiske områder kan medvirke til å beskytte de materielle forutsetningene for opprettholdelse, utvikling og videreføring av samisk kultur. Dette forutsetter imidlertid at verneprosess, innhold og forvaltningsregime ikke virker fremmedgjørende, men styrkende for samisk kultur. Sametingsrådet vil i perioden arbeide for at verneprosesser i samiske områder gjennomføres på samiske premisser. Sametinget må settes ressursmessig i stand til å arbeide med miljøspørsmål i samiske områder på en helhetlig måte.

Kulturminnevern

Samiske kulturminner forteller oss noe om hvem vi er, hvem våre forfedre var, hva de drev med og hvor de bodde. Dette har derfor stor betydning for samisk identitet. Det er viktig å vektlegge vern av samiske kulturminner og kulturmiljøer på en måte som bidrar til å styrke og videreføre samisk kultur.

Kulturmiljøbegrepet dekker ulike områder som bygningsmiljøer og kulturlandskap hvor kulturminner står i sammenheng med hverandre. Kulturmiljøbegrepet inneholder også landskapssammenhenger som hendelser, tro og tradisjon er knyttet til. Kulturmiljø vil kunne tilskrives ulik betydning avhengig av kulturelt ståsted. Ofte har det samme landskapet til forskjellige tider vært benyttet av mennesker med ulik kulturell tilhørighet.

Samiske kulturminner er viktig dokumentasjonsmateriale for samisk historie. Kulturminnene vitner om hvordan samene har forholdt seg til og utnyttet landskap og natur gjennom tidene. Dette gjelder også landskapet og naturens betydning for økonomiske, sosiale og religiøse forhold. Kulturminnene bidrar til opplevelse av kulturell tilhørighet og bevissthet om hvordan vi i dag skal bruke naturen og ferdes i den.

Mangfoldet av samiske kulturminner i Sápmi forteller om en langvarig samisk bruk av områdene. I den rådende historieskrivningen er imidlertid samisk historie sterkt underkommunisert. Det er stor mangel på kunnskap om samiske forhold og samisk historie i storsamfunnet. Norske myndigheter har over lang tid ikke villet anerkjenne samiske kulturminner som faktiske. Staten Norge har underkommunisert samenes historiske eksistens i visse områder. Gjennom aktivt arbeid med kulturminner og kulturmiljøer vil Sametingsrådet dokumentere den samiske historien på samenes egne premisser.

Sametinget forvalter samiske kulturminner og kulturmiljøer i henhold til gjeldende lovverk. Samiske kulturmiljøer må vies særlig oppmerksomhet i arealplanarbeidet. Det er nødvendig med en systematisk registrering av samiske kulturminner som en del av dette arbeidet. Sametinget har på kort

tid bygd opp betydelig kompetanse på kulturminneforvaltning generelt og samiske kulturminner spesielt. Dette innbefatter også kompetanse innenfor arealplanlegging. I Norge er det to parallelle kulturminneforvaltninger fra sørsamisk område og nordover. Sametingsrådet mener at Sametinget har kompetanse til å forvalte alle kulturminner og vil derfor i perioden arbeide for å overta ansvaret for forvaltning av alle kulturminner i området.

Kultur

Mål: å fremme et mangfoldig kunst- og kulturliv og sikre samisk innflytelse over samisk kulturutvikling

Kultur er de verdier, normer, koder og symboler som mennesker overtar og videreformidler fra generasjon til generasjon. Samisk kultur danner derfor grunnlaget for det meste av det Sametinget arbeider med. Kultur blir klarest uttrykt gjennom ulike former for kunst som litteratur, scenekunst, billedkunst/duodji og musikk. Kultur er også de arenaene og møteplassene der kunsten formidles, som kulturhus og festivaler. Kultur i en videre forstand inkluderer i tillegg idrett, museer og media.

Samisk kunst og kulturliv er mangfoldig, og Sametingsrådet skal legge til rette for at dette mangfoldet blir ivarettatt og videreutviklet. Iverksettelse og videreutvikling av samisk kultur er et nasjonalt ansvar. Den norske stat har gjennom ulike lover, forskrifter og konvensjoner forpliktet seg til å ta ansvar for samisk språk, kultur, historie og samfunnsliv. Dette ansvaret må den norske stat forvalte i dialog med Sametinget, og det er Sametingets føringer som må legges til grunn i arbeidet.

Samenes rett til eget kulturuttrykk har også en kommersiell side. De siste årene har vi opplevd at samiske symboler blir tatt i bruk av store selskaper som en salgbar vare. Det er også forsøkt tatt patent på symboler. Stadig flere urfolk opplever dette når det gjelder sine symboler. Symboler er sterkt knyttet til urfolks identitet og verdier. Dette er derfor en utvikling som Sametingsrådet vil sette et større fokus på gjennom sin kommende kulturmelding og som vil bli fulgt opp i internasjonale fora.

Samiske livssynsverdier må ses både i et fortidig og et nåtidig aspekt. Samisk førkristen religion er sterkt knyttet til samisk identitet i dag. Folk har kjennskap til og respekt for hellige steder og offerplasser, og mange av de symbolene vi omgir oss med er hentet fra vår førkristne religion. Kristendommen står sterkt i samiske samfunn i dag, men mangfoldet av livssynsverdier er stort også blant samer. Det er viktig å utvise åpenhet og toleranse for alle typer livssyn i samiske samfunn.

Sametinget og fylkeskommunene har gjennom samarbeidsavtalene synliggjort fylkeskommunenes ansvar for utviklingen av den samiske kulturen i regionene. Gjennom aktiv og samordnet virkemiddelbruk er Sametinget og fylkeskommunene i fellesskap med på å utvikle det samiske kulturtilbudet. På denne måten skapes det en felles forståelse mellom de tradisjonelle norske institusjonene og Sametinget om hvilke behov samiske samfunn har på kulturområdet.

Sametinget ser på lokale, regionale og nasjonale samiske institusjoner som viktige arenaer for utviklingen av samiske samfunn. Det er helt nødvendig å bygge opp samiske møteplasser. Den samiske institusjonsbyggingen startet først på slutten av 70-tallet og har vært i en rask utvikling. Sametinget har i de senere årene fått overført en del ansvar for institusjoner og ordninger som skal fremme samisk kunst og kultur. Gjennom forvaltning har Sametinget i dialog med utøverne, organisasjonene og institusjonene ønsket å være med på å legge føringer på politikktutviklingen innenfor kulturfeltet. I tillegg har det vært viktig at samene selv har hatt muligheten til å formidle sin egen kultur på egne premisser. Det er imidlertid et stort behov for å utvikle de eksisterende institusjonene og etablere nye. Sametingsrådet ser det som helt nødvendig at disse nå blir prioritert og realisert og sikret et godt driftsgrunnlag. Sametingsrådet vil derfor i perioden legge fram en institusjonsmelding. Norske myndigheter kan ikke fraskrive seg ansvaret for samisk kultur gjennom å

overføre forvaltningsoppgavene til Sametinget. Det er deres plikt å gi Sametinget gode nok rammevilkår til å drive og videreutvikle samiske kulturorganisasjoner og -institusjoner.

Film

Film er en kunstnerisk uttrykksform som har fått større og større gjennomslagskraft. Film er et medium som kan favne vidt, og som i kraft av sin form kan formidle et budskap uten å bli forhindret av geografiske, kulturelle og språklige grenser. Tidligere er samene blitt skildret på film gjennom andres øyne og ofte med et romantiserende og stereotypisk blikk. Etter hvert har film som kunstnerisk uttrykksform fått et sterkt fotfeste også innenfor samisk kultur. For å kunne videreutvikle samisk film må samiske filmkunstnere få gode arbeidsvilkår og ha arenaer for produksjon og presentasjon av film.

Det å vise sin egen stemme gjennom film er viktig. Behovet for flere samiske film- og tv-produksjoner er stort. Film er en forholdsvis ny kunstnerisk uttrykksform blant samene. Det er et klart ønske fra det samiske filmmiljøet å rette oppmerksomheten spesielt mot samisk og urfolks spillefilm.

I dag støter samiske filmskapere på mange fordommer innen norske filmorganisasjoner når det gjelder hvilke temaer de ønsker å formidle. Samiske filmskapere ønsker ofte å skildre temaer som kan støte den norske selvfølelsen og dette gjør at det er vanskelig å få finansiert samiske filmprosjekter. Sametingsrådet vil derfor i perioden arbeide for å få etablert et eget samisk filmsenter. Et filmsenter vil være et redskap for prosjektutvikling og et miljø hvor man kan få utviklet de gode prosjektene. I tillegg vil et slikt senter være viktig for å sikre rekrutteringen innen samisk film.

Det er viktig at de økonomiske forutsetningene for samisk film er gode. Norsk filmfond har et ansvar for å finansiere samiske filmer. Dette ansvaret må filmfondet bli mer bevisst på.

Litteratur

De første skriftlige utgivelsene på samisk var åndelige verk som Bibelen og salmebøker. Disse bøkene har fremdeles en sterk posisjon i samisk kultur. Samisk litteratur har ikke lang skriftlig tradisjon og er en videreføring av muntlig fortellertradisjon. Den kan trekke sine linjer langt tilbake i tid. I nyere tid beskriver samisk litteratur mange ulike tema. Mange av dagens samiske forfattere er anerkjente og har fått oppmerksomhet også utenfor Sápmi. Utgivelse av litteratur på samisk og med samiske forfattere er en av forutsetningene for å styrke samisk identitet og for å utvikle samisk språk. Det vil være spesielt viktig at samiskspråklige barn og unge blir stimulert til å lese bøker på morsmålet. For å oppnå denne målsettingen vil Sametingsrådet arbeide for at også populærlitteratur for barn og unge blir oversatt til samisk. Like viktig er det å stimulere barn og unge til å skrive på samisk. Samtidig må Sametingsrådet legge til rette for å få utgitt litteratur av samiske forfattere som ikke skriver på samisk. I de eksisterende støtteordningene til samisk litteratur blir skjønnlitteratur prioritert. For å styrke mangfoldet av samisk litteratur vil Sametingsrådet arbeide for støtteordninger til utgivelse av samisk fagprosa.

Det skrives mye god samisk litteratur som bør være tilgjengelig for flere lesere. Eksisterende støtteordninger for oversettelse fra originalspråk til andre språk må i større grad prioritere oversettelse også fra samisk. Det er svært vanskelig å få tak i bøker som gis ut på samisk. Sametingsrådet vil arbeide videre for at myndighetene på nordisk nivå tar ansvar for etablering av innkjøpsordning for ny samisk litteratur.

Teater og scenekunst

Samisk teater og scenekunst er et annet kulturuttrykk som viderefører samisk fortellertradisjon. Teater og scenekunst har etter hvert fått en sentral rolle i den samiske kulturen. De samiske teatrene spiller

en viktig rolle som arenaer for formidling og opplevelse av scenekunst. Scenekunsten strekker seg over et vidt spekter slik som dans, drama, sang og andre kunstneriske uttrykksformer. Teateret er med på å heve det samiske språkets status og spre kunnskap om og interesse for samisk kultur. Gjennom samarbeid med regionale og sentrale myndigheter vil Sametingsrådet legge til rette for at det samiske nasjonalteater, Beavvváš Sámi Teáhter, sikres et fundament som gjør teateret i stand til å betjene hele det samiske bosettingsområdet. Samtidig skal Sametingsrådet arbeide for å sikre et forsvarlig driftsgrunnlag for Áarjelhsaemien Teatere. Det må også legges til rette for at det rekrutteres nye samiske skuespillere og teaterarbeidere. Dette må skje både gjennom styrking av rammevilkårene og gjennom etablering av et utdanningsløp for samiske skuespillere.

Musikk

Samisk musikk har bidratt til å synliggjøre og løfte samisk kultur både i den samiske befolkningen og i verden for øvrig. Joiken har en særegen plass i samisk samfunnsliv. Den er ikke bare en musikalsk uttrykksform, men også tradisjonsbærer, identitetsmarkør og litterær tekst. Joiketradisjonen har krav på egne finansieringsordninger og vern på lik linje med norsk folkemusikk. Samisk musikkmiljø må styrkes gjennom egne institusjonelle satsingsfelt med sterk samisk forankring.

Samisk musikk er ikke bare knyttet til joiketradisjonen. Utviklingen av samisk musikk på 1970- og 80-tallet har forent joik med andre sjangere som rock, country, jazz og etnomusikk. I arbeidet med å tilrettelegge og videreutvikle samisk musikkformidling er en opprettelse av et etnomusikksenter og formidling av joik i skolene noen av områdene Sametingsrådet vil fokusere på. Det regionale samarbeidet bidrar også til å styrke formidlingen av samisk musikk. I samarbeidsavtalene med fylkeskommunene er et av tiltakene at samisk musikkformidling skal være en integrert del av støtteordningene.

Billedkunst og andre kunstuttrykk

I tillegg til det tradisjonelle maleriet inkluderer billedkunst og andre kunstuttrykk kunsthåndverk, skulptur, design, foto, arkitektur og tekstilkunst. De samiske kunstuttrykkene har utviklet seg fra å være identitetsmarkerende til å bli mer eksperimentelle i uttrykket. Særlig gjelder dette blant yngre samiske kunstnere. Samiske kunstnere har fått større anerkjennelse også internasjonalt. For å fremme et mangfoldig kunstliv må det arbeides med innsamling, bevaring, formidling og forskning om samisk billedkunst og urfolkskunst. Sametingsrådet vil legge til rette for at samisk kunst forblir i samiske institusjoner og i samiske bosettingsområder. Det er blant samiske billedkunstnere og kunsthåndverkere det finnes flest utøvere som har kunst som en viktig inntektskilde. Sametingsrådet vil arbeide for at de samiske kunstnere får samme rammevilkår som de øvrige kunstnerne i landet.

Kulturelle arenaer og møteplasser

Sametingsrådet ser det som svært viktig å opprettholde og videreutvikle arenaer for samisk kulturutøvelse. Sametingsrådet gir derfor et fast tilskudd til samiske kulturhus, museer og festivaler. Idrett er en del av det utvidete kulturbegrepet, og idrettsarrangement er en viktig møteplass, spesielt for barn og unge.

Arenaer for formidling av samisk kunst

Formidling av samisk kunst er en betydningsfull del av Sametingsrådets kunstpolitikk. Å sikre enkeltindivider og samfunnet for øvrig tilgang til samisk kunst er viktig for å gi mennesker kunnskaps- og kunstopplevelser. Sametingsrådet mener det bør finnes et mangfold av arenaer for formidling av samisk kunst. Eksempler på slike arenaer er festivaler, gallerier, utstillinger, utsmykninger, kataloger og formidling av litteratur på bibliotek.

Ny teknologi skaper flere muligheter for kunstneriske uttrykksformer enn tidligere. Framstillingsform ved hjelp av digitale verktøy benyttes også av stadig flere kunstnere i deres arbeid. Sametingsrådet vil arbeide for at dette mangfoldet i arenaer for formidling av samisk kunst synliggjøres og sikres et økonomisk fundament.

Museer

Samiske museer er viktige arenaer for formidling av samisk kunst, kultur og historie. Museene skal i tillegg til å være formidlere, ivareta oppgaver knyttet til innsamling og bevaring av samisk kunst og kultur og samisk kulturarv. I mange tilfeller fungerer de samiske museene som kulturelle møteplasser i små samiske lokalsamfunn. Sametingsrådet vil arbeide videre for at disse aspektene ved de samiske museene blir ivaretatt og videreutviklet.

Sametingsrådets overordnede målsetting for de samiske museene er å sikre en styrket, samordnet og helhetlig samisk museumsvirksomhet basert på samenes egne forutsetninger som folk og urfolk. Et av virkemidlene for å nå denne målsettingen er den landsdekkende museumsreformen som de samiske museene er i ferd med å iverksette. Reformen innebærer at de samiske museene konsolideres i større museumssidaer med felles drift, samtidig som den lokale museale aktiviteten opprettholdes og utvikles. Det er i forbindelse med reformen gitt lovnader fra sentrale myndigheter om økonomisk vekst til museene. Sentrale myndigheter må sørge for at de samiske museene også tar del i denne økonomiske veksten slik at arbeidet med museumsreformen kan slutføres.

Bygging av nye museer og utbygginger av allerede eksisterende museer bør være et satsingsområde i samiske samfunn. Realiseringen av samisk tusenårssted, Østsamisk museum, viser at det er meget vanskelig og tidkrevende å få gehør for denne satsningen. Sentrale myndigheter har ikke fulgt opp sitt ansvar i disse sakene. Sametingsrådet vil imidlertid arbeide videre for at byggingen av museet igangsettes snarest, og etter de avtaler som er inngått. Sametingsrådet kan ikke godta ytterligere reduksjon i museets arealer. Åja samisk senter, Saemien Sijte og Samisk kunstmuseum er andre prosjekter som må sikres realisering. Sametingsrådet må også arbeide for å sikre finansieringen av andre utbyggingsprosjekter. Det er et stort behov for ressurser for å kunne gi de samiske institusjonene et løft slik at samiske samfunn kan komme opp på et institusjonelt nivå som er akseptabelt. Dette er en konsekvens av stadig utsettelse og krav om kutt i byggeprosjekter fra sentrale myndigheter over mange år.

Samiske gjenstander har de siste århundrene blitt ført bort fra Sápmi gjennom salg eller ved at de har blitt fjernet fra sin opprinnelige plass. En rekke samiske gjenstander er lokalisert på museer, universiteter og forskningsinstitusjoner i Norden og Europa. De siste årene har kravet fra samene som urfolk om at deres kulturarv må føres tilbake til Sápmi blitt stadig sterkere. De samiske museene ønsker tilgang til samisk musealt gjenstandsmateriale. De opplever imidlertid at de ikke får tilgang til samiske gjenstander ved andre institusjoner til bruk i utstillinger. I samarbeid med samiske museer i Sverige og Finland har Sametingsrådet bidratt til at det er igangsatt et prosjekt som skal kartlegge samisk gjenstandsmateriale i institusjoner i Norden og Europa. Dette skal danne grunnlaget for en tilbakeføring av samiske gjenstander til samiske områder.

Idrett

Idrett og idrettslige aktiviteter har en lang tradisjon i samiske samfunn. I den gamle veidekulturen bar hele den daglige virksomheten preg av fysisk aktivitet. Mange av aktivitetene fra den gang er videreført og er i dag aktiviteter og idrettsgrener det arrangeres konkurranser i. Det arrangeres egne samiske mesterskap i blant annet reinkappkjøring og lassokasting. Samer deltar også i internasjonale konkurranser gjennom samelandslaget i fotball og i de arktiske vinterlekene for ungdom (Arctic Winter Games). Slike internasjonale konkurranser styrker samholdet mellom samer samtidig som de knytter bånd med andre urfolk. Mesterskapene er også en anerkjennelse av våre egne og andre urfolks idrettsgrener. Det er viktig at landene med tradisjonell samisk bosetting tar et felles ansvar for

deltakelse i og finansiering av slike mesterskap. Samisk idrett har en sterkt identitetsskapende effekt og er en møteplass som det vil være viktig å ta vare på og videreutvikle. Sametingsrådet vil arbeide for å få på plass rammevilkår som gjør samiske idrettsledere og utøvere i stand til å drive med idrett både på amatør- og toppidrettsnivå. Dette fordrer en betydelig økning i spillemidlene til samisk idrett.

Medier

Medienes rolle i et samfunn er å bringe informasjon og å skape opinion. I tillegg til dette er mediene med på å utvikle og synliggjøre samisk språk både muntlig og skriftlig, og på den måten fungerer de som språkmodeller. Sametingsrådet mener at samiske medier skal være viktige språklige forbilder, og rammevilkårene for de samiske mediene er derfor meget viktig for å sikre god kvalitet.

De samiske mediene er ofte relativt små og blir lite synlige i dagens medietilbud. For å kunne være mer synlig i mediebilde i dag er det behov for en samiskspråklig dagsavis. Sametingsrådet vil arbeide for å styrke pressestøtteordningen til samiske aviser for å oppnå dette målet.

Sametingsrådet ser det som viktig at det gis mulighet til å bruke samisk i alle sammenhenger. Dette gjelder også i lule- og sørsamiske områder. Medietilbudet på disse samiske språkene er ikke tilfredsstillende og det er derfor et stort behov for å få utviklet og etablert egne tilbud på lule- og sørsamisk.

Medietilbudet for barn og unge må styrkes. Samiske barn og unge har i dag begrenset medietilbud til ulike aldersgrupper. Når vi vet hvor stor påvirkning media og spesielt tv har er det meget viktig med et godt og tilfredsstillende tv-tilbud på samisk.

Betydningen av nettbaserte medier blir stadig større. Det forventes at det finnes et samiskspråklig medietilbud på nett. Gjennom Internett har man mulighet til å formidle nyheter og meninger langt raskere og med et større nedslagsfelt enn gjennom de tradisjonelle papirbaserte mediene. Sametingsrådet vil i perioden arbeide for at det samiskspråklige medietilbudet på nett styrkes og utvikles.

De norskspråklige landsdekkende medier er i henhold til sine konsesjonsvilkår pliktig til å gi et tilbud til den samiske befolkningen både i form av programmer på samisk eller med et samisk innhold. Det avdekkes dessverre stadige brudd på konsesjonsvilkårene. Sametingsrådet mener dette er alvorlig og vil arbeide for at reaksjonene mot de som ikke oppfyller vilkårene må bli strengere.

Språk

Mål: å synliggjøre og fremme bruken av samisk språk

Morsmålet er hjertets språk. Gjennom styrking av samisk språk løftes statusen både hos enkeltmennesket og i samfunnet som helhet. Språk er et skattkammer for anvendt kunnskap.

Bevaring og utvikling av samisk språk må skje kontinuerlig. Følgelig er det nødvendig og naturlig å legge langsiktige mål for dette arbeidet. I de fleste sammenhenger er samisk et minoritetsspråk. Samtidig som språket må vernes, må det også revitaliseres og vitaliseres, spesielt i de områdene hvor en hel generasjon har mistet sitt språk. Sametingsrådets mål er å føre en aktiv språkpolitikk tilpasset ulike områder. Selv om østsamisk ikke er et offisielt språk i Norge, vil Sametingsrådet i perioden arbeide for at også dette språket får høynet sin status og at det blir mer synlig. I Sápmi finnes det mange samiske språk og dialekter som viser et språklig og kulturelt mangfold.

Lovgrunnlag

Den norske stat er i henhold til ulike gjeldende lover og forskrifter forpliktet til å ta ansvar for det samiske språket. Samisk og norsk er likestilte språk i Norge. Det prinsipielle grunnlaget for bruken av samisk språk i Norge er samelovens språkregler og i grunnlovens § 110a. Hovedmålsettingen med samelovens språkregler er å fremme og bevare samisk språk og på den måten styrke bruken av samisk i offentlige sammenhenger. Loven må fornyes i takt med samfunnsutviklingen. Samelovens språkregler skal evalueres, og Sametingsrådet skal delta i dette arbeidet.

I ILO-konvensjon 169 heter det at ”det skal treffes tiltak for å bevare og fremme utvikling og bruk av de opprinnelige språk for vedkommende folk”. Norge har sluttet seg til Europeisk pakt om regions- og minoritetsspråk. Formålet med pakten er å verne om urfolks- og minoritetsspråk. De tilsluttede statene skal rapportere om politikken og tiltak som kreves gjennomført. Pakten pålegger videre nasjonalstatene å gjennomføre konkrete tiltak for bevaring av regions-, urfolks- og minoritetsspråk.

Samisk som offisielt språk i Norge

Et levende språk forutsetter at det er i aktiv bruk, både i hjemmet og i det offentlige rom. Bruk av samisk i offisielle sammenhenger, som i medier, kunst og i offentlig forvaltning, bidrar til å øke språkets status. Sametinget bør oppmuntre folk til å bruk av samisk språk på alle nivåer og i alle sammenhenger i samiske samfunn, og offentlige institusjoner til å anvende samisk språk. Flerspråklige skilter og plakater i det offentlige rom er eksempler på tiltak som kan være med på å synliggjøre samisk i folks hverdag.

Offentlige myndigheters bruk av samisk høyner språkets status. I de senere årene har det vært en positiv utvikling mot mer bruk av samisk i det offentlige. Vi har fått flere offentlige nettsider på samisk.

Samisk språk i det offentlige rom har gjennom lover og forskrifter forholdsvis sterke rammevilkår. Sametingsrådet vil ha fokus på bruken av samisk språk også i det sivile samiske samfunn. Det er viktig at samisk høres, ses og brukes i hverdagssituasjoner og på private arenaer. Forholdene må legges til rette for at lokal bruk av samisk språk fanges opp i den offisielle samiske språkutviklingen.

Det ligger spesielle utfordringer i å utvikle helhetlige språkstrategier og planer for sør- og lulesamisk. Arbeidet med felles språkmålsetningsprogram må prioriteres høyt for lule- og sørsamisk. Det er viktig at alle institusjoner som arbeider med sør- eller lulesamisk deltar i dette arbeidet.

Sametingsrådet har avsluttet et femårig språkmotiveringsprosjekt ved Elgå oppvekstsenter. Dette prosjektet har gitt gode resultater og har ført til at samisk igjen er blitt et levende språk i området. Sametingsrådet vil i forlengelsen av prosjektet bidra til at Elgå oppvekstsenter kan videreføre sitt arbeid. Det er viktig at den kunnskapen som er kommet fram i dette prosjektet, overføres til andre samiske områder.

Forvaltningsområdet for samisk språk

Kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk er viktige institusjoner for utvikling og bevaring av samisk språk. For å styrke kommunenes og fylkeskommunenes arbeid med tospråklige tjenester tildeles årlige tospråklighetsmidler. Midlene skal bidra til oppbygging av et tospråklig tjenestetilbud for innbyggerne. Det er kommunene og fylkeskommunene som har ansvaret for å legge til rette for at samiske barn, unge og voksne gis mulighet til å bruke språket aktivt. Sametingsrådet skal arbeide for at formålet med midlene oppnås og vil derfor i perioden evaluere bruken av tospråklighetsmidlene.

I 2006 ble Tysfjord kommune innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Sametingsrådet vil arbeide for at flere kommuner i hele det samiske bosetningsområdet blir innlemmet, spesielt er det viktig å få med kommuner i sørsamisk område. Det ligger store utfordringer i å utvikle offentlige tjenester på samisk i de kommunene som er med i forvaltningsområdet, spesielt gjelder dette i lule- og sørsamisk område. Til tross for at arbeidet med utvikling av nordsamisk språk er kommet langt, er det fortsatt mye som gjenstår også her.

Etter hvert som forvaltningsområdet for samisk språk utvides, vil kompetansebehovet øke. Kommunene har i utgangspunktet ulike utfordringer, og behovene i den enkelte kommune må kartlegges. Det er viktig at det tilrettelegges for et målrettet og helhetlig utdanningsforløp, der samisk opplæring tilbys både til ansatte i offentlig sektor og til alle samiske barn og unge fra barnehage til videregående opplæring. Sametingsrådets største utfordring når det gjelder sørsamisk språk er å initiere en politikk der kompetanseheving er en nøkkelfaktor. Det er mulig å kanalisere ressursene der behovet er størst ved å arbeide fram en språkutviklingsplan og et målsettingsprogram for samisk språk i hele det sørsamiske området.

Språksentrene

I samarbeidsavtalene mellom Sametingsrådet og fylkeskommunene inngår språkutviklingsarbeid som en del av avtalen. De samiske språksentrene er nødvendige og hensiktsmessige arenaer for utvikling og bevaring av samisk språk. Derfor ønsker samarbeidspartene at det etableres flere funksjonelle samiske språksentre i de ulike fylkene.

De samiske språksentrene er viktige språkarenaer, spesielt der samisk språk står svakt. Opprettelse av språksentrene er initiert av lokale aktører, og ideen bak opprettelsene har vært behovet for å samle ressursene og opprette språkarenaer. Språksentrene bør være forankret i kommunen eller i eksisterende institusjon, og det er viktig med lokal styring av sentrene.

Språksentre som allerede er etablert, bør kunne utvide sitt virkeområde slik at de fungerer som regionale språksentre. Samiske språksentre skal gi tjenester både til den samiske befolkning og til kommunale og offentlige myndigheter. Samiske språksentre skal være selvstendige enheter med lokal styring og fungere som koordinatorene for språkprosjekter innenfor sine områder.

Termarbeid og moderne teknologi

Det er behov for utvikling av ny samisk terminologi for å kunne kommunisere på samisk i det moderne samfunnet. Etter hvert som bruken av samisk språk øker, både i offentlig og privat sammenheng, vil det bli økt behov for rådgivning og tilrettelegging for bruk av samisk. Sametingets orddatabase www.risten.no har stor betydning for formidlingen av samiske ord, termer og stedsnavn. Det er viktig at orddatabasen utvikles slik at den blir lett tilgjengelig for brukerne.

Korrekturprogrammet Divvun som er utviklet for nord- og lulesamisk må bli en permanent ordning. Rammebetingelsene må utvides, slik at programmet også omfatter sørsamisk. Målet i perioden er å styrke utviklingen av de elektroniske språkressursene i samisk.

Sametingsrådet vil arbeide for at det skal etableres et ressursenter for samisk språk som spesielt skal fungere når det gjelder de utfordringer informasjonsteknologien medfører. Senteret skal være et overordnet forsknings- og fagsenter samt et rådgivende organ både for offentlige institusjoner og for befolkningen i spørsmål om samisk språk. Målet er å skape en større vitenskapelig arena for samisk språk og stimulere forskere til å bruke samisk som forskningsspråk.

I perioden vil Sametingsrådet digitalisere stedsnavnsarkivet. Sametingsrådet vil videre samarbeide over landegrensene slik at det etableres et nordisk samisk stedsnavnarkiv.

Samene i Norge, Sverige og Finland har felles utfordringer når det gjelder bevaring og utvikling av samisk språk. Sametingsrådet vil ta del i det nordiske språksamarbeidet og har som mål at www.risten.no utvikles til en nordisk samisk orddatabase.

Barn og unge i sentrum

Mål: et helhetlig og likeverdig oppvekstmiljø for samiske barn og unge

Sametingsrådet vil arbeide for å skape gode og stabile oppvekstvilkår for alle samiske barn og unge. Utgangspunktet er at barna skal kunne vokse opp i trygge og gode nærmiljøer. Her må de gis mulighet til å utvikle og styrke sin samiske identitet og tilknytning til samiske samfunn.

Norge ratifiserte i 1991 FNs konvensjon om barns rettigheter (barnekonvensjonen). Konvensjonen har forrang foran andre nasjonale lover og bestemmelser som berører barn og unge, og forplikter norske myndigheter og Sametinget. Dette betyr blant annet at barna gjennom utdanningen skal utvikle respekt for egen kultur, identitet, språk og verdier. Et barn skal heller ikke nektes retten til å nyte godt av sin kultur, utøve sin religion eller bruke sitt eget språk.

Samiske barn og unge er ingen ensartet gruppe, verken med hensyn til bosted eller erfaringsbakgrunn. Betydelige og raske endringer har skjedd og skjer i samiske samfunn. Kulturell identitet og tilhørighet blant dagens barn og unge er kompleks. I tillegg er det utfordringer når det gjelder endrede kjønnsroller. Identitet og tilhørighet er et produkt av kulturelle bånd både til det samiske lokalsamfunnet, det norske samfunnet og internasjonal kultur. Spørsmålet om hva det vil si å være samisk eller ikke-samisk vil derfor ha mange ulike svar.

Mange samiske barn og unge vokser i dag opp i og bor i større byer over hele landet. Det er viktig for Sametinget å bidra til at disse barna kan etablere og utvikle en samisk identitet og tilhørighet. De må gis mulighet til opplæring i samisk språk og kultur, og flere elever må få opplæringen på samisk. Det er viktig at samisktalende barn og unge over hele landet får utviklet sitt samiske språk. Dette gjelder også samiske barn som kommer i kontakt med barnevernet. Barnevernstjenesten må ha kunnskap om samisk kultur og samfunn.

Møteplasser

For å styrke samiske barns og unges identitet må det legges til rette for relevante arenaer, møteplasser og fritidsaktiviteter. Disse må appellere til dagens unge og være tilpasset både jenters og gutters behov. Det må tas hensyn til mangfoldet og variasjonene i den samiske kulturen og oppvekstmiljøene i Sápmi. Det er viktig å opprettholde de tradisjonelle arenaene for at det samiske sosiale og kulturelle fellesskapet skal utvikle seg. Her må møter mellom generasjoner, sosialisering, og overføring og formidling av kunnskap være sentralt. Nye arenaer er et supplement for bevaring og utvikling av samisk identitet, språk og kultur. Sametingsrådet ser på lokale, regionale og nasjonale samiske institusjoner som viktige i denne sammenhengen. Samiske festivaler, idrettsarrangementer for unge og liknende tiltak er eksempler på møteplasser for synliggjøring av samisk kultur for ungdom, også over landegrensene.

Barnehager

Samiske barnehager har en viktig rolle i samiske barns oppvekst. Mange barn tilbringer mye av sin hverdag der. Barnehagene har betydning for barns utvikling både når det gjelder språk- og kulturlæring og i deres identitetsutvikling. Det er viktig at samiske barnehager har gode vilkår i sitt arbeid med formidling av samisk språk og kultur.

Norge fikk i 2006 ny lov og nasjonal rammeplan for barnehager. Den nye rammeplanen påpeker at barnehagen skal støtte barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger. Rammeplanen understreker at samiske barnehager må ha personell som kan samisk. Barnehagen er en av de viktigste arenaene for språkopplæring, og det er nødvendig at barn som snakker samisk kan kommunisere med ansatte på samisk. Den nye barnehageloven understreker kommunens ansvar når det gjelder samiske barn og foreldre. I følge den nye rammeplanen skal alle landets barnehager gi barna kunnskap om samer. Sametingsrådet forventer at alle barn i Norge, uavhengig av bosted, får oppfylt retten til å få et barnehagetilbud som er i tråd med barnehageloven og internasjonale konvensjoner.

Samisk språk må daglig bli benyttet i barnehagen. På den måten kan språket videreformidles og vitaliseres. Påvirkningen fra media og storsamfunnet er merkbar også der samisk språk er dagligspråk. Det er viktig å ha tiltak for å motvirke at bruken av samisk språk reduseres. Sametingsrådet vil arbeide for at det utarbeides læremidler som kan hjelpe barnehagene i deres arbeid med samisk språk og kultur. Sametingsrådet vil at alle samiske barn sikres barnehageplass og skal i perioden evaluere egne tilskuddordninger til samiske barnehager.

Den nye barnehageloven gir foreldre større rett til å kreve at deres barn får tilbud om samisk opplæring i barnehagen. Loven gjelder både for private og offentlige barnehager. Det kulturelle mangfoldet skal gjenspeiles i barnehagen. Samisk kultur skal være en del av barnehagens innhold. Sametingsrådet vil i perioden igangsette tiltak for å styrke tilbudet om kompetanseheving blant barnehageansatte.

Sametingsrådet vil at barnehagene i sitt arbeid har fokus på kjønnsrollene og likestilling. En bedre fordeling av kvinner og menn blant barnehagens ansatte er et tiltak for å nå dette målet. For barn er rollemodeller viktig, og derfor bør begge kjønn være representert blant barnehagens ansatte. I rammeplanen heter det at likestilling mellom kjønnene skal gjenspeiles i barnehagens pedagogikk. I barnehagen skal gutter og jenter ha like muligheter.

Grunnskole og videregående opplæring

Skolen er en av de viktigste arenaer for barn og unge, og en god skole er avgjørende for en god oppvekst og utvikling av en trygg identitet. Sametingsrådet anser retten til selv å bestemme innhold og form i opplæringen på alle utdanningsnivåer som grunnleggende for utformingen av samisk samfunn.

I samiske samfunn er det spesielle ferdigheter som skolen skal videreføre og utvikle. I Kunnskapsløftet - samisk er tradisjonell kunnskap innført som kompetansemål i flere fag. Det må foregå en kompetanseheving blant lærerne når det gjelder implementeringen av Kunnskapsløftet - samisk.

Alle som ønsker å lære seg samisk skal gis mulighet til det. Samiske elever skal ha rett til å få opplæring i og på samisk. Som en følge av dette må samiskopplæringen styrkes, både som første- og andrespråk. Hvis målsettingen om funksjonelt tospråklige elever skal oppnås, må samisk i større grad brukes som opplæringspråk. Elevene må få individuell rett til opplæring på samisk, uavhengig av bosted. Opplæringsloven må endres slik at dette kan muliggjøres.

Sametingsrådet vil i samarbeid med skoleeiere og skolemyndigheter arbeide for at informasjon om rettigheter til samisk opplæring i henhold til opplæringsloven når fram til brukere.

Sametinget har myndighet til å fastsette rammer for opplæring i visse fag. Samiske læreplaner skal være likeverdige med de nasjonale læreplanene, men ikke identiske. De skal ivareta urfolks verdier og vise hvordan den samiske skolen skal kunne møte en ny tid med nye krav. Læreplanene må ta utgangspunkt i en helhetlig kompetanse som er basert på samisk språk og kultur. Styrking av samisk identitet, språk og kulturkunnskap skal ha en sentral plass i skolen. Forutsetningen for å bestemme

innholdet i opplæringen er at samene selv definerer innholdet i de samiske læreplanene. Derfor må Sametinget gis denne myndigheten.

Den nye skolereformen Kunnskapsløftet skal sikre at elever og lærlinger bedre skal kunne takle kunnskapssamfunnets utfordringer. Sametingsrådet vil arbeide aktivt for at Kunnskapsløftet utvikler en samisk skole og samiske elevers kompetanse i en helhetlig grunnopplæring. Kunnskapsløftet gir skolene frihet til lokaltilpasning av opplæringsmetoder. Sametingsrådet vil påse at dette gjennomføres. En av intensjonene med innføring av Kunnskapsløftet er at det skal bli større helhet mellom opplæringen i henholdsvis grunnskole og den videregående skolen. Sametingsrådet vil arbeide for at det videregående samiske opplæringstilbudet styrkes.

Sametinget har fastsatt samisk innhold i de nasjonale læreplanene. Det er viktig at lærere i den nasjonale skolen får kompetanseheving i forhold til dette.

Når de blir foretatt evaluering av Kunnskapsløftet, vil Sametingsrådet følge nøye med i dette arbeidet for å sikre at Kunnskapsløftet – samisk også blir evaluert.

For å oppfylle læreplanene og realisere et samisk 13-årig utdanningsløp må det utvikles samiske læremidler innenfor alle fag. Sametingsrådet vil spesielt satse på utvikling av digitale læremidler. Det er viktig at læremidlene blir tilrettelagt slik at flere brukergrupper kan utnytte dem. Læremiddelutviklingen er viktig i arbeidet med en god samisk skole. Oppfølging og evaluering av dette arbeidet vil stå sentralt i perioden.

Kommunene er i følge opplæringsloven pålagt å ha et frivillig tilbud om skolefritidsordning (SFO) før og etter skolestart for elever på 1. - 4. trinn og for funksjonshemmede elever til og med 7. trinn. SFO skal gi elevene omsorg og tilsyn og legge til rette for lek, kultur og fritidsaktiviteter. Den enkelte kommune skal utforme tilbudet ut fra lokale forutsetninger og behov, og det er viktig at elever får et tilbud med samisk innhold.

Den kulturelle skolesekken er et nasjonalt utviklingstiltak for mer kunst og kultur i skolen. Tiltaket skal legge til rette for at elever i grunnskolen får lettere tilgang til kunst- og kulturuttrykk av alle slag. Samisk kunst og kultur må formidles i skolen slik at samiske barn får tilgang til samiske kunst- og kulturuttrykk, og at alle barn gis et innblikk i samisk kunst og kultur. Sametingsrådet vil i perioden arbeide for at et samisk innhold i Den kulturelle skolesekken sikres og videreutvikles. Dette innebærer at Sametinget og andre samiske institusjoner skal få del i de nasjonale midlene som er avsatt til dette formålet.

Ungdomspolitik

Å ivareta og utvikle samiske samfunn fordrer et helhetlig og tverrsektorielt perspektiv der både individ, samfunn og geografi settes i søkelyset. Sametingsrådets prinsipp er at tiltak for barn og unge må tilpasses samiske samfunn og de ulike behovene. Sametingsrådet ønsker å ivareta og sikre samiske barn og unges interesser både i en helhetlig planlegging og i gjennomføringen av ulike tiltak. Virkemiddelbruken skal gjenspeile mangfoldet i samiske barn og unges oppvekstmiljø og språksituasjon. Det er derfor nødvendig å bedre kontakten med og kunnskapen om de ulike barne- og ungdomsmiljøene. I denne prosessen bør barn og unge ha innflytelse og være deltakere.

Samiske barn og unge er en viktig ressurs i utviklingen av samiske samfunn, og de er eksperter på egen hverdag. Sametingsrådet vil videreføre og iverksette tiltak for å sikre og stimulere til aktiv samfunnsdeltakelse, engasjement og innflytelse for samiske barn og unge. Sametingets årlige ungdomskonferanse er i denne forbindelse sentral. Ungdomskonferansen er en møteplass og et forum for meningsutveksling mellom samisk ungdom fra hele landet. Konferansen gir viktig innspill i utformingen av Sametingets ungdomspolitik. Innspillene fra ungdomskonferansen vil bli tatt med i Sametingsrådets videre arbeid innenfor de aktuelle tema ungdomskonferansen har behandlet.

Opplevelse av innflytelse og medbestemmelse er viktige faktorer for rekruttering av unge til samfunnsengasjement. Spesielt ser Sametingsrådet utfordringen i å engasjere unge samiske menn i det politiske arbeidet. Sametingsrådet vil fortsatt arbeide for å utvikle eksisterende og nye kanaler for dialog med barn og ungdom. Sametingets ungdomspolitiske utvalg vil være en viktig del av Sametingsrådets arbeid med å engasjere ungdom i det samepolitiske arbeidet. Sametingsrådet vil ta initiativ til også å rekruttere flere ungdom under 18 år til utvalget ved neste oppnevningrunde. Dette for å stimulere og styrke også denne aldersgruppens engasjement og innflytelse. Arbeidet til Sametingets ungdomspolitiske utvalg er et viktig bidrag til Sametingsrådets arbeid med alle saker i Sametinget.

Høyere utdanning og forskning

Mål: et reelt kunnskapsløft for samer gjennom økt satsning på samisk forskning

Samiske samfunn står overfor stadig raskere endringer. Kravene til fornying og innovasjon blir sterkere. Samisk forskning er av stor betydning for å sikre en bærekraftig utvikling av samiske samfunn, og for å styrke samers evne til å mestre framtidens utfordringer. Samisk forskningspolitikk må også ses på som en del av den totale nasjonale og nordiske forskningspolitikken. Derfor må samisk forskning også ses i sammenheng med andre forskningsområder innenfor sentrale myndigheters forskningspolitikk. Det er viktig at det er samsvar mellom sentrale myndigheters politiske signaler innenfor samisk forskning og de midler som stilles til disposisjon fra bevilgende myndigheter.

For å sikre levedyktige samiske samfunn må samene selv være i besittelse av kunnskap og kompetanse. Det samiske folket og samiske samfunn har rett til kunnskap, og en stor del av denne kunnskapen må være egenprodusert. Kunnskap om samiske forhold må ikke være framskaffet kun av forskere utenfra og ut fra andres premisser. For samisk identitet er selvbeskrivelse viktig. Samene må derfor selv delta i og utføre forskningen.

Det er et stort behov for kunnskap om samiske forhold, både i samiske samfunn, men også i storsamfunnet. For å dekke behovet er det viktig at den totale samiske forskningsinnsatsen økes. Det må satses enda mer på fagområder det forskes på i dag, samtidig må samisk forskning bli bredere, slik at den omfatter flere fagfelt. I tillegg til sterkere satsing på et samisk forskningsprogram og økt prosjektfinansiering, er det nødvendig med koordinert institusjonssatsing og institusjonsoppbygging, samt utvikling av samisk som vitenskapsspråk.

Økt internasjonalisering og globalisering medfører økte krav til kunnskapsbasert verdiskapning. Derfor blir forskning og utdanning helt sentral for å kunne dokumentere og utvikle den kunnskapen det samiske folket innehar. Både samisk grunnforskning og anvendt forskning må styrkes. Da er det nødvendig å styrke samiske forsknings- og utdanningsinstitusjoner. De samiske forskningsinstitusjonene er ofte små. Derfor ønsker Sametingsrådet å legge til rette for at det utvikles samiske forskningsnettverk som gir positive ringvirkninger for samiske samfunn.

De samiske forskningsmiljøene er relativt små og er derfor spesielt utsatt for endringer av rammevilkår, både strukturelle og økonomiske. Sametingsrådet vil arbeide for at forutsigbarheten for samisk forskning økes, og at samisk forskning blir en naturlig del av øvrig nasjonal og internasjonal forskning. Kontakt med andre urfolk er også viktig både for samiske forskere og for samiske studenter. Derfor må det legges til rette for økt mulighet for forsker- og studentutveksling med andre urfolksinstitusjoner. Det må søkes felles språkarenaer slik at kunnskapen og publikasjonene man framskaffer ved slike utvekslinger er tilgjengelige for de det berører og for det internasjonale samfunn som også har behov for slik kunnskap.

Menneskene er samiske samfunns største ressurs. Behovet for fagpersoner med innsikt i samiske forhold og kompetanse i samisk språk er betydelig. Derfor må det sikres konkurransedyktige rammevilkår slik at rekruttering til samisk forskning sikres. Det er positivt at kvinner er godt representert innenfor samisk forskning og høyere utdanning. Samiske samfunn må møte utfordringen for å rekruttere flere menn til høyere utdanning. Dette kan bidra til å skape likestilte samiske samfunn. Kandidater med høyere utdanning vil i fremtiden besitte sentrale posisjoner innenfor samfunns- og næringsliv. For å nå likestillingspolitiske mål er det derfor viktig at begge kjønn er godt representert innenfor høyere utdanning.

Det finnes ikke et eget samisk forskningsråd, og heller ikke et samisk forskningsfond. Det er derfor spesielt viktig at Sametinget har tett kontakt med Norges forskningsråd og med øverste forskningspolitiske myndighet i Norge. Sametingsrådet ønsker større faglig bredde i samiske forskningsprogrammer. Sametingsrådet vil arbeide for samisk representasjon i Norges forskningsråds styrende organer. Sametingsrådet arbeider for at det på sikt opprettes et eget samisk forskningsråd.

Språksituasjonen for lule- og sørsamisk er veldig utfordrende. Lule- og sørsamisk språkforskning er en viktig del av arbeidet for å styrke disse språkene. Spesielle tiltak for rekruttering innen disse fagfeltene vil være viktig. Samtidig er det en stor mangel på forskere som behersker lule- og sørsamisk språk. Sametingsrådet vil arbeide for at det settes inn særlige tiltak for å øke rekrutteringen til disse fagområdene.

Sametingsrådet vil i perioden gå inn for at det opprettes et eget samisk etikuttvalg som skal vurdere samisk forskning og forskning på samiske samfunn. Dette for å sikre at forskningen blir utført på en etisk forsvarlig måte.

Opplæringstilbud for voksne

Mål: at voksne samer får oppfylt sin rett til grunnutdanning

Læring skjer hele livet, både gjennom formell utdanning, opplæring i arbeid og i fritid, samhandling med andre og gjennom praktisk erfaring. Både nasjonalt og internasjonalt stilles det jevnlig krav om fornyet og endret kompetanse. Siden slutten av 1990-tallet har det vært en pågående kompetansereform med overordnet mål å bidra til å dekke samfunnets, arbeidslivets og den enkeltes behov for kompetanse.

I følge opplæringsloven har voksne rett til grunn- og videregående opplæring. Derav følger individuell rett til opplæring i samisk. Det er sentrale myndigheters ansvar å sikre at opplæringstilbudet for voksne blir ivaretatt. Dette gjelder spesielt de som har mistet sitt samiske språk. Sametingsrådet vil bistå sentrale myndigheter med å bygge opp et landsdekkende tilbud som har som hovedmål å gi voksne opplæring i samisk.

Opplæringsretten for voksne omfatter også rett til å få vurdert og dokumentert realkompetanse uten å måtte gå veien om tradisjonelle prøveordninger. Et grunnleggende prinsipp er verdsetting av kompetanse uavhengig av hvor og hvordan den er tilegnet. Hensikten er at godkjenning av kompetanse skal kunne gi avkortet opplæring, opptak til høyere utdanning eller innpass i arbeidslivet.

Den eksisterende tilskuddsordningen for utgifter til opplæring i og på samisk gjelder bare for samiske elever i grunnskolen. Det må foretas en grundig gjennomgang av hele tilskuddsordningen for voksne samer som tar grunnutdanning.

Næringsutvikling

Mål: sterke og levende samiske samfunn med stabil bosetting og allsidig nærings- kultur- og samfunnsliv

Gode rammebetingelser for bosetting, næringsliv og sysselsetting styrker det materielle kulturgrunnlaget. Betydningen av økonomisk vekst står ofte i sentrum når man snakker om velferdsutvikling. Økonomisk vekst er ett av flere virkemidler for å få en positiv samfunnsutvikling. For Sametingsrådet er målet å forbedre levevilkårene for det samiske folket. Dette er en sammensatt prosess.

I samarbeidsavtalene med fylkeskommunene vil man sammen arbeide med utvikling, synliggjøring og konkretisering av samisk næringspolitikk. Partene vil sammen tilrettelegge for småskalavirksomhet i samiske områder slik at man bedre gjennom virkemiddelordningene treffer og imøtekommer de behov næringslivet har i samiske områder. Egenkapital, kompetanse og nyskapning er ofte utfordringer man står overfor hva gjelder verdiskapning og utvikling av levedyktige enkeltforetak og små lokale bedrifter.

Næringsutvikling i samiske områder er i stor grad avhengig av de rammene som sentrale myndigheter fastsetter. Reguleringer gjennom lovverk, skatte- og avgiftspolitik, markedsregulerende tiltak og liknende har i flere tilfeller større betydning enn økonomiske virkemiddelordninger. Det er derfor av avgjørende betydning at Sametinget har innflytelse på utformingen av kultur- og næringspolitikken i Norge.

Et godt fungerende næringsliv er en av forutsetningene for å få til god samfunnsutvikling. Næringslivet er avhengig av god infrastruktur og effektiv kommunikasjon og transport. Næringsstrukturen i samiske områder er preget av en stor andel primærnæringsutøvere og små bedrifter. Sametingsrådet vil gjennom sin næringspolitikk i størst mulig grad bevare dagens næringsstruktur som grunnlag for en stabil bosetting. Utviklingen fra industrisamfunnet til kunnskapssamfunnet har gjort at kunnskapsnæringer vil få økt betydning, også i samiske områder. Dette er en næring Sametingsrådet vil prioritere i perioden.

Sametingets næringspolitikk har hatt en viktig betydning for næringsutvikling i samiske samfunn. Dette er fordi Sametinget har prioritert å gi tilskudd til prosjekter med forholdsvis lav kapitalavkastning. Samiske samfunn har andre forutsetninger for å utvikle et bærekraftig næringsliv enn sentrale strøk.

Bedriftene i samiske områder har i stor grad få ansatte og lav egenkapital. Både formell kompetanse og sterk egenkapital er viktige faktorer for å kunne møte de utfordringer rasjonalisering, strukturendringer og internasjonalisering gir. Spesielt er utfordringene store i bransjer hvor innovasjon, nyskapning og produktutvikling står sentralt. Det er derfor viktig å satse på kompetanseheving, nyskapning og innovasjon i bedriftene. Sametingsrådet vil fortsette å gi tilskudd til bedrifter der kapitalavkastningen er lav. Det er fordi vi vurderer den samfunnsøkonomiske verdien av å skape og utvikle sin egen arbeidsplass i samiske områder som stor. Sametingsrådet vil arbeide for at også unge etablerere gis muligheter til å starte egen virksomhet.

Næringslivet i samiske bosettingsområder, som i landet forøvrig, er kjønnsdelt. Det er ulike årsaker til den skjeve fordelingen mellom kvinner og menn i det private næringsliv. Dårlige rammevilkår og velferdsordninger i næringslivet er i stor grad avgjørende for dette forholdet. Trygderettigheter ved svangerskap, sykdom og omsorg for små barn er lite tilfredsstillende for selvstendig næringsdrivende. Sametingsrådet vil i perioden arbeide for at trygderettighetene for samiske næringsutøvere bedres.

Sametingsrådet har fått analysert bruken av midlene i Samisk utviklingsfond sett i et kjønnsperspektiv. Resultatene av analysen viser at kvinneandelen blant fondets søkere er lav. Dette gjenspeiler til en viss grad strukturen i næringslivet og Sametingets prioriteringer innenfor næringsutvikling. Sametingsrådet har en målsetting om en jevn fordeling av midlene mellom kjønnene. For å kunne oppnå denne målsettingen må støtteordningene innenfor Samisk utviklingsfond endres. Sametingsrådet vil i perioden iverksette dette tiltaket.

Primærnæringer

Primærnæringer har en viktig plass i samiske samfunn, både som næringer og kulturbærere. I samiske samfunn er sammenhengen mellom næring og kultur sterkt vektlagt. Det gjelder derfor å utvikle og ivareta den næringsvirksomheten som utgjør det materielle grunnlaget for samisk kultur og identitet. Selv om samer deltar i det moderne diffensierte yrkeslivet, har likevel primærnæringer særlig betydning for bo- og sysselsettingen i samiske områder. Tradisjonelt har produksjonen innenfor jordbruk, fiske, reindrift, utmark, duodji og kombinasjoner av disse dannet grunnlaget for bo- og sysselsettingen. Det er en klar sammenheng mellom samisk bygdebosetting og primærnæringeres stilling som sysselsettingsfaktor. Det er en tett binding mellom folk, bygd og sysselsetting. Yrkesvalg er for mange i samiske samfunn sterkt knyttet til ønsket om lokalt tilhold i bygdene. Derfor står fortsatt primærnæringsvirksomhet sterkt lokalt i bygdene.

I primærnæringer er det få kvinner som står som eiere av virksomheter, og det er færre kvinner enn menn som etablerer nye virksomheter. Innføringen av reindriftsloven har hatt en negativ innvirkning på kvinnenes deltakelse i reindriften. Både innen primærnæringer og i næringslivet for øvrig er det nødvendig med egne tiltak rettet mot kvinner for å rette opp skjevhetene.

Reindrift

Reindrift er en viktig faktor både for økonomien og for sysselsettingen i samiske områder og for mange samfunn representerer den livsnerven i den samiske kulturen. Reindriftspolitikken kan derfor ikke vurderes isolert ut fra et næringspolitisk perspektiv. Sametingsrådets målsetting for reindriftspolitikken er en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift. Denne særegne samiske næringen, livsformen og kulturbæreren må sikres, utvikles og styrkes. Beitearealer danner grunnlaget for framtidens reindrift. Disse områdene er sterkt truet av offentlige og andre private interesser.

Økende grad av arealinngrep, økt ferdsel, utbredelse av rovdyrbestanden og annen forringelse av reindriftens tradisjonelle områder viser at det i dag ikke finnes et tilstrekkelig vern av disse områdene. Det har vært mange rettslige tvister der det har vært strid om reindriftens rettigheter, spesielt i sørsamiske områder. Sametingsrådet mener at staten ved alle inngrepssaker i reinbeiteområder må vurdere å ekspropriere tidligere tapte områder, eller eventuelt nye områder, som erstatning for tapte beiteområder. I perioden vil Sametingsrådet bidra til at reindriftens arealer sikres i arealplanprosesser og i lovgivning.

Reindriftsloven er den viktigste loven i reguleringen av reindriften. Loven må være et verktøy for å sikre reindriften økt medbestemmelse i interne saker. Loven må være i tråd med reindriftens egen rettsoppfatning.

Sametingsrådet er spesielt opptatt av å styrke kvinnenes deltakelse i reindriften. Deres politiske og administrative innflytelse i næringen er viktig for å ivareta reindriftskulturen slik vi kjenner den i dag. Kvinnene er sentrale i arbeidet med organisering av hushold og barneoppdragelse. De har ansvaret for en stor del av de administrative oppgavene i reindriften. Reindriftskvinnene bidrar mye i rekruttering, opplæring og verdiskapning innenfor duodji og matproduksjon. Kvinnene er derfor viktige bidragsytere når det gjelder den daglige drift, og for de fleste betyr dette tilleggssarbeid. Bare en av seks driftsenheter innenfor reindriftsnæringen eies av kvinner. Flesteparten av dagens

reindriftskvinner får sin inntekt utenfor næringen. Disse kvinnenes tilhørighet til reindriften er gjennom eierskap av rein registrert i brors, ektemannens, partners eller sønns driftsenhet. Deres reelle deltakelse i reindriften begrenses på grunn av annet arbeid. Det er viktig å etablere rammevilkår som stimulerer til kvinnelig deltakelse i reindriften.

Reindriftsnæringen produserer i tillegg til kjøtt en rekke andre varer og tjenester. For den framtidige reindriften er det viktig at en størst mulig andel av verdiskapningen kommer utøverne til gode.

For å kunne opprettholde og utvikle en levedyktig samisk reindrift er det viktig å sikre rekruttering innenfor yrket. Sametingsrådet er derfor opptatt av at fagopplæringen i reindrift styrkes, og at det opprettholdes gode lærlingordninger.

Jordbruk

Jordbruket spiller en sentral rolle i å opprettholde samiske kulturtradisjoner og er en viktig sysselsettingsfaktor i samiske områder. Sametingsrådets hovedmål for næringen er å opprettholde sysselsettingen og bruksstrukturer vi har i dag. For å oppnå dette må eksisterende melkeproduksjonsbruk sikres økte melkekvoter. For småfeprodusenter er det viktig at arealene for utmarksbeite sikres mot inngrep. På samme måte som i reindriften må denne næringen vernes mot arealinngrep, økt ferdsel, utbredelse av rovviltbestanden og annen forringelse av arealene. Økt videreføring av egne produkter vil kunne være en viktig strategi for å øke verdiskapningen på gårdsbruk i samiske områder. For å kunne opprettholde et levende landbruk i samiske områder må det iverksettes tiltak som motiverer ungdom til å overta gårdsbruk. Særlig er utfordringen stor når det gjelder å motivere unge kvinner.

I WTO-forhandlingene forpliktet Norge seg til å redusere tollsatser og subsidier. Dette gjør at landbruket i samiske områder er spesielt utsatt for reduksjon i økonomiske overføringer. Landbruket i samiske områder vil derfor trenge særskilt beskyttelse. Sametingsrådet vil i perioden arbeide for at landbruket som eneyrke og som kombinasjonsnæring opprettholdes. Rammevilkårene for jordbruket i samiske strøk har endret seg betraktelig de siste årene. Sametingsrådet vil derfor i perioden utarbeide en ny jordbruksmelding som skal sikre og utvikle det samiske jordbruket. I meldingen er det viktig å fokusere på opprettholdelse av jordbruksdrift og nyskaping i tilknytning til jordbruket.

Fiskeri

Samene har drevet fiske i havet så langt tilbake som det finnes historiske kilder. Dette omfatter nærfiske, sesongfiskeri og havfiske. Samenes rett til ressursene i havet og retten til å utnytte disse er en avgjørende del av det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Sametingsrådet ønsker en ny og helhetlig kystpolitikk hvor Sametinget må ha en mer selvstendig rolle. Sametinget må delta på ulike nivåer i forvaltningen av ressursene. Dette vil sikre en bedre ivaretagelse og vektlegging av samiske hensyn i beslutningsprosessene. Kyst- og fiskeripolitikken skal bidra til rettferdig fordeling av ressursene. Sametingsrådet vil arbeide for helhetlige løsninger der de overordnede rettighetsprinsippene er på plass. Sametinget skal være en av premissgiverne for utvikling av fiskeripolitikken i Norge. Arbeidet med å sikre samenes rettigheter til fiske, de marine ressursene og bruk av sjøarealene skal derfor prioriteres.

Grunnlaget for forvaltningen av de marine ressursene må bygge på nærhets- og avhengighetsprinsippet. Dette innebærer et regionalt forvaltningsnivå hvor Sametinget må ha en reel deltakelse og medbestemmelse. Dette gjelder også forvaltningen av nye arter som kongekrabbe. I tillegg bør fordeling og refordeling av oppdrettskonsesjoner tillegges regionalt nivå. Sametingsrådet ser på utprøving av lokale forvaltningsmodeller i fiskeriene som en mulighet for å sikre bosetting og utvikling i samiske kyst- og fjordområder. I forlengelsen av dette vil opprettelsen av en marin urfolkssone være naturlig.

Sametingsrådet vil at verdiskapningen fra de marine ressursene i størst mulig grad skal komme kyst- og fjordsamfunnene til gode. Gjennom ulike strukturordninger er rettighetene til fiskeressursene gjort omsettelige. De er i økende grad blitt privatisert og fordelt på færre rettighetshavere. I tillegg har det over tid funnet sted en utvikling med overføring av rettigheter fra mindre til større fartøy. Dette har ført til at kostnadene for å delta i fisket har utelukket mange utøvere. Deler av de marine ressursene tilhører kollektivt det samiske folket, og ingen skal kunne eie en fast andel av fastsatte kvoter. Sametingsrådet mener derfor at framtidige strukturtiltak må ivareta utviklingen av en hensiktsmessig flåtestruktur hvor det tas hensyn til langsiktighet og en forsvarlig forvaltning av fiskeressursene. Framtidige strukturtiltak må også bidra til å sikre bosetting og sysselsetting langs kysten. Sametingsrådet mener derfor at flåten under 15 meter har stor betydning for samiske kyst- og fjordområder. En skjerming mot reduksjon i antall av denne flåten vil bidra til å motvirke en negativ utvikling i samiske områder.

For oppdrettsnæringen i samiske områder må lokalt eierskap sikres. Dette kan gjøres gjennom tilrettelegging av forvaltnings- og finansieringsordninger. Det er viktig at oppdrettsnæringen drives på en måte som ikke er til hinder for tradisjonelt fiske. Næringen må heller ikke true de naturlige fiskestammene og må ha en driftsform som tar hensyn til miljøet. Sametingsrådet vil i perioden arbeide for at konsesjonsavgiften skal tilfalle områder som stiller arealer til disposisjon for konsesjonene.

Utmarksnæringer

Høsting av utmarksressurser og primærnæringenes bruk av lokale ressurser har vært viktig i utviklingen av samisk kultur. En næringstilpasning basert på kombinasjonsdrift er mindre sårbar for økonomiske svingninger. Kombinasjoner av ulike næringer gir muligheter for bedre utnyttelse av ressursene, jevn inntekt og muligheter for inntektsøkninger. Utfordringen er å utvikle kombinasjons- og primærnæringene som attraktive alternativer som gir grunnlag for nyrekruttering.

Markedet for utmarksprodukter er stort i Norden. Sametingsrådet mener derfor at en bedre tilrettelegging for transport, mottak og salg av utmarksprodukter vil kunne bidra til en attraktiv tilleggsnæring. Utmarksnæringene er gjerne sesongbetont. Det betinger at virksomheten må drives i kombinasjon med andre næringer. Produkter der samisk kultur, overnatting, mat og opplevelser i utmark inngår, har et potensial som markedet etterspør. Sametingsrådet vil i perioden arbeide for å styrke rammebetingelsene for utmarksnæringene. En ny samisk ressurslovgivning vil være et tiltak for å bedre på dette. Som et ledd i dette vil Sametingsrådet i perioden igangsette arbeidet med en egen samisk næringslov.

Rovvilt

De folkerettslige forpliktelsene som Norge er bundet av når det gjelder samiske interesser angår også den nasjonale rovviltpolitikken. Etter Sametingsrådets oppfatning prioriteres verneinteressene i altfor stor grad. Dette er til stor skade for de som utnytter beiteressursene i utmarken. Sametingsrådet må være med i utformingen av forvaltningspraksisen slik at næringsinteressene i større grad blir ivaretatt.

Staten må påta seg ansvar for de kostnader og ulemper som påføres næringene ved at rovdyr gjør skade på beitende dyr. Dette innebærer i hovedsak at antall rovdyr må reduseres i spesielt utsatte områder. Sametingsrådet vil bidra til at rovviltnemndene innehar kompetanse om samiske næringers behov og utfordringer i rovviltspørsmål. Innen hver rovviltregion må det etableres rovviltfrie soner hvor de regionale nemndene kan ta ut rovdyr. Reindriften er mer utsatt for tap på grunn av rovvilt enn andre næringer. Dette er en følge av at rein beiter ute hele året. Det medfører at man får en mindre andel av de reelle tapene erstattet i reindriften. Sametingsrådet vil i perioden arbeide for å få til en mer aktiv bestandsforvaltning, samtidig som man sikrer gode erstatningsordninger for tap som skyldes rovvilt.

Handels- og servicenæringen

En stor del av bedriftene i samiske områder er knyttet til servicenæringen. Mange kvinner arbeider innenfor handels- og servicenæringen, og disse har tradisjonelt ikke hatt høy status innenfor virkemiddelapparatet. Utviklingen har ført til at slike virksomheter bidrar både til arbeidsplasser og sikrer samtidig bosetting i samiske områder. Reiselivet har utviklet seg til en basisnæring i distriktene. Dette sikrer arbeidsplasser i samiske områder.

Utfordringen er å skape et differensiert arbeidsmarked også i distriktene. Dette gjelder spesielt når det gjelder å skape arbeidsplasser for kvinner. Kvinner har generelt høyere utdanning enn menn i de samiske områdene. Det må stimuleres til et mer robust privat næringsliv med større bredde i type virksomheter. Mange høyt utdannede kvinner arbeider i liten grad i privat sektor, og det er et potensiale å trekke disse kvinnene sterkere inn i innovasjon og nyskaping. Arbeidsmarkedet er svært kjønnsdelt, og for å bidra til sterkere likestilling i det lokale næringslivet må virkemiddelbruken tilrettelegge for næringsvirksomhet hvor kvinner blir prioritert.

I reiselivsnæringen er det økende etterspørsel etter opplevelsprodukt basert på samiske levemåte. Det har vært en endring fra produksjon av varer til produksjon av opplevelser. Dette er en trend som har kommet samiske samfunn til gode. Potensialet for ytterligere produksjon av slike produkter er stort. Det vil i denne sammenheng være en utfordring å kunne formidle samiske opplevelsprodukt på en ekte og troverdig måte som også er etisk forsvarlig. Samiske reiselivsaktører er små og har ikke tilstrekkelige nettverk for å kunne utnytte potensialet i markedet. Samarbeid med større reiselivsaktører vil gi gjensidig nytte.

Samiske områder har en relativ høy andel offentlige arbeidsplasser. Utfordringen ligger i å skape et variert privat næringsliv. Differensiert arbeidsgiveravgift er et fortrinn som områder i nord har og som kan nyttes aktivt i etablering av ny virksomhet. Det er blant annet viktig å få etablert kunnskaps og kulturarbeidsplasser som har et bredt marked og som ikke er avhengig av offentlig engasjement.

Duodji

Tradisjonelt har man sett på duodji som produksjon av bruksgjenstander. I dag er duodji en skapende virksomhet med verdi både som næring og som kunst. Overføring av tradisjonell kunnskap er et nøkkelbegrep når det gjelder duodji. Barn og unge er framtidens bærere og forvaltere av samisk kultur. Duodji er en viktig del av samisk kultur. Det er nødvendig å tilrettelegge slik at barn og unge får muligheter til opplæring i duodji. I områder hvor det samiske språket står svakt, er duodji med på å bevare samisk kultur og samfunnsnivå. Det må legges til rette for nyskaping innenfor duodji. Dette omfatter både nye produksjonsmetoder og teknikker samtidig som tradisjonelle duodjitradisjoner ivaretas og videreføres.

Opplæringen i duodji har tradisjonelt blitt overført fra eldre til yngre generasjoner i hjemmet. Denne opplæringsmetoden passer ikke inn i dagens samfunn. Det er viktig at det tilrettelegges slik at duodjibedrifter kan ta inn lærlinger, og at ungdom motiveres til en slik utdanning. Sametingsrådet er opptatt av at opplæringen i duodjifaget styrkes, blant annet gjennom gode lærlingordninger.

Sametingsrådet vedtok i 2005 en næringsavtale for duodji. Formålet med næringsavtalen er å tilrettelegge for utvikling av en sterkere næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og økt omsetning av egenproduserte varer. En slik utvikling betinger at man fokuserer sterkt på kompetanseheving, produktutvikling, markedsføring og salg.

Næringsavtalen skal bedre rammevilkårene for utøverne og bidra til at duodjimidlene i større grad møter utøvernes behov. Duodjinæringen sliter med rekruttering. Det er fordi næringen ofte blir fremstilt som en næring med dårlig lønnsomhet og lav status. Dersom nye generasjoner ikke ser de

mulighetene som ligger i duodji, er det fare for at disse tradisjonene forsvinner. Derfor vil det være viktig for Sametingsrådet å støtte opp om tiltak som styrker utviklingsmulighetene i næringen.

De virkemidlene som kanaliseres gjennom næringsavtalen, skal komme den enkelte duodjiutøver til gode. Sametingsrådet ser nødvendigheten av å samarbeide med lokale, regionale og sentrale aktører for å utvikle duodji til en bærekraftig og kulturell næring. Gjennom årlige forhandlinger får duodjinæringen selv være med på å utvikle næringen i positiv retning. Sametingsrådet vil at næringsavtalen skal bidra til å styrke sysselsettingen og bosettingen i de samiske områdene. En positiv vekst i duodjinæringen skaper entusiasme og motivasjon blant utøverne og bidrar til økt rekruttering.

Helse og sosial

Mål: et helhetlig og likeverdig helse- og sosialtilbud til det samiske folk, på lik linje med den øvrige befolkningen

Et helhetlig og likeverdig helse- og sosialtilbud er en viktig premisse for et godt samfunn. Samer som urfolk har rettigheter regulert i nasjonal lovgivning og internasjonale konvensjoner. Rettigheter sikrer blant annet rett til nødvendig helsehjelp og informasjon på eget språk. Det er en overordnet nasjonal oppgave å sikre likeverdige tilbud til samer på lik linje med den øvrige befolkningen.

En sentral målsetting i Sametingsrådets arbeid for en likeverdig helse- og sosialtjeneste er å øke kunnskapen og forståelsen for behov og rettigheter til samiske tjenestemottakere. Kvaliteten til samisk helse- og sosialtjeneste er i dag i stor grad avhengig av enkeltpersoner med kompetanse i eller interesse for samisk språk og kultur. Det er ofte opp til den enkelte samiske tjenestemottaker å definere sitt behov for tilrettelagte helse- og sosialtjenester. Sametingsrådet ser det som svært viktig å arbeide for å løfte ansvaret bort fra enkeltpersoner og opp på et overordnet nivå. I flerkulturelle miljøer, som i de samiske samfunn, er det påkrevd at helse- og sosialpersonell innehar tilstrekkelig samisk språk- og kulturkompetanse. Dette gjelder også i områder hvor samisk tidligere har vært i bruk. Språklige vanskeligheter skal ikke være et hinder for yting av tjenester som brukerne har behov for. Dette fordrer at kunnskap om samisk språk og kultur og flerkulturell forståelse implementeres i grunnutdanningene innen helse- og sosialfag.

Sametingsrådet vil arbeide for at det på sentralt nivå settes klare rammer for hvordan målet om likeverdig helse- og sosialtjeneste for det samiske folket skal nås. Ansvaret for satsingen på integrering av samiske perspektiver i helse- og sosialtjenesten ligger hos statlige, fylkeskommunale og kommunale institusjoner. Dette fordrer at disse institusjonene prioriterer et tilbud der samisk språk og kulturforståelse er integrert.

Sametingsrådet har i samarbeid med sentralt og regionalt nivå etablert samarbeidsorganer som skal sikre at alle samiske brukere gis et likeverdig tilbud. Sametingsrådet mener sannsynligheten for realiseringen av målsettingen med en samisk helse- og sosialtjeneste vil øke gjennom å utvikle gode arenaer for integrering på sentralt nivå. Det er viktig at styrene i de regionale helseforetakene har samisk representasjon for å gi muligheter til påvirkning av aktuelle helsepolitiske saker sett i samisk perspektiv.

For å oppnå et likeverdig helse- og sosialtilbud må det samiske perspektivet vektlegges og innarbeides i den eksisterende helse- og sosialtjenesten. Dette utelukker ikke egne samiske tilbud. For å oppnå likeverd vil det på mange områder være behov for særskilte tiltak rettet mot samer. Det har derfor vært nødvendig å etablere institusjoner som ivaretar behovet til samiske brukere der det ordinære tilbudet ikke strekker til. Sametingsrådet vil arbeide for å heve institusjonenes status og å styrke disse økonomisk og personellmessig.

Rehabiliteringstilbudet til samiske brukere er i dag lite utviklet. Dette gjelder for alle samiske brukere uavhengig av sykdom og behov. Mangelen på språklig og kulturell kunnskap hos fagpersonell kan være hemmende på rehabiliteringsprosessen. Den samme utfordringen gjelder utvikling av faglig kompetanse og strategier for behandling og forebygging innen rusmisbruk. Det bør utvikles forebyggings- og behandlingsstrategier som spesielt er innrettet mot samiske brukere.

Samiske barn og unge har krav på at helse- og sosialtjenester tilbys i omgivelser som ivaretar samisk kultur og tenkemåte. Det er hensynet til barnets beste som skal være avgjørende for det tilbudet som blir gitt. Dette gjelder spesielt barnevernstjenesten. Sametingsrådet vil arbeide for at barnevernstjenesten sikrer samiske barn en fortsatt oppvekst i samiske omgivelser.

Forskning og statistikk når det gjelder samisk helse- og sosialtjeneste må være tilgjengelig som grunnlag for framtidige politiske beslutninger. Samiske samfunn mangler mye av det beslutningsgrunnlaget som ellers anses som en selvfølge. Det må en organisert satsing til for å oppnå resultater på disse feltene. Det er viktig at man innenfor samisk helse- og sosialforskning arbeider ut fra et likestillingsperspektiv både når det gjelder forskere og forskningsområder.

Sametingsrådet ser behov for økt internasjonalt engasjement når det gjelder urfolksrelaterte helse- og sosialpolitiske spørsmål. Sametingsrådet kan på denne måten innhente kunnskap om tilpasning av helse- og sosialtjenesten fra andre urfolk, og eventuelt tilføre erfaringer fra samiske områder.

Sametinget har siden 1999 bevilget penger til prosjekter innefor helse og sosialsatsingen. Det har vært et stort spenn av prosjekttemaer. Forskning og statistikk når det gjelder samisk helse- og sosialtjeneste må være tilgjengelig som grunnlag for fremtidige politiske beslutninger. Tilskuddsmidlene innenfor helse og sosial skal derfor evalueres i perioden. Dette for å fremskaffe kunnskap om i hvilken grad satsingsområdene ivaretar det behovet samiske brukere har i kontakt med helse- og sosialtjenesten.

Samisk samarbeid

Mål: et samisk samarbeid på tvers av landegrensene

Samene er ett folk som bor i fire land. For å styrke og videreutvikle samarbeidet mellom samene på tvers av landegrensene, vil Sametingsrådet fortsette deltakelsen i de opprettede samarbeidsfora og medvirke til at rammebetingelsene for disse blir ivarettatt.

Samisk parlamentarisk råd

I 2000 ble Samisk parlamentarisk råd (SPR) etablert som et permanent samarbeidsorgan for sametingene. Samene fra Russland er permanente deltakere i SPR. SPR skal ivareta samenes interesser på tvers av landegrensene, og styrke samarbeidet. Samisk parlamentarisk råd samordner den samiske stemme overfor andre urfolk i verden og i det internasjonale samarbeidet. Dette gjelder blant annet i etablerte fora som Barentssamarbeidet, det arktiske samarbeidet, EU og i FN's arbeid med urfolksspørsmål.

Det ble vedtatt en felles erklæring under det første fellesmøtet mellom alle sametingene og samene fra Russland i Jokkmokk i 2005 (Jokkmokk-erklæringen). Erklæringen understreker at Finland, Norge, Russland og Sverige er forpliktet til å anerkjenne og sikre samenes urfolksrettigheter. Dette innebærer at nasjonalstatene anerkjenner og respekterer det samiske folkets rett til selv å bruke og forvalte egne naturrikdommer og ressurser. I perioden vil oppfølgingen av Jokkmokk-erklæringen være en av hovedutfordringene til SPR.

Sametingsrådet vil arbeide for en samordning og et samarbeid mellom sametingene innenfor flest mulig områder. En viktig felles sak er ivaretagelse og utvikling av samisk språk. SPR har det overordnede politiske ansvaret for dette arbeidet.

Samisk parlamentarisk råd vil prioritere arbeidet med likestilling og saker som berører barn og unge. SPR vil vurdere om det er behov for etablering av et grenseoverskridende samarbeidsforum for samisk ungdomsarbeid. Det er viktig å skape arenaer der samisk ungdom kan møtes for å bygge felles nettverk. Felles ungdomskonferanse er et tiltak som kan være med på å bidra til dette.

For å sikre det samepolitiske samarbeidet gjennom SPR er det viktig at nasjonalstatene i samarbeid med sametingene finner en økonomisk løsning for permanent drift.

Fellesmøte mellom sameministrene og sametingspresidentene

I 2000 besluttet de nordiske sameministrene å etablere et samarbeid tilknyttet Nordisk Ministerråd. Som et ledd i samarbeidet mellom regjeringene og sametingene i Norden avholdes det årlige fellesmøter mellom sameministrene og sametingspresidentene samt regelmessige møter på administrativt nivå for oppfølging og forberedelse av disse møtene. Sametingsrådet vil i perioden bruke disse møtene som et redskap for å utvikle det samiske samarbeidet i Norden.

Nordiske konvensjoner

Forslag til Nordisk samekonvensjon ble lagt fram i 2005. Forslaget skal behandles i Norge, Sverige og Finland i samråd med sametingene. Sametingsrådet har store forventninger til innholdet i konvensjonen. Det er naturlig at Nordisk samekonvensjon går et skritt videre i forhold til ILO-konvensjon 169, i tråd med den internasjonale rettsutviklingen forøvrig. Sametingsrådet vil i perioden fortsatt ha en sentral rolle i prosessen og vil bidra til at konvensjonen blir et best mulig instrument for det samiske folk.

Reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige av 1972 opphørte å gjelde 1. mai 2005, uten at en ny konvensjon var ferdig framforhandlet. Sverige og Norge er enige om et utkast til mandat for å gjenoppta forhandlingene. Mandatet inkluderer Sametingsrådet og Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL) på norsk side. Denne konvensjonen har stor betydning for reindriften i Norge og Sverige, og Sametingsrådet vil arbeide for at en ny konvensjon er på plass så snart som mulig.

Internasjonalt engasjement

Mål: å ivareta urfolksdimensjonen i nasjonale og internasjonale fora

Sametingsrådet vil aktivt delta i det internasjonale arbeidet med urfolksspørsmål. Internasjonalt er det økende anerkjennelse og styrking av urfolksrettigheter. Utviklingen på dette området skjer hurtig. Internasjonalt engasjement er viktig både for det samiske folket og av hensyn til solidaritet med andre urfolk. Sametingsrådets internasjonale engasjement er med på å understøtte Norges arbeid for menneskerettigheter og folkeretten. Sametingsrådet må være premissleverandør og aktiv deltaker. Kunnskapen og de erfaringer Sametingsrådet har opparbeidet seg, må kunne nyttes i urfolksarbeid, særlig i bistanden.

Sametingsrådets mål om aktiv deltakelse i internasjonalt arbeid innebærer en videreutvikling av eksisterende og nye samarbeid. Sametingsrådets rolle som selvstendig aktør i samspill med andre er en overordnet strategi når det gjelder det internasjonale engasjementet. Sametingsrådet har en selvstendig autoritet og plass innenfor den norske stat, i det norske samfunn og på den internasjonale arenaen. En viktig målsetting er at samene skal kunne representere seg selv i internasjonale fora og ikke

utelukkende gjennom statsdelegasjonene.

Sametingsrådets tre hovedsatningsområder i det internasjonale arbeidet er styrkingen av menneskerettighetene for urfolk, utvikling av miljøstandarder som trykker det materielle grunnlaget for samisk og andre urfolks kultur, og utvikling i nordområdene som styrker samer og andre urfolks kultur og samfunn. For å kunne oppfylle den rolle Sametingsrådet har som en internasjonal aktør, må det sikres ressurser til arbeidet.

De Forente Nasjoner (FN)

Det er en rekke organer i FN-systemet som behandler spørsmål av relevans for urfolk. Sametingsrådet vil i perioden prioritere innsatsen overfor organer som fastsetter internasjonale rettsstandarder. Saker som Sametingsrådet vil vektlegge er arbeidet med FNs urfolkserklæring, **FN-konvensjonen om biologisk mangfold** og arbeidet i FNs permanente forum for urfolk. Sametingsrådet vil arbeide for at urfolkserklæringen på sikt utvikles til å bli en konvensjon.

Sametingsrådet vil følge opp arbeidet med FNs **andre tiår** for verdens urfolk (2005–2014) og gjøre en spesiell innsats for å bedre forholdene for urfolkskvinner.

Den europeiske union (EU)

Svensk og finsk medlemskap i EU har etablert nye rammevilkår for det samiske folk. Det er derfor behov for større grad av fokusering på de politiske prosessene innenfor politiske organer i EU. Selv om Norge ikke er medlem i EU, vil også samene på norsk side bli berørt av de politiske vedtak som fattes innenfor EU-systemet. Dette blant annet gjennom Norges medlemskap i det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS). Sametingsrådet legger vekt på å delta aktivt i det grenseregionale arbeidet med urfolksspørsmål. Dette forutsetter en målrettet innsats i de ulike prosesser og programmer som er relevant for urfolk generelt og det samiske folket spesielt.

Sametingsrådets arbeid med **europapolitiske spørsmål** skjer via Samisk parlamentarisk råd og Sametingsrådets kontakt med sentrale og regionale myndigheter i Norge.

Nytt Interreg-program for programperioden 2007–2013 er under utarbeidelse. Sametinget ønsker et eget samisk delprogram for å kunne ivareta det helhetlige samiske perspektivet.

Nordområdene

Virksomhetene i nordområdene må ses i et grenseoverskridende urfolksperspektiv. Målet må være å utvikle en sosial, kulturell, næringsmessig og politisk bærekraftig utvikling for alle samfunn i nord. Både urfolks- og kulturdimensjonen må få en sentral plass i den videre utviklingen og integreres på en grunnleggende måte. Dette handler om hvordan mennesker og kulturer møtes og utvikles med utgangspunkt i geografisk nærhet og historie. Strategier for nordområdene må utvikles i partnerskap mellom aktuelle aktører. Det er etablert fast dialog mellom Sametingsrådet og Utenriksdepartementet vedrørende nordområdespørsmålene.

Arktisk Råd

Arktisk Råd er etablert som et forum for å fremme samarbeid, koordinering og samhandling i felles arktiske saker. Spesielt har forholdet til bærekraftig utvikling og miljøvern stått sentralt. Anerkjennelse av urfolkenes spesielle kunnskaper og den betydning videreføringen av disse har for forståelsen av de arktiske samfunn, var viktig ved etableringen av Arktisk Råd. Miljøvernssamarbeidet i Arktisk Råd har gitt betydelig merverdi utover hva de enkelte landene har kunnet oppnå alene.

Sametingsrådet vil i perioden arbeide for at urfolksdimensjonen inkluderes i alle satsingsområder under Arktisk Råd. Spesielt gjelder dette i arbeidet med klimaendringer og en helhetlig ressursforvaltning. Sametingsrådet vil arbeide for at sekretariatet for Arktisk Råd innehar en særdeles høy urfolkskompetanse, inkludert kompetanse om samiske forhold.

Barentssamarbeidet

Barentsrådet er grunnlagt for å utvikle det regionale samarbeidet i de nordligste delene av Sverige, Norge, Finland og Nordvest-Russland. Urfolkene i barentssamarbeidet (samer, vepsere og nenetsere) er representert i det regionale nivået med en felles representant. Arbeidsgruppen for urfolk, etablert av Regionrådet, har rådgivende status både når det gjelder regionalt og sentralt nivå i Barentsrådet.

Det er viktig at urfolkernes rolle i barentssamarbeidet styrkes, og at urfolkene trekkes med på alle nivå i arbeidet. Dette innebærer at urfolkene må sikres økonomiske muligheter til likeverdig deltakelse i barentssamarbeidet. Sametingsrådet vil arbeide for at det settes av flere eksterne ressurser til urfolkernes deltakelse, kapasitetsoppbygging og at institusjoner innen ulike samfunnsområder utvikles.

III Votering

Det ble ikke votert i saken.

Representant Janoš Trosten ba om å få 3 minutters taletid.

Møtelederskapet fremmet forslag om 3 minutters taletid til representant Janoš Trosten. Møtelederskapets forslag ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
Janoš Trosten, til forretningsorden	
1 Aili Keskitalo, saksordfører	
2 Egil Olli	
3 Lene Hansen	Henrik Eriksen
	Bjarne Store-Jakobsen
Lene Hansen	
4 Magnhild Mathisen	Bjarne Store-Jakobsen
Magnhild Mathisen	
5 Gunn-Britt Retter	Egil Olli
	Klemet Erland Hætta
	Tor Mikalsen
Gunn-Britt Retter	
6 Hilde Anita Nyvoll	
7 Tor Mikalsen	Willy Ørnebakk
Tor Mikalsen	
8 Bjarne Store-Jakobsen	Tor Mikalsen

	Bjarne Store-Jakobsen	
9	Terje Tretnes	Henrik Eriksen
	Terje Tretnes	
10	Henrik Eriksen	Terje Tretnes
	Henrik Eriksen	
11	Willy Ørnebakk	
12	Olaf Eliassen	
13	Ann-Kristin Engstad	
14	Kirsti Guvsám	
	Jánoš Trosten, til forretningsorden	
	Bjarne Store-Jakobsen, til forretningsorden	
	Jánoš Trosten, til forretningsorden	
15	Marit Kirsten Anti Gaup	
16	Jánoš Trosten	
17	Gunn-Britt Retter	
18	Aili Keskitalo	

Behandlingen av saken ble avsluttet 01.12.06 kl. 12.00.

Originalspråk: Norsk

Sak 55/06

Vinter-OL i Tromsø i 2018

Arkivsaknr.
05/3767

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	30.10.06	R 112/06
Nærings- og kulturkomiteen	14.-16.11.06	015/06
Sametingets plenum	28.11.- 1.12.06	055/06

Saken påbegynt 01.12.06 kl. 12.00.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	30.10.06	Sametingsrådet	Sak 112/06
2	24.09.04	Sametinget	Sak 43/04 OL i Tromsø 2014
3	24.09.04	Sámediggi	Ašši 43/04 Olympiijagilvvut Romssas 2014

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling overfor komiteen:

Sametinget er kjent med at Norges Idrettsforbund og Regjeringen tidlig i 2007 skal ta stilling til hvilken norsk by som skal være søkerby for vinter-OL i 2018, og til spørsmålet om statsgaranti. Sametinget vil sterkt anmode idretts-Norge, Regjeringen og Stortinget om å velge Tromsø som søkerby for de olympiske vinterleker i 2018. Det vil gi Norge, Nord-Norge og det samiske samfunn en sterk vitalisering og økt fokus på mulighetene i nordområdene. Sametinget vil arbeide for at Tromsø skal bli Norges kandidat.

Sametinget vil vektlegge fire forhold som gjør Tromsø til vår foretrukne nasjonale kandidat:

1. Globalt fokus på urfolk

Et vinter-OL i nord kan løfte urfolksfokuset i hele det internasjonale samfunn. En gjennomgripende samisk dimensjon knyttet til en av verdens største og mest fokuserte begivenheter, kan i seg selv representere et forbilde og framstå som en veiviser for andre land og deres urfolkspolitikk. Et OL gir også store muligheter for å reise utfordringer knyttet til urfolk på en rekke nasjonale og internasjonale arenaer før, under og etter OL.

2. Et løft for nordområdene

Regjeringens og Sametingets sterke nordområdefokus er i seg selv et vesentlig argument for at Norge må se mot nord når søkerbyen skal utpekes. Et vinter-OL vil forsterke og gi konkret innhold til vår nordområdepolitikk. Et OL vil være en av flere pilarer i utvikling og utbygging av landsdelen som må gjennomføres for å realisere Norges nordområdevisjoner.

3. Samisk identitetsbygging

Sametinget mener et vinter-OL i nord kan bety mye for den samiske samfunns- og identitetsbygging. En samisk dimensjon rundt et OL vil skape bevissthet, nysgjerrighet og interesse for samiske spørsmål. Det vil være viktig for den samiske identitet – og det vil bety mye for omverdenes syn på det samiske. I tillegg mener Sametinget det vil være et enormt løft for Tromsø som urfolksby om Tromsø får hovedansvaret for et slikt arrangement. Sametinget mener at et av OL-byggene må bli et Urfolksbus i Tromsø – og tjene både som et bruksbus for samisk folk og kultur og gis en form og utsmykning som løfter den samiske identitet i landsdels hovedstaden. I en senere fase vil Sametinget be Tromsø 2018 utforme konkrete planer for implementering av samisk arkitektur, design og innhold i søkerfasen, arrangementsfasen og etterbruksfasen.

4. Muligheter for samiske næringer

Et vinter-OL vil bety mye for vår nasjonale og regionale næringsutvikling. Særlig det samiske samfunn gis en formidabel arena og mulighetsrom, innenfor en rekke næringer:

Et OL gir stor oppmerksomhet for den norske reiselivsnæring. Samisk kultur og samfunn er en av bærebjelkene for reiselivsutviklingen i nord. Det vil skapes oppmerksomhet som hele det samiske samfunn og særlig nåværende og framtidige samiske reiselivsdestinasjoner vil nyte godt av.

Et OL vil bidra til kreativitet og innovasjon, også for samiske produkter, alt fra mat til duodji. Det kan skapes nye markeder, nye produkter og nye næringsveier.

Sametinget ser det som naturlig at samene er med som vertskap for dette arrangementet. For Sametinget er det avgjørende at en i OL-prosjektet ivaretar de samiske interessene både i søknadsprosessen, i arbeidet med å forberede arrangementet, i selve gjennomføringen av lekene og i forhold til etterbruken av anlegg mv. Sametinget er av den oppfatning at dette kan skje ved at en i søkerselskapets administrasjon og i de ulike beslutningsgruppene innehar relevant samisk kompetanse, og at det prioriteres interne ressurser til dette i alle faser av prosjektet.

Sametinget er av den oppfatning at Tromsø som søkerby har en dimensjon i seg som gjør den til den norske kandidaten som har aller best mulighet til å få gjennomslag i den internasjonale olympiske komiteen når arrangementet av vinter-OL i 2018 skal tildeles. I dette bildet hører den samiske dimensjonen naturlig hjemme. Arrangementet av vinter-OL i Tromsø er helt avhengig av bidraget og produktene fra det samiske samfunn. Uten en samisk dimensjon svekkes mulighetene for Tromsø 2018 til å vinne fram og å gjennomføre et vellykket OL.

Sametinget vil – straks regjeringen og Norges idrettsforbund har utpekt Tromsø som søkerby og gitt den nødvendige statsgaranti – ta del i den internasjonale kampanje for at Tromsø 2018 kan vinne. Vi vil bidra både i selve organisasjonen, i planleggingen av arrangementet og i markedsføringen av Tromsø, Sápmi, Nord-Norge og Norge.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Forslag

Komiteens medlemmer fra Norske samers riksforbund (NSR), Lene Hansen, Susanne Amalie Andersen, Klemet Erland Hætta, Jarle Jonassen og Miriam Paulsen, Arbeiderpartiet (DnA), Marianne Balto, Henrik

Eriksen, Marit Kirsten A. Gaup, Knut Store, Anders Urheim og Per Edvind Varsi, Per Andersen Bæhr, Kautokeino flyttsamelite og Olaf Eliassen, Senterpartiet fremmer følgende forslag:

Forslag 1:

Nytt tilleggspunkt:

5. Miljø og bærekraftig utvikling

Et OL i Tromsø 2018 gir Norge en lang planleggingshorisont. Det gir en unik mulighet til å løfte miljødimensjonen, og gjennomføre et arrangement i tråd med bærekraftige prinsipper. Dette må være et sentralt aspekt ved arrangementet. I tillegg gir det Norge og nordområdene mulighet til å fokusere på klimapolitikk på den globale arena.

Komiteen har for øvrig ingen merknader eller forslag til saken og tilrår Sametinget til å vedta følgende: Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 32 tilstede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Nærings- og kulturkomiteens innstilling ble vedtatt med 31 stemmer mot 1 stemme.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Klemet Erland Hætta, saksordfører	
2	Marit Kirsten Anti Gaup	
3	Aili Keskitalo	
4	Bjarne Store-Jakobsen	
5	Lene Hansen	
6	Tor Mikalsen	
7	Gunn-Britt Retter	
8	János Trosten	
9	Olaf Eliassen	
10	Bjarne Store-Jakobsen	
11	Klemet Erland Hætta, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget er kjent med at Norges Idrettsforbund og Regjeringen tidlig i 2007 skal ta stilling til hvilken norsk by som skal være søkerby for vinter-OL i 2018, og til spørsmålet om statsgaranti. Sametinget vil sterkt anmode idretts-Norge, Regjeringen og Stortinget om å velge Tromsø som

søkerby for de olympiske vinterleker i 2018. Det vil gi Norge, Nord-Norge og det samiske samfunn en sterk vitalisering og økt fokus på mulighetene i nordområdene. Sametinget vil arbeide for at Tromsø skal bli Norges kandidat.

Sametinget vil vektlegge fem forhold som gjør Tromsø til vår foretrukne nasjonale kandidat:

1. Globalt fokus på urfolk

Et vinter-OL i nord kan løfte urfolksfokus i hele det internasjonale samfunn. En gjennomgripende samisk dimensjon knyttet til en av verdens største og mest fokuserte begivenheter, kan i seg selv representere et forbilde og framstå som en veiviser for andre land og deres urfolkspolitikk. Et OL gir også store muligheter for å reise utfordringer knyttet til urfolk på en rekke nasjonale og internasjonale arenaer før, under og etter OL.

2. Et løft for nordområdene

Regjeringens og Sametingets sterke nordområdefokus er i seg selv et vesentlig argument for at Norge må se mot nord når søkerbyen skal utpekes. Et vinter-OL vil forsterke og gi konkret innhold til vår nordområdepolitikk. Et OL vil være en av flere piler i utvikling og utbygging av landsdelen som må gjennomføres for å realisere Norges nordområdevisjoner.

3. Samisk identitetsbygging

Sametinget mener et vinter-OL i nord kan bety mye for den samiske samfunns- og identitetsbygging. En samisk dimensjon rundt et OL vil skape bevissthet, nysgjerrighet og interesse for samiske spørsmål. Det vil være viktig for den samiske identitet – og det vil bety mye for omverdenes syn på det samiske. I tillegg mener Sametinget det vil være et enormt løft for Tromsø som urfolksby om Tromsø får hovedansvaret for et slikt arrangement. Sametinget mener at et av OL-byggene må bli et Urfolksbus i Tromsø – og tjene både som et brukshus for samiske folk og kultur og gis en form og utsmykning som løfter den samiske identitet i landsdels hovedstaden. I en senere fase vil Sametinget be Tromsø 2018 utforme konkrete planer for implementering av samisk arkitektur, design og innhold i søkerfasen, arrangementsfasen og etterbruksfasen.

4. Muligheter for samiske næringer

Et vinter-OL vil bety mye for vår nasjonale og regionale næringsutvikling. Særlig det samiske samfunn gis en formidabel arena og mulighetsrom, innenfor en rekke næringer:

Et OL gir stor oppmerksomhet for den norske reiselivsnæring. Samisk kultur og samfunn er en av bærebjelkene for reiselivsutviklingen i nord. Det vil skapes oppmerksomhet som hele det samiske samfunn og særlig nåværende og framtidige samiske reiselivsdestinasjoner vil nyte godt av.

Et OL vil bidra til kreativitet og innovasjon, også for samiske produkter, alt fra mat til duodji. Det kan skapes nye markeder, nye produkter og nye næringsveier.

5. Miljø og bærekraftig utvikling

Et OL i Tromsø 2018 gir Norge en lang planleggingshorisont. Det gir en unik mulighet til å løfte miljødimensjonen, og gjennomføre et arrangement i tråd med bærekraftige prinsipper. Dette må være et sentralt aspekt ved arrangementet. I tillegg gir det Norge og nordområdene mulighet til å fokusere på klimapolitikk på den globale arena.

Sametinget ser det som naturlig at samene er med som vertskap for dette arrangementet. For Sametinget er det avgjørende at en i OL-prosjektet ivaretar de samiske interessene både i søknadsprosessen, i arbeidet med å forberede arrangementet, i selve gjennomføringen av lekene og i forhold til etterbruken av anlegg mv. Sametinget er av den oppfatning at dette kan skje ved at en i søkerselskapets administrasjon og i de ulike beslutningsgruppene innehar relevant samisk kompetanse, og at det prioriteres interne ressurser til dette i alle faser av prosjektet.

Sametinget er av den oppfatning at Tromsø som søkerby har en dimensjon i seg som gjør den til den norske kandidaten som har aller best mulighet til å få gjennomslag i den internasjonale olympiske komiteen når arrangementet av vinter-OL i 2018 skal tildeles. I dette bildet hører den samiske dimensjonen naturlig hjemme. Arrangementet av vinter-OL i Tromsø er helt avhengig av bidraget og produktene fra det samiske samfunn. Uten en samisk dimensjon svekkes mulighetene for Tromsø 2018 til å vinne fram og å gjennomføre et vellykket OL.

Sametinget vil – straks regjeringen og Norges idrettsforbund har utpekt Tromsø som søkerby og gitt den nødvendige statsgaranti – ta del i den internasjonale kampanje for at Tromsø 2018 kan vinne. Vi vil bidra både i selve organisasjonen, i planleggingen av arrangementet og i markedsføringen av Tromsø, Sápmi, Nord-Norge og Norge.

Behandlingen av saken ble avsluttet 01.12.06 kl. 12.30.

Originalspråk: Norsk

Sak 56/06

Valg av medlem og leder til tilskuddsstyret

Arkivsaknr.
05/3966

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Valgkomiteen	30.11.06	004/06
Sametingets plenum	28.11. - 1.12.06	056/06

Saken påbegynt 01.12.06 kl. 12.30.

Valgkomiteens innstilling

Det foretas valg av følgende medlemmer til Tilskuddsstyret:

John Harald Skum leder
Anne Marie G. Eira medlem, personlig vara Kirsti Guvsám

Valget er gjeldende så lenge Ann-Mari Thomassen har permisjon for å fungere som medlem i Sametingsrådet.

III Votering

Av 43 representanter var 32 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i denne saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Magnhild Mathisen, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Det foretas valg av følgende medlemmer til Tilskuddsstyret:

John Harald Skum leder

Anne Marie G. Eira medlem, personlig vara Kirsti Guvsám

Valget er gjeldende så lenge Ann-Mari Thomassen har permisjon for å fungere som medlem i Sametingsrådet.

Behandlingen av saken ble avsluttet 01.12.06 kl. 12.35.

